ŽUMBERAČKI KRIJES

KALENDAR 2021.

Izdavač Žumberački vikarijat Križevačke biskupije

Glavni urednik Mile Vranešić

Grafički urednik Daniel Vranešić

Uredničko vijeće Mile Vranešić, Daniel Vranešić,
Ivan Romanović, Nenad Krajačić

Uredništvo Stojdraga 16, 10432 Bregana, Hrvatska
Tel/fax. (01) 33 87 600
e-mail: zumberacki.krijes@gmail.com

Slika na naslovnici Ikona Presvete Euharistije

Slika na omotu Mons. Milan Stipić vladika križevački

Grafička priprema Tangir, Samobor

Tisak Edok, Samobor

Službena web stranica Žumberačkog vikarijata

www.zumberacki-vikarijat.com

ŽUMBERAČKI KRIJES

2021.

UVODNA RIJEČ

Ne tako davno, samo godinu dana je prošlo, od kada se pisala uvodna riječ za Žumberački krijes 2020. godine s dobrim željama i planovima za nadolazeću godinu. Početak godine i događaji nisu dali naslutiti sve ono što će bitno utjecati na promjenu dotadašnjeg načina života i rada. Biološki tijek života učinio je da gotovo više nema među nama onih koji su na početku dvadesetog stoljeća proživljavali do tada nezapamćenu pošast pandemije nazvane Španjolka. Tek stari zapisi i matične knjige umrlih svijedoče o tadašnjoj katastrofi koja je vladala ovim prostorima. Nakon gotovo jednog stoljeća došla je nova pandemija koja je uzdrmala dotadašnji način života na cijeloj kugli zemaljskoj. Kako jedna nevolja ne dolazi sama glavni grad Hrvatske i okolicu zadesio je nakon jednog i pol stoljeća zemljotres koji je izazvao velike materijalne štete, ali i ono najgore unio je nemali strah i strepnju. Ono što je do jučer bilo sigurno i neka garancija stabilnog života otišlo je u nepovratnu povijest. Zbog epidemije i potresa mnoge egzistencije došle su u pitanje. Strah i egzistencijalna nesigurnost uvukli su se u našu svakodnevnicu. I nakon tako naglih i nepredvidivih događaja sasvim opravdano se postavlja pitanje: „Što sada?"

Uredništvo Žumberačkog krijesa nakon svih nevolja koje su se nadvile nad našu svakodnevnicu razmišljajući što činiti prisjetilo se veličanstvene prezentacije u mjesecu siječnju 2020. godine u Metlici odlučilo je da si ne smije dozvoliti, svim poteškoćama usprkos, zastati u svom prosvijetiteljskom poslanju. Mnoštvo prijatelja Žumberačkog krijesa okupljeno iz cijelog Žumberka i okolice siječanjske prohladne noći te gostoljubivošću našeg domaćina Zdravka u lokalu Gera obavezuje nas na dodatne napore i ne dozvoljava „kapitulaciju". Još veća obaveza prema svom zavičaju je žalosna činjenica da se opet nakon nekoliko desetljeća pojavljuju neki „nadri povjesničari" koji u službi nežumberačkih interesa preko neke mitomanije pokušavaju sijati sjeme razdora. Zato dragi prijatelji vašeg omiljenog godišnjeg štiva pred vama i u vašim rukama je i ovaj broj Žumberačkog krijesa.

Naša Križevačka biskupija već godinama se priprema kroz veliku devetnicu na proslavu 250. godišnjicu biskupije u hrvatskom kraljevskom gradu Križevcima. Kao podlogu te priprave uzeli smo obradu sedam svetih sakramenata. Do sada smo katehetski obradili: krštenje, miropomazanje i

pokajanje, a za 2021. godinu četvrti sakrament, euharistiju. U ovom milosnom vremenu priprave Križevačke biskupije, dobili smo nakon godinu dana novoga biskupa monsinjora Milana Stipića, nekadašnjeg župnika u Kaštu, Radatovićima i Jastrebarskom. Svečana hirotronija (biskupsko posvećenje) bilo je u Križevcima. Sam čin posvete usprkos svim preventivnim epidemiološkim mjerama bio je veličanstven. Kristova crkva pokazala je svu svoju ljepotu u snazi Duha Svetoga. Bogatstvo katoličkih obreda i prisutnost predstavnika drugih crkava najavljuje jedno novo vrijeme kada takozvani „dušobrižnici" zbog svojih sitnih interesa neće razdirati Kristovu haljinu. Uredništvo Žumberačkog krijesa novom biskupu, kao nekadašnjem suradniku, želi obilje Božjeg blagoslova. Usuđujemo se nadati da će novi i mladi biskup unijeti jedan novi tako potreban zamah u povjereno poslanje na njivi Gospodnjoj. Dugi niz godina i poduzetih aktivnosti koje su mu omogućile da dubinski upozna sve radosti i muke Križevačke biskupije. Uz pomoć dobroga nebeskog Oca i svojih suradnika te vjernički narod neka hrabro krene u vinograd Gospodnji.

U središnjem žumberačkom naselju Sošice sredstvima Europske unije, Republike Hrvatske, općine Žumberak te lokalnog pučanstva javna ustanova Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje gradi vrlo lijep i višenamjenski posjetiteljski centar. Prema najavama iz javne ustanove očekuje se novi gospodarski zamah cijelog Žumberka i njegovih stanovnika a posebno sve brojnijih posjetitelja. Ponosni smo kao uredništvo da smo od same uspostave Parka prirode Ž-SG uspostavili vrlo lijepu suradnju. Isto tako veselimo se da je nakon višegodišnjeg apeliranja prekategorizirana cesta od Bregane-Stojdrage-Budinjaka-Gornje Vasi iz gradske u državnu. Prekategorizacija znači temeljitu rekonstrukciju cijele dionice sananacijom velikih odrona i čišćenjem ceste od drveća. Postoje najave ili su to samo još jedna lažna obećanja da će se i ostala žumberačka infrastruktura obnavljati.

Vesele nas male a tako drage vijesti kada vidimo da se obnavljaju djedovske kuće koje su do nedavno bile zapuštene. Sve je to znak da će doći obnove života u našem zavičaju. Istina mnogi prigovaraju da više neće biti onako kako je nekada bilo. Toga je svjestan svatko normalan ali stvara se nešto novo već viđeno u svjetskim megalopolisima i njihovoj okolici. Sada je vrijeme stvaranja preduvjeta za taj jedan novi početak. Svemu tome svoj doprinos daju i mladi zauzeti svećenici da naše svetinje budu što ljepše. Ono što je ne tako davno izgledalo tako depresivno sada se mic po mic pretvara u tračak svijetla i optimizma na kraju jednog mračnog tunela.

Ovogodišnji Žumberački krijes donosi dva znanstvena rada o grkokatolicima u Dalmaciji i okolici Križevaca. Prikaz djelovanja žumberačkih grkokatoličkih svećenika donosi do sada povijesnim radncima mnoštvo pismenih dokaza kako se u Dalmatinskoj zagori borilo protiv talijanskih autonomaša i velikosrpske opstrukcije. Isto tako u Krijesu imamo vrijedni prikaz što je vodstvo Križevačke biskupije učinilo za vrijeme Nezavisne države Hrvatske u ratnom ludilu (1941.-1945.) da spasi što više ljudi. Osporavateljima zasluga tadašnjem biskupu Janku Šimraku i njegovim svećenicima koji su izložili svoje živote u najmanju ruku je nedolično.

Dragi i poštovani čitatelji, bez žrtve i ljubavi svećenika i velikog zaljubljenika u svoj Žumberak Ivana Krstitelja Pavkovića mi vjerojatno ne bi tolika desetljeća u rukama imali svoje omiljeno štivo. Nakon više od dva desetljeća njegovi zemni ostac su preneseni iz Križavaca u Žumberak, rodnu i krsnu župu Grabar.

Približavamo se obilježavanju stote obljetnice smrti velikog sina našeg Žumberka (2024.) Jovana Hranilovića pa nam neka bude dozvoljeno za kraj ove uvodne riječi citirati ga: „Vjera, domovina, narod to su najuzvišenije ideje, najsvetije stvari, što ih čovjek može imati, to su ideali, za koje pošten čovjek raditi mora. Raditi za ideale, nije dosta samo htjeti, treba biti prožet i nadahnut tim idealima, uz to imati znanja, čvrstu, nepokolebljivu i ustrajnu volju i vjeru u narodne svetinje i sreću domovine. Treba se priljubiti uz tu majku svoju, raditi za nju, za njezinu sreću, procvat i napredak. Treba se posve sprijateljiti i suglasiti s današnjim položajem i stanjem te u smislu toga i raditi, a ne obazirati se na kojekakve fantazije i nemoguće promjene. Treba lijepo prionuti u svojoj domovini uz svoju grudu zemlje, pa raditi i učiti, učiti i raditi, pa ćete vidjeti, da ćemo za kratko vrijeme prokrčiti i solidne temelje boljoj budućnosti. Samo tako i nikako drugačije moguće se je uzdržati i napredovati, a poteškoće i kojekakve zapreke, te strah da je već prilično propalo sve će se svladati i prebroditi, samo treba ozbiljno i složno raditi i učiti, a kao geslo imati uvijek na umu: drži se vjere, naroda i napredka, jedino je sigurno utočište!

Dragi i poštovani čitatelji Žumberačkog krijesa mi kao uredništvo obećajemo da ćemo se truditi uz veliki napor biti dio vas a vi svojom suradnjom budite s nama. Samo zajedno možemo raditi za zajedničko dobro.

Hvala vam uz pozdrav. Božji blagoslov želi vam uredništvo.

KALENDAR
2021.

1 P OBREZANJE ISUSOVO; Bazilije Veliki, bk.
2 S Silvestar papa
3 N NED. PRIJE BOGOJAVLJENJA (Ned. 31. po Duh.), Gl. 6.; Malahija, pr.; Gordije, mč.
4 P Zbor 70-orice ap.; Teoktist, č. o.
5 U Teopemt i Teon, mč.; Sinklektika, č. m.; Apolinarija, monahinja
6 S BOGOJAVLJENJE GOSPODNJE
7 Č Zbor Sv. Ivana Krstitelja
8 P Juraj Hozevit, č. o.; Dominika, č.m.
9 S Polieukto, mč.
10 N NED. PO BOGOJAVLJENJU (Ned. 32. pod Duhovima), Gl. 7; Grgur, biskup iz Nise; Domecian i Marcian, č. o.
11 P Teodozije, č. o.
12 U Tatjana, mč.
13 S Ermilije i Stratonik, mč.
14 Č Sinajski i Raitski mučenici
15 P Pavao iz Tebe, č. o.; Ivan, č. o.
16 S Verige sv. ap. Petra
17 N NED. O ZAKEJU, Gl. 8.; Antun Veliki, č. o. pustinjak
18 P Atanazije i Ćiril, nadbk. aleksandrijski
19 U Makarije Egipćanin, č. o.
20 S Eutimije Veliki, č.o.
21 Č Maksim Priznavatelj, č. o.; Neofit, Eugenije, Kandid, Valerije i Akil, mč.
22 P Timotej, ap.; Anastazije Perzijski, č.o. mč.
23 S Klement, bk. mč.; Agatangel, mč.
24 N NED. O CARINIKU I FARIZEJU, Gl. 1.; Ksenija Rimljanka, č. m.
25 P Grgur Bogoslov, nadbk. carigr.
26 U Ksenofont, č. o.
27 S Ivan Zlatousti, prenos moći
28 Č Efrem Sirski, č. o.
29 P Ignacije Bogonosac, bk. mč., prenos moći
30 S Tri svetitelja: Bazilije Veliki, Grgur Bogoslov i Ivan Zlatousti
31 N NED. O RASIPNOM SINU, Gl. 2.; Kir i Ivan, dobrotvori

Siječanj

1 P Marija Bogorodica; Osmina Božića; Nova godina
2 S Bazilije Veliki i Grgur Nazianski
3 N 2. NED. PO BOŽIĆU; Presveto Ime Isusovo; Genoveva; Cvieta
4 P Anđela Folinjska; Borislava
5 U Emiliana; Ivan Nepomuk Neumann; Gaudencije
6 S BOGOJAVLJENJE (Tri kralja); Gašpar, Melkior, Baltazar
7 Č Rajmund Penjafortski; Lucian; Rajko; Zoran
8 P Severin; Teofil; Lucian, Maksimian i Julian; Bl. Dj. Marija od Brze pomoći
9 S Marcelin; Hadrian; Julian; Živko
10 N KRŠTENJE GOSPODINOVO (1. ned. u god.); Miltiad; Pavao; Agaton; Dobroslav
11 P Higin; Neven
12 U Margareta Bourgeoys; Antun Fournier; Ernest; Tatjana
13 S Hilarije; Hermilije i Stratonik; Veronika Negroni; Radovan
14 Č Glicerije; Feliks (Srećko); Makrina
15 P Pavao; **Anastazija** (Stošija); Mavro; Tarzicija
16 S Marcel I.; Honorat; Časlav; Mislav
17 N 2. NED. U GOD.; Antun, opat; Julian; Marcel; Vojmil
18 P Priska; Margareta Ugarska; početak molitvene osmine za jedinstvo kršćana
19 U Germanik; Mario; Poncian; Makarije Veliki; Ljiljana
20 S Fabian i Sebastian; Neofit; Henrik, Hinko
21 Č Agneza; Janja, Neža, Ines
22 P Vinko, đakon; Anastazije; Vinko Pallotti
23 S Emerenciana; Severian i Akvila; Ema; Vjera
24 N 3. NED. U GOD.; Franjo Saležki; Felician; Bogoslav
25 P Obraćenje Sv. Pavla; Ananija; završetak molitvene osmine
26 U Timotej i Tit; Teogen; Bogoljub; Tješimir
27 S Anđela Merici; Julian; Devota; Vitalian; Pribislav
28 Č Toma Akvinski; Tomislav
29 P Valerije; Konstancije; Sulpicije Sever; Zdeslav
30 S Barsimej; Martina; Batilda; Aldegunda; Alan; Gordana
31 N 4. NED. U GOD.; Ivan Bosko; Viktorin, Viktor, Nicefor, Klaudije, Diodor, Serapion i Papia

1 P Trifun, mč.
2 U **SUSRET GOSPODA ISUSA KRISTA U HRAMU**
3 S Simeon Bogoprimac; Ana, proročica
4 Č Izidor, č. o.
5 P Agata, mč.
6 S **Prva zadušna subota;** Vukol, bk.; Silvan, bk. mč. i drugovi
7 N NED. MESOPUSNA, Gl. 3.; Partenije, bk.
8 P Teodor Stratilat, velemč.; Zaharija, pr.
9 U Nicefor, mč.
10 S Haralampije, mč.; bl. **Alojzije Stepinac,** nadbk.
11 Č Blaž (Vlaho), bk. mč.
12 P Meletije, nadbk.
13 S **Subota svetih otaca isposnika;** Martinian, č. o.
14 N NED. SIROPUSNA, Gl. 4.; Ćiril, č. o. učitelj i apostol slavenski; Auksentije, č. o.; Maron, č. o. pust.
15 P **Početak Velikoga posta** (strogi post); Onezim, ap. mč.
16 U Pamfilije, Porfirije i dr., mč.
17 S Teodor Tiron, velemč.
18 Č Lav Veliki, papa
19 P Arhip, ap.
20 S **Teodorova subota;** Lav, bk. katanski
21 N ND. 1. VELIKOG POSTA – ND. SV. IKONA ILI PRAVOVJERJA, Gl. 5.; Timotej, č. o.; Eustatije, nadbk.
22 P Eugenijski mučenici, našašće moći
23 U Polikarp, bk. mč.
24 S Ivan Krstitelj, prvo i drugo našašće glave
25 Č Tarasije, nadbk.
26 P Porfirije, bk.
27 S **Druga zadušna subota;** Prokopije Dekapolit, č. o. priznavatelj
28 N ND. 2. VELIKOG POSTA, Gl. 6.; Bazilije, č. o. Priznavatelj

1 P Tripun [MR]; Sever; Brigita
2 U **Prikazanje Gospodinovo (Svijećnica);** Marijan, Marijana, Svjetlana; Katarina Ricci; Dan posvećenoga života
3 S Blaž (Vlaho); Oskar; Tripun; Šimun, Ana
4 Č Veronika Jeruzalemska; Izidor; Nikola Studita; Raban Maur
5 P Agata; Dobrila; Jagoda; Silvan
6 S Pavao Miki; Doroteja i Teofil; Tea, Božidarka
7 N 5. NED. U GOD.; Bl. Pio IX.; Mojsije, pustinjak; Držislav
8 P Jeronim Emiliani; Josipa Bakhita; Juvencije; Mladen
9 U Apolonija; Sabin; Skolastika; Sunčana, Zora
10 S Bl. **Alojzije Stepinac;** Vilim; Skolastika [MR]; Silvan
11 Č Gospa Lurdska; Severin; Adolf; Mirjana
12 P Eulalija; Zvonimir; Damjan
13 S Stjepan; bl. Kristina Spoletska; Foska
14 N 6. NED. U GOD.; Valentin (Zdravko); Vital; Zenon; Eufrazija
15 P Onezim; Klaudije Colombière; Valfrid; Agapa; Faustin i Jovita; Vitomir
16 U Juliana; Miljenko
17 S **Pepelnica** (post i nemrs); Sedam utemeljitelja Reda slugu BDM
18 Č Šimun; Gizela; Vilim Harrington; Franjo Regis Clet
19 P Mansuet (Blago); Bonifacije; Ratko
20 S Eleuterije; Leon (Lav); Lea; Jacinta Marto; Slobodan
21 N 1. KORIZ. NED. (Čista); Petar Damiani; Tomo Pormort
22 P **Stolica Sv. Petra;** Papija; Maksimian; Tvrtko
23 U Polikarp; Siren ili Siner; Jozefina Vannini; Grozdan
24 S Evecije; Modest; [Matija]; [Montan (Goran)]
25 Č **Donat, zadarski biskup;** Nestor; Valpurga
26 P Aleksandar; Porfirije; Sandra; Branimir
27 S Gabriel od Žalostne Gospe (Franjo Possenti); Tugomil; proljetna četvrtinka (kvatre)
28 N 2. KORIZ. NED. (Pačista); Roman; Timotej Trojanowski

1 P Eudokija, č. m. mč.
2 U Teodot, bk. mč.
3 S Eutropije, Kleonik i Bazilisko, mč.
4 Č Gerazim, č. o.
5 P Konon, mč.
6 S **Treća zadušna subota;** Amorijski mučenici
7 N ND. 3. VELIKOG POSTA - KRIŽUPOKLONSTVENA, Gl. 7.; Kersonski mučenici
8 P Teofilakt, č. o. priznavatelj
9 U Sebastijski mučenici
10 S Kodrat i drugovi, mč.
11 Č Sofronije, patriarh jeruzalemski
12 P Grgur Dvojeslov, papa; Teofan, č. o. priznavatelj
13 S **Četvrta zadušna subota;** Nicefor, patr. carigradski, prienos moći
14 N ND. 4. VELIKOG POSTA, Gl. 8.; Benedikt Nursijski, č. o.
15 P Agapije i drugovi, mč.
16 U Sabin i Papije, mč.
17 S Aleksije, č. o.
18 Č **Četvrtak velikoga kanona;** Ćiril, nadbiskup jeruzalemski
19 P Krizant i Darija, mč.
20 S **Subota stojećih pohvala Bogorodici** (subota akatista); Monasi Sv. Sabe na Sinaju, mč.
21 N ND. 5. VELIKOG POSTA, Gl. 1.; Jakov, bk.
22 P Bazilije, mč.
23 U Nikon i učenici, mč.
24 S Zaharija, č. o.; Artemon, bk.
25 Č **BLAGOVIJEST**
26 P Zbor arkanđela Gabriela
27 S Lazarova subota; Matrona Solunska
28 N CVIJETNA NED. (CVJETNICA); Hilarije, č. o.
29 P Veliki ponedjeljak; Marko, bk; Ćiril đakon i dr., mč.
30 U Veliki utorak; Ivan Ljestvičar, č. o.
31 S Velika srijeda; Hipatije, bk. mč.

1 P Albin; David; Leon; Jadranko; Zoran
2 U Karlo Boni; [Janja Pražka (Češka)]
3 S Marin i Asterije; Kunigunda; Fridrik (Miroslav)
4 Č Kazimir; Focije, Arkelaj, Kvirin; [Eugen]
5 P Lucije I.; Hadrian; Gerazim; Vedran
6 S Fridolin; Viktorin; Ruža Viterbska; Janja Pražka (Češka); Mirko
7 N 3. KORIZ. NED. (Bezimena); Perpetua i Felicita; Bazilije, Eugen, Agatodor, Elpidij, Eterij, Kapiton i Efrem; Terezija Margareta Redi
8 P Ivan od Boga; Stjepan; Ivša, Boško
9 U Franjica Rimska; Bruno; Dominik Savio; Franjka
10 S Kajo i Aleksandar; Viktor; Makarije; Simplicije; Emil
11 Č Benedikt; Tomo Atkinson; [Kandid]; [Firmin]; Tvrtko
12 P Maksimilijan; Inocent I.; Grgur I. Veliki; Alojzije Orione; [Bernard]
13 S Macedonije, Patricija i Modesta; Sabin; Kristina; Rozalija; Ratka
14 N 4. KORIZ. NED. (Sredopostna); Aleksandar; Lazar; Matilda; Paulina; Milijana; Borka
15 P Zakarija; Klement Marija Hofbauer; Veljko; Vjekoslava; [Ljudevita (Lujza) Marijački]; [Longin]
16 U Hilarije i Tacian; Julian; Euzebija; Herbert; Berta; Smiljan
17 S Patrik; Agrikola; Gertruda; Ivan Sarkander; Domagoj, Hrvatin
18 Č Ćiril Jeruzalemski; Aleksandar; Eduard; Anzelmo; Cvjetan
19 P **Josip, zaručnik BDM;** Narcis Turchan
20 S Ivan Nepomuk; Ivana Veron; [Klaudija]; Vladislav
21 N 5. KORIZ. NED. (Gluha); Serapion; Vesna
22 P Epafrodit; Lea; Franjo Chartier; [Oktavian]; Jaroslav
23 U Turibije Mongrovejski; Oton; [Pelagija]
24 S Katarina Švedska; [Latin]; Javorka
25 Č **Navještenje Gospodinovo (Blagoviest);** Dizma; Kvirin; Marijana, Marijan, Maja
26 P Emanuel, Sabin, Kodrat i Teodozije; **Montan** i **Maksima;** Goran
27 S Rupert; Ernest
28 N 6. KORIZ. NED. (Cvjetna), CVJETNICA; Kastor; Prisko, Malko i Aleksandar; [Nada, opat]; Sonja
29 P Eustazije; Bertold; Vilim Tempier; [Jona]
30 U Domnin; Zosim; Amadej; [Kvirin]; [Viktor]; Vladko
31 S Benjamin; Balbina; Guido; [Amos]; Ljubomir

1 Č **VELIKI ČETVRTAK;** Marija Egipćanka, č. m.
2 P **VELIKI PETAK (strogi post);** Tit, č. o.
3 S **VELIKA SUBOTA;** Nikita, č. o. priznavatelj
4 N USKRS (VAZAM, PASHA); Josip Pjesmopisac i Juraj, č. o.
5 P **Uskrsni ponedjeljak;** Teodul, Agatopod i dr., mč.
6 U **Uskrsni utorak;** Metodije, učitelj slavenski
7 S **Uskrsna srieda;** Juraj, bk.
8 Č **Uskrsni četvrtak;** Herodije, Agab, Ruf, Asinkret, Flegon i Herma, ap.
9 P **Uskrsni petak;** Eupsihije, mč.
10 S **Uskrsna subota;** Terencije, Pompej, Afrikan, Maksim i dr., mč.
11 N TOMINA NEDJELJA; Antipa, bk. mč.
12 P Bazilije, č. o. priznavatelj
13 U Artemon i dr., mč.
14 S Martin, papa; Antun, Ivan i Eustahije, mč.
15 Č Aristarh, Pud i Trofim, ap.
16 P Agapa, Irena i Kionija, djevice mč.
17 S Simeon Perzijanac, bk.; Akacije, bk.
18 N ND. MIRONOSICA, Gl. 2.; Ivan, č. o., uč. Sv. Grgura Dekapolita
19 P Ivan, č. o.
20 U Teodor Trihin, č. o.
21 S Januarije i dr. mč., Teodor, mč.
22 Č Teodor Sikeot, č. o.
23 P **Juraj,** velemč.
24 S Saba Stratilat, mč.
25 N ND. O UZETOM, Gl. 3.; Marko, ap. i evanđ.
26 P Bazilije, bk. mč.
27 U Simeon, mč.; Stjepan, bk.; **Ozana Kotorska,** č. m.
28 S Prepolovljenje uskrsnoga vremena; Jason i Sosipater, ap.; Dada, Maksim i Kvintilian, mč.
29 Č Kiziški mučenici; Memnon, č. o. čudotvorac
30 P Jakov, ap., brat Sv. Ivana

1 Č **Veliki četvrtak; Venancije** i dr.; Hugo; [Teodora (Božica)]
2 P **Veliki petak** (post i nemrs); Franjo Paulski, Teodora; Dragoljub
3 S **Velika subota;** Siksto I.; Rikard; Ratko
4 N USKRS; Izidor; Platon; Žiga; Strahimir
5 P **Uskrsni ponedjeljak;** Vinko Fererski; Irena; Gerald; Juliana; Berislav; Mira
6 U **Irenej Sriemski** [MR]; Eutik; Vilim; [Celestin (Rajko) I.]
7 S Ivan de la Salle; Herman Josip
8 Č Timotej, Diogen, Makarije i Maksim; Dionizije (Denis); Amancije; Alemka
9 P Maksim; **Demetrije Sriemski;** Liborije; Akacije; Hugo
10 S Terencije, Afrikan, Maksim, Pompej, Aleksandar, Teodor
11 N 2. USKRSNA NED. (Biela); NED. BOŽJEGA MILOSRĐA; Stanislav; Izak; Gema Galgani; Stana; Radmila
12 P Viktor; Julije I.; Zenon; Damjan; Bazilije; Davorka
13 U Martin I.; Urso; Hermenegildo; Ida; Albertin
14 S Tiburcije, Valerian i Maksim; Bernika, Prosoka i Domnina; Bernard
15 Č Krescencije; Maron; Damjan de Veuster; [Basilisa i Anastazija]; Bosiljka
16 P Turibije; Fruktuoz; Josip Benedikt Labre; Marija Bernarda Soubirous
17 S Petar i Hermogen; Akacije; Ilija, Pavao i Izidor; Robert; Rudolf
18 N 3. USKRSNA NED.; Euzebije; Atanazija; [Eleuterije]; [Apolonije]
19 P Marta; Juraj; Gerold; Lav IX.; Konrad; Ema; Rastislav
20 U Anicet; Sulpicije i Servician; Marcelin; Marcian; Anastazije
21 S Anzelmo Kenterberijski; Apolonije; Anastazije; Goran
22 Č Soter; Kajo; Agapit I.; Lav; Teodor
23 P Juraj; Adalbert (Vojtjeh); Đuro, Đurđica
24 S Fidel; Marija Kleofa i Saloma; Vjera, Vjeran
25 N 4. UZKRSNA NED.; Marko Ev.; Anian; Stjepan; Klarencije; Maroje
26 P Kleto; Bazilej; Vilim i Putnik; [Marcelin]
27 U Bl. **Ozana Kotorska; Polion;** bl. **Jakov Zadranin;** Šimun
28 S Petar Chanel; Ljudevit M. Grignion Montfortski; Vital Ravenski
29 Č Katarina Sienska; Sever; Hugo; Kata
30 P Pio V.; Eutropije; Kvirin; Donat; Lovro; Josip Benedikt Cottolengo

1 S Josip, zaručnik B.D.M.; Jeremija, pr.
2 N ND. O SAMARIJKI, Gl. 4.;
Atanazije Veliki, nadbk. aleksandrijski
3 P Teodozije Pečerski, č. o.; Timotej i Maura, mč.
4 U Pelagija, dj. mč.
5 S Irena, dj. mč.; Nicefor, č. o.
6 Č Job Strpljivi, pravednik
7 P Akacije, mč.; spomen na ukazanje častnoga Križa Gospodnjega
8 S Ivan Bogoslov, ap. i ev.
9 N ND. O SLIJEPOROĐENOM, Gl. 5.; Nikola, bk., prienos moći;
Izaija, prorok; Kristofor, mč.
10 P Šimun Revnitelj, ap.; **Ivan Merz,** priznavatelj
11 U **Ćiril i Metod, apostoli i uč. slavenskih naroda;** Mokije, sveć. mč.
12 S Epifanije, bk.; German, patr. carigradski; Leopold Mandić, č. o.
13 Č **UZAŠAŠĆE GOSPODNJE;** Glikerija, mč.
14 P Izidor, mč.
15 S Pahomije Veliki, č. o.
16 N ND. SV. OTACA I. NICEJSKOG SABORA, Gl. 6.;
Teodor Posvećeni, č. o.
17 P Andronik, ap.
18 U Teodot, Petar, Dionizije i dr., mč.
19 S Patricije bk. i dr., mč.
20 Č Talelaj, mč.
21 P Konstantin car i njegova majka Jelena, carica
22 S **Peta zadušna subota;** Bazilisko, mč.
23 N NEDJELJA PEDESETNICE (DUHOVI); Mihael, bk. priznavatelj
24 P **PRESVETA TROJICA;** Simeon Pustinjak, č. o.
25 U Ivan Krstitelj, treće našašće glave
26 S Karpo, ap.
27 Č Terapont, bk. mč.
28 P Nikita, bk.
29 S Teodozija, č. m. mč.
30 N NEDJELJA SVIH SVETIH (Ned. 1. po Duh.); Izakije, č. o.
31 P Hermij, ap.; Hermej, mč..

1 S **Josip Radnik;** Jeremija; bl. **Julian Cesarello iz Bala**
2 N 5. UZKRSNA NED.; Atanazije; Vindemial i Longin; Antonin
3 P Filip i Jakov; Timotej i Mavro; Juvenal (Mladen)
4 U Florian (Cvjetko); Silvan; Cvieta
5 S Maksim; Hilarije; Anđeo (Anđelko); [Peregrin]
6 Č Lucije Cirenac; Marijan i Jakob; **Irenej Sriemski;** [Dominik (Dinko) Savio]; Mirko
7 P Domitila; **Dujam (Duje);** Duška
8 S Viktor; Akacije; Arsenije; Bonifacije IV.; Benedikt II.
9 N 6. UZKRSNA NED.; Izaija; Herma; Pahomije; Ljudevita (Lujza) Marijački; [Jeronim, prenos moći]
10 P Job; bl. **Ivan Merz; Gospa Trsatska;** [Sv. Prosper, suuzornik Hvara i Visa]
11 U Mamerto; Franjo Geronimo
12 S **Leopold Mandić;** Nerej i Akil; Pankracije (Svevlad); Epifanije
13 Č **Uzašašće Gospodinovo (Spasovo);** Gospa Fatimska; Agneza
14 P Matija (Matko); Poncije; Feliks i Fortunat; Justa i Heredina
15 S Simplicije; Severin; Rupert; Izidor seljak
16 N 7. UZKRSNA NED.; Feliks i Genadije; Florencije i Dioklecian; Putnik; Šimun Stock; Andrija Bobola; [Ivan Nepomuk]
17 P Paskal (Paško); Bruno; [Akvilin]
18 U Ivan I.; **Feliks;** Dioskur; [Venancije]
19 S Urban I.; Celestin (Rajko) V.; Ivon
20 Č Bernardin Sienski; Lidija iz Tiatire
21 P Timotej; Teobald; [Viktor]; Dubravka
22 S Rita; Kast i Emilije (Milan); Bazilisko; Julija; Renata; Jagoda
23 N DUHOVI; Lucije, Montan (Goran) i dr.; Deziderije (Željko)
24 P **BDM Majka Crkve** [Duhovski pon.]; Marija Pomoćnica; Servul
25 U Beda Častni; Grgur VII.; Marija Magdalena Pazzi; [Urban I.]
26 S Filip Neri; Eleuterije; Deziderije; Zdenko
27 Č Augustin Kenterberijski; Julije; Eutropije
28 P Helikonda; Just; German; Vilim; Lanfranko; Velimir
29 S Ezikije; Maksimin; Bona; **Euzebije** i **Polion;** Pavao VI.; BDM Kraljica apostola; ljetna četvrtinka (kvatre)
30 N PRESVETO TROJSTVO (9. ned. u god.); Gabin; Hubert; Ivana Arška
31 P Pohod BDM; **BDM Kamenitih vrata;** Petronila

1 U Justin filozof i dr., mč.
2 S Nicefor, patr. carigradski, priznavatelj
3 Č **PRESVETA EUHARISTIJA;** Lukilian i drugovi, mč.
4 P Mitrofan, patr. carigr.; Kvirin Sisački, bk. mč.
5 S Dorotej, bk tirski mč.; Kozma, mč.
6 N NED. 2. PO DUHOVIMA, Gl. 1.;
Besarion, č. o. čudotvorac; Hilarije Novi, č. o.
7 P Teodot, mč.
8 U Teodor Tiron, velemč., prenos moći
9 S Ćiril, nadbk. aleksandrijski
10 Č Timotej, bk. mč.
11 P **Krist Čovjekoljubac;** Bartolomej i Barnaba, ap.
12 S **Muke presvete Bogorodice;** Onufrije i Petar, č. o.
13 N NED 3. PO DUHOVIMA, Gl. 2.;
Akilina, dj. mč.; Trifilije, bk.
14 P Elizej, pr.; Metod, patr. carigr.
15 U Amos, pr.; Jeronim Stridonski (Štrigovski), č. o.
16 S Tihon, bk. čudotvorac
17 Č Manuel, Sabel i Ismael, mč.
18 P Leoncije, mč.
19 S Juda Tadej, ap.
20 N NED. 4. PO DUHOVIMA, Gl. 3.;
Metod, bk. mč.
21 P Julian Tarški, mč.
22 U Euzebije, bk. mč.
23 S Agripina, mč.
24 Č **Rođenje Sv. Ivana Krstitelja**
25 P Febronija, č. m., mč.
26 S David Solunski, č. o.
27 N NED. 5. PO DUHOVIMA, Gl. 4.;
Samson, sveć.
28 P Kir i Ivan, dobrotvori mč., prenos moći
29 U **Petar i Pavao, apostoli mč.**
30 S Zbor 12-orice apostola

1 U Justin; Prokul; Fortunat; [Mladen]
2 S Marcelin i Petar; Potin, Blandina i dr.; Erazmo; Eugen I.
3 Č **TIELOVO (Brašančevo);** Karlo Lwanga i dr.; Ivan XXIII.
4 P **Kvirin Sisački;** Optat; Predrag
5 S Bonifacije; [Valerija]; Darinka
6 N 10. NED. U GOD.; Norbert; Besarion; Hilarion; Neda
7 P Robert; Radoslav
8 U Medard; Fortunat; Žarko; Melanija
9 S Efrem; Diomed; Vinko; [Pelagija]; Ranko
10 Č Cenzurije; Bogumil; Diana; Ivan Dominik; [Margareta Škotska]
11 P **Presveto Srdce Isusovo;** Barnaba; Maksim; Rambert; Jolanda; Borna
12 S **Bezgrješno Srdce Marijino;** Bazilid (Bosiljko); Onufrije; Lav III.; [Ivan Fakundo]
13 N 11. NED. U GOD.; Antun Padovanski; Eulogije
14 P Elizej; Valerije i Rufin
15 U Amos; Vid; [Modest (Čedomir) i Krescencija]
16 S Kvirik i Julita; Similian; [Franjo Regis]; Gvido
17 Č Izauro i dr.; Emilija; Bratoljub
18 P Marko i Marcelian; Amando (Ljubomir)
19 S Romuald; Gervazije i Protazije; Rajka; Bogdan
20 N 12. NED. U GOD.; Metod; [Silverije]; [Florencija (Cvjetka)]
21 P Alojzije Gonzaga; Vjekoslav, Slavko, Slavica
22 U Paulin Nolanski; Ivan Fišer i Toma More; [Akacije i 10 tisuća mč.]
23 S Tomo Garnet; Josip Cafasso; Sidonija; Zdenka
24 Č **Rođenje Ivana Krstitelja;** Simplicije; Marija Guadalupe
25 P Maksim; Adalbert; Vilim; Henrik (Hinko); Eleonora
26 S Ivan i Pavao; Vigilije (Zoran); Josip Marija Escrivá de Balaguer
27 N 13. NED. U GOD.; Ćiril Aleksandrijski; **Ladislav**
28 P Irenej; Pavao I.; Mirko; Smiljan
29 U **Petar** i **Pavao;** Kasije; Krešimir, Krešo
30 S Rimski prvomučenici; Ladislav [MR]; Oton

1 Č Kuzma i Damjan, dobrotvori
2 P Polaganje haljine Bogorodičine
3 S Hiacint, mč.
4 N NED. 6. PO DUHOVIMA, Gl. 5.;
Andrija, nadbk. kretski; Marta, č. m.
5 P Atanazije Atoški, č. o.; (Ćiril i Metod, ap. slavenski)
6 U Sisoje Veliki, č. o.
7 S Toma i Akacije, č. o.
8 Č Prokopije, velemč.
9 P Pankracije, bk. mč.; bl. **Marija Petković,** č. m.
10 S Nikopoljski mč.; Antun Pečerski, č. o.
11 N NED. 7. PO DUHOVIMA, Gl. 6.;
Eufemija, velemč.
12 P Proklo i Hilarije, mč.; Mihael, č. o.
13 U Zbor arkanđela Gabriela; Stjepan Sabait, č. o.; Julian, bk.
14 S Akila, ap.
15 Č Kirik i Julita, mč.; Vladimir Veliki, knez
16 P Atenogen, bk. i 10-orica uč., mč.
17 S Marina, velemč.
18 N NED. 8. PO DUHOVIMA, Gl. 7.;
Hiacint i Emilian, mč.
19 P Makrina, č. m.; Dio, č. o.
20 U Ilija, prorok
21 S Ezekiel, pr.; Simeon i Ivan, č. o.
22 Č Marija Magdalena, mironosica; Foka, mč., prenos moći
23 P Trofim, Teofil i dr., mč.; Apolinarije, bk. mč.
24 S Kristina, velemč.; Boris i Gleb, mč.
25 N NED. 9. PO DUHOVIMA, Gl. 8.;
Ana, majka presvete Bogorodice
26 P Hermola i dr., mč.; Paraskeva (Petka) Rimljanka, č.m. mč.
27 U Pantelejmon, velemč.; Sveti sedmočislenici
28 S Prohor, Nikanor, Timon i Pamen, ap. i đakoni
29 Č Kalinik, mč.
30 P Sila, Silvan, Kriskent, Epenet i Andronik., ap.
31 S Eudokim Pravedni

1 Č Aron; Martin; Teodorik; Estera; Stela, Zvjezdana
2 P Proces i Martinian; Liberat i dr.; Višnja; [Oton]; [Pohod BDM]
3 S Toma; Anatol; Memnon; Marko i Mocian; Lav II.
4 N 14. NED. U GOD.; Elizabeta Portugalska; Jukundian; Laurian; Florencije
5 P Ćiril i Metod; Antun Marija Zaccaria; Slaven
6 U Marija Goretti; Romul; Paladije; Bogomila
7 S Panten; Edilburga; Vilibald (Vilko); Benedikt XI.; [Klaudije]
8 Č Akvila i Priska ili Priscila; Hadrian III.; Eugen III.; Edgar
9 P Bl. **Marija od Propetog Isusa Petković;** [BDM Kraljica mira]; Leticija
10 S Rufina i Sekunda; Amalberga; Amalija; Ljubica
11 N 15. NED. U GOD.; Benedikt (Benko); Pio I.; Marcian; Dobroslav
12 P Prokul i Hilarion; Fortunat i Hermagora; Mohor; Mislav
13 U **BDM Bistrička;** Henrik (Hinko) i Kunegunda; Ezdra
14 S Kamilo de Lellis; Optacian; Miroslav
15 Č Bonaventura; Vladimir Kijevski; Razstanak apostola; Dobriša
16 P BDM Karmelska; [Elvira]; Karmela
17 S Hiacint; Justa i Rufina; Marcelina; Aleksije; Branko
18 N 16. NED. U GOD.; Simforoza i dr.; Emilian; Fridrik (Miroslav); Bruno; [Arnold]
19 P Epafra; Makrina; [Justa i Rufina]
20 U Apolinar; Ilija (Iljko); Josip Barsaba; Marina ili Margareta; Biserka
21 S Lovro Brindižki; Viktor; [Daniel]; Danica
22 Č Marija Magdalena; Platon; Jeronim; Manda, Lenka
23 P Brigita Švedska; Ezekiel; Apolinar; Ivan Cassian
24 S Sarbelije (Josip) Makhluf; Kristina; Kinga ili Kunigunda; Mirjana
25 N 17. NED. U GOD.; Jakov st.; Kristofor
26 P Joakim i Ana, roditelji BDM; Miljenka
27 U Pantaleon ili Pantalaimon; Klement Ohridski i dr.; [Natalija]
28 S Prokor i dr.; Viktor I.; Nazarije i Celzo; [Inocent I.]
29 Č Marta; Lazar; Blaženka; Mira; [Flora]
30 P Petar Krizolog; Julita; **Leopold (Bogdan) Mandić** [MR]; Anđa; [Rufin]
31 S Ignacije Lojolski; Fabije; Vatroslav

1 N **NED. 10. PO DUHOVIMA,** Gl. 1.; Obhod častnim križem; Makabejski mučenici
2 P Stjepan Prvomučenik, prienos moći
3 U Izakije, Dalmat i Faust, č. o.; Augustin Kažotić, bk.
4 S Efežki mučenici; Eudokija, č. m. mč.
5 Č Eusignije, mč.
6 P PREOBRAŽENJE GOSPODNJE
7 S Domecije, mč.
8 N **NED. 11. PO DUHOVIMA,** Gl. 2.; Emilian, bk. priznavatelj
9 P Matija, ap.
10 U Lovro, prađakon mč.
11 S Euplo, mč.
12 Č Focije i Anicet, mč.
13 P Maksim, č.o. priznavatelj, prienos moći
14 S Mihej, prorok
15 N **NED. 12. PO DUHOVIMA,** Gl. 3.; **UZNESENJE PRESVETE BOGORODICE NA NEBO**
16 P Diomed, mč.
17 U Miron, sveć. mč.
18 S Flor i Lauro, mč.
19 Č Andrija i dr., mučenici
20 P Samuel, pr.
21 S Tadej, ap.; Basa, mučenica
22 N **NED. 13. PO DUHOVIMA,** Gl. 4.; Agatonik i dr., mč.
23 P Irenej Lionski, bk. mč.; Lupo, mč.
24 U Eutih, mč.
25 S Tit, ap.; Bartolomej, ap., prienos moći
26 Č Hadrian i Natalija, mč.
27 P Pimen, č. o.
28 S Mojsije Etiopljanin, č. o.; Augustin, bk.
29 N **NED. 14. PO DUHOVIMA,** Gl. 5.; **Glavosijek Ivana Krstitelja**
30 P Aleksandar, Ivan i Pavao Mlađi, patr. carigr.
31 U Polaganje pojasa Bogorodičinog

1 N 18. NED. U GOD.; Alfonz Marija Liguorski; Petar Favre; Vjera; Nada
2 P Euzebije Verčelski; Stjepan I.; [BDM od Anđelâ]
3 U Bl. **Augustin Kažotić;** Eufronije; [Lidija iz Tiatire]
4 S Ivan Marija Vianney; Hiacint; **Rajner**
5 Č Posvećenje bazilike Sv. Marije Velike; BDM Snježna; Nives, Snježana
6 P Preobraženje Gospodinovo (Božje lice); Predrag
7 S Siksto II.; Kajetan; Afra; Donat
8 N 19. NED. U GOD.; Dominik; Nedjeljko, Dinko
9 P Terezija Benedikta od Križa (Edith) Stein
10 U Lovro; Lovorka; [Asterija; Zvjezdan]
11 S Klara (Jasna) Asižka; Suzana; Rufin; Ljerka, Ljiljana
12 Č Ivana Franjica de Chantal; Anicet i Focije; [Hilarija]
13 P Poncian i Hipolit; Kasian; Ivan Berchmans
14 S Maksimilian Marija (Rajmund) Kolbe; Ursicin; [Alfred]
15 N 20. NED. U GOD.; UZNESENJE BDM (VELIKA GOSPA); Tarzicije; Alfred; Stanislav Kostka; Marija
16 P Stjepan Ugarski; Teodor; Rok; Krunoslav
17 U Miron; Euzebije; [Hiacint]; [Liberat (Slobodan)]
18 S Agapit; Lav; Jelena Križarica; Firmin
19 Č Ivan Eudes; Siksto III.; Donat; Ljudevit; [Tekla]
20 P Bernard; Samuel; Porfirije; Marija Matijević (de Mattias); Branko
21 S Pio X.; [Hermogen]
22 N 21. NED. U GOD.; BDM Kraljica; Vladislava; Regina
23 P Ruža Limska; Zdenko; [Filip Benicije]
24 U Bartol; bl. **Miroslav Bulešić**
25 S Ljudevit IX.; Josip Kalasancijski
26 Č Melkizedek; **Anastazije;** [Zefirin]; [Rufin]; Jadranko
27 P Monika; Amadej (Časlav)
28 S Augustin; Hermes; Tin, Gustav
29 N 22. NED. U GOD.; Mučeničtvo Ivana Krstitelja; **Bazila;** Sabina
30 P Feliks i Adaukt; [Gaudencija (Radoslava)]
31 U [BDM od suza]; Josip i Nikodem; Rajmund; [Optat (Željko)]; Rajko

1 S **Početak Crkvene godine;** Simeon, č. o.
2 Č Mamant, mč.; Ivan Izposnik, č.o.
3 P Teoktist, č. o.; Antim, bk. mč.; Pio X., papa
4 S Mojsije, pr.
5 N NED. 15. PO DUHOVIMA Gl. 6.;
Zaharija, otac Sv. Ivana Krst., pr.
6 P Eudoksije, mč.; Arhip, č.o.
7 U Sozont, mč.; Marko Krizin (Križevčan), mč.
8 S **Rođenje presvete Bogorodice**
9 Č Joakim i Ana, roditelji Bogorodičini
10 P Minodora, Mitrodora i Nimfodora, mč.; Pulherija, carica
11 S Teodora Aleksandrijska, č. m.
12 N NED. 16. PO DUHOVIMA (NED. PRIJE UZVIŠENJA ČASNOGA KRIŽA), Gl. 7.; Autonom, sveć. mč.
13 P Kornelije, bk. mč.
14 U **Uzvišenje častnoga Križa Gospodnjega**
15 S Nikita, velemučenik
16 Č Eufemija, velemučenica
17 P Sofija i njezine kćeri Vjera, Nada i Ljubav, mč.
18 S Eumenije, bk. čudotvorac
19 N NED. 17. PO DUHOVIMA (NED. NAKON UZVIŠENJA ČASNOGA KRIŽA), Gl. 8.; Trofim, Sabacije i Dorimed, mč.
20 P Eustatije, velemč. i obitelj, mč.
21 U Kodrat, ap.
22 S Jona, pr.; Foka, bk. mč.
23 Č Začeće Sv. Ivana Krstitelja
24 P Tekla, prvomučenica
25 S Eufrosina, č. m.
26 N NED. 18. PO DUHOVIMA, Gl. 1.;
Ivan Bogoslov, ap. i evanđelist, preminuće
27 P Kalistrat i drugovi, mč.; Nil, č. o.
28 U Hariton, č. o. priznavatelj
29 S Ciriak, č.o. pustinjak
30 Č Grgur, bk. mč.

1 S Jošua; Prisko; Verena; Konstancije; Egidije; Tamara
2 Č Zenon; Prosper; Ingrid; [Maksima]; Kalista (Divna)
3 P Grgur Veliki; Feba; Bazilisa; Grga; Gordana
4 S Mojsije; Marcel; **Marin s otoka Raba;** [Ruža Viterbska]; Dunja
5 N 23. NED. U GOD.; Kvint; bl. **Ivan Dobri iz Siponta; Terezija iz Kalkute** (Agneza Gonxha Bojaxiu); [Lovro Justiniani]; Laura
6 P Zakarija; Onesifor; Boris; Davor
7 U **Marko Krizin (Križevčan);** Regina; Fest i Deziderije
8 S **Rođenje BDM** (Mala Gospa); Hadrian; Marijica
9 Č Petar Claver; bl. Antun Miroslav Ozanam; Strahimir
10 P Nemezije; Emilian; Pulherija; Nikola Tolentinski
11 S Prot i Hiacint; Feliks i Regula; Cvjetko; Miljenko
12 N 24. NED. U GOD.; Ime BDM (Ime Marijino); Guido; Dubravko
13 P Ivan Zlatousti; Zlatko; Ljubo
14 U Uzvišenje Sv. Križa; Višeslav
15 S BDM Žalostna; Nikomed; Dolores, Tugomila
16 Č Kornelije i Ciprian; Eufemija; Prisko; Ludmila; Edita
17 P Robert Bellarmin; Lambert; Kolumba; Hildegarda; [Rane Sv. Franje]
18 S Ocean; Ariadna; Josip Kupertinski; Sonja; Irena; jesenska četvrtinka (kvatre)
19 N 25. NED. U GOD.; Januarije; Trofim; [Suzana]; Željko
20 P Andrija Kim Tae-gon i dr.; Eustakije; [Kandida (Svjetlana)]
21 U Matej; Jona; Kvadrat; Pamfilije; Matko
22 S Emerita; Mauricije i dr.; Bazila; [Toma Vilanovski]; Žarko
23 Č Zakarija i Elizabeta; Lino; Pio iz Pietrelcine; [Tekla iz Ikonija]
24 P Anatolije; Pacifik; bl. Antun Martin Slomšek; [BDM od Odkupa]; Rupert
25 S Kleofa; Firmin; [Aurelija (Zlata)]; Rikarda
26 N 26. NED. U GOD.; Kuzma i Damjan; Gideon; [Ciprian i Justina]; Damir
27 P Vinko Paulski; Gaj; Bonfilije; Berislav
28 U Vjenceslav (Većeslav); Lovro Ruiz i dr.; Veco
29 S Mihael, Gabriel, Rafael; Eutik; Kiriak; Mavro
30 Č **Jeronim;** Antonin; Urso i Viktor; Honorije; Franjo Borgia

1 P **Pokrov (zaštita) Presv. Bogorodice;** Roman Slatkopojac, č. o.; Ananija, ap.
2 S Ciprian, bk. mč.; Justina, mč.
3 N NED. 19. PO DUHOVIMA, Gl. 2.; Dionizije Areopagita, bk. mč.
4 P Jerotej, bk. mč.; Amon, č. o.; Franjo Asižki, č.o.
5 U Haritina, mučenica; Dionizije, bk. mč.
6 S Toma, apostol
7 Č Sergije i Bakho, mč.
8 P Pelagija, č.m.
9 S Jakov Alfejev, apostol; Abraham, pravednik
10 N NED. 20. PO DUHOVIMA, Gl. 3.; Eulampije i Eulampija, mč.
11 P Filip, đakon; Teofan, č.o.
12 U Prob, Tarah i Andronik, mč.; Kuzma, č. o.; Martin, bk.
13 S Karpo, Papila i Agatonika, mč.
14 Č Nazarije, Gervazije, Protazije i Celzije, mč.; Paraskeva (Petka) Trnovska, č. m.
15 P Eutimije Mlađi (Novi), č. o.; Lucian, č. o. mč.
16 S Longin, satnik, mč.
17 N NED. 21. PO DUHOVIMA, Gl. 4.; Hošea, pr., Andrija Kretski, č. o. mč.
18 P Luka, ap. i evanđ.
19 U Joel, pr.; Var, mč.; Ivan Rilski, č. o.
20 S Artemije, velemč.
21 Č Hilarije Veliki, č. o.
22 P Averkije, bk., čudotvorac; Efežki mučenici
23 S Jakov, ap., brat Gospodnji
24 N NED. 22. PO DUHOVIMA, Gl. 5.; Areta i drugovi, mučenici
25 P Marcian i Martirije, mč.
26 U Dimitrije, velemučenik
27 S Nestor, mč.
28 Č Terencije i Neonil, mč.; Stjepan Sabait, č. o.; Paraskeva Ikonijska, mč.
29 P Anastazija, č.m. mč.; Abraham Zatvorenik, č. o.
30 S Zinovije i Zinovija, mč.
31 N NED. KRISTA KRALJA (Ned. 23. po Duh.), Gl. 6.; Stahije, Ampilije i dr., ap.; Epimah, mč.

1 P Terezija od Djeteta Isusa; Roman; [Remigije]
2 S Anđeli Čuvari; Eleuterije; Teofil; [Stjepan I.]; Anđelko, Anđelka
3 N 27. NED. U GOD.; Dionizije Areopagit; Kandida; Evald; Gerard; [godišnjica proglašenja bl. Alojzija Stepinca]
4 P Franjo Asižki; Petronije; Kvintin; Aurea; [Krispo i Kajo]; Franka
5 U Karitina; Mavro i Placid; Jeronim; Marija Faustina (Jelena) Kowalska; [Firmat i Flaviana]; Miodrag
6 S Bruno; Fides (Verica); Roman; Magno
7 Č BDM od Krunice (Ružarija); Marcel; Justina; Paladije; Rozario
8 P Demetrije i dr. [VMZN]; Pelagija; Hugo; [Šimun]
9 S Dionizije i dr.; Ivan Leonardi; Abraham i Sara
10 N 28. NED. U GOD.; Klaro; Telkilda; Tanka; Daniel i dr.
11 P Ivan XXIII.; Filip; [Emilian]
12 U Domnina; Maksimilian; Rotobald; Serafin
13 S Teofil; Faust, [Eduard; Edo]; Hugolin; Hugo
14 Č Kalist I.; Lupul; Gaudencije; Donacian; Ljeposlav; Divko; Krasna
15 P Terezija Avilska; Sever; Tekla; Rezika; Valter
16 S Hedviga; Marija Margareta Alacoque; Longin
17 N 29. NED. U GOD.; Ignacije Antiohijski; Hošea; Vatroslav
18 P Luka; Petar Alkantarski; Lukša; Svjetlovid
19 U Ivan Brebefski i Izak Jogues; Pavao od Križa; Joel
20 S Kornelije; Vital; [Vendelin]; [Irena]; Miroslava
21 Č Uršula; Hilarije; Malko; Zvjezdan; Hilarija; Laura; bl. Karlo Austrijski
22 P Ivan Pavao II.; Marko; Filip i Herma; Valerije; Dražen
23 S Ivan Kapistranski; Teodoret; Severin; Borislav
24 N 30. NED. U GOD.; Antun Marija Claret; Ciriak i Klaudian; Jaroslav
25 P Krizant i Darija; Mavro; [Katarina Kotromanić]
26 U Lucian i Marcian; Amand; Demetrije; Dmitar, Zvonimir
27 S Evarist; [Vinko, Sabina i Kristeta; Flor]; Kontardo; Gordana
28 Č Šimun Kananej i Juda Tadej; Vinko, Sabina i Kristeta; Siniša; Tadija
29 P Felician; Narcis; Honorat; [Donat; Darko]; Ida
30 S Marcian; Marcel; Marojko
31 N 31. NED. U GOD.; Kvintin; Antonin; Volfgang (Vuk); Alfonz Rodriguez

1 P Kuzma i Damjan, dobrotv. i čudotv.
2 U Akindin, Pegazije i dr., mč.
3 S Akepsim, Josip i Aital, mč.; Juraj, velemč., prienos moći
4 Č Joanikije Veliki, č. o.; Nikander, bk. mč.; Ermej, sveć. mč.
5 P Galaktion i Epistimija, mč.
6 S Pavao, nadbk. carigr., mč.
7 N NED. 24. PO DUHOVIMA, Gl. 7.; Melitenski mučenici; Lazar, č. o. čudotvorac
8 P **Zbor arkanđela Mihaela;** bl. **Gracija Kotorski,** redovnik
9 U Matrona i Teoktista, č. m.
10 S Erast, Olimp, Rodion i dr., ap.
11 Č Teodor Studit, č.o. priznavatelj; Mina, Viktor i Vicent, mč.
12 P Jozafat, nadbk. mč.; Nil, č. o.; Ivan, patr. aleksandrijski
13 S Ivan Zlatousti, nadb. carigradski
14 N NED. 25. PO DUHOVIMA, Gl. 8.; Filip, ap.; Nikola Tavelić, č. o. mč.
15 P Gurije, Samon i Abib, mč.
16 U Matej, ap. i evanđ.
17 S Grgur, bk., čudotvorac
18 Č Platon i Roman, mč.
19 P Obadija, pr.; Barlaam, mč.
20 S Grgur Dekapolit, č. o.; Proklo, patr. carigradski
21 N NED. 26. PO DUHOVIMA, Gl. 1.; **Uvod Presv. Bogorodice u Hram**
22 P Filemon i dr., ap.; Cecilija, mč.
23 U Amfilohije i Grgur, biskupi
24 S Katarina, velemč.; Merkurije, velemč.
25 Č Klement, papa, mč.; Petar, bk. mč.
26 P Alipije, č. o.
27 S Jakov Perzijanac, mč.; Paladije, č. o.
28 N NED. 27. PO DUHOVIMA, Gl. 2.; Stjepan Mlađi, č. o. mč.; Irinarh, mč.
29 P Paramon i Filumen, mč.
30 U Andrija Prvozvani, ap.

1 P SVI SVETI; Svetislav, Sveto
2 U **Spomen svih vjernih pokojnika (Dušni dan);** Duško, Duška
3 S Martin iz Porresa; Silvija [Hubert]
4 Č Karlo Boromejski; Vital i Agrikola; Amancije; Modesta; Mirko [MR]; Dragutin, Drago, Dragica
5 P Domnin; **Mirko;** [Elizabeta]
6 S Feliks; Leonard; Sever; Vedran
7 N 32. NED. U GOD.; Amarant; Engelbert; Anđelko
8 P **Simpronian i dr.;** bl. **Gracija Muljanin (Kotorski);** Milostislav; Bogdan
9 U Posveta lateranske bazilike; bl. Gracija Kotorski [MR]; [Teodor]
10 S Lav Veliki; Demetrian; Orest; Prob; Lavoslav, Leon
11 Č Martin Tourski; Veran; Davorin
12 P Jozafat; Nil; Makarije; Emilian; Didak; Renato; Natko; Milan
13 S Brcko (Brikcije); Dalmacije; [Stanislav Kostka]; Stanko; [Didak]; **[Ivan Trogirski]**
14 N 33. NED. U GOD.; Nikola Tavelić; Teodot; Ivan Trogirski [MR]
15 P Albert Veliki; Leopold III.; Berto
16 U Margareta Škotska; Gertruda; Emilian; Agneza; Biserka
17 S Elizabeta Ugarska; **Salomea Krakovska;** Igor
18 Č Posveta bazilikâ Sv. Petra i Pavla; Roman; Patroklo
19 P Obadija; Maksim; Barlam; Matilda
20 S Bazilije; Krispin; Edmund; [Feliks (Srećko) Valois]
21 N KRIST KRALJ (34. ned. u god.); Prikazanje BDM; BDM od Zdravlja; Ruf
22 P Cecilija; Cilika, Slavujka
23 U Klement I.; Kolumban; Felicita; Milivoj; Blagoje
24 S Andrija Dung-Lac i dr.; Krizogon; Firmina; Krševan
25 Č Katarina Aleksandrijska; Merkurije; [Erazmo]
26 P Siricije; Alipije; Konrad; Nikon; Leonard; Dubravko
27 S BDM od čudotvorne medaljice; Fakundo i Primitiv; Valerian; Maksim; Virgilije; [Severin]
28 N 1. NEDJ. DOŠAŠĆA; Jakob Markijski; Katarina Labouré; Držislav
29 P Saturnin; Iluminata; Svjetlana; Vlasta
30 U Andrija; Miroklet; Hrvoje

1 S Naum, prorok
2 Č Habakuk, prorok
3 P Sefanija, prorok
4 S Barbara, velemč.; Ivan Damašč., č. o.
5 N NED. 28. PO DUHOVIMA, Gl. 3.; Saba Posvećeni sa Sinaja, č. o.
6 P **Nikola, nadbk. čudotvorac**
7 U Ambrozije, bk.
8 S **Bezgrešno začeće Presv. Bogorodice**
9 Č Patapije, č. o.
10 P Mino, Hermogen i Eugraf, mč.
11 S Daniel Stilit, č. o.
12 N NED. SVETIH PRAOTACA (Ned. 29. po Duh.), Gl. 4.; Spiridon, č. o.
13 P Eustratije, Orest i dr., mč.; Lucija, dj. mč.
14 U Tirso, Leukije i dr., mč.
15 S Eleuterije, bk. mč.; Pavao, č. o.
16 Č Hagaj, prorok
17 P Daniel, prorok i tri mladića: Ananija, Hazarja i Mišael
18 S Subota prije Božića; Sebastian i drugovi mučenici
19 N NED. SVETIH OTACA (Ned. 30. po Duh.), Gl. 4.; Bonifacije, mč.
20 P Ignacije Bogonosac, mč.
21 U Juliana, mč.
22 S Anastazija, velemč.
23 Č Kretski mučenici
24 P Badnjak; Eugenija, č. m. mč.
25 S BOŽIĆ (ROĐENJE ISUSA KRISTA)
26 N NED. PO BOŽIĆU (Ned. 31. po Duh.), Gl. 5.; **Zbor presvete Bogorodice; Spomen Josipa zaručnika, Davida kralja** i **Jakova brata Gospodnjega;** Eutimije, bk. mč.
27 P **Stjepan Prvomučenik;** Teodor, č. o. priznavatelj
28 U Nikomedijski mučenici
29 S Nevina betlehemska dječica; Marcel, č. o.
30 Č Anizija, mč.; Zotik, č. o.
31 P Melanija Rimljanka, č. m.

1 S Naum; Eligije; Natalija; Božena; Natko
2 Č Habakuk; Bibiana; Silverije; Živka; Blanka
3 P Franjo Ksaverski; Sofonija; [Klaudije i Hilarija]
4 S Ivan Damaščanski; Barbara; Adolf Kolping; Kristian
5 N 2. NEDJ. DOŠAŠĆA; Krispina; Saba; Lucid; [Dalmacije]; Slavka
6 P Nikola; Azela; Nikša
7 U Ambrozije; Sabin; Urban; Fara; [Agaton]; Dobroslav
8 S **Bezgrješno začeće BDM;** Makarije; Eutikian
9 Č Leokadija; Sir; Gorgonija; [Valerija (Zdravka)]; Abel
10 P [BDM Loretska]; Eulalija; Julija
11 S Damaz I.; Sabin; Jeronim Ranuzzi; Damir;
zimska četvrtinka (kvatre)
12 N 3. NEDJ. DOŠAŠĆA; BDM Guadalupska;
Ivana Franjica de Chantal
13 P Lucija; Ivana Franjica de Chantal [MR]; Jasna, Svjetlana
14 U Ivan od Križa; Drozida; Špiro
15 S Bl. **Drinske mučenice;** Valerian; Marin; Kristina
16 Č Hagaj; Adela; [Albina; Zorka]
17 P Modest; Bega; Vivina; [Lazar]; [Florian]; Izak; Jolanda
18 S Malakija; Gacian; Bosiljko; Dražen
19 N 4. NEDJ. DOŠAŠĆA; Anastazije I.; Urban V.; [Tea];
Vladimir, Vlado
20 P Zefirin; Amon; [Eugen i Makarije]
21 U Petar Kanizije; Mikej; Snježana; [Toma]
22 S Keremon; Iskirion; Hunger; [Honorat (Časlav)]; [Zenon]
23 Č Ivan Kentijski; Ivon; [Viktorija; Vika]
24 P Badnjak; Adam i Eva
25 S BOŽIĆ – ROĐENJE GOSPODINOVO; Božidar, Trpimir
26 N Stjepan Prvomučenik; SVETA OBITELJ (1. ned. po Božiću);
Dionizije; Zenon; Krunoslav
27 P Ivan; Teodor; Janko; Fabiola
28 U Nevina dječica; Teon; Mladen, Nevenka
29 S Toma Becket; David; Davor
30 Č Feliks I.; Rajner; Ruđer; Nicefor; [Sabin]; [Liberije]
31 P Silvestar I.; Melanija; Silvije

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2021. GODINE

1.	siječnja	**Nova godina**
6.	siječnja	**Sveta tri kralja (Bogojavljenje)**
4.	travnja	**Uskrs**
5.	travnja	**Uskrsni ponedjeljak**
1.	svibnja	**Praznik rada**
30.	svibnja	**Dan državnosti**
3.	lipnja	**Tijelovo**
22.	lipnja	**Dan antifašističke borbe**
5.	kolovoza	**Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja**
15.	kolovoza	**Uznesenje Blažene Djevice Marije - Velika Gospa**
1.	studenoga	**Svi sveti**
18.	studenoga	**Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje**
25.	prosinca	**Božić**
26.	prosinca	**Drugi dan Božića – Sv. Stjepan**

IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE

2021. GODINA EUHARISTIJE

U sklopu priprave za 250-tu godišnjicu uspostave Križevačke eparhije (1777.-2027.) četvrta godina priprave posvećena je sakramentu presvete Euharistije. Nakon godine Krštenja, Miropomazanja i Pokajanja ova Godina presvete Euharistije potiće nas da na području Žumberačkog vikarijata i čitave Križevačke eparhije na osobiti način promišljamo o sakramentu kojeg je na Veliki četvrtak ustanovio Gospodin Isus Krist. Euharistija je zahvala Bogu, beskrvna žrtva i vidljivi znak zajedništva Kristove crkve koja se na euharistiji okuplja oko svog Gospodina.

Euharistija je zahvaljivanje i spomenčin

Da bi razumjeli što je euharistija bitno se je upoznati s njezinim sadržajem kojega ćemo vam donijeti u ovom broju Žumberačkog krijesa. Ona je naime neizostavni dio svake Liturgije i važan dio vjerničkog života zbog čega smo sve ono što ona predstavlja odlučili približiti i vama. Krenuli smo od samog značenja riječi, preko spomena na posljednju večeru pa sve do samog sakramenta kojeg smo primili još kao djeca. Cilj samog euharistijskog čina je da nas osnaži i potakne na konkretno djelovanje.

Kako sama riječ kaže euharistija je zahvaljivanje. Ona je naime darivanje Boga čovjeku i zahvaljivanje čovjeka. Isus je u euharistiji na našoj strani, prešao je k nama i s nama zahvaljuje Ocu za naš prijelaz iz prokletstva u blagoslov. Euharistija izriče bit kršćaninove egzistencije i uopće ljudske egzistencije. Euharistija je zato sveobuhvatni, kozmički hvala, pjesma zahvale svega, čitavog stvorenja Bogu.

Ona je spomenčin. U njoj se naime sjećamo Kristove posljednje večere, njegove smrti na križu, njegova uskrsnuća, njegova uzašašća i poslanja Duha Svetoga. Euharistija posadašnjuje Kristovu žrtvu učinjenu jednom za za sve vjekove. Ona čini tu žrtvu sada za nas djelotvornom. Euharistija je dakle prijelaz, prekoračenje iz ograničenog vremenskog razdoblja i ograničenog palestinskog prostora u sva vremena i sve prostore do konca svijeta.

Euharistija je i žrtva. U njoj se naime sada za nas događa savršena Kristova poslušnost Ocu i potpuno predanje za nas. Ona je ujedno žrtva ljudi koja je simbolizirana darovima kruha i vina. A događa se njihovim prijelazom iz egoističnog egzistiranja za sebe u egzistenciju zajedništva s Bogom i ljudima. Euharistija je sada za nas Isusova smrt na Kalvariji. Ona je posadašnjenje krvave Kristove žrtve na križu, sada na nekrvan način i istodobno krvavo ostvarivanje ljudi, sada u zajedništvu s Bogom i ljudima.

Euharistija se slavi pod prilikama kruha i vina

Euharistija je također gozba. Sudionici euharistije uzimaju tijelo Kristovo da bi postali Tijelo Kristovo. To je svečanost pomirenja između Boga i čovjeka, svadbeno slavlje u kojem se vjenčaje nebo sa zemljom, Bog s čovjekom, Krist sa svojom zaručnicom Crkvom. To je slavlje ponovnog vraćanja izgubljenog sina Očevoj kući i Očeva radost zbog tog povratka. Domaćin gozbe sam je Isus Krist, Sin Božji. Uzvanici su svi ljudi, posebno prisutni kod euharistije, a osobito oni koji se pričešćuju. Euharistijska je prisutnost u specijalnom smislu najdjelotvornija prisutnost Isusa Krista zbog toga što je ona sadašnje otkupljenje čovjeka, a to znači najtemeljitije i najtemeljnije oslobođenje čovjeka i njegovo novo stvaranje.

Tijelo i Krv Gospoda našega Isusa Krista

Euharistija je također spomen posljednje večere. Ono što je Isus nekoć učinio, to mi činimo danas. Ona je, drugim riječima, određeni trenutak prije njegove smrti i našeg raspršenja, ona je predvečerje njegova Getsemanija i našeg otkupljenja. Ona je zadnje Božje djelo za čovječanstvo, posljednji obrok koji Bog daje za naše putovanje do njegove Svete gore.

Euharistija je pasha. A to znači prijelaz. To je prijelaz Boga k ljudima i ljudi k Bogu. To je izlazak iz Boga gnjeva zbog ljudskog grijeha u Boga milosrđa i zajedništva s ljudima. Prijelaz je to ljudi iz njihova raspršena bitka u zajednički bitak s Bogom i među sobom.

Euharistija je također novi i vječni savez s Bogom. Ona je kruna i završetak svih dosadašnjih savezništava s Bogom. Ona je stvarnost i potvrda Božjeg povjerenja u čovjeka i ljudskog povjerenja u Boga. To je savez koji je potpisan Kristovom krvlju, a ne više krvlju životinja. To je dakle najsnažniji potpis na ugovor Boga i čovjeka. U njemu stoje obećanja da će se Bog boriti na strani čovjeka i obećanja da će čovjek ostati vjerno na strani Boga.

Euharistija je sakrament. Ona je djelotvorni vidljivi znak koji nam je ostavio Isus Krist. Sveza između Duha Svetoga i euharistije je neraskidiva i bitna. Isus Krist je kod Oca, a prisutan je među nama samo u svome Duhu, a to znači on i Otac kao treća osoba, kao božanski dualni „mi". Euharistija se ne može dogoditi drugačije nego u Duhu Svetom. Ona je djelo Duha Svetoga. On u njoj uprisutnjuje Krista i djelotvornost njegove žrtve. U snazi Duha je Isus Krist nekoć na zemlji učinio tu žrtvu.

Euharistija se dakle kao stvarnost i kao plod događa u Duhu Svetom. Kao što se utjelovljenje dogodilo u Duhu Svetom, kao što se Isusovo javno djelovanje dogodilo u sili Duha nakon krštenja na Jordanu, kao što se Tijelo Kristovo tj. Crkva, ostvarilo Duhom Svetim tako se i njegovo euharistijsko tijelo može ostvariti samo u Duhu Svetom.

Euharistija istodobno ostvaruje po Duhu ono što je Isus htio. Tko jede euharistijsko tijelo Kristovo, taj postaje crkveno Tijelo Kristovo. Prisutnost Kristove žrtve i prijelaza k ljudima daje silu koja okuplja ljude u novo zajedništvo. Iz euharistije dakle izvire Duh Sveti. On ulazi u novo tijelo, Crkvu i stvara novu Kristovu prisutnost kroz povijest čovječanstva. Euharistija je dakle mjesto na kojem se prihvaća veliki prijelaz Božji k čovjeku, da bi tako prešao u čitav svijet. To je povijesno djelovanje Duha Božjega.

Dvostruko djelovanje euharistije u Duhu znači ostvarenje Kristove prisutnosti i ostvarenje novog čovjeka u novom zajedništvu u Crkvi, izraženo je u kanonu mise i osobito u tzv. epiklezi. Epikleza je molitva kojom se zaziva Duh Sveti da svojom božanskom snagom izvrši pretvaranje kruha i vina u tijelo i krv Kristovu. Evo te molitve: „Svi mi koji sudjelujemo u jednom kruhu i u jednome kaležu treba da smo međusobno jedno u zajedništvu jednoga Duha... Neka dođe tvoj Sveti Duh... i neka posveti ovaj kruh i predragocjeno tijelo našega Gospodina i Spasitelja Isusa Krista; i ovaj kalež u dragocjenu krv našega Gospodina i Spasitelja Isusa Krista prolivenu za život svijeta."

Pripremila Ivana Vranešić

Prema knjizi Tomislava Ivančića „Duh Sveti i euharistija"

BISKUPSKO REĐENJE KRIŽEVAČKOG BISKUPA MONS. MILANA STIPIĆA

Biskupsko ređenje (hirotonija) novoga križevačkoga vladike mons. Milana Stipića održano je u subotu 17. listopada na prostoru pored grkokatoličke katedrale Presvete Trojice u Križevcima.

Glavni biskup rukopolagatelj bio je umirovljeni križevački vladika, a surukopolagatelji zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić te apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua. Na slavlju biskupskog ređenja sudjelovali su i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić, nad/biskupi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, grkokatolički biskupi iz Ukrajine, Mađarske, Sjeverne Makedonije i Austrije, predstavnik Kongregacije za Istočne Crkve te brojni svećenici istočnoga i zapadnog obreda.

Na početku liturgije nuncij Lingua pročitao je bulu imenovanja mons. Milana Stipića križevačkim biskupom. Uslijedila je trostruka ispovijest vjere mons. Stipića i rukopolaganje. Nakon obreda ređenja novozaređeni

Papin nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua pokazao je javnosti papinu bulu kojom Sveti Otac mons. Milana Stipića imenuje križevačkim biskupom

biskup sjeo je na katedru i nastavio služiti arhijerejsku božansku liturgiju kao predslužitelj.

U homiliji nadbiskup Puljić rekao je da se događaju ovoga biskupskog ređenja raduju svećenici, Bogu posvećene osobe i vjernici Križevačke eparhije, hrvatski biskupi s kojima već godinu dana mons. Stipić uspješno surađuje, njegova obitelj, prijatelji iz zemlje i inozemstva, a posebice se raduju vjernici katolici bizantsko-slavenskog obreda, kao i svi drugi hrvatski katolici koji su stoljećima slavili Boga u tri poznata obreda: u rimskom latinskim jezikom i glagoljaškom starohrvatskim jezikom, te bizantsko-slavenski na staroslavenskom jeziku. „Doda li se tomu i rimski podobred nazvan 'zagrebački', onda se kao narod imamo pravo ponositi bogatstvom više obreda, što pokazuje širinu vjerničke katoličke duše i visoki stupanj tolerancije stanovnika Lijepe Naše", rekao je nadbiskup Puljić.

Predsjednik HBK mons. Želimir Puljić održao je propovijed na hirotoniji mons. Milana Stipića

„Dok razmišljamo o neprocjenjivom daru koji Sveti Red predstavlja za Crkvu i za čovječanstvo, mislimo i na riječi svetog Ivana Marije Vianneya koji je napisao da je 'svećeništvo ljubav Isusova srca", rekao je nadbiskup Puljić, potaknuvši mons. Stipića da se preda Božjoj Providnosti potpuno i bez pridržaja i on će ga voditi. „Sve ćete moći u Njemu koji i Vas poput današnjeg Levija poziva u svoju službu. On će Vas krijepiti u Vašem pastirskom hodu i radu", rekao je mons. Puljić.

Istaknuo je da su biskupi pozvani biti vjerni i mudri očevi i čuvari biskupijske obitelji. Biskup je čovjek vjere i molitve koji Bogu preporučuje svoje stado. Od njega se, naime, očekuje da bude „čovjek Božji, vjeran, pobožan, razborit i dobar". I trajno otvorenom Duhu Svetom od kojega dolazi svaki dobar dar. Apostol Petar stoga upozorava starješine „neka pasu i nadgledaju povjereno stado, ne prisilno, nego dragovoljno"; pa s četiri jednostavna glagola veli da oni trebaju „sve poštivati, bratstvo ljubiti, Boga se bojati i kralja častiti".

Biskupi i vladike u križevačkoj katedrali na dan hirotonije sa novim križevačkim biskupom Milanom Stipićem

Kao nasljednici apostola biskupi su vidljivi princip i garant jedinstva partikularne Crkve. Stoga, Sveto pismo prikazuju biskupa kao „pastira, ribara, stražara, čuvara, oca, brata, prijatelja, tješitelja i učitelja". Svaka od ovih slika ima svoju težinu, svoje značenje i obilježje. Posebice je upečatljiva uloga stražara koji bdije i uočava što se to u nejasnim okolnostima zbiva. „Budno oko uvijek gleda, sakrit mu se ništa ne da", veli narodna mudrost. A stražar ima srce i dušu mame koja bdije, gleda i djeluje, poput Marije u Kani Galilejskoj koja srcem dobre majke shvaća muku i potrebu mladoženje pa veli Isusu: „Sine, vina nemaju" (Iv 2, 3). Kao učitelj vjere i morala biskup poput dobroga pastira ide tražiti i ono što je izgubljeno. A poput brižnoga oca ne plaši se govoriti i o „krivim antropologijama koje šire i plasiraju poluistine o čovjeku i životu". Zauzetim pak stavom stražara, brata i prijatelja on odvažno upozorava na moguće pojave nezdravih ideja i nazora u vlastitim vjerničkim redovima, pojasnio je biskupsku službu nadbiskup Puljić, pozvavši na zaufanu i žarku molitvu za biskupa Stipića kako bi činom ređenja postao „Kristov vojnik i Božji vitez", te bio na visini zadataka koje Crkva povjerava mons. Stipiću koji je, kako je rekao, dar Crkvi, Križevačkoj eparhiji, Zagrebačkoj metropoliji i čitavom vjernom puku.

Pri kraju liturgije izrečene su čestitke i zahvalni govori

Prvo je pročitana čestitka koju je novom križevačkom vladiki uputio prefekt Kongregacije za Istočne Crkve kardinal Leonardo Sandri. „Križevačka eparhija, od svoga osnutka tisuću sedamsto sedamdeset i sedme (1777.) godine, morala se suočiti s izazovima i izaći ususret različitim etničkim skupinama, to jest Hrvatima, (Srbima), Ukrajincima, Rusinima i drugim narodima, a da se sačuva njezina liturgijska bizantsko-slavenska tradicija. Križevački biskupi su uvijek nastojali ispuniti tu zadaću prema svojim mogućnostima, a prema riječima svetoga Pavla apostola: 'Svima bijah sve da pošto-poto neke spasim'", napisao je kardinal Sandri, zazvavši Božji blagoslov na služenje Crkvi mons. Stipića.

U ime biskupa Zagrebačke metropolije novozaređenom vladiki Stipiću čestitku je izrekao zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Bozanić.

„Postojanje grkokatoličke Križevačke eparhije uz rimokatoličke dijeceze u Hrvatskoj predstavlja bogatstvo univerzalnosti i raznolikosti Katoličke Crkve u Hrvatskoj koja, prema riječima sv. Ivana Pavla II., uistinu diše s oba plućna krila", istaknuo je kardinal Bozanić.

Obraćajući se vladiki Stipiću, kardinal Bozanić mu je rekao: „Želim ti da poput časnih prethodnika na stolici najprije marčanskih, a potom križevačkih vladika nastaviš voditi povjerene ti vjernike te da kao dobar pastir

Članovi klape Hrvatske ratne mornarice „Sv. Juraj" pjevali su na svečanosti biskupske posvete

sabireš raspršeno stado bizantsko-slavenskog obreda Hrvate, Ukrajince i Rusine u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Sloveniji. Učvršćuj povjereni ti Božji narod u vjeri katoličkoj i hrabri ga da, premda mali brojem, budu ponosni na svoju bogatu crkvenu baštinu. Želim ti da čuvaš i gradiš zajedništvo prezbitera, redovništva i Kristovih vjernika laika u čitavoj eparhiji".

Uime klera Križevačke eparhije čestitku je izrekao grkokatolički župnik u Osijeku o. Ljubomir Sturko. Čestitke novom vladiki uputili su i vjernici laici iz hrvatskoga, ukrajinskog i rusinskog dijela Križevačke eparhije.

Zaređeni križevački vladika mons. Milan Stipić u zahvalnoj riječi istaknuo je da su katolici bizantskog obreda jedinstveni po svojoj tradiciji, liturgiji i duhovnoj baštini. „Povijesnim okolnostima nastali smo kao spoj istočne i zapadne crkvene tradicije, a u današnje vrijeme možemo biti svijetli znak zajedništva među kršćanima", rekao je mons. Stipić.

Istaknuo je da je Križevačka eparhija pozvana biti živom Crkvom koja naviješta Krista i njegovo Evanđelje, koja u duhu tog istog Evanđelja ima zadatak voditi brigu o onima koji su u ovom svijetu najpotrebniji, oni napušteni, zaboravljeni, osiromašeni i na bilo koji način unesrećeni, kako potiče papa Franjo.

„Nalazimo se u vremenu globalne svjetske nesigurnosti i u takvom vremenu pozvani smo običnom čovjeku ponuditi kršćansku nadu, perspektivu za budućnost i vjeru u Vječnost. Ljudi današnjice najviše su zapravo gladni Boga. Traže utjehu u raznim surogatima te zbog toga doživljavaju razočaranje. Ništa ne može čovjeku dati smisao i mir osim Boga. Crkva treba otvoriti svoja vrata svim ljudima. Osobito mi grkokatolici, svojom mističnom duhovnošću, crkvenom predajom i bogatstvom naše liturgije možemo i trebamo ljudima oko nas ponuditi živoga Krista, njegovu radost, ljubav, praštanje i nadu na način koji je nama svojstven. S velikom nadom gledam u budućnost naše Križevačke eparhije i očekujem dane duhovnog preporoda. Tko istinski želi nasljedovati Krista, neminovno će susresti otpor i progonstvo od svijeta. Međutim, nemojmo gubiti nadu. S Bogom smo uvijek u većini i uvijek na pobjedničkoj strani. Neka nam na tom putu mnogi naši sveti preci budu uzor i podrška", rekao je mons. Stipić.

Na završetku liturgije novozaređenog vladiku ustoličio je na arhijerejskom tronu (biskupskom prijestolu ili katedri) zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić.

Na liturgiji su zajedno pjevali Katedralni zbor Križevci i Hrvatsko pjevačko društvo „Kalnik" iz Križevaca, pod ravnanjem maestra Ozrena Bogdanovića te klapa „Sveti Juraj" Hrvatske ratne mornarice.

Žumberčani su novom biskupu poklonili narodnu nošnju

Na biskupskom ređenju bili su predstavnici Srpske pravoslavne Crkve i Crkava reformacijske baštine, izaslanica Predsjednika Republike Hrvatske glavna tajnica Ureda Mirjam Katulić, ministrica kulture i medija i predsjednica Vladine Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Nina Obuljen Koržinek, križevačko-koprivnički župan Darko Koren, gradonačelnik Križevaca Mario Rain, ravnatelj Ureda Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Republike Hrvatske Šime Jerčić i drugi visoki uzvanici.

Tumačenje grba

U središtu grba Milana Stipića, biskupa Križevačke eparhije, nalazi se polukružni štit s jednostavnim plavim poljem.

Srebrni osmerokraki križ smješten je u središte štita, a oko tri kraka križa na vrhu, tri zlatne šestokrake zvijezde.

Izvan štita nalaze se tri oznake biskupskog reda: kruna (mitra), križ te biskupski štap. Uokolo štita ispisano je geslo na traci sa srebrnom podlogom: „Živjet ću i kazivat ću djela Gospodnja" (Ps 118, 17).

Plava boja štita označava sigurnost, povjerenje i postojanost, ali i boja koja simbolizira Kraljevstvo nebsko koje nam je otvoreno Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem. Također boja je to koja se, kao i osmerokraki srebrni križ, nalazi na grbu grada Križevaca, središtu Eparhije. Vrijedi ovdje istaknuti kako su križevačke barkone crkve i kapele tako raspoređene da tvore oko grada križ, i te tako potvrđuju rimovanje imena grada s njegovim geografskim položajem i crkvenim titularom (Uzvišenje Svetog Križa).

Simbolika osmerokrakog križa je višestruka. Osim već prethodno spomenute simbolike, križ je to koji označava i tri križa na brdu Kalvarije, ali u misao doziva i oblik Kristova križa. Tako prva poprečna greda označava natpis ponad Kristove glave: „Isus Nazarećanin, kralj židovski" (Iv 18, 19), a treća „mjeru pravednosti" između ljudskih grijeha i vrlina.

Tri zlatne zvijezde također imaju višestruko značenje:

- već spomenuti Kristov pashalni misterij (muka, smrt i uskrsnuće), ali također povezane su i sa biskupskim geslom jer biskup kroz svoju službu živi i kazuje Gospodinova djela koja iščitavamo u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti;
- Presveto Trojstvo
- Svetu Obitelj: Isusa, Mariju i Josipa;
- tri države u kojima biskup vrši svoju službu: Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu te Sloveniju.

Budući da je „apostolsko nasljedstvo biskupske službe put kojim se jamči vjerno prenošenje apostolskoga svjedočenja" i da se „putem njega stiže do Krista" (Kazeheza pape Benedikta XVI., 10. svibnja 2006.) simboli na grbu slijede i grb prethodnika biskupa Križevačke eparhije, mons. Nikole N. Kekića.

Što se tiče simbolike vanjskih oznaka, biskupski štap, kruna (mitra) i križ označavaju da je nositelj grba biskup istočnoga obreda budući da je po tim znakovima prepoznat dok slavi liturgiju. Također, dobro je znati da na kršćanskom istoku biskup nosi štap koji na svom vrhu ima dvije zmije i križ, što označava događaj u pustinji kad je Mojsije podigao mjedenu zmiju koju kad bi netko pogledao, ozdravio bi (Br 21, 9). Također, ovo starozavjetno mjesto ima svoj nastavak i u Novom zavjetu kada Isus navješta: „I kao što je Mojsije podigao zmiju u pustinji tako ima biti podignut Sin Čovječji da svaki koji vjeruje, u njemu ima život vječni" (Iv 9,14-15). Time se onda i biskupska služba gleda kao ona koja donosi duhovno ozdravljenje te tako naviješta i život koji je čovjeku darovan sa drva križa.

OBRAĐEN I SISTEMATIZIRAN ARHIV DALMATINSKOG VIKARIJATA (ADV)

U Arhivu Križevačke eparhije u Križevcima pohranjen je kao zasebna cjelina Arhiv grkokatoličkog Dalmatinskog vikarijata (Dalje: ADV). Ovaj arhiv nalazio se u kancelariji Dalmatinskog vikarijata u Kričkama sve do 1942. godine kada je iz sigurnosnih razloga prenešen u Križevce gdje je ostao sačuvan do danas. ADV u sebi sadrži i spise župe Kričke jer je uprava župe bila usko povezana sa službom vikara. Arhiv Dalmatinskog vikarijata započinje 1832. godine a zadnji spisi datirani su s 1942. godinom. Na temelju sačuvanih spisa možemo pratiti život Dalmatinskog vikarijata kroz 110 godina. Unutar ADV nalaze se kao zasebne cjeline iznimno opširan Arhiv župe Vrlika, manji Arhiv župe Baljci i skromni Arhiv grkokatoličkog vojnog dušobrižništva u Zadru. Prije ovogodišnje obrade ADV-a zadnji je na fondu radio dr. Janko Šimrak koji je 27. veljače 1945. u manjoj mjeri uredio Arhiv župa Baljci i Vrlika. Osim spisa vezanih za funkcioniranje grkokatoličkih župa u Dalmaciji u ADV se nalaze i mnogobrojne biskupske okružnice. Osobito je važno istaknuti kako ADV sadrži i veoma veliki broj dokumenata vezanih za društveni život u Drniškom kraju, posebice se to odnosi na spise Drniške općine, oglase kotarske vlasti iz Knina, kao i uredbe i proglase Kraljevskog namjesništva za Dalmaciju iz Zadra. Ima i raznih drugih crkvenih i školskih dokumenata.[1] *Dokumenata je toliko da bi se na temelju arhivske građe ADV-a mogao u potpunosti opisati društveni život Drniša i okolice u 19. stoljeću. Posebice valja skrenuti pozornost da se u Arhivu Dalmatinskog vikarijata nalaze i službeni časopisi „Pokrajinski list za kraljevinu Dalmaciju" u kojima su objavljene sve važne društvene odluke onog vremena. Iz spisa se doznaju i podaci o dokumentima koji su zagubljeni tijekom prošlosti.*[2]

Nakon jednogodišnje obrade Arhiva Dalmatinskog vikarijata, koji je proveden tijekom 2020. godine, za čitatelje Žumberačkog krijesa izdvojili smo najzanimljivije dijelove koji će pomoći u razumijevanju svakodnevnog života grkokatoličke zajednice u Dalmaciji.

---

[1] Arhiv Dalmatinskog vikarijata (dalje: ADV) U spisima za 1910. godinu nalazi se veoma zanimljiv dokument Rimokatoličke župe iz Gradca iz 1833. godine, a radi se o Ispovijesti vjere za rkt. župnika koju je morao položiti prije preuzimanja župe. U ADV-a za 1843. nalaze se originali Parica matica rkt. župe Gradac.

[2] U spisu iz 1895. (bez broja) navodi se da je nekadašnji kričanski župnik Nikola Hranilović u svojoj ostavštini ostavio spis pod naslovom „Historija sv. Unije u Dalmaciji". Taj spis do danas nije pronađen.

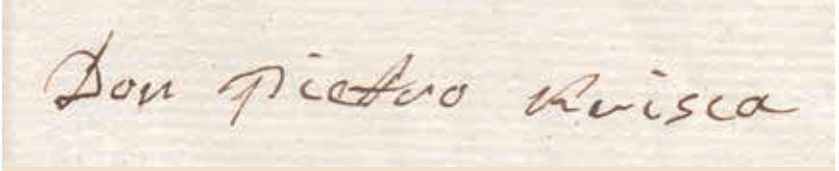
Don umjesto velečasni

U arhivskim spisima grkokatolički svećenici u Dalmaciji redovito se potpisuju sa „don". Taj običaj prisutan je već od osnivanja samih grkokatoličkih dalmatinskih župa u tridesetim godinama 19. stoljeća. U Arhivu nalazimo dokument iz 1849. u kojem se tadašnji kričanski župnik potpisuje:

„don Giorgio Smiciklas – parroco Kriske".[3] Taj običaj nastavio se i kasnije kada se na isti način potpisuju dalmatinski grkokatolički župnici: don Marco Stanic,[4] don Janko Popović,[5] don Aron Crvenković[6] i don Michael Nicolic.[7] Običaj potpisivanja s „don" nastavio se sve do prve polovice 20. stoljeća.

U Arhivu križevačke eparhije pohranjen je kao zasebna cjelina i Arhiv Dalmatinskog vikarijata

Potpis prvog kričanskog župnika don Petra Kričke (ADV 1832.). Svećenik Krička sahranjen je neposredno pokraj ulaza u kričansku crkvu.

[3] Arhiv Dalmatinskog vikarijata, god. 1848., dokument bez urudžbenog broja. Don Giorgio Smičiklas sastavio je 31. travnja 1848. godine u Kninu prvi detaljan poimenični popis grkokatolika u Kričkama. Ovaj iznimno vrijedan popis nalazi se u istom Arhivu za godinu 1848. bez urudžbenog broja. U narednom popisu vjernika „Status animarum parochiae Kriskensis" br. dokumenta 204/1851 vidi se da broj grkokatolika raste te se novi nalaze u selima Polača, Uzdolje i Konjevrate. Svećeniku Smičiklasu u Dalmaciji je pomagao neki „sluga Trivo" - vidi ADV 1852.

[4] ADV, god. 1850. dokument bez urudžbenog broja

[5] ADV, br.239/1877, od 31.12.1877.

[6] ADV, br.115/1879, od 2.7.1879.

[7] ADV, br. 154/1882 od 14.10.1882.

Grkokatolički svećenici i klerici u Dalmaciji o kojima se malo zna

Detaljnim pregledom ADV-a ustanovljeno je da neki svećenici tijekom prošlosti uopće nisu spominjani u šematizmima Križevačke eparhije kao dušobrižnici u Dalmaciji. U popisu ADV-a navodi se da je prvi sjedinjeni svećenik u Baljcima godine 1833. bio Aleksej Zević, dakle prije Marka Busovića. U spisima iz 1839. spominje se grkokatolički svećenik „administrator parohije Baljke o.Vasilije Trbojević" koji je tu obavljao sakramente.[8] Nadalje se 1849. godine spominje grkokatolički župnik Nikola Vujnović „privremeni upravitelj župe Vrlika".[9] Tek se u jednom arhivskom spisu spominje baljački župnik Sava Jovanović. Slučaj s Venediktom Vujinovićem nije sasvim jasan jer je on kao dalmatinski pravoslavni bogoslov prešao u Križevačku eparhiju 1853. godine. Križevački vladika Smičiklas za njega piše vikaru u Dalmaciju 17.5.1853. da „ja istog Vujinovića u krilo moje Eparhije primam"[10] No nešto se kasnije s ovim klerikom dogodilo što nam iz spisa nije poznato. Prvi grkokatolički bogoslov rodom iz Dalmacije bio je Luka Vežić koji se školovao 1852. u Beču.[11] Godine 1894. kao pitomac u Grkokatoličko sjemenište primljen je Ljubimir Novaković iz Vrlike.[12]

Pečat Dalmatinskog vikarijata s natpisom:
SIGL. VICARIATUS EPISCOPALIS GRAECO CATHOLICI DALMATICI
(Arhiv župe Baljci, 1885.)

[8] ADV, bez broja, god. 1839.

[9] Arhiv župe Vrlika, br. 38/1849. Po svemu sudeći Nikola Vujnović bio je rodom iz Vrlike ili okolice. Godine 1847. oženio se u Varaždinu kćerkom nekog majora koja „ni riječi hrvatskoga ne zna". Po svemu sudeći zaređen je u Križevcima. Šematizam Križevačke eparhije za 1851. godinu navodi da je o. Nikola Vujnović kapelan kričanski.

[10] ADV, br. 100/1853.

[11] ADV, br.114/1852

[12] Arhiv Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu, „Upisna knjiga pitomaca grk.kat.sjemeništa u Zagrebu" školska godina 1894/95. Ljubomir Novaković rođen je u Vrlici 21.1.1883., a otac Petar bio mu je trgovac. Uz dalmatinske grkokatolike u zagrebačkom grkokatoličkom sjemeništu odgajani su i dalmatinski Hrvati rimokatolici. Godine 1906. tu boravi Miho Ercegović iz Stona kod Dubrovnika, a 1910. u sjemeništu je kao pitomac rimokatolik Jakov Raos iz Vrlike.

Imena dalmatinskih fratara važnih za uniju u Dalmaciji

Iz starih sačuvanih dokumenta Dalmatinskog vikarijata saznajemo imena nekih franjavaca koji su imali značajnu ulogu među dalmatinskim grkokatolicima u 19. stoljeću. Godine 1851. (dokument ADV br. 171) tadašnji dalmatinski vikar Marko Stanić piše grkokatoličkom biskupu u Križevce pismo u kojem se zalaže za fra Antu Jukića. Ovaj fratar želio je iz Ogorja preći na župu u Drniš jer je drniški gvardijan prešao na višu službu provincijala. Vikar Stanić u pismu kaže za fra Antu slijedeće: „On je preko prije dobro za Uniju u Dalmaciji učinio" i nastavlja kako treba podržati za novog drniškog župnika fra Antu koji je „neumorni promicatelj unije". Vikar Stanić završava pismo križevačkom biskupu molbom da ovaj svom subratu šibenskom biskupu preporuči fra Antu za novu službu. Vrlički župnik Ilija Malić sastavio je 1895. godine „Poviest unije u kratkim crtama u Vrlici".[13] U tom dokumentu svećenik Malić kaže da je iz usmene predaje saznao da je uniju u Vrlici započeo fra Andrija Burić. Da je u njegovo vrijeme prvi grkokatolički svećenik Georgije Dulikravić iznenada 1834. otputovao u Križevce i više se nije vratio u Vrliku. Dalje Malić navodi da se grkokatolička liturgija u Vrlici prije izgradnje nove grkokatoličke crkve (od 1834. do 1840.) služila u rimokatoličkoj kapeli koja je „postavljena izvan mjesta u groblju".

Razni nazivi za Dalmatinski vikarijat Križevačke eparhije

Arhivski spisi otkrivaju nam neujednačeni naziv za Dalmatinski vikarijat Križevačke eparhije kao i za grkokatoličkog župnika u Kričkama. Godine 1886. naziva se: „Biskupijski vikarijat Dalmatinski", zatim: „Grkokatolički vikarijat za Dalmaciju", pa dalje: „Namjesništvo Dalmatinsko" i još: „Biskupijski vikarijat za Dalmaciju". Kao što se vidi naslov za vikarijat nije bio ustaljen. Slično je bilo i s nazivom za grkokatoličku župu u Kričkama kao i za grkokatoličkog župnika.

U dokumentu br. 53/1912 Porezni ured iz Drniša šalje dopis na „Nadarje parohijalne Grčko sjedinjene crkve Blažene Djevice Marije od Ružarija – Kričke". Šibenski biskup dalmatinskog grkokatoličkog vikara oslovljava: „vicario vescovile greco-cattolico".[14] U jednom dopisu iz 1877. pismo je upućeno: „mnogo poštovanom župniku sjedinjenom - Kričke"[15] Sam

[13] ADV. Bez broja, za godinu 1895.

[14] ADV, br.14/1886. od 14.1.1886. Šematizam Šibenske biskupije 1880. navodi i dvije grkokatoličke župe na području biskupije i broj vjernika. (ADV 1880.)

[15] ADV, br.194/1877, od 10.2.1877.

župnik iz Kričaka koje ponekad naziva i Kriške piše: „iz župe katoličke-istočnog obreda".[16] No i u samim potpisima grkokatoličkih župnika ponekad nalazimo različita imena tako se primjerice vikar Miloš Nikolić često potpisivao kao Mihajlo a ponekad i kao don Miho ili don Mijo.[17] Isto se i župnik iz Baljaka o.Mile Golubić često potpisivao kao don Mihajlo.

Dugogodišnji dalmatinski vikar don Miloš Nikolić

U terminima s grkokatolicima u Dalmaciji nalazimo zaista zanimljive primjere u Arhivu. Tako u spisu br. 80/1889 koji je iz bolnice u Šibeniku poslao tamošnji bolnički dušebrižnik, a u kojem javlja smrt Ike Kunac isti navodi da je ona „grčko-zapadne vjeroispovjedi". Zaista zanimljiv termin. Župnik iz Gradca za Pavla Lalića navodi u spisu br.190/1883 da je isti „obreda grčko-sjedinjenog".

Crna škrinja sa biskupskim stvarima u crkvi u Kričkama

Crkva u Kričkama posvećena Pokrovu presvete Bogorodice bila je opremljena inventarom kao katedrala. To potvrđuje nevjerojatan Imovnik inventara iz 1887. godine (bez urudžbenog broja). U tom najdetaljnijem Imovniku koji je do sada uopće sačuvan u Križevačkoj eparhiji točno se navodi koje je predmete tko i kada darovao kričanskoj crkvi. Saznaje se da je većinu dragocjenih predmeta za kričansku crkvu kupila državna vlast tj. Kraljevsko namjesništvo za Dalmaciju iz Zadra. Najviše je predmeta donacijama Kraljevskog namjesništva Dalmatinskog kupljeno 22. 5. 1858., zatim se opet kupovalo 6. 5. 1870., pa 28. 9. 1876. godine, nadalje 26. 1. 1879. i još 15. 9. 1880. godine. No osim državnih vlasti crkvu su darivali i mnogobrojni bogati građani. U Imovniku stoji kako je 1873. godine „velemožni gospodin Gustav Obersteiner - Berg director iz Siverića" obilno darovao kričansku crkvu.

[16] ADV, br.60/1881., od 23.2.1881.

[17] ADV, br.153/1879

Skica/crtež crkvenih odjela iz Kričanske crkve iz 1883. godine (Arhiv Dalmatinskog vikarijata br. 137/1883) Na slici se vidi stari bizantski stil epitrahila izrađen u jednom komadu.

Nadalje se spominje kao donator Baron Rodii – namjesnik za Dalmaciju koji je crkvi darovao vrijedni kalež i pripadajući komplet za služenje liturgije. Crkvu je 1881. darovala i „gospođa Antonija Nikolić". Predmete za crkvu su naručivali u Beču a crkvene knjige u Lavovu[18]. Iz ovog imovnika saznaje se da je ikonu Presvete Bogorodice koja je bila nadaleko poznata u drniškom kraju, a nalazila se u crkvi obložena svilom, darovala još 1838. godine Paškvalina Forlani iz Drniša, supruga općinskog tajnika. Ova je obitelj kasnije odselila u Zadar (ADV br.224/1867). Tu je dragocjenu ikonu koju su zvali „Čudotvorna Gospa" 1882. godine dao obnoviti križevački vladika Smičiklas. Godine 1882. nabavljen je dragocjeni stakleni luster iz Beča. Posebno je zanimljiv detalj u Imovniku kričanske crkve o cr-

[18] ADV, br. 40/1879

noj škrinji u kojoj su se nalazile biskupske stvari. Tu doslovno stoji kako je u crkvi bila „crna drvena škrinja za biskupsku robu" s opaskom „brava ne valja". U toj škrinji se čuvao: biskupski sakos (litugijsko vladičansko odijelo) s opaskom „vrlo star", omofor, nabedreni, i čak biskupski štap. To je veoma zanimljiv podatak jer je vrlo rijetko da se u župnim crkvama čuvaju biskupske stvari. Iz Imovnika se nadalje saznaje da je crkva u Kričkama detaljno obnavljana 1867. godine. A u popisu inventara navode se i predmeti kojima je bio opremljen župni dvor. Zabilježeno je da je 1885. godine krov na župnoj kući u Kričkama popravljao majstor Piero Pupini.

Crtež velikog svijećnjaka iz Kričanske crkve (Arhiv Dalmatinskog vikarijata, 1883.)

Slučaj pravoslavnog jeromonaha Sofronija Rančića iz Drniša koji prelazi u Križevačku eparhiju

U Arhivu za 1888. godinu nailazimo na veoma zanimljiv dokument koji nam govorio o slučaju sa pravoslavnim parohom iz Drniša jeromonahom Sofronijem Rančićem. Ovaj pravoslavni svećenik kojeg u svom pismu grkokatolički dalmatinski vikar Vladislav Laboš naziva „upraviteljem skizmatičke župe drniške" i „pravim Dalmatincem" postao je grkokatoličkim svećenikom. Rančić je tada bio star 27 godina. Iz pisma vikara Laboša koje je upućeno grkokatoličkom biskupu Iliji Hraniloviću saznaje se da je paroh Rančić veoma miran i pobožan i da je do sada službovao kao učitelj u Rijeci, zatim je bio eparhijski đakon u Zadru, te upravitelj parohije u Trstu. No u to vrijeme na dalmatinskom području podigle su se žestoke političke tenzije između Hrvata i Srba. Mladi drniški paroh Rančić nije želio stati na stranu agresivne srpske politike i dalmatinskih autonomaša već je u Drnišu poticao svoje vjernike na mir i jedinstvo s katolicima. Zbog toga se uskoro našao na meti kako piše: „ovdašnjih fanatičnih Srba i autonomaša". Njegovi su ga vjernici tužili pravoslavnom vladici Kneževiću optužujući ga

da nije na njihovoj strani. Vladika Knežević podlijegao je utjecaju politike te je mladom parohu Rančiću odredio da se preseli iz Drniša u manastir Krupu. Uzalud je jeromonah Rančić pozivao vladiku Kneževića da razumije kako je on jedinac i da mora brinuti o svojim roditeljima. Kako je nastao muk, Rančić se obratio grkokatoličkom vikaru a ovaj križevačkom vladici Hraniloviću. Laboš u pismu piše kako Rančić „moli parokiju u gornjih stranah". Nakon izvjesnog vremena grkokatolički biskup Hranilović doista je u Križevačku eparhiju primio jeromonaha Sofronija Rančića o čemu je u spisu izvjestio vikara Laboša u Kričke. Biskup Hranilović u svom pismu navodi da je jeromonaha Sofronija Rančića primio „u svezu naše biskupije"[19].

Grkokatolički svećenici u Dalmaciji nositelji narodne svijesti i čuvari hrvatskog identiteta

Mnogi nam spisi iz Arhiva Dalmatinskog vikarijata otkrivaju pravu političku i društvenu sliku onog vremena. Osobito je važno razdoblje za vrijeme vikara Miloša Nikolića[20] koji je bio i politički aktivan. Godine 1886. vikar Nikolić bio je izabran za općinskog vijećnika u Gradskom poglavarstvu Drniša. A unutar gradskog poglavarstva bio je član važnog Općinskog financijskog odbora. Narod ga je volio jer se prije izbora zalagao kod vlasti da se za stanovništvo Kričaka obnovi izvor „Ozren" u Kričanskom polju.[21] Osim toga vikar Miloš Nikolić zauzimao se za siromahe i one koji su trpjeli od mjesnih razbojnika.[22] Vikar i kričanski župnik se zalaže za prava katolika te se bori protiv „rigidnog srpstva i autonomaša". Vikar piše biskupu u Križevce o napadima na grkokatolike u časopisu „Srbski list" koji izlazi u Zadru.[23] I Vrlički župnik Nikola Segedi na sebi svojstven način protivi se autonomaštvu koje se očituje u službenim dokumentima koji su

[19] ADV, br. 65/1888

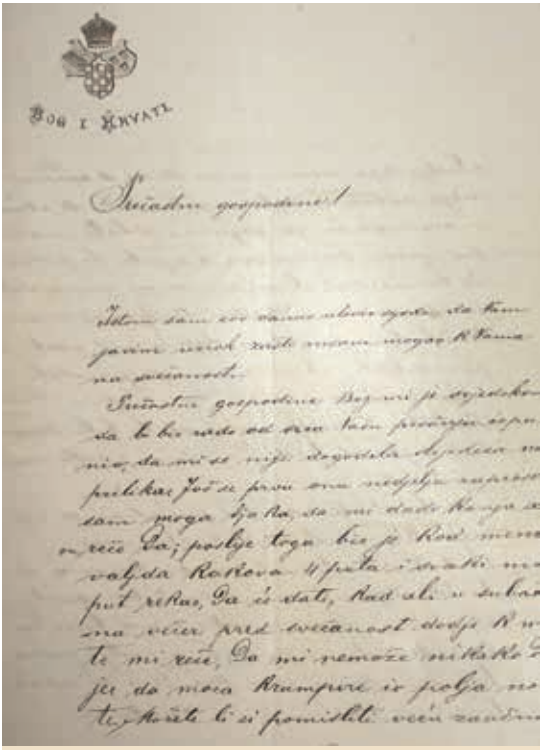
[20] Vikar Miloš Nikolić među ostalim bio je i vjeroučitelj. Sastavio je „Klasifikaciju učenikah pučke učione školske godine 1871/72. u Kriškah". Škola je vjerojatno uspostavljena 1871. Posebnu pažnju Nikolić je posvećivao obrazovanju. Dva vikareva sina Vladimir i Josip boravili u Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu. Vladislav je kasnije bio učitelj u Kričkama. Treći sin Vjekoslav bio je primljen u franjevce te je boravio u samostanu u Zaostrogu, kasnije je bio učitelj u Sučurcu kod Splita pa zatim u Vrlici. Po svemu sudeći dalmatinski vikar Miloš Nikolić bio je veliki čovjek jer je svom kolegi umirovljenom baljačkom župniku Aronu Crvenkoviću oprostio strašan događaj (Br.203 i 208/1877 od 3. i 6. veljače 1877.) Nikolića je u tom nemilom slučaju od sigurne smrti spasio njegov sluga.

[21] ADV, br.33/1885 (Za posao obnove izvora „Ozren" vikar Nikolić predlaže zidara Božu Kričku)

[22] ADV, br. 102/1884. od 24.7.1884. Vikar Nikolić urgira na civilne vlasti u Drnišu za udovicu pokojnog Todora Čakića kojoj su razbojnici ukrali snopove žita na njivi „Ravan". To je inače bila crkvena njiva koju su obrađivali Čakići.

[23] ADV, br.216/1885

pisani na stranom jeziku te traži da se nadalje dopisi u vrličku župu šalju na hrvatskom jeziku. Vrlički župnik Segedi sarkastično i doslovno piše: „Ne bi li se moglo „naški" pisati"?[24] U Baljcima je tamošnji župnik Mile Golubić, rodom iz Žumberka, 1885. godine, u jeku napada na dalmatinske Hrvate poduzeo veoma zanimljiv čin. On je naime počeo pisati pisma na papirima koji u svom vrhu imaju hrvatski grb i natpis: Bog i Hrvati. Taj je važan dokument s datumom 26. 10.1885. do danas sačuvan u Arhivu Dalmatinskog vikarijata pod brojem 201/1855.

Pismo s natpisom „BOG I HRVATI" baljačkog župnika don Mile Golubića (Arhiv Dalmatinskog vikarijata br. 201/1885)

DALAMTINSKI VIKARIJAT MOŽE SE ISPRAVNO RAZUMJETI SAMO KROZ 1895. GODINU

Strašne srpske i autonomaške spletke protiv župnika Ilije Malića i biskupa Julija Drohobeckog u Vrlici 1895.

Križevački biskup Julije Drohobecki učestalo je primao izvješća o teškoj političkoj situaciji za Hrvate i katolike u Dalmaciji u zadnjem desetljeću 19. stoljeća. No biskup Drohobecki, iz spokojnih Križevaca nije niti na kraj pameti imao što se zapravo u Dalmaciji događa. No na svoju žalost

[24] ADV, br.176/1884., od 29.2.1884.

uskoro će i na vlastitoj koži osjetiti sve što su mu pisali dalmatinski grkokatolički vikari i župnici. Središte antihrvatskog i antikatoličkog djelovanja na području Dalmatinskog vikarijata bila je Vrlika. Tu je bio politički plan lokalnih Srba i dalmatinskih autonomaša potpuno iskorijeniti grkokatolike. Prvo je ukinuta državna plaća za vrličkog grkokatoličkog župnika Iliju Malića. Zatim se oko crkve Presvete Trojice organizirao stočni sajam, a kasnije deponij za otpad. I konačno lokalna vlast sa načelnikom Kulišićem tražila je da se grkokatolička crkva ukloni. Vrlička vlast djelovala je veoma lukavo, posebice načelnik Kulišić, njegov suradnik Škarić i žandarmerija. Prvo su tražili da iz grkokatoličkog dvora iseli najmoprimac od kojeg se je donekle uzdržavala grkokatolička župa. Na taj su način svakako željeli oslabiti materijalnu poziciju don Ilije Malića. Kasnije su vrličke vlasti sa-

Jedina sačuvana fotografija arhijerejske liturgije u Dalmatinskom vikarijatu. Križevački vladika Julije Drohobecki u procesiji isped crkve u Kričkama. Na slici uz vladiku desno vikar Miloš Nikolić, lijevo o. Aleksandar Abodić, ispred njega (s bradom) baljački župnik o.Nikodim Jovanović, naprijed desno o. Ilija Radić u đakonskoj dalmatici iza njega o. Ćiril Drohobecki lijevo nepoznati svećenik.

svim otvoreno optuživali don Iliju Malića da buni narod protiv austrijske vlasti i da je hrvatski nacionalistički orijentiran jer javno tvrdi da „se za srpstvo u vrličkoj krajini do 1880. nije niti znalo". No ni Malić, rođeni Žumberčan, nije ostao dužan vrličkim autonomašima. On je dokazao da su Kulišić i Škarić lažirali izbore te da su na nelegalan način izabrani u Gradsko poglavarstvo Vrlike i to manjinskim glasovima. Autonomaši su nakon takvih optužbi još upornije tražili da se don Malića hitno ukloni iz Vrlike. U takvim okolnostima svoj je dolazak u Vrliku najavio 1895. politički utjecajni križevački biskup Julije Drohobecki, koji je štitio svog svećenika i interese Katoličke crkve u Dalmaciji. Već sama najava biskupovog dolaska izazvala je bijes lokalne prosrpske autonomaške vlasti. U to vrijeme don Malić imao je u Vrlici podršku svog subrata fra Ivana Barbića i njegovih vjernika.[25] Iz jednog spisa (ADV god. 1895.) vidi se da su žandari prisluškivali don Malića i fra Ivana. Ispred rimokatoličke crkve žandari su zaprijetili Maliću da će biti „aretiran" bude li narodu i dalje govorio protiv lokalne vlasti. Vlasti iz Vrlike pokušavali su na svaki način spriječiti dolazak biskupa pa i prijetnjama smrću.[26]

Biskup im je poručio: „neće me nikakav terorizam zapriječiti" u namjeri da dođe u Dalamciju. I vikar iz Kričaka se uključio u biskupov dolazak te je poslana u Križevce predstavka podrške vjernika iz Kričaka koji pozivaju biskupa u Dalmaciju potpisujući poziv: „vjerni grkokatolici Dalmacije" (pismo od 28.5.1895.). Križevački vladika Julije Drohobecki unatoč teškoj situaciji stigao je u Vrliku i tu se na zaprepaštenje vlasti nastanio. Iz pisma kojeg je iz Vrlike uputio na određene adrese biskup kaže: „U Vrlici me dočekalo mnoštvo katoličkog naroda, ali nitko iz gradskog poglavarstva. Sa strane šizmatičkog srbskog gradonačelnika ignorira se biskup". Zbog ozbiljnog sigurnosnog stanja biskup je dobio i oružanu pratnju. O tome biskup kaže u pismu od 18.9.1895. kada piše vlastima u Zadar: „Ne treba oružnika da me od mojih vjernika brane, kao ni od braće latinskog obreda, ali treba da me štite od braće shizmatičkih Srba". On nadalje sma-

[25] ADV, bez broja, za godinu 1895. U dokumentu se jasno očituje kako je križevački biskup Julije Drohobecki povjerio vrličkom svećeniku fra Ivanu Barbiću zadatak da pripremi sve za kupnju dva velika komada zemljišta u Vrlici. U Arhivu su pisma fra Ivana vladici, nacrt zemljišta i cijene. Fra Barbić u jednom pismu od 3. 5. 1899. piše križevačkom vladici Drohobeckom: „dušmani me ne prestaju goniti radi unijatskog pitanja". Ordinarijat Križevačke eparhije imao je u Kninu svog odvjetnika dr. Julija Gazzanija koji je obavljao osjetljive pravne poslove u Dalmaciji.

[26] ADV, bez broja, za godinu 1895. Dokument u kojem se ispituje Franu Totića iz Cetine ima li saznanja o tome je li netko od vrličkih trgovaca nudio novac da se ubije biskupa Dohobeckog. Ispitivač je bio žandar Franc Sketl.

tra krivcem za teško političko stanje pravoslavnog šibenskog vladiku Nikodima Milaša koji potiče svećenike i narod protiv Katoličke crkve i napose grkokatolika. Biskup navodi u svojim pismima (sva su sačuvana u Arhivu Dalmatinskog vikarijata) da Namjesništvo tj. vlast iz Zadra „potiče vjerski rat u Dalmaciji stavljajući se na stranu neprijatelja katoličkog hrvatstva" i dalje kaže: „Nu ja kao crkveni poglavar ne mogu i neću dopustiti da bi ta žalosna politika haračila na mojih oltarih". On kaže na zahtjev vlasti da svoje svećenike „neću odazvati". Biskup Drohobecki posebno štiti vrličkog župnika Iliju Malića i baljačkog Nikodima Jovanovića koji su trn u oku srpske-autonomaške vlasti u Dalmaciji. Ovu dvojicu grkokatoličkih svećenika vlast naziva „nemirnim elementma".[27] Biskup odgovara vlastima u Zadru na zahtjev da smijeni svećenike: „ja se za moralnu pouku vašeg Namjesništva liepo zahvaljujem, jer ju ne potrebujem".

No biskup Drohobecki tek će se susresti sa svim zlom u Vrlici. Kada su autonomaši vidjeli da se s dolaskom biskupa u Vrliku situacija po njih pogoršala pokušali su lažnim optužbama narušiti moralni autoritet biskupa. O cijeloj opakoj operaciji koju je proveo načelnik Kulišić sa žandarima sačuvana je dokumentacija i iskazi svjedoka. Iz zapisnika sa saslušanja kojeg je pred svjedocima slučaja sastavio Aleksandar Abodić saznaje se da je vrlički žandar Franc Sketl vrbovao Antu Bastovanja (sin Bože) iz Kukara. Isti Ante svjedočio je kako ga je žandar Franc Sketl odveo u vrličku kasarnu 23. 9. 1895. U razgovoru je žandar istom Anti kazao slijedeću rečenicu: „meni je rečeno da ste čuli da je biskup htio jednu ženu silovati". Na to je Ante odgovorio: „po duši mojoj nije i ne znam". Na to mu je žandar Franc rekao: „bilo bi vam plaćeno kad bi to znali". Taj se razgovor vodio pred oružnikom Vukovićem. Kada žandarima i načelniku Kulišiću plan o sramoćenju biskupa nije uspio pokušali su prikriti svoje nedjelo. Ispitivani Ante Bastovanja pred svjedocima je potvrdio da ga je žandar Franc Sketl sutradan molio da nikome ništa ne kaže od razgovora: „neka ja šutim i da će mi za to platiti, samo da ne kazujem". Dalje kaže Ante: „ja sam sve rekao biskupu".[28] Kada je biskup Julije Drohobecki saznao za ovaj podmukli čin vrličkih vlasti i žandara odlučio je prijeći na najviši nivo djelovanja. O svemu je hitno obavijestio kardinala Istočne kongregacije u Rim i nuncijaturu u Beču prikazujući im situaciju u Dalmaciji kao pogibeljnu za Katoličku crkvu. Vlast u Zadru i Vrlici nazvao je biskup „dušmanima Katoličke crkve". Biskup je dalje obavijestio i svoje utjecajne prijatelje na najvišoj razini o podmuklim

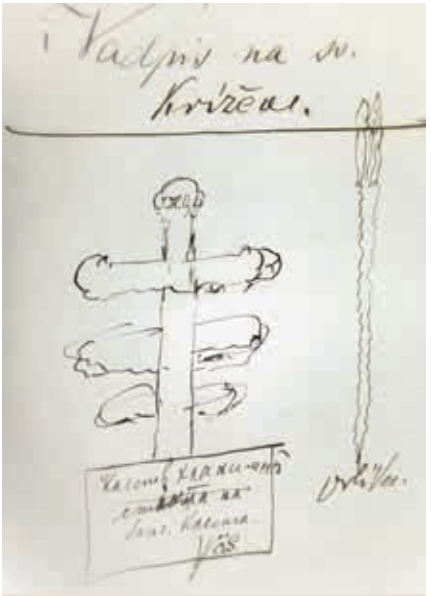
[27] ADV, br. 14/1894 Tu se optužuje grkokatolički župnik Ilija Malić da je sa fratrom u Vrlici „uznemiravao uviek dotle mirnu Vrliku".

[28] ADV, bez broja, za godinu 1895. Zapisnik sastavljen 27.9.1895. u Vrlici.

spletkama dalmatinskih autonomaša i protivnika Katoličke crkve. Reakcija je uslijedila ubrzo. Biskup je u Vrliku kod sebe pozvao radnike te je započeo na zaprepaštenje vlasti popravljati crkvu i odlučio je dokupiti velike komade zamljišta.[29] Ujedno je odlučio podići novi veliki zvonik kako bi se grkokatolička crkva bolje isticala u gradu. Uzaludno su Kulišić i Škarić uz pomoć žandara u šest navrata pokušavali zaustaviti radove na podizanju novog zvonika grkokatoličke crkve Presvete Trojice. Posljedica borbe između autonomaša načelnika Kulišića i biskupa Drohobeckog bila je ta da je na skromnoj crkvi Presvete Trojice nakon 1895. izgrađen veliki zvonik, crkva detaljno obnovljena, a župniku povećana plaća. Autonomaši su dakle nakon biskupske vizitacije potpuno izgubili svoj utjecaj.

Plan za podizanje velikih kamenih grkokatoličkih križeva u Dalmaciji i pokušaj nove Unije iz 1898. godine

Biskup Julije Drohobecki nakon kanonske vizitacije dalmatinskih župa odlučio je naručiti tri velika kamena križa koja „će se na zgodnih mjestih postaviti". Ta je odluka donesena nakon sastanka biskupa sa svećenicima Dalmatinskog vikarijata koji je održan 6. listopada 1895. u Kričkama. Na tom su sastanku bili prisutni: vladika Julije Drohobecki, vikar Vladislav Laboš, župnik vrlički Ilija Malić, župnik baljački Nikodim Jovanović i bilježnik Križevačke eparhije o.Aleksandar Abodić. Nakon odluke napravljen je nacrt križeva (sačuvan u Arhivu) ali koliko je poznato ti veliki kameni križevi nikada nisu postavljeni u Dalmaciji.

Sačuvan je nacrt za velike kamene križeve koje je trebalo postaviti u Kričkama, Vrlici i Baljcima

U spisima ADV-a za 1898. godinu čitamo kako se te godine

[29] ADV, br. 27/1888. Još je vrlički župnik Petar Stanić predlagao da se u Vrlici 1888. kupi zemlja za župu jer „smo ovdje na slabih nogah"

radilo na pokušaju sklapanja nove unije sa pravoslavnim vjernicima iz sela Kanjani i Kadina glavica. Ovi su vjernici bili nezadovoljni svojim pravoslavnim svećenikom pa su se preko Aćima Vrankovića pokušali sjediniti s Katoličkom crkvom. Prema izvješću biskupskog vikara Laboša radilo se o ukupno 80 obitelji koje su trebale prijeći u Križevačku eparhiju. Iz daljnjih spisa ne saznaje se zašto ova unija u Kanjanima i Kadinoj glavici nije provedena.

Iseljavanje mladih vjernika iz Dalmatinskog vikarijata u Slavoniju u 19. stoljeću

Prva iseljavanja iz vikarijata zapčela su 1855. godine. Župnik baljački piše: „od ovih parakianah mnogi odseliše u Tursku (Bosnu), Horvatsku i Slavoniju".[30] Iz pregleda arhivskog gradiva jasno se može zaključiti da je značajan broj mladića s područja Dalmatinskog vikarijata u 80-tim godinama 19. stoljeća odselio u Slavoniju. U arhivskom spisu br.96/1879. spominje se grkokatolik Pero Lalić iz Baljaka koji je odselio u slavonsko mjesto Komletince. Nadalje se u spisu br.207/1879. spominje mladić Jovan Pačin (odgojen kod Marka Bibića iz Baljaka) koji radi kod „gospodara Červiza" u mjestu Uštica kod Jasenovca. On od svoje baljačke župe moli krsni list jer se želi vjenčati s Jagom Vidaković iz Uštice. Nadalje se u spisu br.28/1887 iz župe Babina Greda (u Slavoniji) moli potvrda za Iliju Milakovića iz Moseča. Ilija Milaković odselio se iz Dalmacije i živio je tada u selu Kruševica u Slavoniji. Prema dopisu br. 63/1883. u Đakovu je živio Marko Milaković iz Moseča star 24 godine koji od svoje grkokatoličke župe u Dalmaciji traži dozvolu za sklapanje ženidbe. I biskup u Križevcima primio je u službu na svom imanju „u ratarnicu" mladića Stevu Vranjkovića iz Drniša.[31]

U jednom spisu nailazimo na veoma zanimljive podatke. Naime 1895. godine u slavonskom mjestu Babina Greda nalazili su se dječaci iz Dalmatinskog vikarijata i to: Stevo Vranković (10 g.), Aleksa Krička (11 g.), Ilija Galić (10 g.), Niko Kunac (9 g.), Petar Krička (8 g.), i s njima Jakov Milaković. Ti su dječaci vjerojatno pomagali na poljima u Babinoj Gredi. Njima je župnik kričanski 8.10. 1895. poslao potvrdu za tamošnji župni ured. Vjerojatno zbog Prve pričesti.

Tradicija seljenja vjernika iz Dalmacije u Slavoniju nastavila se i u 20. stoljeću. U jednom dokumentu od 2.7.1908. godine traži se od Dalmatinskog vikarijata potvrda za Marka Obradovića koji živi u Vukovaru.

[30] ADV, bez broja, God. 1855.
[31] ADV, br.176/1885

Važne ovlasti dalmatinskog vikara

Originalni pečat župe Preobraženja Gospodnjeg – Baljci. Pečat je na ćiriličnom pismu, a piše: PAROHIJA GRKOKATOLIČKA BALJAČKA

Ovlasti biskupskog vikara u Dalmaciji bile su značajne. On je vodio brigu oko plaća za svećenike, a preko vikara su dostavljane svećenstvu i misne intencije.[32] Naime plaću je u Dalmaciji u 19. stoljeću isplaćivala Država (Kraljevsko namjesništvo za Dalmaciju iz Zadra) a ne Križevačka biskupija. I vlasništvo crkvenih objekata bilo je državno tj. vlasništvo državne Vjerske zaklade, a ne biskupije. Zato je grkokatolička biskupija i imenovala vikara u Dalmaciji da može administrativno voditi s državnim vlastima skrb oko uzdržavanja klera i održavanja zgrada. U 19. stoljeću Kraljevsko namjesništvo u Dalmaciji osiguravalo je plaću za sve dalmatinske grkokatoličke svećenike. Iz dokumenta br. 280/1888 saznajemo da je država osiguravala plaću za četiri grkokatolička svećenika. Plaću je imao pravo primiti župnik u Kričkama i njegov duhovni pomoćnik (kapelan), zatim župnik u Baljcima i župnik u Vrlici. Osim ovih ovlasti veoma je zanimljivo da je dalmatinski vikar imao i pravo imenovanja crkvenih kantora, što je inače pripadalo na biskupa.[33] Nadalje je vikar uređivao sve oko slanja svećeničkih kandidata iz Dalmacije u Grkokatoličko sjemenište.[34] Posebno je zanimljiv slučaj iz 1851. godine kada je vikar vodio istragu oko tužbe Baljčana protiv svog župnika Arona Crvenkovića.[35] U jednom spisu (ADV br. 115/1868) križevački biskup dao je vikaru ovlasti koje inače pripadaju na biskupa, naime nakon obnove crkve vikar je dobio ovlast blagosloviti oltar kričanske crkve, postaviti antimins i izvana posvetiti crkvu.

[32] ADV, 1881., Urudžbeni zapisnik. Tu stoji da je vikarijatu misnim intencijama pomagao rimokatolički svećenik don Nikola Kerpetić.

[33] ADV, br. 100/1883

[34] ADV.br.27/1897 i br. 126/1882

[35] ADV. Bez broja, 1851. Dokument na četiri lista od 16.7.1851. Vikar Marko Stanić u prisutnosti gradačkog župnika fra Ivana Kolara, Jakova Čaića - seoskog starješine, zapisničara Giusepea Gollie vodi istragu pod naslovom „Spor parokian protiv don Arona Crven-

Vikar obznanjuje oglase grkokatoličkim vojnicima u Drniškom kraju

Grkokatolički vikar u Dalmaciji imao je među ostalim dužnost proglašavati službene proglase vojnicima.[36] Takvih je slučajeva bilo mnogo. Mladići iz župa u grkokatoličkom Dalmatinskom vikarijatu redovito su služili kao dobri vojnici.[37] U spisu br. 7/1878. spominje se vojnik Jovan Kunac. Zatim se 1884. spominje vojnik Gjuro Pudjaš iz Baljaka. Na groblju pokraj grkokatoličke crkve u Kričkama sahranjen je nakon smrti 30. ožujka 1879. vojnik Spiro Vranjković, star 30 godina.[38] Sačuvan je dokument/dopisnica iz 1915. godine u kojem se saznaje da je grkokatolički vojnik Nikola Vežić ranjen u bitci 20.7.1915. i da se nalazi u vojnoj bolnici u Beču. Taj isti Nikola Vežić moli vikara u Kričkama da mu u Beč pošalje odijelo jer se nema u čemu vratiti u Dalmaciju. Kasnije se ovaj vojnik odužio dalmatinskom vikaru i redovito mu svake godine čestitao imendan.

Podaci iz Grkokatoličkog vojnog dušobrižništva u Zadru

Dokumenti vojne dušobrižnike nazivaju Caplan G.(raeci) R.(itus) U. (unitorum). U arhivskim spisima koji započinju s godinom 1828. vezanim za vojnu grkokatoličku kapelaniju u Zadru nalazimo veoma zanimljiv popis grkokatoličkih vojnika koji su se nalazili u pojedinim dalmatinskim gradovima. U dokumentu iz 1865. sačuvana je detaljna Inventarna lista grkokatoličke kapelanije u Zadru. Dokumenti su uglavnom na njemačkom jeziku.

Sadnja voćaka i biljaka oko grkokatoličkih crkava 1896.

U zadnjim godinama 19. stoljeća u Dalmatinskom vikarijatu pokrenuta je sadnja voćaka i drugih stabala oko grkokatoličkih crkava. Spis Arhiva br. 29/1896 daje nam detaljan opis tog postupka. Općinski šumar Nikola Vežić, ugledni grkokatolik, posadio je u Baljcima 16. ožujka 1896. uz crkvu Preobraženja Gospodnjeg „ 4 čempresa, 4 bora, 16 voćaka, u dvorištu tj. avliji 13 voćaka, i još 25 stabala zasadio je u vrtu". U Kričkama je oko crkve Pokrova presvete Bogorodice dne 28. ožujka 1896. isti šumar Vežić

---

kovića" Tu se ispituju: neki Begović kojeg vikar pita: „Je li istina da pop Aron skita od fratra do fratra?" To nije istina – odgovara Begović. Dalje svjedoči Jovo Bašić kojeg vikar pita: Što imaš protiv popu Aronu?" Imam to da nas je malo svojim riječima uvrijedio – odgovara Bašić. Onda svjedoče Simo i Vaso Novak. Dalje Giuro Jošić koji kaže da popa „kod kuće nikad nema" i konačno zadnji je svjedok Mario Janjić.

[36] ADV, br.161/1877 od 12.10.1877.

[37] ADV, br. 160/1852. Vojnici iz Baljaka

[38] ADV, br. 58/1879

posadio oko crkve „u grobištu" i vrtu: „13 velikih badema, 8 topola, 7 čempresa, 13 smokava, 33 akacije, 2 platane, 2 crna bora, 20 malih badema, 10 egipatskih akacija i 360 biljaka za živu ogradu. Usto je iskrčio vinograd". Prema sačuvanom računu sve biljke koje su zasađene oko crkava u Baljcima i Kričkama kupljene su u rasadniku tj. „vrtu Grofa Fanfogne" u Trogiru.

U Arhivu Dalmatinskog vikarijata sačuvana je putovnica dalmatinskog vikara o. Ilije Garapića

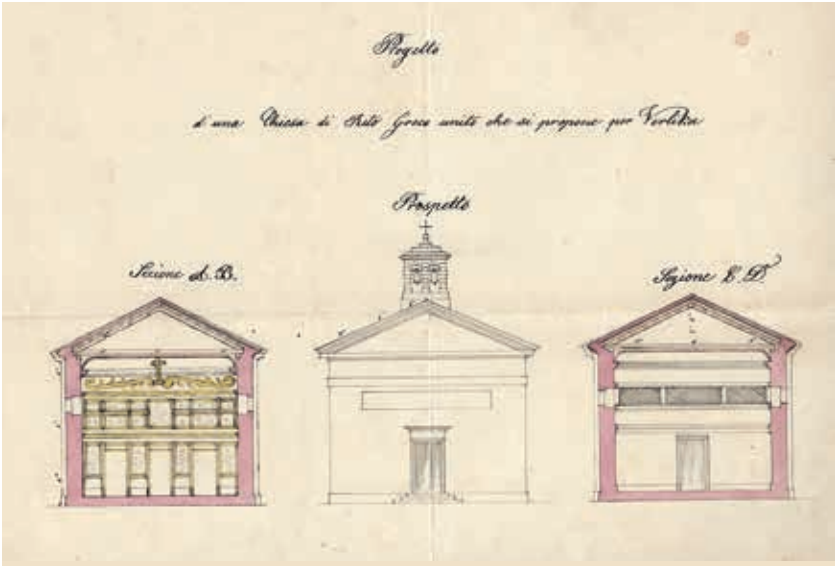
Zanimljivosti iz Vrlike

Arhiv Dalmatinskog vikarijata donosi nam i neke do sada nepoznate zanimljivosti iz grkokatoličke župe Presvete Trojice kao i o društvenom životu u Vrlici. Ovaj je arhiv veoma bogat i kronološki možemo poredati ove zanimljivosti.

Za povijest vrličke grkokatoličke župe veoma je važan prvi poimenični popis vrličkih grkokatolika iz 1833. godine.[39] Sličan je popis od 25. lipnja 1842. kojeg je sastavio administrator župe don Đuro Smičiklas.[40] U spisima

[39] Arhiv župe Vrlika, god. 1833. Knjiga Status animarum

[40] ADV, br.49/1842 Dokument je iznimno važan jer sadrži imena svih vrličkih grkokatolika po naseljima. Sličan je dokument u istom Arhivu od 15. travnja 1844.

Izvorni izgled vrličke grkokatoličke crkve prije podizanja novog zvonika (Arhiv Križevačke eparhije br. 115, god. 1843.)

nalazimo dokument pravoslavnog igumana Jeroteja Kovačevića iz manastira Dragović pisan na hrvatskom jeziku i latinici upućen „častnom Gospodinu Paroku uniatskom u Verliki".[41] Za povijest mjesta Vrlike jedinstven je dokument iz 1850. godine u kojem se obznanjuje proglas o hajducima.[42] Vrlički župnik don Andrija Segedi u jedinstvenom pismu od 25. srpnja 1853. opisuje kako su grkokatolički svećenici dolazili s kontinenta u Vrliku.[43] On piše da je iz Bačke došao u Trst pa odatle parobrodom u Zadar gdje ga je dočekao grkokatolički vojni kapelan Tomo Vidović. Zatim se uputio u Šibenik pa u Kričke gdje je sa suprugom odsjeo kod vikara. Iz Kričaka je sam na konju pošao u Vrliku, tamo iznajmio kočiju te se vratio u Kričke po suprugu i stvari koje su zatim dovezli u Vrliku. To je jedinstven opis puta. On u pismu navodi svoje divljenje kada je „prvi put ugledao more". No nakon dolaska u Vrliku svećenik Andrija Laboš zapisao je kako zbog činjenice što župa nema gotovo nikakve zemlje: „ovde nam strašna budućnost u oči gleda". Dne 24. 4. 1861. grkokatolički svećenik Miloš Nikolić primio

[41] Arhiv župe Vrlika, br 9/1848. od 12. 2. 1848.
[42] Arhiv župe Vrlika, br. 27/1859. od 11.9.1850.
[43] ADV, bez broja, god. 1853.

je ovlast od splitskog biskupa podjeljivati sakramente u vrličkoj rimokatoličkoj crkvi.[44] Vrlički župnik Miloš Latković po svemu sudeći uređivao je na Veliki Petak u crkvi Božji grob jer u pismu (Arhiv župe Vrlika br.19/1868) moli staklene kuglice za „Grobek Božji". Takve je staklene i u bojama kuglice don Miloš vidio u crkvi na Gornjem Gradu u Zagrebu, a „toga tu u Dalmaciji nema". Grkokatolički vrlički župnik Janko Popović bio je 1876. „mjesni školski nadzornik u Vrlici".[45]

Mladi vrlički župnik don Miloš Latković sa svojom lijepom suprugom

Godine 1877. bila je popravljana crkva u Vrlici, a popravljao ju je „majstor Marinko iz Sinja". Prilikom obnove rimokatolički župnik iz Vrlike o. Capić molio je grkokatoličkog župnika da bi se latinski oltar premjestio na drugo mjesto jer mu vjetar puše kada služi misu. Naime, u vrličkoj grkokatoličkoj crkvi bio je oltar za latinsku službu koji je stajao na pokrajnjem zidu kod ulaznih vrata u crkvu.

Godine 1887. uvelike se raspravljalo o podstanaru u grkokatoličkoj vrličkoj župnoj kući. Naime od starine je vrlički gkt. župnik zbog malih prihoda iznajmljivao jedan dio župne kuće. No državna vlast odlučila je drugačje i tražila je da stanar napusti kuću što je u konačnici i učinjeno.

Godine 1888. iz spisa br. 284, dade se zaključiti da je crkva u Vrlici bila oštećena jer se navodi kako bi ju trebalo „sapeti sa željeznim sponama". Crkvu je uvelike ugrožavala i voda. Državne su vlasti iste godine predlagale da se izgradi na kilometar dalje od sadašnjeg mjesta nova grkokatolička crkva. No ni župnik ni vjernici to nisu prihvatili. U spisu se spominje i

[44] ADV, br.285/1862

[45] Arhiv župe Vrlika, br. 59/1876

Ugledna obitelj vrličkih grkokatolika Gjukića koja se preselila u Zagreb

žalba župe jer je načelnik Kuliš sagradio u blizini crkve sušu. Od župnika „popa Petra Stanića" (spis br.1/1888) saznaje se da je u Vrlici bio veliki snijeg te godine. On piše vikaru u Kričke: „snijega do vrata-drva malo, ide dobro".

Godine 1889, u spisu br. 55/1889., vrlički grkokatolički župnik pozivajući vikara na proslavu Presvete Trojice navodi u svom pismu kako na taj dan na svečanost dolazi „2000 duša braće latinskog obreda". Osim toga spominju se i velike procesije u kojima vjerni narod Vrlike rado sudjeluje. Po svemu sudeći jedan dio grkokatolika u Vrlici već je devedesetih godina 19. stoljeća potpuno prihvatio latinski obred. To potvrđuje „Popis duša grko-kat. Župe u Vrlici" u kojem u opaskama za obitelji Paspalj i Šmanja stoji kako: „drže

Bor obitelji Gjukić bogato ukrašen iz 1939. godine svjedoči o uglednoj građanskoj obitelji

latinski obred".[46] Godine 1896. vrlički župnik Ilija Malić doveo je 7. srpnja 1896. u Vrliku iz Splita slikara koji je trebao oslikati crkvu iznutra (Dokument ADV br. 55/1896.). Taj je slikar bio na dobrom glasu jer je prethodno oslikao crkvu u Sarajevu. Arhiv čuva veoma zanimljiv slučaj tj. brakorazvodnu parnicu Josipa Gjukića i njegove žene Vice r. Radovniković iz 1899. Taj se spor vodio nekoliko godina među ostalim i na građanskom sudu u Splitu. Konačna presuda u ovom zanimljivom predmetu dostavljena je grkokatoličkom župnom uredu u Vrlici. Župnik Malić ostavio je iza sebe zapise u kojima čitamo istinu o teškom političkom stanju u Vrlici nakon stvaranja SHS. On kaže da ima u Vrlici u lokalnoj vlasti takvih koji „na hrvatstvo gledaju kao na otrovnu biljku koju valja iščupati".[47] Ma-

Pečat župe Presvete Trojice – Vrlika. Pečat je na latinskom jeziku

Nekadašnji grkokatolički župni dvor u Vrlici

[46] ADV, bez broja, za godinu 1893.

[47] Arhiv župe Vrlika, god. 1920.

lić je zbog svog hrvatstva bio izložen strašnom pritisku baš kao i mjesni rimokatolički župnik Mendjušić na kojeg su politički Jugoslaveni u listopadu 1919. godine bacili bombu (spisi za 1920. godinu).

Zanimljivosti iz Baljaka

Situacija u Baljcima oduvijek je bila posebna i nestabilna u svakom smislu riječi. Ukratko u Baljcima se uvijek nešto „kuhalo". Udaljenost od glavne prometnice i oskudica učinili su svoje.[48] Na temelju arhiva kronološki možemo pratiti neke zanimljivosti iz župe. Zanimljivo je da se mjesto gdje je sagrađena crkva Preobraženja Gospodnjeg zove Podić. Jedan dokument iz 1846. otvara pitanje je li don Aron Crvenković baljački župnik bio i učitelj, jer u spisu br. 52/1846 on šalje popis školske djece rimskog i grčkog obreda. Aron Crvenković živio je do smrti „ovdi u Baljkah u jednoj seljačkoj kući".[49] Vjernici su u Baljcima učestalo znali prelaziti iz jedne u drugu crkvu. Grkokatolici u pravoslavnu, a pravoslavni u grkokatoličku. Iako je unija sklopljena u tridesetim godinama 19. stoljeća ona se i dalje na svoj način odvijala. Iz spisa br.26/1878. čitamo da je vjernica Ružica Mudrić iz Baljaka prešla 1878. godine iz pravoslavne u grkokatoličku crkvu. Zanimljiv je slučaj s baljačkim grkokatolikom Glišom Mudrićem iz 1849. godine. Kako svjedoči kričanski kapelan Dionizije Šooš pokojnog Mudrića su potajice sahranili 21.4.1849. kako se ne bi zamjerili grkokatoličkom svećeniku. U tom spisu vezanom za slučaj Mudrić posebno je zanimljiv naziv za pravoslavnog svećenika Stojana Mirkovića. On se naziva „dominus – fratar parochie N.U. (o.p. NE UJEDINJENE). Dakle i pravoslavni svećenik je za Baljčane fratar. Grkokatolički svećenik Aron Crvenković žalio se na paroha Mirkovića da je ovaj u vinogradu Bane Klisurića u Baljcima govorio ljudima kako on može „katolike ispovijedati, krstiti i mrtve provoditi (Arhiv br. 47/1849). Stanje sa crkvenim zgradama u Baljcima bilo je teško pa je 1881. godine predloženo da župna kuća postane žandarska stanica. Te je godine bura u Baljcima oštetila crkvu a jedan je prozor potpuno izbila. Plan je bio još od 1877. žandarsku stanicu iz Gradca preseliti u Baljke. Godine 1885. čitamo u spisu br. 22/1885 kako je crkvu i župnu kuću u Baljcima popravljao majstor Ivan Kurtović iz Drniša. Iste godine vikar je posjetio Baljke i ustanovio da se štala potpuno srušila. Oko crkve bila je kamena ograda sa željeznim vratima.

[48] ADV, br. 117/1850. župnik navodi da je te godine u Baljcima bila toliko teška situacija zbog nedostatka hrane „da su ljudi umirali od gladi"

[49] ADV, br. 447/1895

Godine 1887. (spis br 29/1887) župnik je dao crkvenu zemlju i vinograd u najam, ali je uskoro zatražio nazad iznajmljeno. U tom smislu vikaru je biskupijski ordinarijat naložio neka se „zemlja i vinogradi obdelavaju". Sačuvani su brojevi župnih katastarskih čestica u Baljcima: 238, 219, 230, 590, 591 i 621 (Porezni kotar Drniš, uložak br.122/ posjedovni list 9a/ uložak porezne općine Kričke br.275), vidi u: ADV 1885.

Zagonetan je lik grkokatoličkog svećenika Save Jovanovića koji je nakon imenovanja baljačkim župnikom kupio stvari za župni stan, ali je ubrzo napustio ovdašnju župu i odselio iz Baljaka nakon svega nekoliko tjedana. O njemu nemamo nikakvih podataka osim jednog spisa. Nakon njega dolazi u Baljke prezimenjak Nikodim Jovanović.

Grkokatolički baljački župnik s revolverom

Zanimljiv je slučaj između baljačkog grkokatoličkog župnika Nikodima Hadži Jovanovića, gradačkog rimokatoličkog župnika fra Marka[50] Čačića zvanog „Delija" i pravoslavnog paroha Vladimira Vukovića iz 1896. godine.[51] Naime iako su sva trojica bili susjedi i često se međusobno družili Nikodim Jovanović je u jednom trenutku strašno zamjerio fra Marku i o. Vukoviću što su se u Baljcima smijali na njegov račun i komentirali kako bi oni „međusobno podijelili baljačke unijate", a grkokatoličkoj crkvi uklonili tornjeve i pretvorili je u školu. Svećenik Jovanović toliko se nakon tog događaja ražestio na fra Marka i pravoslavnog paroha Vukovića da je prijetio veliki fizički sukob koji po svemu sudeći Jovanoviću ni odprije nije bio stran. Fra Marko se uplašio Jovanovića te u strahu piše vladici u Križevce da je Jovanović potpuno „pobisnio" i „pravo me strah tog nemilog komšije" koji je oboružan i često zna druge „za prsa hvatati", a uvijek je u društvu desetorice. Jovanović je zbog svega napravio pravi skandal na sajmu kod sv. Petke u selu Kanjani gdje je došao u pratnji nekolicine kršnih Baljčana. Preko svog vjernog pratitelja zvonara Jošića fra Marku je poručio „kako mu neće uteć ni da se u oblake sakrije" i da je uzalud što fratar ima podršku baljačke „nesajedinjene sirotinje", te da neće preći preko „fratrovog čakulanja". Jovanović je dočekao priliku na kanjanskom sajmu. U Kanjanima, gdje se održavao sajam, je naime služio kao paroh „protojerej Jakov" otac baljačkog pravoslavnog paroha Vladimira Vukovća koji je uvrijedio grkokatoličkog popa Jovanovića. Prema kasnijem sudskom sporu grkokatolički baljački župnik Nikodim Jovanović došao je u Kanjane na sajam (sv. Petke)

[50] ADV. br. 92/1896br.107/1896, br.15/1897, br.85/1896, br.9/1987

[51] ADV, br.446/1895

26. listopada 1896. ujutro i to „u kabanici s revolverom". Jovanovića je u svemu slijedio zvonar Ignajt Jošić i neki drugi unijati iz Baljaka. U sudskom izvještaju se kaže da je sve bilo u miru do poslije podne kada je „proradilo vino". Tada oboružani grkokatolički baljački župnik Nikodim Jovanović „udri da psuje fratre i izaziva Srbe".[52] Unatoč pozivima žandara da stane Jovanović na deset molbi nije prestajao, pa su ga žandari uhapsili i na jedvite jade odveli sa sajma. Kasnije se Jovanović ispričavao da to nije učinio ali su mnogobrojni svjedoci ipak potvrdili navode iz optužnice te je po završetku sudskog spora baljački župnik ipak morao platiti globu. No baljački župnik Nikodim Jovanović i u drugim situacijama teško se mirio sa nekim „rišćanima" kako je nazivao pravoslavne vjernike. Njemu je opet prijetila sudska tužba jer je navodno u drniškoj krčmi „kod Malivuka" uvrijedio rišćane tj. pravoslavce. Žena od vlasnika krčme je tvrdila da je baljački pop Nikodim „grdio njihovu vjeru". Iz drugih spisa vidi se da je pop Nikodim zbog raznih neugodnosti prozivao pravoslavne Drnišane tj. rišćane posebice „žandara Lukića" i „trgovca Todu Petranovića". U Arhivu Dalmatinskog vikarijata (god. 1896.) je ostala sačuvana originalna putovnica Nikodima Jovanovića u kojoj stoji njegov opis: visok, okruglog lica, plave kose, oči smeđe, iznad lijevog oka razderotina.

Nikodim Jovanović (Mrzić)
Mate. Nr 4/a. d. Laude
PUTOVNICA
ZA
INOZEMSTVO.
REISE-PASS
FÜR DAS
AUSLAND.

Putovnica baljačkog župnika Nikodima Jovanovića u kojoj stoji njegov osobni opis (Arhiv dalmatinskog vikarijata god. 1896.)

Metličani pomažu popu Nikodimu Jovanoviću

Legendarni baljački pop Nikodim Jovanović našao se u velikim neprilikama zbog sukoba sa nekim pravoslavnima, a ponajviše zbog sukoba sa tadašnjim dalma-

[52] ADV. U sukobu Nikodima Jovanovića s Fra Markom Čačićem prvi predbacuje drugome što podržava politiku autonomaša. Čačić je navodno rekao da bi biskup Drohobecki trebao poslušati Vladu tj, Namjesništvo i Jovanovića udaljiti iz Dalmacije. To je navodno fra Marko predlagao grkokatoličkom biskupu Drohobeckom 1895. za stolom u kninskom franjevačkom samostanu.

tinskim autonomašima i pravoslavnim šibenskim vladikom Nikodimom Milašom. No baljački pop Nikodim imao je velike simpatije naroda i podršku svog grkokatoličkog biskupa Julija Drohobeckog koji je jako dobro na svojoj koži osjetio bijes dalmatinskih autonomaša. Kada je popu Nikodimu dalmatinska pokrajinska vlast oduzela državljanstvo, prijetilo mu je progonstvo. No ni manje ni više popa Nikodima iz Dalmacije spasili su Slovenci iz Metlike. Zaista neobično. O čemu se radilo? Prema tadašnjem zakonu neka općina u ondašnjoj Austrougarskoj državi morala ga je primiti među svoje građane. Do danas nam je ostao sačuvan dokument Mestne občine Metlika od 29.1.1900. u kojem ista općina o. Nikodima Jovanovića iz Baljaka u Dalmaciji „prima v općinsko zvezo". Odluku metliške općine potvrdila je Zemaljska vlada u Ljubljani čime je stvar za o. Nikodima povoljno završila.[53] Tako su eto Slovenci iz Metlike spasili od progona jednog grkokatoličkog svećenika iz Dalmacije.

Baljci i vjerne grkokatoličke obitelji

U spisu br. 21/1897 saznajemo da je župna kuća u Baljcima opet popravljana 1897. a za to vrijeme baljački župnik Nikodim Jovanović stanovao je kod vikara u Kričkama. Kuću je obnavljao poduzetnik Lobaš. Godine 1908. uvelike se govorilo o tome kako će župna kuća biti dana „financima". Iste 1908. učinjena je zamjena zemljišta ispred župne crkve s Ilijom Zrnićem (spis br.90/1908).

Godine 1909. u spisu br. 60/1909. govori se o crkvenom zemljištu koje sada koriste neki Balječani, a pripada župi. Te godine vikar piše o dosta teškoj vjerskoj situaciji i navodi obitelji Janjić koja je vjerna grkokatoličkoj crkvi iako živi u Planini daleko izvan sela. Spominju se i druge obitelji koje dolaze na bogoslužje među ostalima: Jošić, Bešević i Gegić.

Godine 1918. Ordinarijat Križevačke eparhije dozvolio je da se u župnu kuću u Baljcima smjesti oružnička postaja.[54]

Tijekom obrade Arhiva Dalmatinskog vikarijata pronađeni su i slijedeći podaci.

Uz crkvu na Baljačkom groblju sahranjeni su tamošnji župnici:

o.Aron Crvenković umro 3.5.1883.

o.Nikodim Jovanović umro 2.2. 1907.

Nažalost sve do danas im nije postavljena nadgrobna ploča.

[53] ADV, br. 505/1900, br. 356/1900, br.144/1900

[54] ADV, br.30/1918 od 14.5.1918.

Važniji događaji u zadnjem desetljeću stalnog boravka svećenika u Dalmaciji – opomena grkokatolicima da ne nose hrvatsku trobojnicu u procesiji

U zadnjem desetljeću prije negoli će rezidencijalni grkokatolički svećenik trajno napustiti Dalmatinski vikarijat u Arhivu nalazimo zanimljive podatke. Vrijeme je tridesetih godina i kraljevine SHS - Jugoslavije. Grkokatoličkom župnom uredu u Kričkama upućen je 18.12.1930. dopis Sreskog načelstva u Kninu (br. 4421/30) u kojem piše: „u dva navrata se u katoličkoj procesiji nosila po jedna hrvatska plemenska zastava" i zatim slijedi: „isticanje i nošenje tih zastava nije dozvoljeno". Dakle župniku Janku Herakoviću tj. grkokatolicima, pa i rimokatolicima u Kričkama, godine 1930. bilo je od vlasti zabranjeno isticati svoju hrvatsku trobojnicu.[55] S dokumentom od 30.1.1931. Kotarsko načelstvo iz Knina javilo je župnom uredu u Kričkama da je Stana Kašić iz Žitnića „istupila iz srpsko-pravoslavne, a pristupila grko-katoličkoj vjeri". Župnik Janko Heraković poslao je izvješće na Ordinarijat u Križevce u kojem moli da se na grkokatoličku crkvu i župni dvor ugradi „munjovod" jer je 27. 12. 1930. udario grom u susjednu pravoslavnu crkvu sv. Georgija i potpuno ju uništio u vatri. Svećenik Janko kaže da treba munjovode ugraditi „da se i nama ne dogodi što slično". U župi Vrlika godine 1930. nije bilo stalnog župnika pa je vikar o. Janko Heraković predložio Kćerima milosrđa iz Blata na Korčuli da u Vrlici u grkokatoličkom župnom dvoru otvore oporavilište za djecu.[56] No slijedeće godine 5.2.1931. poslan je Vikarijatu prijedlog „Primorske direkcije pošta i telegrafa" iz Splita da se u vrličkoj župnoj kući otvori pošta.[57]

Dalmatinski vikar o. Janko Heraković (lijevo) sa prijateljem fratrom u Dalmaciji 1939. godine

[55] ADV, god. 1930.
[56] ADV, 1930. od 15.8.1930.
[57] ADV, 1931.

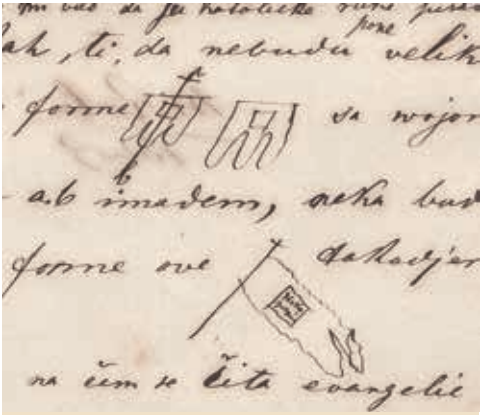

Grkokatolički sprovod u Kričkama na groblju pokraj crkve. Sprovod vodi o. Janko Heraković (1939. god.)

Zanimljivosti iz župe Kričke – ubojstvo sluge i pokop vikara Dionizija Bastašića u Drnišu

Godine 1865., dne 27. studenoga provaljeno je u kričansku crkvu te je tom prilikom ukradeno mnogo voska. Opet je provaljeno 2. veljače 1866. Iste godine (1866.) dogodio se nemili događaj. Prema spisu ADV-a br. 24/1866. trojica mladića izboli su slugu kričanskog župnika Bastašića koji je od krvarenja izdahnuo. Razlog sukoba je bio vino i bezrazložna svađa oko hrane tj. spremanja večere. Tadašnji župnik i vikar Dionizije Bastašić uslijed nemilog događaja preselio se franjevcima u Drniš napisavši biskupu u Križevce da mu je „sluga proboden i ubijen". U franjevačkom samostanu u Drnišu je vikar ostao sve do svoje smrti 23. studenog 1866. U izvješću vrličkog župnika saznaje se da je vikar Bastašić pokopan 24.11.1866. na drniškom groblju kod „sv. Ivana". Nadalje vrlički župnik Miloš Nikolić piše križevačkom vladici neka pošalje u ime eparhije pismo zahvale braći franjevcima fra Mati Mlinaru i Anti Ljubiću koji su sahranili vikara i uz to „podnijeli sav trošak oko ukopa". U grkokatoličkom župnom dvoru u Kričkama otvorena je 1866. godine osnovna škola u kojoj je župnik bio ujedno i učitelj (ADV br. 221/1867). U arhivu je sačuvana školska korespodencija kričanske škole, imovnici i popis učenika. Posebno je zanimljivo jedno pi-

smo dalmatinskog vikara i kričanskog župnika iz 1875. godine u kojem je nacrtao kakve zastave želi nabaviti za svoju crkvu.

Veoma zanimljiv spis ADV-a br. 125/1875 u kojem je kričanski župnik nacrtao crkvene zastave za svoju crkvu

Zadužbina župljanina Nikole Vežića

U arhivskim spisima ADV-a sačuvan je Ugovor br. 6855 od 26.8.1930. notara Mate Aduma po kojem je imućni grkokatolik Nikola Vežić dio svoje ostavštine ostavio Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu. U tom

Žumberački povjesničar đakon Milko Predović (u sredini) sa dalmatinskim franjevcima, dobrim prijateljima grkokatolika, 1962. godine

predmetu biskupiju tj. sjemenište je zastupao vikar o. Janko Heraković. Naime pokojni Nikola Vežić oporučno je naveo da svoje nekretnine ostavlja osim Grkokatoličkoj crkvi još supruzi Mandi (iz Šibenka) i don Marku Vežiću - župniku u Zablaću. Nasljednici imovine suglasno su nekretnine (zgradu i zemlju) prodali poduzetniku Mati Čupiću.

Zanimljivosti iz vremena dok nema rezidencijalnih župnika u Dalmaciji

Od 1942. godine u Dalmaciji više stalno ne borave grkokatolički župnici ali aktivnost se nastavila. Godine 1943. (6.XII.) Oridinarijat Križevačke eparhije prihvaća prijedlog Drniške općine da se u zgradi kričanskog župnog ureda uspostavi Dječji dom. Veoma je zanimljiv podatak o bogoslovu Lavovske nedbiskupije Konstantinu Davidoviču (AKE br.411 od 19.8.1946.) koji je završio bogoslovske studije u Splitu i trebao je još 1945. godine biti po vladici Janku Šimraku zaređen za svećenika Križevačke eparhije, vjerojatno za Dalmatinski vikarijat. U arhivu Grkokatoličkog sjemeništa pod br.135/1945 od 27.6.1945. nalazi se informacija o bogoslovu Davidoviču.

On je naime po odredbi generalnog vikara Dane Šajatovića morao momentalno napustiti Sjemenište u Zagrebu u kojem se nalazio „jer nije naš državljanin i nije jasno da li je i na koji način regulirao svoje odnose prema državnim i vojnim vlastima Demokratske federativne Jugoslavije". U narednim desetljećima nema aktivnijeg rada u Dalmaciji, tek je đakon Milko Predović s tamošnjim franjevcima pokušao na crkvi u Kričkama 70-tih godina postaviti ploču vikaru o. Janku Herakoviću. Franjevci su naime financirali ploču svom prijatelju Herakoviću. Godine 1980. (dekret br.122) upraviteljem dalmatinskih grkokatoličkih župa imenovan je o. Milan Vranešić koji u ime Ordinarijata vodi postupak na sudu u Drnišu za povrat posjeda župne kuće u Kričkama. Godine 1985. u kričanskom župnom dvoru smještena je Mjesna zajednica. Godine 1987. spor oko župnog dvora riješen je povoljno za Križevačku eparhiju. Godine 1988. (14. siječnja) dnevni list Vijesnik piše o crkvi u Kričkama kao o vrijednom povijesnom spomeniku kulture.

Grkokatolička prezimena u Dalmatinskom vikarijatu

Prema crkvenoj administrativnoj dokumentaciji u Arhivu Dalmatinskog vikarijata moguće je popisati sva grkokatolička prezimena po župama odnosno naseljima od 1832. do 1942. godine.

1. KRIČKE i susjedna naselja: DRNIŠ i ŽITNIĆ/ prezimena: Šuša-Vranković, Dereta, Krička, Kunac, Galić, Vukšić, Popac, Vuković, Zrnić, Čakić, Busović, Lunić, Triva, Pavić, Muslia, Subota, Duljina i Lubota.

2. BALJCI i susjedna naselja GRADAC i MIRLOVIĆ/ prezimena: Perlač, Mudrić, Jošić, Pudjaš, Obradović, Davidović, Dobrović, Lalić, Janjić, Bogdan, Bešević, Bibić, Klisurić, Baić, Milaković i Gagić.

3. VRLIKA i susjedna naselja CIVLJANE, KUKAR, PODOSOJE, GARJAK, MAOVICE, KOLJANE, JOŠEVIĆ, OTIŠIĆ, CETINA i KNIN/ prezimena: Krivošija, Buračin, Matković, Savić, Tatar, Begović, Bašković, Škerbo, Paspalj, Smanja, Lajkuša, Gjukić, Vujnović, Petković, Milaković, Dević, Novaković, Bodrožić, Milas, Costar, Tertelja, Petrović, Prinetica, Novoselac, Koić, Rolij, Margetić, Šobat, Kostur, Šarac, Crnogorac i Krasić.

U popisu prezimena dalmatinskih grkokatolika na temelju najstarijih arhivskih spisa ADV-a iz 1832. i 1834., dakle iz vremena sklapanja Unije, treba spomenuti da su u tim prvim godinama crkvenom zajedništvu pristupili i članovi obitelji koji su popisani u naseljima koja se kasnije u župnim dokumentima više ne spominju: PREZIMENA GRKOKATOLIKA IZ UNIJE 1832/1834: Mašić, Cvitić, Mitrović, Pantelić, Malešević, Martić, Raketić, Duglina, Perišić, Todorović, Lončar, Vukašin, Sirovica, Manojlović, Pojević, Lukavac, Bogdanović, Jančević i Lešanović, Grašanin, Kojević.[58]

Arhivar

[58] ADV, Bez broja, god. 1834. Vidi u dokumentima: „Popis od onih koji prisli ko zakonu Cattolizenskom od sela Kanjani" i „Popis onih koji su iz pravoslavne parohije sv. Georgija prešli u katoličku crkvu".

NADOPUNA ŽUMBERAČKOM MARTIROLOGIJU

(izrađen za potrebe Hrvatske biskupske konferencije)

Iako je u protekle tri godine sastavljen Martirologij Žumberačkog vikarijata naknadnim istraživanjima dobiveni su pouzdani podaci za još pet žrtava koje se uvrštavaju u Martirologij kao žrtve II. Svjetskog rata. Sada je ukupni broj žrtava 390.

1. PERIS Janko, civil, rođen 1891., stradao u Jazovki 1945.
2. BOIĆ Marko, vojnik, rođen 1921., stradao kod Daruvara 1944.
3. BOIĆ Petar, civil, rođen 1919., poginuo kod Šida 1943.
4. SMIČIKLAS Pavao,civil, rođen 1864., poginuo 1943.
5. HRANILOVIĆ Jakob, vojnik, rođen 1924., poginuo 1945.

Marko Boić

Petar Boić

PRELAZNIČKE ŽUPE U OKOLICI KRIŽEVACA 1941. - 1945 GODINE

GRKOKATOLIČKO BJELOVARSKO EPARHIJSKO NAMJESNIŠTVO, LEPAVINSKI PROTOPREZBITERAT I KONVIKT PRESVETE BOGORODICE U KRIŽEVCIMA

Teško ratno razdoblje (1941.-1945.) pogodilo je i područje grkokatoličke Križevačke eparhije. U okolnostima ispražnjenog biskupskog trona apostolskim administratorom imenovan je 1941. godine dr. Janko Šimrak. On se ubrzo suočio sa svim nedaćama rata koje su uvelike utjecale na pastoralno djelovanje grkokatoličkog svećenstva. U ratnom periodu pojavili su se i neki neočekivani problemi sa tzv. svećenicima iz inozemstva.[1] U drugoj polovici 1941. godine rat je zahvatio krajeve u kojima su tradicionalno živjeli grkokatolici, prije svega tada ljudstvom napućeni Žumberak. Već slijedeće 1942. godine rat se rasplamsao i poprimio je velike razmjere te su u vremenu potpune nesigurnosti mnogi žumberački župnici primorani napustiti svoje župe i skloniti se u sigurnije područje prije svega u Križevce, Zagreb i Samobor. U cijelom Žumberku 1942. godine ostaju za gotovo deset tisuća vjernika samo dva svećenika i to o. Simeon Hromiš u Mrzlom Polju i o. Ivan Kuhar na sjemenišnom imanju u Pribiću. Svi ostali žumberački svećenici zbog izravne opasnosti za život napustili su svoja župna sjedišta. Nova državna vlast već 1941. donijela je rasne zakone i na svaki je način zakonskim aktima pokušala dokinuti tadašnju Srpsku pravoslavnu crkvu na teritoriju NDH. U isto vrijeme vrši se pritisak na istočni obred, posebice u ruralnim sredinama jer se nažalost bizantski obred poistovjećuje sa srpstvom.[2] Iste godine, na osnovi zakonskih odredaba i po

[1] Zabilježen je nesvakidašnji slučaj s grkokatoličkim svećenikom Lavovske nadbiskupije izvjesnim Nikolom Hljuzom koji se pojavio u Zagrebu i zatražio od Duhovnog stola Zagrebačke nadbiskupije dopuštenje za sklapanje braka sa svojom djevojkom. On je dopuštenje od Nadbiskupskog duhovnog stola i dobio te je namjeravao sklopiti brak u crkvi sv. Marka na Gornjam Gradu prevarivši tamošnjeg župnika. No tada se otkrilo da je zatajio Duhovnom stolu da je grkokatolički svećenik. Na to je reagirala kancelarija Križevačke eparhije. Ordinarijat je savjetovao Hljuzu da čeka odluku Svete Stolice u svom slučaju ali je ovaj to odbio pa je konačno crkveno sankcioniran trajnom suspenzom.

[2] Slučaj pritiska na vjernike (grkokatolike) zabilježen je u selu Magić Mala kod Sibinja gdje su vjernici čak zatražili prelazak u latinski obred. Nakon što je zajednicu posjetio dekan Gjuro Mikloš situacija se smirila.
Vidi: Hrvatski državni arhiv (HDA), MUP 001/44, kutija 7. Još: Istražni dosje OZNE o biskupu dr. Janku Šimraku, Zapisnici sa saslušanja od 15.5.1945. Signatura: HDA, SDS

državnoj vlasti, zatvorene su mnogobrojne pravoslavne crkve u tadašnjim kotarevima Križevačkom, Koprivničkom, Bjelovarskom, Garešničkom, Ludbreškom, Čazmanskom i Grubišnopoljskom. Crkvene vrijednosti iz zatvorenih pravoslavnih crkava odnesene su u Narodni muzej u Zagrebu, a matične knjige zadržane su kod lokalnih općinskih odnosno kotarskih vlasti. No unatoč državnom tj. političkom pritisku pravoslavni vjernici tijekom 1941. godine nisu u najvećoj mjeri pružali otpor vlastima NDH. Na opisanom području u spomenutim kotarevima nalazilo se naime 60.000 vjernika „grkoiztočne" vjere. Dio je svakako bio protivan ustaškoj vlasti ali većina stanovnika u pravoslavnim selima bavila se svojim svakidašnjim poslom i nije predstavljala nikakvu opasnost za sigurnost države. U crkvenom pogledu svi ti vjernici ostali su bez pastoralne skrbi. Dio njih zatražio je tijekom 1941. prelazak u rimski obred, dio je ostao u pravoslavlju, a značajan dio je zatražio prijelaz u grkokatoličku crkvu tj. prijelaz u Križevačku eparhiju. Od tada se za vjernike koji prelaze iz pravoslavlja u grkokatoličku crkvu koristi u većini dokumenata naziv „prelaznici".

Knjiga prelaznika – svjedok vremena

Do naših dana ostala je sačuvana knjiga u kojoj su upisani prelazi „grkoiztočnjaka" (pravoslavnih) u krilo Križevačke grkokatoličke eparhije. Knjiga je zapravo „Exibit tj. Urudžbeni zapisnik katedralnog župnog ureda od 1942. godine nadalje". Sačuvani su i spisi koji se odnose na svakog prelaznika.[3] Prelazak je u mnogim slučajevima značio zaštitu pred državnim vlastima. Kako su se odvijali prelazi u Križevačkom kraju i tadašnjoj Velikoj župi Bilogora svjedoči nam upravo sačuvani Exibit. Pravoslavni vjernik prvotno je zatražio u svojoj općini dozvolu za prijelaz u Grkokatoličku crkvu. Ukoliko bi taj prijelaz izdala općinska odnosno kotarska vlast isti bi se poslao grkokatoličkom katedralnom uredu u Križevcima koji bi evidentirao prijelaz te bi na temelju upisa u Exibit vjernik dobio daljnje potvrde. Državne vlasti izdavale su takva rješenja o prelazima pravoslavnih na grkokatoličku vjeru još od kraja 1941. godine, a prvi su upisi u knjige Križevačke eparhije upisani od siječnja 1942. godine. Prijelazi dakle nisu bili mogući bez posebnih državnih rješenja (u Eparhijskom vjesniku za 1942. objavljeni su službeni zaključci Katoličkih biskupa o prijelazima i imenovan je tzv. Odbor trojice biskupa, str. 51-53.) Takvih je slučajeva, prema uvidu u ar-

RSUP SRH, dosje br. 301, 385, kutije, 83 oznaka; „a", „b", „c", kutija 89. (Kopija dokumentacije u Žumberačkom arhivu-Stojdraga)

[3] Dokument se nalazi u Arhivu Križevačke eparhije. Fascikl: Vjerski prelazi od 1941. godine. Vidi u istom Arhivu facikl: Konverzije 1942.

hivske dokumente, bilo u 1942. godini oko 700. Naredne 1943. i kasnije 1944. i 1945. godine gotovo da se ne izdaju rješenja tj. odluke o vjerskim prijelazima pravoslavnih u grkokatoličku crkvu jer je osnovana Hrvatska pravoslavna crkva, a i neki su raniji prelazi čak poništavani jer su kotarske i općinske vlasti poticale prelazak pravoslavnih izravno na latinski obred.[4] No za one koji su već prešli iz pravoslavlja pod okrilje Križevačke grkokatoličke eparhije trebalo je u križevačkoj i bjelovarskoj okolici organizirati redoviti vjerski život.

Grkokatolička Križevačka eparhija našla se dakle 1941. u novim okolnostima na koje je morala dati odgovor, a sve u svrhu spašavanja ne samo duša nego i života ljudi. Uzimajući u obzir svu ozbiljnost situacije apostolski administrator Križevačke eparhije dr. Janko Šimrak započinje već krajem 1941. godine na tzv. „prelazničke župe" upućivati grkokatoličke svećenike kako bi na taj način odgovorio potrebama „prelaznika" koji su ostali bez pastirske skrbi. Iz dokumenta možemo iščitati koliki je bio broj grkokatoličkih svećenika u „prelazničkim župama" 1942. godine.

Osnivanje grkokatoličkog Bjelovarskog eparhijskog namjesništva (vikarijata) 1942. godine

U svrhu što lakšeg vršenja pastorala Križevačka eparhija uspostavila je za nove prelazničke župe novo teritorijalno grkokatoličko Bjelovarsko eparhijsko namjesništvo (vikarijat) i novi Lepavinski protoprezbiterat (dekanat). Radilo se zapravo o području nekadašnjeg Marčanskog vladičanstva. No kako je državna vlast zapečatila „grkoiztočne" (pravoslavne) crkve u široj okolici Križavaca i u cijeloj nekadašnjoj Velikoj župi Bilogora bilo je potrebno za uporabu tih crkava dobiti dopuštenje državnih vlasti. Kako su sami vjernici tražili da se crkve otvore i da se u njima može vršiti bogoslužje Ordinarijat Križevačke eparhije zatražio je od državnih vlasti posebnu dozvolu za otvaranje tih crkava. U znatnoj mjeri općinske i kotarske vlasti izdale su tijekom 1942. posebne dekrete kojima se dopušta bogoslužje u nekadašnjim zatvorenim crkvama. U crkvenoj terminologiji za ponovno uspostavljenje bogoslužja u tim crkvama koristio se naziv „otvaranje crkava".

[4] Arhiv Križevačke eparhije, Fasikl: Vjerski prelazi od 1941. godine. Br. 344/1942. Dopis je datinaran od 17. 12. 1941. Križevački kotarski predstojnik Hein žali se jer grkokatolička biskupija „mimoilazi upravne vlasti" u postupcima prelaza. Naime vlasti NDH htjele su apsolutno sve pravoslavne iz Križevačkog kotara prevesti isključivo na latinski obred. I Vjerski odsjek iz Zagreba u svojem dopisu na kojeg se Hein poziva žali se na grkokatoličku biskupiju koja ignorira državne propise vezane za provođenje vjernika na latinski obred. Grkokatolička biskupija se pak poziva na odredbe biskupske konferencije vezane za pitanje prelazaka.

To je zapravo bilo službeno državno dopuštenje da se crkva vraća u svoju funkciju. Načinjeni su zapisnici o „otvaranju" crkve i lokalna je vlast grkokatoličkom župniku predala matice i ostali crkveni inventar potreban za bogoslužje. Vjernici su bili sretni zbog ponovnog otvaranja svojih crkava. Ostali su sačuvani zapisi o vremenu kada su nakon državnog zatvaranja 1941. godine ponovno otvorene crkve za bogoslužja. Prema arhivskim podacima u periodu od 1942.-1945. na području novouspostavljenog grkokatoličkog Bjelovarskog vikarijata i Lepavinskog dekanata bile su aktivne 22 župe u nadležnosti grkokatoličke Križevačke eparhije. To su župe: Bjelovar, Bolč, Veliki Zdenci, Rovišće, Velika Mučna, Poganac, Salnik, Lepavina, Bolfan, Čukovac, Plavšinac, Vojakovac, Hrvatska Kapela, Gudovac, Narta, Novi Pavljani, Stupovača, Daruvar, Veliko i Malo Vukovje, Sveti Ivan Žabno, Sredice i Lipovčani. Grkokatoličke župe Dišnik i Prgomelje koje su bile na teritoriju novog Bjelovarskog vikarijata bile su u uniji još od 19. stoljeća. U novom Bjelovarskom vikarijatu i Lepavinskom dekanatu živjelo je 1942. godine ukupno oko 60.000 vjernika istočnog obreda, a za sve njih brinulo je 16 grkokatoličkih svećenika.

Naslov prelazničke parohije/župe	Datum otvaranja crkve/kapele (preuzima grkokatolička eparhija iz Križevaca)
Manastir Lepavina	18. siječnja 1942.
Vojakovac	24. svibnja 1942.
Dišnik (grkoiztočna)	25. svibnja 1942.
Veliki Zdenci	26. svibnja 1942.
Plavšinac	31. svibnja 1942.
Bjelovar	31. svibnja 1942.
Narta	31. svibnja 1942.
Bolč i filijala u Kablu	14. lipnja 1942.
Velika Mučna	16. lipnja 1942.
Veliki Poganac	16. lipnja 1942.
Podbrđani (kapela sv. Ilije)	19. srpnja 1942.
Rovišće	23. kolovoza 1942.

Pavljani	23. kolovoza 1942.
Hrvatska Kapela	30. kolovoza 1942.
Križevci	Tijekom 1942.
Sveti Ivan Žabno	24. siječnja 1943.
Veliki Grđevac	16. svibnja 1943.

Svećenik/paroh (Stanje za 1942. godinu)	**Prelaznička župa (Grkokatoličko Bjelovarsko eparhijsko namjesništvo i Lepavinski protoprezbiterat)**
o.Miron Hirjovati	Duhovni pomoćnik u Bjelovaru
o.Marko Badovinac	Duhovni pomoćnik u Bjelovaru, od 1943. župnik u Velikim Zdencima
o. Janko Rapljenović	Župnik u Bjelovaru. Upravlja župama u Pavljanima i Novoseljanima
o. Stanko Višošević	Župnik u Rovišću
o. Pavao Šamiljski	Župnik u Bolču, od 1943. upravlja Prgomeljem i Gudovcem
o. Gedeon Banjeglav	Župnik u Velikim Zdencima sa stanom u Novim Pavljanima
o. Ćiril Mudri	Upravitelj župe Vojakovac, privremeni upravitelj župe u Salniku
o. Ćiril Drohobecki	Župnik u Salniku
o. Gabriel Bukatko	Pomoćnik u župi/manastiru Lepavini (od 1944.)
o. Nenad Gavrilović	Župnik u Lepavini, upravitelj manastirskog imanja. Naknadno vodio skrb za Mali i Veliki Poganac
o. Mihajlo Jurista	Župnik u Velikoj Mučni, naknadno upravlja sa župom u Velikom Pogancu

o. Feliks Bilenkij	Župnik u Plavšincu, naknadno upravlja sa Bolfanom i Čukovcem U njegovo vrijeme u Plavšinac dolaze časne sestre Bazilijanke iz Sošica gdje je spaljen samostan te vode pučku školu u Plavšincu
o. Josip Melenjuk	Župnik u Vojakovcu
o. Nikola Erdelji	Župnik u Hrvatskoj Kapeli
o. Janko Heraković	Župnik u Bjelovaru, nasljeđuje na službi o. Janka Rapljenovića. Naknadno upravlja župama u Narti, Novim Pavljanima i Sredicama

Svećenik Marko Badovinac sa suprugom i kćerkom ispred (prelazničkog) župnog dvora u Bjelovaru 1944. godine.

Žumberčanka u posjetu u Bjelovaru 1944. Foto: ispred (prelazničkog) župnog dvora

o. Mihael Bindas	Župnik u Hrvatskoj Kapeli, Lipovčanima i Marči Kasnije župnik u Dišniku sa sjedištem u Velikim Zdencima. Upravlja i novom župom Veliko Vukovje - Stupovača
o. Silvestar Salamon	Župnik u Velikom Pogancu
o. Janko Šimrak	Administrator župe Vojakovac
o. Spiridon Petranović	Upravitelj župe u Bjelovaru

Izvor: Eparhijski vjesnik 1941.-1945 i dokumentacija u Arhivu Križevačke eparhije

„Konvikt - crkveni učenički dom Presvete Bogorodice u Križevcima" osnovan za djecu prelaznika 1942. godine

Godine 1942. zbog velikog interesa djece sa prelazničkih župa iz šireg područja oko Križevaca tadašnji grkokatolički apostolski administrator Križevačke eparhije dr. Janko Šimrak osnovao je poseban Konvikt tj. crkvenu odgojnu ustanovu koja je prvotno nosila naziv „Konvikt Presvete Lepavinske Bogorodice" kasnije se navodi u dokumentima samo „Konvikt Presvete Bogorodice". To je bio zapravo crkveni školski dom u kojem su živjela djeca sa prelazničkih župa i školovali se u raznim školama u Križevcima. Dom se financirao iz prihoda crkvenog posjeda u Lepavini. Iako su trebali živjeti u nekadašnjem križevačkom „grkoiztočnom" parohijskom domu oni su od samog osnivanja Konvikta živjeli na drugom katu biskupske rezidencije a bilo je kapaciteta za više od dvadeset mladića. Konvikt je imao na skrbi i one učenike koji su se školovali u drugim gradovima te je financijski pomagao njihovo školovanje. Naime grkokatolička eparhija osigurala je poseban fond za financiranje Konvikta. Iz 1942. godine ostali su nam sačuvani dokumenti u kojima se čitaju imena dječaka koji su živjeli u Konviktu u Križevcima. Njihova su imena: Stjepan Milivojević iz Velike Mučne, Milan Vujanović iz Rovišća, Boško Dević iz Plavšinaca, Nikola Utješinović iz Velikih Zdenaca, Stepan Savić iz Velike Mučne, Dušan Klisurić iz Vojakovca, Branko Vukašinović iz Velikog Trojstva, Nikola Dražić iz Bosiljeva kod Marče, Bogdan Jagodić iz Čukovca kod Ludbrega, Anđelko Bokun iz Hrvatske Kapele, Đuro Jandrić iz Bjelovara, Svetozar Tepšić iz Daruvara. Josip Dević iz Plavšinaca, Branjo Kovačević iz Čukovca, Miloš Dobrinić iz Mučne, Mihajlo Smoljanović iz Marče, Milovan Švestec iz Hrvatske Kapele. Izvan konvikta a pod skrbi istog bili su još: Utješinović Marko, Branko Sirovica iz Hrvatske Kapele, pitomac Kostadinović iz Križevač-

kog Kloštra i Radojko Radeka na školovanju u gimnaziji u Novoj Gradišci. Prvi prefekt Konvikta Presvete Bogorodice u Križevcima bio je o. Mihajlo Bindas a naslijedio ga je o. Stanko Višošević. Grkokatolički svećenici su dakle brinuli za djecu prelaznika te su se trudili da dječaci steknu kvalitetnu školsku naobrazbu u jeku II. Svjetskog rata.[5] Vezano za dječji dom Križevačke eparhije i općenito za brigu o djeci u drugim eparhijskim ustanovama u spisu Br. Prez.K.2.866/1944 od 4. studenog 1944. saznaje se da je Križevačka eparhija tijekom rata brinula za 50-ero djece. Tadašnji grkokatolički biskup u Križevcima dr. Janko Šimrak brinuo se još i za „dvoje djece židovske ispovijesti". Isto tako u citiranom spisu piše da je biskup fizički radio da bi osigurao hranu. Za djecu (židovsku i pravoslavnu) je „osobno radio sve poljske poslove" da može „spomenutu djecu nekako prehraniti".

Grkokatolički svećenici spašavaju živote

U novom grkokatoličkom Bjelovarskom vikarijatu koji je osnovan za prelaznike nije sve išlo glatko. Unatoč činjenici što su grkokatolički biskup i svećenici spašavali stanovništvo i sačuvali svojim djelovanjem mnoge živote „grkoiztočnih" (pravoslavnih) o tome se nažalost danas premalo zna. Bilo je od 1941. do 1945. godine na bjelovarskom i križevačkom području doslovno borbe da se spase goli životi vjernika koji su otpremani u logore. Iako su bili pod zaštitom grkokatoličke Križevačke eparhije kotarske i općinske vlasti zajedno s vojskom i dalje su pokušavale odvoditi dio stanovništva iz svojih domova. Tu je djelovala Križevačka eparhija u cilju spašavanja života ljudi. Sačuvano je pismo biskupa Šimraka tadašnjem poglavniku NDH u kojem traži oslobađanje vjernika iz logora (Datum pisma: 14. listopada 1942., Arhiv križevačke eparhije). Iz logora je biskup Šimrak osobno svojim zalaganjem spasio udovicu Anđelinu Simić iz okolice Nove Gradiške koju je sa dvije kćerke smjestio u manastir Lepavinu. Sam je križevački biskup dr. Janko Šimrak 1943. godine obavio kanonsku vizitaciju u prelazničkim župama oko Bjelovara i Križevaca gdje se osobno uvjerio u sve probleme s kojima se vjernici susreću u svakodnevnom životu. Posebno je zanimljiv slučaj kada se grkokatolički biskup kod državnih vlasti zauzeo za mladog pravoslavca Luku Utješinovića iz Pakraca koji je 23. prosinca 1941. odveden u logor Jasenovac. Naime, dr. Janko Šimrak tražio je od vlasti da puste na slobodu mladog Utješinovića koji je namje-

[5] Arhiv grkokatoličke župe sv. Ćirila i Metoda, Zagreb-Gornji Grad, dokument pod naslovom: ISKAZ pitomaca Grkokatoličkog sjemeništa pravoslavnih roditelja u razdoblju od 1941. do 1945. godine što ih je primio preuzvišeni dr. Janko Šimrak"

ravao nastaviti studij teologije na zagrebačkom Katoličkom bogoslovnom fakultetu. No to nije jedini takav primjer. Ostao je sačuvan u Arhivu Križevačke eparhije iznimno važan dokument iz 1942. koji svjedoči o borbi Križevačke eparhije za svoje vjernike kao i za prelaznike. Dokument pod brojem 1395/42 od 20. X. 1942. zapravo je „Popis grkokatoličkih vjernika odvedenih u logor sa teritorija župe u Prgomelju općina Gudovac (o.p. kod Bjelovara) dana 8., 9. i 10. listopada 1942.". U tom dokumentu popisani su poimenično svi vjernici koje je vlast odvela u logor i za koje se traži povratak na svoja ognjišta. No uz sve to u istom dokumentu traži se u ime Križevačke eparhije i povratak iz logora svih „grkokatoličkih vjernika prelaznika iz grkoistočne vjeroispovijesti". Ovaj dokument je najbolji dokaz brige grkokatoličkih svećenika za svakog čovjeka bez obzira na njegovu pripadnost. U jeku teških ratnih sukoba grkokatolička je Križevačka eparhija preko svojih svećenika spašavala svaki ljudski život a dokumenti u crkvenim arhivima to konačno i potvrđuju.

Biskupa Šimraka strašno je pogodilo bombardiranje manastira Lepavine 29. 11. 1943.

Križevački biskup dr. Janko Šimrak imao je posebno poštovanje prema manastiru Lepavina. Nije poznato zašto je Šimrak toliko volio taj manastir ali iz dokumentacije se jasno može razabrati da je tamo rado odlazio i iskreno se molio pred čudotvornom ikonom. Sačuvan je i letak iz 1942. u kojem grkokatolički biskup poziva vjernike na proslavu Velike Gospojine u Lepavinu. No na biskupovu žalost dne 29. studenoga 1943. u 11 sati prije podne tri aviona štuke „sa kukastim križem" bombardirali su lepavinski manastir. U tom trenutku u manastiru se nalazila Nevenka Gavrilović sestra svećenika Nenada Gavrilovića koji je bio odsutan u Malom Pogancu. Nadalje je bombardiranje preživjela Angelina Simić i njezine dvije kćeri koje je tu smjestio vladika. Lepavinski duhovni pomoćnik Gabriel Bukatko u vrijeme bombardiranja nalazio se u Vojakovcu. Na lepavinskom posjedu u vrijeme napada nije bio ni bogoslov Jovo Šepelj koji je upravljao imanjem. U bombardiranju je potpuno uništen stari ikonostas, dio crkve, zgrade, štale itd. Nakon što je saznao za nesreću biskup Šimrak napisao je svećeniku Gavriloviću u pismu slijedeću rečenicu: „Radi rušenja crkve u Lepavini ja sam se razbolio". U drugom pismu Šimrak piše svom prijatelju dr. Mirku Boiću koji je imao veliki utjecaj na neke visokopozicionirane službenike u NDH slijedeće: „To me je rušenje potreslo kao niti jedna nesreća do danas". Taj je događaj toliko pogodio Šimraka da se od svega dje-

lomično oporavio tek u siječnju iduće 1944. godine. No kad se Šimrak oporavio od šoka pokazala se ona stara žumberačka uskočka inatljivost. Započela je njegova bitka za traženje krivca i obnovu Lepavine. Šimrak je neumorno i uporno tražio odgovornost Nijemaca i Vlade NDH za zločin nad Lepavinom. Koliko je cijelu stvar Šimrak osobno doživio svjedoči i podatak da je pred biskupa morao doći osobno šef Gestapoa koji se u biskupskoj kuriji u Križevcima ispričavao da nije znao za napad. Šimrak je dalje uzbunio visoke vojne časnike i tražio odgovornost Vlade NDH tj. predsjednika dr. Nikole Mandića. Naime grkokatolički svećenik dr. Mirko Boić i predsjednik vlade NDH dr. Mandić poznavali su se otprije pa je Šimrak preko Boića tražio da se Mandić očituje o napadu na Lepavinu. Iz svih iskaza, a nije ih bilo malo, jasno je da ni Nijemci ni sama Vlada NDH odnosno vojni stožer nisu znali za iznenadni napad na manastir. Biskup je konačno iz najvišeg vrha vlasti i državnih sigurnosnih i obavještajnih službi saznao pravu istinu. Napad je samovoljno naredio i izveo sa njemačkim avionima i sa nekoliko hrvatskih avijatičara bivši križevački logornik Stjepan Fištrović s kojim je dr. Janko Šimrak već odprije imao određene nesuglasice. Biskup je zbog toga zatražio da se „uzročnika bombardiranja odmah uhapsi i kazni" (Arhiv Križ. ep. Prez.K.2.443-1944). Slučaj sa bombardiranjem lepavinskog manastira pokazuje koliko samo jedan čovjek koji se u ratu otme kontroli može štete napraviti državi i narodu.

OD KRIJESA DO KRIJESA
PO NAŠIM ŽUPAMA

VIJESTI IZ ŽUPE MRZLO POLJE

Kroz ovaj novi broj krijesa približit ćemo vam sve lijepe događaje koji su se u 2020. godini u ovoj župi dogodili.

Blagoslov obitelji u selu Kordići- Dani

Upovodu blagoslova obitelji u žumberačkom selu Kordići okupili su se na zajedničkoj molitvi i ručku svi stalni stanovnici sela (kojih je nažalost samo dvoje) kao i oni koji tu dolaze vikendom. Vjernici su se tradicionalno prije blagoslova okupili u crkvi sv. Petra i Pavla u kojoj smo služili svetu liturgiju za sve pokojne mještane iz Kordića. Nakon liturgije okupili smo se u selu i krenuli smo u blagoslov od kuće do kuće svi zajedno pjevajući. Po završetku blagoslova domova, obitelji mještane Kordića u svom domu tradicionalno ugostila gđa. Zlata Kordić. Tako smo svi zajedno na najljepši mogući način obilježili ovogodišnji blagoslov obitelji, u zajedništvu sa molitvom i pjesmom.

Selo Kordići, zajedništvo oko stola nakon Jordanskog blagoslova

Prva zadušna subota u Mrzlom Polju

U subotu 15. veljače 2020. u župi Mrzlo polje svetom liturgijom koja se služila za sve pokojne obilježena je Prva zadušna subota u Žumberačkom vikarijatu. Liturgijsko slavlje predvodio je biskupski vikar o. Daniel Vranešić uz susluženje domaćeg župnika o. Nenada Krajačića, stavrofora Milana Vranešića, i stavrofora Željka Pajića. Okupljenim mnogobrojnim

Zadušna subota u Mrzlom Polju 2020. godine

vjernicima o važnosti i ljepoti zadušnih subota u homiliji govorio je predvoditelj liturgijskog slavlja vikar o. Daniel Vranešić.

Radna akcija u Mrzlom Polju

U subotu 22. veljače 2020. u župi je organizirana velika akcija uređenja okoliša župnog dvora. Na moj poziv kao župnika odazvalo se ovoj akciji oko tridesetak ljudi koji su svojim radom pomogli krčenju župnog voćnjaka koji je bio obrastao u šikaru. U cjelodnevnoj akciji uz domaće župljane

Druženje u župnom dvoru nakon radne akcije

sudjelovali su i vjernici iz susjednih župa, a radnim strojem puno nam je pomogao i olakšao poduzetnik gosp. Davor Heraković. Da bi smo se nakon napornog rada nagradili, okrijepili pobrinuo se gosp. Zdenko Petretić koji nam je ispekao janjca i odojka tako da smo se okupili u župnom dvoru i uz bratski stol nastavili radosno druženje.

Proštenje kod sv. Nikole na Osunji

U nedjelju 31. svibnja 2020. godine u žumberačkom selu Osunja održano je tradicionalno godišnje proštenje Prijenosa moći sv. Nikole. Svetu liturgiju predvodio je domaći župnik o. Nenad Krajačić. I ove godine okupili su se stalni stanovnici Osunje kao i oni koji su već odavno odselili u obližnje gradove. Moram napomenuti da po pričama mještana iako nas se okupio lijepi broj znalo je biti puno više ali zbog trenutne situacije zbog pandemije virusa bile su zatvorene granice sa Slovenijom pa mnogi nisu mogli iz Slovenije doći koji inače svake godine rado dođu na proštenje. Al mi smo se uspjeli okupiti. Nakon liturgijskog slavlja mogli smo nastaviti druženje uz tradicionalno druženje uz domaće pečenje i muziku na čemu zahvaljujemo obitelji Vidović.

Osunjani i prijatelji na tradicionalnom proštenju

Proštenje u selu Tomaševci

Tradicionalno kao i svake godine radosno smo se okupili u prekrasnoj malenoj kapeli u Tomaševcima kako bismo proslavili godišnje proštenje. Svetu liturgiju predvodio je biskup u miru uz njega je još i služio domaći župnik o. Nenad Krajačić. Na proštenje se odazvao lijepi broj vjernika koje je nakon liturgijskog slavlje kod svoje kuće počastio bogatom okrjepom, ručkom gosp. Dušan i gđa. Jadranka Rušnov, na čemu im veliko hvala.

U Mrzlom Polju svečano proslavljeno Petrovo

U žumberačkoj župi sv. Petra i Pavla u Mrzlom Polju u nedjelju 5. srpnja 2020. godine svečanom svetom liturgijom proslavljen je blagdan nebeskih zaštitnika župe. Liturgijsko slavlje predvodio je ordinarij Križevačke eparhije mons. Milan Stipić, a suslužili su biskupski vikar o. Daniel Vranešić, domaći župnik o. Nenad Krajačić, stavrofor o. Milan Vranešić, i ravnatelj eparhijskog Caritasa o. Ivan Radeljak. Liturgijskom slavlju nazočili su bogoslovi Križevačke eparhije a pjevanje na liturgiji predvodile su članice Kora Presvete Bogorodice iz Samobora. Mnogobrojnim vjernicima kroz homiliju obratio se naš ordinarij mons. Milan Stipić te nam svima

Svečana proslava Petrova u Mrzlom Polju

približio duhovnu veličinu i život sv. Petra i Pavla. Na kraju liturgije zahvalili smo se svima koji su kroz ovih godinu dana koliko sam župnik u ovoj župi nesebično pomagali na dobrobit župe, te smo svakom od njih uručili zahvalnicu. Nakon liturgijskog slavlja ordinarij je blagoslovio novoobnovljeni župni dvor.

Ovim putem se još jednom zahvaljujem svima koji su na bilo koji način pomogli da bi proštenje uspjelo od molitve do druženja ispred crkve uz domaću hranu i muziku. Veliko hvala organizatoru Udruzi žumberačkih branitelja na organiziranoj hrani, piću i glazbi. Hvala svima što ste svojim prisustvom uzveličali ovo naše proštenje neka vas sve Gospod nagradi svakim dobrom.

Proslava Petrovske nedjelje na Budinjaku kod sv. Petronile

U povodu Petrovske nedjelje dne 12.srpnja 2020. godine u kapeli sv. Petronile na Budinjaku biskupski vikar o. Daniel Vranešić i domaći župnik o. Nenad Krajačić služili su svetu liturgiju. Na liturgiji su se pridržavajući se propisa socijalne distance, okupili vjernici iz okolnih žumberačkih sela kao i oni iz susjednih slovenskih sela. Prisutnim vjernicima kroz homiliju

Petrovska nedjelja na Budinjaku okuplja vjernike

vikar je približio lik i važnost našeg velikog i vrlog svećenika i vikara Ivana Pavkovića te pozvao sve vjernike da u svojim srcima razvijaju osjećaj zahvalnosti prema svojim duhovnim pastirima koji stoje na čelu zajednice i koji čine tolika dobra za cijelu zajednicu…

Po završetku liturgijskog slavlja, zbog epidemioloških mjera opreza izostavljeno je cjelivanje križa, a vjernici su umjesto toga pojedinačno blagoslovljeni svetim križem.

Održan izravni televizijski prijenos sv. liturgije iz župe Mrzlo Polje

U nedjelju 9. kolovoza 2020. godine dogodio se povijesni događaj u našoj župi, realiziran je izravni televizijski prijenos svete liturgije iz naše župe. Svečano liturgijsko slavlje predvodio je ordinarij Križevačke eparhije mons. Milan Stipić, suslužitelji su bili biskupski vikar o. Daniel Vranešić, župnik o. Nenad Krajačić i protojerej stavrofor o. Željko Pajić. Na liturgiji koju je izravno prenosila Hrvatska radio televizija sudjelovali su mnogobrojni vjernici iz Žumberka i okolnih gradova. Slika koja je iz Žumberka, naše mrzlopoljske župe odaslana diljem domovine i svijeta doprinjeli su i

Hrvatska radio televizija po prvi puta prenosila je uživo liturgiju iz Mrzlog Polja

članovi umjetničkih društava koji su na liturgiji prisustvovali obučeni u tradicionalne uskočke narodne nošnje.

Po završetku svete liturgije okupljeni narod nastavio je druženje ispred crkve kojim je bio osiguran besplatni lovački gulaš zahvaljujući našim dragim i vrlim lovcima, lovačkom društvu Vepar s Budinjaka. Također je bilo i pečenja i muzike zahvaljujući našoj uvijek vjernoj Udruzi žumberačkih branitelja. Hvala još jednom svima koji ste doprinjeli da ovaj povijesni događaj iz župe lijepo odjekne diljem Domovine i svijeta.

U selu Kordići postavljen i blagoslovljen križ

U selu Kordići koji se nalazi u sastavu mrzlopoljske župe u nedjelju 20. rujna 2020. godine blagoslovljen je novopostavljeni križ. Ideja oko postavljanja križa i tko će podnjeti najveći „teret" pala je na dan kad smo se okupili u siječnju kod blagoslova obitelji u Kordićima. Eto 8 mjeseci nakon dogovora križ je postavljen. Tu možemo vidjeti kolika je sloga između ovih ljudi iako moramo znati da bi to bilo realizirano bilo je dosta prepreka ali se mještani nisu dali dok nisu uspjeli što su naumili na čemu im hvala, jer su dali svima nama jednu poruku da iako nas na putu do željenog cilja koče mnoge životne ili druge prepreke ne smijemo odustajati nego ostati vjerni, ustrajni i onda ćemo uspjeti.

Obred blagoslova križa predvodio je biskupski vikar o. Daniel Vranešić u zajedništvu sa mjesnim župnikom o. Nenadom Krajačićem te stojdraškim župnikom o. Milanom Vranešićem. Nakon blagoslova križa druženje se nastavilo do dugo u noć ispred kuće gosp. Janka Kordića.

Svečanost blagoslova novog križa u selu Kordići

Ovim putem se zahvaljujem svim mještanima što su se uključili oko postavljanja ovog križa koji je ukras sela i poruka svima nama da s križem jedino možemo uspjeti u životu. Naravno kao kod svake akcije uvjek postoji netko ko malo više leđa podmetne tako je bilo i ovdje zato se zahvaljujem gosp. Marijanu Lukšiću. Neka vas sve čuva i blagoslovi Gospod.

Obnovljen župni dvor

Radosna vijest za sve župljane je kad se ono za što su se oni stoljećima mučili ne propadne nego se održava i obnavlja na ponos svima. Tako smo evo u ne punih godinu dana uspjeli ovo povijesno zdanje obnoviti. U potpunosti je obnovljena fasada na župnom dvoru koja ne može a da ne privuče pogled jer do sada je stvarno bila u derutnom stanju. Nakon fasade nismo mogli stati nego smo se bacili na uređenje potkrovlja župnog dvora. Veliki je to bio zahvat jer od tako ogromnog prostora, natrpanog svim i svačim učiniti da se sad u njemu može živjeti i to veće grupe. Jer smo iskoristili prostor tako da smo napravili jednu veliku sobu u kojoj je smješteno 13 kreveta i još 7 madraca, napravili dvije nove kupaone a ostali prostor opremili sa stolovima i stolicama tako da ima oko 50 sjedećih mjesta. Taj prostor smo prenamijenili za korištenje susreta mladih našeg vikarijata

Župni dvor u Mrzlom Polju nakon vanjske obnove, ukras sela

koji će se od iduće godine, znači svake godine održavati u Mrzlom polju, ali taj prostor mogu koristiti i svi koji žele s obitelji pobjeći iz grada u prirodu pa da se istog dana ne vraćaju kući, mogu tu prespavati.

Ovim putem se u ime župljana i svoje ime zahvaljujem Ordinarijatu križevačke eparhije i našem biskupu Milanu Stipiću da su nam pomogli oko realizacije ovih projekata od fasade do uređenja potkrovlja.

Pokojni iz župe u 2020 godini

Ove godine su nas nažalost napustili i otišli putem vječnosti:

Nikola Vuković, Ljubica Latković r. Čučić, Petar Bratelj (Peco), Dragica Milaković r. Latinčić i Ana Dragozet r. Milaković.

Neka im Gospod udjeli vječni pokoj.

Nenad Krajačić, župnik

NOVOSTI IZ SOŠIČKE ŽUPE

Godina 2020. ostat će prije svega zapamćena po pandemiji novog koronavirusa. Strah koji se pojavio zbog pojave nove i nepoznate bolesti, kao i mjere ograničavanja okupljanja i međuljudskih kontakata općenito, svakako su ostavile traga i na život naših župnih zajednica. Taj se utjecaj posebno mogao osjetiti u župi svetog Petra i Pavla u Sošicama. Tako je na bogoslužjima izostao dio osoba koje inače redovito dolaze. Također se primijetio i bitno smanjeni dolazak „vikendaša". Izletnički autobusi, kojih je inače u proljetno i ljetno vrijeme podosta u našem kraju, bili su ove godine više iznimka nego pravilo. Ipak, i u tim smo okolnostima, uz pojedine posebne zaštitne mjere, održali redovite župne aktivnosti, od kojih neke izdvajam u ovom godišnjem pregledu.

Godinu smo tradicionalno započeli bogojavljenskim blagoslovom vode, a zatim i sošičkih domova. Blagoslovljeno je tridesetak kuća, što nam daje uvid u skromno brojčano stanje župe. U Visoču je u lijepom obiteljskom ozračju obilježeno zimsko Ivanje. Siječanj u sošičkom kraju obilježio je i jedan posebni događaj - prvi memorijali konjanički zimski žumberački pohod 'Pero Šajatović' u organizaciji gospođe Monike Bračike, porijeklom iz Jezernica. Tijekom pohoda održan je i blagoslov konja kod kapele sv. Ilije. Također je krajem siječnja Etnografski muzej u Zagrebu otvorio izložbu „Hrvati – ljudi iza mita - Janko Šajatović Krabat i hrvatske garde u Europi", koju su obilježili lik i djelo ovog legendarnog žumberačkog uskoka, a na izložbi je prikazana i ikona Žumberačke Bogorodice iz naše župne crkve.

U vremenu velikog posta uvedena je zabrana bogoslužja s prisutnošću vjernika zbog COVID-a 19. Pomoć u hrani iz eparhijskog Caritasa proslijedili smo uoči nastupa strogih mjera, te tako olakšali trenutke kada je nabavka ionako bila otežana. Vrhunac liturgijske godine – proslavu muke, smrti i uskrsnuća Gospoda našega Isusa Krista – obilježila je slika praznih crkava širom domovine i svijeta, a pri čemu ni župa Sošice nije bila iznimka. Ipak, u župi su služeni obredi velikog tjedna, tako da se Bogu ipak iskaže „dužno poklonstvo i slavoslovlje", zahvala „za sva poznata i nepoznata, vidljiva i nevidljiva učinjena nam dobročinstva", te se upute prošnje za žive i pokojne župljane. Svibanj je u sošičkoj župi obilježen marijanskom pobožnošću, te smo i ove godine svakodnevno služili moleben Presvetoj Bogorodici. Nadam se da će se Sošičani i ubuduće rado utjecati njenom zagovoru i svojim aktivnim sudjelovanjem spriječiti da ovaj lijepi i milosni običaj izumre. Glas Koncila u svibnju je izdao knjigu „Vječna načela i iza-

zov modernizma - rasprave, polemike, eseji i članci" velikoga sina Žumberka i nekadašnjeg sošičkog župnika Jovana Hranilovića (1855.-1924.).

Ćirilovo u Kekićima, koje je tradicionalno predvodio vladika u miru, otvorilo je ljetnu sezonu proštenja u našoj župi, koja se zahvaljujući solidnom epidemiološkom stanju ipak mogla održati. Nakon ljetnog Ivanja u Visoču, malom mjestu s velikim srcem, obilježili smo i glavno župno proštenje – Petrovo u Sošicama. Liturgijsko slavlje predvodio je vladika u miru Nikola, a nadahnutu i vrlo sadržajnu propovijed uputio nam je žumberački vikar emeritus, protojerej stavrofor o. Željko Pajić. Nakon svete liturgije održano je uobičajeno druženje uz jelo, piće i glazbu. U organizaciji i realizaciji proštenja sudjelovali su i ove godine crkveni odbornici i drugi zauzeti župljani.

Ilinje u Jezernicama, koje se slavi po starom kalendaru, nakon svete liturgije nastavilo se druženjem uz okrepu kod gospodina Željka Šajatovića. Budući da su Jezernice na granici sošičke, kaštanske i radatovićke fare, volio bih da ovo proštenje bude posebno mjesto susreta župljana ovih župa.

Slavlje Uspenija Presvete Bogorodice u Sopotama predvodio je žumberački vikar, o. Daniel Vranešić, a također se nastavilo prigodnim domjenkom. Inače je čuvarica Sopota od svih voljena baka Anka, koja i u svojoj poodmakloj dobi održava i kuću i vrt, ali vodi brigu i o crkvenim potreba-

Proslavili smo Uspenije u Sopotima

Na sošičkom groblju blagoslovljena je grobnica svećenika Stipe Benka

ma, kako svojim, tako i drugih koji su iz njenog sela potekli i u njega rado navraćaju. Kako je običaj, i ove godine naši župljani priključili su se također slavlju godišnjeg proštenja nažalost pustog sela Cernik, u kojem se slavi sv. Jelena Križarica.

Posljednjeg vikenda u kolovozu i ove je godine organiziran Susret djece i mladih – a zapravo pravi obiteljski susret - Žumberačkog vikarijata. Na susretu u Radatovićima bilo nam je prekrasno. Uživali smo u dobrom društvu, odbojci, badmintonu, nogometu, molitvi, roštilju, logorskoj vatri, pečenoj kuruzi, lijepom vremenu, šatorima, priči o uskocima i duhovnom životu, ispovijedima i svetoj liturgiji, gulašu i kolačima, crtanju i dobroj glazbi, vožnji quadovima... Svi su bili prezadovoljni - i djeca i odrasli - i teška smo srca išli kućama. Susret je bio odličan, za što treba zahvaliti usklađenom timskom radu žumberačkog svećenstva pod vodstvom vikara o. Daniela Vranešića. Posebna zahvala domaćem župniku o. Zenji Zastavnom i njegovoj supruzi Mariji. Tko nije bio, puno je propustio! Nadam se da će odlična iskustva posljednje dvije godine ponukati i ostale da se odazovu ovoj uistinu lijepoj i vrijednoj aktivnosti, koju dogodine namjeravamo organizirati u Mrzlom Polju, gdje će domaćin biti o. Nenad Krajačić, dekan žumberačkog dekanata.

U rujnu je u Kekićima na Gradini obilježeno Uzvišenje Svetog Križa. Svetu liturgiju je predvodio vladika u miru uz susluženje krašićkog župni-

ka vlč. Ivana Vučaka, o. Ivana Radeljaka, ravnatelja eparhijskog Caritasa i mene kao domaćeg župnika. Osobita nam je radost što je suslužio i jerođakon naše Eparhije o. Mladen Mikulić, koji je nedavno bio zaređen za đakona u kapeli sestara bazilijanki u Sošicama. U rujnu su nas posjetili i studenti biologije koji su provodili istraživanje šišmiša u našem kraju. Jesen je obilježio veliki događaj rukopolaganja našeg novog vladike, mons. Milana Stipića. Zbog ograničenja u organizaciji zajedničkog prijevoza, dolazak na biskupsko ređenje 17. listopada u Križevcima bilo je prepušteno privatnoj organizaciji. Vladiki Milanu kao župa kličemo: „Axios!" i želimo mu obilje Božjeg blagoslova u odgovornoj službi koju obnaša. Očekujemo ga svakako dogodine i na Petrovu u Sošicama.

U našim se župama uobičajio blagoslov grobova 1. studenoga, što smo i ove godine obavili na pokoj duša umrlih i utjehu njihovim najbližima. Vrijeme božićnog posta ponovno je obilježeno strožim restrikcijama zbog pandemije, iako mjere nisu tako stroge kao o Uskrsu. U najhladnijim mjesecima nedjeljne svete liturgije održavaju se u kapeli časnih sestara bazilijanki.

Svakako još valja spomenuti da je ove godine u Sošicama izveden velik dio radova na Posjetiteljskom centru Parka Prirode Žumberak, što je probudilo zanimanje izletnika, koji su u određenom broju i usprkos koroni navraćali u naš kraj. Otvorenje Centra predviđeno je za rujan 2021. Radovi su se odvijali i u župnom dvoru. Ulaganjem naše Eparhije potpuno je obnovljen gornji kat: stavljena je unutarnja izolacija, spušteni su stropovi, izvedeno je gletanje i farbanje, potrebni električarski i vodoinstalaterski radovi i zamijenjena je dotrajala stolarija. Također je zamijenjena i dotrajala peć za centralno grijanje i obavljen servis radijatora, te je uklonjen i velik dio dugo gomilanih, a neiskoristivih stvari. Župa Sošice već je ranije u dvoru imala određeni smještajni kapacitet za hodočasnike, ali je on tijekom vremena postao neadekvatan. Budući da već sada postoji određeni interes osoba koje dolaze u Sošice tražeći duhovnu pomoć, a s otvaranjem Posjetiteljskog centra očekuje se i veći broj ljudi koji će ovamo dolaziti, hvalevrijedno da se taj smještajni kapacitet obnavlja i stavlja u funkciju.

U novoj godini nadamo se povoljnijoj epidemiološkoj situaciji, ali i obnovi duhovnog žara u srcima vjernika, bilo onih koji tu žive, bilo onih koji nam dolaze iz okolnih gradova i dalje. Također priželjkujemo oporavak naših vjernih župljana koji su zbog zdravstvenih razloga bili spriječeni pohađati bogoslužja. Neka Gospod usliši naše molitve i učini da tako i bude.

DOGODILO SE U ŽUPI KARLOVAC

Godina Pokajanja biti će zapamćena po pandemiji virusa Covid 19. Možemo reći kako smo svi bili proročki minuloj godini, pozvani na pokajanje pred Gospodinom, te na preispitivanje svog načina života prvenstveno u duhovnom vjerničkom pogledu. Kao da je i priroda, kojom Bog ravna, cijeli svijet htjela prodrmati, te pozvati „čovječe pokaj se! I obrati se! Obratiti se znači uvijek tražiti sva svoja lutanja, sve svoje grijehe i odričući se zloga i svih svojih griješnih prohtjeva.

Kad se iskreno za sve kajemo, mi dobivamo milost da se, mijenjamo, postajemo bolji, pravedniji, iskreniji, pošteniji, savršeniji... Pozvani smo da se svaki dan, svaki trenutak obraćamo i da srcem i čitavim bićem sve više i više prijanjamo uz Boga.

Obraćenje je temeljna poruka Novoga Zavjeta. Markovo evanđelje počinje upravo pozivom na obraćenje: ”Ispunilo se vrijeme, blizu je Kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!” Sukladno tome nastojali smo u župi tijekom godine u popodnevnim satima, pogotovo petkom i subotom pružiti priliku i pozvati vjernike na molitvu, a osobito na sakramenat sv. Ispovijedi. Znatan broj vjernika odazivao se ne dvoumeći zbog obredne različitosti. Mnogi su našli duhovni mir pokajavši se pred Gospodinom!

Svibanjska pobožnost u vrijeme pandemije

Cijeli mjesec svibanj imali smo svibanjsku pobožnost, kako je epidemija pomalo jenjavala vjernici su sve više imali hrabrosti na zajedničku molitvu u crkvi!

Za svaku župu radostan je događaj da se neki član odluči za duhovno zvanje. Tako nas je ove godine obradovao događaj u stolnoj crkvi Presvete Trojice u Križevcima kada su na dan sv.Pankracija u četvrtak 9. srpnja na sv. Liturgiji naš bogoslov Antonije Pajić i bogoslov Dalmatinskog vikarijata Mladen Mikulić položili privremene zavjete, te primili monaški postrig. Odlučili su se na taj hrabar čin nakon bogoslovskih studija u Zagrebu, te nakon priprave u studitskom svetouspenskom manastiru u Unjivu u Ukrajini. Na nama je da ih molitvom podržimo u plemenitoj obnovi muškog monaštva u našoj eparhiji!

Na uočnicu blagdana Uzvišenja Svetoga Križa u nedjelju 13. rujna svečanom Liturgijom proslavili smo naše godišnje proštenje. Sv. Liturgiju služio je apostolski administrator o. Milan Stipić uz susluženje o. Nenada Krajačića dekana žumberačkog, o. Ivice Radeljaka ravnatelja Caritasa križevačke eparhije, p. Euzebija pavlina iz Kamenskog, domaćeg župnika, te đakona o. Mladena Mikulića. Unatoč već ponovo razmahanoj pandemiji Covid 19 okupio se manji, ali hrabar broj vjernika koji su se nakon sv. Li-

Vjernici na molitvi za zdravlje

Monaški postrig Antonija Pajić i Mladena Mikulića

turgije okrijepili na vanjskom prostoru uz crkvu poštujući epidemiološke mjere! Na ručku nam se pridružio i gornjogradski župnik o. Danijel Hranilović. Troškove ručka i ove su godine donirali g. Dinko Kraljević i g. Milan Hranilović, neka im dobri Bog, zajedno sa njihovim članovima obitelji, stostruko uzvrati obiljem blagoslova. U razgovoru sa članovima župe dogovorili smo da proštenje ubuduće obilježavamo uvijek na sam dan blagdana 14. rujna večernjom sv. Liturgijom i druženjem, dakle bez obzira u koji dan u tjednu padne 14.9.

Tjedan dana nakon svečano proslavljenog proštenja epidemiološke mjere bile su postrožene i sve je manje vjernika dolazilo u crkvu. U zahvalu što nas je Bog sačuvao od težih posljedica epidemije župa je nabavila iz Grčke dva posrebrena kandila i posrebrenu ikonu Krista trnovom krunom (coronom) okrunjenog! Predmeti su stigli do otoka Raba, a na nedjelju vojnog hodočašća u Mariju Bistricu, grupa branitelja sa Raba na putu za Mariju Bistricu donjeli su naručene zavjetene darove u našu župnu crkvu, gdje nas sada, a i buduće generacije prisjećaju na razdoblje pandemije te pozivaju na zdušnu molitvu i pouzdanje u Božje milosrđe!

Proštenjarska liturgija

Zavjetni darovi koji će nas podsjećati na teško razdoblje pandemije Corone koju smo proživljavali tijekom 2020. godine

Dragi župljani uzdajući se u Božju pomoć ulazimo u Novu Godinu "Godinu Euharistije"! Euharistija je ono što nas kršćanske vjernike hrani, bez te hrane kršćanin se suši i vene! Svatko je to osjetio kad zbog pandemije nije mogao u crkvu na sv. Liturgiju i Pričest. Neka bi nam svima ova Nova godina bila sretnija i Bogom Živim u Presvetoj Euharistiji blagoslovljena!

Župnik
o. Željko Pajić

SAMOBORSKA GRKOKATOLIČKA ŽUPA KROZ 2020. GODINU

Žumberčani iz Samobora u Metlici

Na početku 2020. godine Žumberčani iz Samobora odlučili su posjetiti slovenski grad Metliku gdje živi mnogobrojna žumberačka zajednica. Razlog posjetu bila je svečana prezentacija novog broja Žumberačkog krijesa. Osim sudjelovanja na prezentaciji put u Metliku bila je prilika da vjernici iz Samobora posjete metlišku grkokatoličku crkvu sv. Ćirila i Metoda. Vjernike je u crkvi dočekao metliški župnik o. Mihajlo Hardi koji je gostima iz Samobora govorio o povijesti župe.

Žumberčani iz Samobora u metliškoj grkokatoličkoj crkvi sv. Ćirila i Metoda

Corona je u prvoj polovici godine obustavila mnoga događanja

Ovogodišnja ograničenja izazvana pandemijom Corona virusa uvelike su se odrazila i na pastoralne aktivnosti na području samoborske grkokatoličke župe. Prva polovica ove godine bila je gotovo u cijelosti obilježena obustavom svih planiranih aktivnosti. Uobičajena godišnja molitva za pokojne koja se održava na Zadušnu subotu a okuplja veliki broj župljana

U jeku pandemije Corona virusa djelatnici samoborskog Komunalca dezinficirali su crkvu i pastoralnu dvoranu

Kako bi uljepšali teško razdoblje obilježeno ograničenjima uoči Uskrsa postavljene su ispred crkava velike pisanice koje je darovao gospodin Ivica Vučajnik

morala je biti odgođena. Isto tako redoviti vjeronauk tijekom proljeća morao je biti obustavljen zbog zaštite djece. U tom smislu Prva pričest organizirana je tek u jesen što se do sada nikada nije dogodilo. Vjenčanja koja smo imali zakazana za proljeće i ljeto odgođena su te su održana tek u kasnu jesen. Odgođena su i planirana hodočašća u inozemstvo. Sve ove okolnosti imale su veoma negativan učinak. Posebno je bilo štetno što vjernici nisu mogli naručivati svete liturgije po svojim nakanama te dolaziti na nedjljena bogoslužja. Sažimajući opći dojam na kraju 2020. godine može se zaključiti da je pandemija Corone prisilila vjernike na udaljavanje od crkvenih prostora. Ta nasilna pandemija koja nas je prisilila da i sam Uskrs slavimo bez vjernika, međutim ide svome kraju i treba vjerovati da će cjepivo i medicina učiniti svoje i da će se uskoro sve vratiti na staro.

Druga polovica godine u oporavku

Druga polovica godine ipak je donekle vratila stvari u normalu. Započela su redovita bogoslužja, a vjernici su se u većem broju okupili na liturgijskom slavlju na blagdan Muka presvete Bogorodice kojeg smo obilježili 20. lipnja. Tim povodom župu je pohodio apostolski administrator Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Svećenici i vjernici na svetoj liturgiji

Na kraju liturgije vjernici su pomazani svetim uljem

posebno su molili za zdravlje, a na kraju svete liturgije sve prisutne vjernike Ordinarij je blagoslovio svetim uljem.

Oporavak u drugoj polovici godine

Unatoč svim ograničenjima život se ipak mora nastaviti. U tom smislu prionuli smo poslu i započeli su veliki radovi na uređenju župnog parkirališta. Nakon dva mjeseca posao je priveden kraju i prostor ispred župne dvorane konačno je uređen. Vjernici koji će svojim automobilima dolaziti na bogoslužja odsada će moći parkirati na prostoru koji je za to i namijenjen. Ovim putem želimo zahvaliti svima koji su pomogli u realizaciji ovog projekta.

Novouređeno parkiralište ispred pastoralne dvorane

Proslava Abrahamovog

U nedjelju 11. listopada svečano smo proslavili blagdan Praoca Abrahama. Svetu liturgiju predslavio je mons. Milan Stipić, a đakonsku službu vršio je Mladen Mikulić. Na svetoj liturgiji sudjelovali su i svi bogoslovi Križevačke eparhije. Nakon svečane liturgije druženje svećenika latinskog i bizantskog obreda kao i eparhijskih bogoslova nastavljeno je oko bratskog stola. Bratsko zajedništvo klera vidljivi je znak kojeg trebaju slijediti i svi vjernici.

Fotografija za povijest. Vjernici su na Abrahamovo 2020. zbog pandemije Korona virusa imali zaštitne maske

Ordinarij, vikar i bogoslovi na Abrahamovo u Samoboru

Mladi prenose život i vjeru

Vjeroučenici koji su protekle tri godine redovito pohađali župni vjeronauk trebali su imati Prvu pričest u svibnju, no zbog dobro znanih okolnosti sve je odgođeno za jesen. Dne 25. listopada za četvero vjeroučenika organizirana je Prva sveta Pričest. Okupljeni u crkvi zajedno sa svojim najmilijima naši prvopričesnici pristupili su Euharistijskom zajedništvu. Neka ih dobri Isus prati u njihovim životima.

Ovogodišnji prvopričesnici s lijeva: Dominik Brkić, Ernest Iviček, župnik, Lana Gvozdanović i Antonijo Žapkar

Vjenčanja ne može zaustaviti ni korona

Vjenčanja ne može i neće zaustaviti niti svjetska pandemija. Iako u novim okolnostima na području Samobora planirana vjenčanja ipak su održana. Mladenci nisu mogli pozvati onaj broj gostiju koji su željeli ali unatoč tome radost sklapanja ženidbe nije bila manja. Ljubav dvoje ljudi, koju u ime Crkve blagoslivlje svećenik, jača je od svega i to je najbolji znak koji nam potvrđuje da će se normalan život nastaviti usprkos svemu. Radujemo se novim obiteljima koje niču na našem samoborskom području. Neka im Bog podari sreću i svaki blagoslov.

Vjenčanje Dana i Petre - radost u obiteljima Virag i Bratelj

Vjenčanje Damira i Natalije Kovačević

Vjenčanje Pavla i Mirne Nosetić

Pred nama je Godina Euharistije

U molitvi započinjemo novu 2021. godinu koja je u našoj eparhiji posvećena Presvetoj Euharistiji. Vrijeme je to u kojem ćemo zajednički promišljati o Tajnoj večeri. U zajedništvu s svim vjernicima Križevačke eparhije sudjelovati ćemo u drugoj polovici 2021. godine na velikom eparhijskom hodočašću u Ludbreg gdje se časti predragocjena Krv Kristova. Neka nam svima u 2021. godini Gospodin Isus podari milost svoje euharistijske prisutnosti koja lijeći svaku nemoć i svaku slabost.

S nami Bog!

Župnik
o. Daniel Vranešić

VIJESTI IZ ŽUPE PEĆNO

Proštenje sv. Ilije na Draščem Vrhu

U nedjelju 26. srpnja 2020. godine liturgijskim slavljem proslavljen je nebeski zaštitnik Žumberka sveti prorok Ilija. Na liturgiji koju su služili biskupski vikar o. Daniel Vranešić i domaći župnik Nenad Krajačić okupili su se vjernici iz Draščeg Vrha i okolice. O sv. Iliji vjernicima je govorio vikar koji je istaknuo kako je prorok djelovao u vrijeme izraelskog kralja Ahaba koji je napustio pradjedovsku vjeru u Boga Jahvu i okrenuo se zbog svoje žene Izabele bogu Balu. „draga braćo i sestre, nemojte se kao i kralj Ahab i izraelski narod u Ilijino vrijeme, dati zavesti od Baalovih proroka da napustite savez svojih otaca i prigrlite lažnoga boga, boga materijalizma Baala. Taj lažni bog Baal, protiv kojeg se Ilija borio z pravo je zlo koje se želi postaviti na mjesto našeg Boga, Boga Abrahamova koji se zove Jahve. Ne zaboravite zapisanu starozavjetnu pouku da Bog- Jahve samo vjernima daje budućnost, jer i sam u knjizi o kraljevima kaže: Ostavit ću na životu za budućnost one koji nisu prigibali svoja koljena pred Baalom. Pozvani smo stoga po primjeru starih Izraelaca, pokajati se i vratiti se jedinom i pravom Bogu koji je na zemlju poslao svoga sina Isusa Krista"- istaknuo je vikar.

Po završetku liturgijskog slavlja vjernici su blagoslovljeni sv. Križem a tradicionalno druženje ovog puta nastavljeno je u obiteljskim domovima, svećenici su počašćeni ručkom u Žumberačkom raju.

Proslava Velike Gospe u Pećnom

U subotu 15. kolovoza 2020.godine u povodu blagdana Uspenija presvete Bogorodice u žumberačkom Marijanskom svetištu svečanu svetu litur-

Proslava Ilinja na Draščem vrhu 2020. godine

Svečano liturgijsko slavlje u Pećnom predvodio je mons. Milan Stipić

giju predslavio je ordinarij Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Uz ordinarija su suslužili biskupski vikar o. Daniel Vranešić, žumberački dekan i domaći župnik o. Nenad Krajačić, katedralni dekan o. Marijan Jeftimov, protojerej stavrofor Milan Vranešić, protojerej stavrofor Željko Pajić i sošički župnik o. Zoran Vladušić. Vjernicima koji su se okupili u pećanskom svetištu govorio je mons. Milan Stipić. „ Presveta Bogorodica u našem bizantskom teološkom riječniku često se naziva i Živi kivot Božji. Kivot ili živo svetohranište Marija je bila jer je svojevoljno prihvatila nositi u tijelu Boga. Znamo da se u svetohraništima čuva Presveto tijelo Kristovo. Tako se i u Mariji čuvalo tijelo Druge božanske osobe. Zato je ona zaista bila živo svetohranište. Sam vječni Bog u Njo jse nastanio i po Njoj je došao u vidljivom obliku među ljude. Presveta Bogorodica nas neprestano upućuje da štujemo Onoga kojega je ona bezgrješno začela i rodila- Gospoda i spasa našega Isusa Krista" – kazao je među ostalim apostolski administrator Križevačke eparhije.

Po završetku liturgijskog slavlja vjernici su tradicionalno pomazani svetim uljem, a kao poticaj na molitvu Bogorodici u ovom kriznom vremenu pandemije, svakom je vjerniku poklonjena blagoslovljena krunica.

Nakon izlaska iz crkve okupljeni narod nastavio je druženje uz domaću muziku i pečenje a svećenici i gosti okupili su se oko bratskog stola u župnom dvoru.

Pokojni iz župe u 2020. godini

Nažalost u ovoj godini smo na vječni počinak ispratili:
Maru Grubešić rođ. Bastašić, Janka Dragović i Antonia Miljenović

LIJEPE VIJESTI IZ GRABARSKE ŽUPE

Uređen stambeni prostor za svećenika

Iz grkokatoličke župe Grabar ove godine stižu lijepe vijesti. Uz podršku Oridinarijata Križevačke eparhije u župnoj zgradi (nekadašnjoj školi) u Grabru uređen je stambeni prostor za župnika. U prvoj polovici ove godine započeli su radovi u desnom krilu zgrade. Ovaj prostor dugo je vremena vapio za obnovom i uređenjem, a sada je konačno prostor priveden svojoj svrsi. Uređene su sobe, predvorje a preostaje još dovršiti kupaonicu i dio kuhinje. Svakako, ove godine učinjen je veliki posao koji će uvelike olakšati boravak u kući svakom svećeniku koji dolazi u Grabar. Posla u ostatku kuće svakako neće nedostajati. Prije svega treba riješiti pitanje poda u velikoj dvorani koju koriste vjernici za svoje potrebe. Osim toga treba predvidjeti i stepenice za tavanski dio koji se također može iskoristiti. Nadamo se da će se radovi nastavit u godini koja je pred nama. Uoči Ivanjskog proštenje radovi su bili dovršeni tako da su mnogobrojni vjernici mogli razgledati novouređeni prostor.

Na Ivanje smo se okupili na župnom proštenju

I ove godine u Grabru je održana Likovna kolonija Matice hrvatske Samobor

Šobatovići selo starih uskoka

Godina 2020. svakako će biti upamćena po tome što je ove godine ponovno obnovljen put za selo Šobatoviće. Dugi niz godina nije se automobilom moglo pristupiti ovom starom uskočkom selu. Stanovnici su se odavna odselili pa nije bilo motivacije da se put uredi. No na inicijativu dobrih ljudi samoborski Komunalac u ljetnim mjesecima proširio je i nasipao put tako da se sada može vozilom skroz do sela. U Šobatovićima se nalazi i jedinstvena Uskočka lipa koja privlači mnogobrojne planinare koji se tu pod njezinim stoljetnim krošnjma odmore od puta. Zahvaljujući gospodinu Janku Jeleniću, Vladi Gvozdanoviću, Milošu Milakoviću i Milanu Šobatoviću u jesen je postavljena spomen ploča svećeniku

Spomen ploča uskočkom svećeniku Joakimu Šobatoviću koji je djelovao 1689. godine

Novouređena cesta do sela Šobatovića

Joakimu Šobatoviću. No zbog svih epidemioloških okolnosti svečanost u spomen uskocima i uskočkom svećniku Šobatoviću biti će organizirana u 2021. godini.

U Grabru u svećeničku grobnicu sahranjen vikar i rektor mons. Ivan Pavković

U subotu 14. studenoga 2020. u grabarskoj župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja služena je sveta liturgija za pokojnog biskupskog vikara i rektora mons. Ivana Pavkovića. Liturgijsko slavlje predvodio je križevački vladika mons. Milan Stipić a suslužili su: biskupski vikar Daniel Vranešić, žumberački dekan o. Nenad Krajačić, katedralni dekan o.Marjan Jeftimov, protojereji o. Milan Vranešić, o. Mihajlo Simunović i o. Željko Pajić, gornjogradski župnik o. Danijel Hranilović, o. Ivan Radeljak te svećenik zagrebačke nadbiskupije vlč. Borna Puškarić. Na liturgiji su sudjelovali i bogoslovi Križevačke eparhije. U prigodnoj propovijedi vladika Milan govorio je o velikom doprinosu pokojnog vikara Pavkovića. „Tijekom svog života kao vikar, rektor i župnik u Zagrebu učinio je mnogo dobra i po tome ga i danas mnogi svećenici i vjernici pamte. Za nas je od posebne važnosti što se bavio prevođenjem i izdavanjem dijela ponajprije liturgijskog i pastoralnog sadržaja. Ta djela za cijelu našu Križevačku eparhiju imaju neprolaznu

Pred lijesom sa zemnim ostacima vikara Ivana Pavkovića u grabarskoj crkvi govorio je o. Milan Vranešić

Ukop vikara Pavkovića u novu svećeničku grobnicu u Grabru

Lijepo uređena svećenička grobnica u Grabru

vrijednost" - kazao je između ostalog vladika. Okupljenim vjernicima na kraju liturgijskog slavlja obratio se grabarski župnik Milan Vranešić koji je prisutnim vjernicima prikazao životni put pokojnog vikara Pavkovića.

Protojerej Vranešić kazao je kako životni put vikara Pavkovića nije bilo lak ali on je unatoč svim teškoćama oko sebe širio pozitivan i optimističan duh što je i nama primjer. Zato je bio omiljen među vjernicima i svećenicima. Prisutnim se zatim obratio u ime obitelji Ivica Pavković nećak pokojnog vikara koji je zahvalio Žumberačkom vikarijatu i Ordinarijatu križevačke eparhije koji su nakon dugih godina ispunili želju pokojnika da bude sahranjen u svojoj rodnoj župi. Nakon svete liturgije zemne ostatke nekadašnjeg rektora iz crkve prema novouređenoj svećeničkoj grobnici ponijeli su eparhijski bogoslovi. Zatim je obavljen i sam obred ukopa zemnih ostataka koji su 26 godina nakon smrti preneseni iz Križevaca u žumberačku župu Grabar.

Dio zbirke obitelji Pavković

U župi Grabar čuvaju se starine

Na području župe Grabar čuvaju se starine i narodne nošnje. Malu zbirku narodnog blaga čuva i obitelj Ivice Pavkovića. U Pavkovićima je tako moguće vidjeti narodnu nošnju i druge predmete koji su se nekada koristili u svakodnevnom životu. U mnogim obiteljima čuvaju se i stare fotografije iz sela grabarske župe. Očuvanjem starih predmeta i napose fotografija čuva se uspomena na nekadašnja lijepa vremena. Crkva svakako potiče sve vjernike da se narodna baština čuva i njeguje.

U selu Delivuki nekada

VIJESTI IZ ŽUPE STOJDRAGA

Cesta kroz Stojdragu (br.505) podignuta na županijsku razinu

Nakon višegodišnjih molbi stanovnika Stojdrage i okolnih naselja ove godine konačno je prekategorizirana lokalna cesta od Gabrovice do Gornje Vasi. Dne 18. veljače 2020. Ministarstvo prometa donijelo je odluku da se cesta br. 505 od Gabrovice do Gornje Vasi s razine gradske prekategorizira na višu razinu županijske ceste. Takva odluka omogućava da se konačno krene s obnovom cijele dionice koju koristi lokalno stanovništvo, vikendaši, lovci, izletnici i svi posjetitelji Parka prirode. Naime Grad Samobor pod čiju je ingerenciju spadala cesta sve do veljače ove godine u svom proračunu nije imao dovoljno sredstava za obnovu ove ceste čija sanacija bi iznosila čak 42 milijuna kuna. Odmah nakon preuzimanja Županijske ceste započele su sanaciju a u ljetnim mjesecima pristupilo su uklanjanju stabala koja su se nagnula na cestu. Poseban stroj čistio je trasu od Gabrovice do Pokleka. Nakon toga u manjoj mjeri su pokrpane rupe, a na dijelu dionice gdje postoji opasnost postavljeni su i novi metalni branici. Početak obnove prometnice s velikim oduševljenjem dočekan je na području stojdraške župe stoga i Crkva podržava obnovu infrastrukture na svom po-

Županijske ceste 18.2.2020. preuzele su dionicu ceste od Gabrovice do Gornje Vasi. Tijekom godine postavljeni su novi branici

dručju djelovanja. Podsjetimo, u Stojdragi je tradicionalno djelovala Cestarska služba koja je imala svog zaposlenika koji je nadzirao održavanje prometnice od Gabrovice do Gornje Vasi. Treba se nadati da će se u perspektivi ponovno obnoviti služba cestara u Stojdragi. Objekt postoji pa bi bilo potrebno pristupiti realizaciji ove inicijative.

Nastavljaju se radovi u budućoj Pučkoj kuhinji

U okvirima mogućnosti tijekom 2020. nastavljeni su radovi na uređenju buduće Pučke kuhinje u nekadašnjoj školskoj zgradi u Stojdragi. U donjem dijelu zgrade ugrađena je nova stolarija, izgrađene su betonske stepenice, postavljena je elektro instalacija i podignuta je nadstrešnica nad ulazom u podrumski dio. Uređenje Pučke kuhinje odvija se etapno, sukladno mogućnostima, pa se nadamo da će se radovi istim tempom nastaviti i naredne godine kada bi se kuhinja trebala otvoriti za potrebe najugroženijih. Zahvalni smo svima koji na bilo koji način pomažu ovaj humanitarni projekt stojdraške župe. Od planiranih projekata na području župe kao što je uređenje dječjeg sanjkališta moralo se odustati do daljnjega jer su poznate epidemiološke mjere zaustavile mnogobrojne aktivnosti.

Pastoral u župi ide svojim redovitim tijekom

U ovoj godini mnogih ograničenja ipak se nastavlja sa redovitim pastoralnim životom. U tom smislu u župi je održana Zadušna subota na kojoj su se okupili svećenici sa područja našeg Žumberačkog vikarijata. Na Zadušnu subotu svećenici se tradicionalno okupljaju u Stojdragi pa je ova lijepa tradicija nastavljena i u ovoj godini. Jurjevsko proštenje održano je bez prisustva velikog broja vjernika, a u ljetnim mjesecima kada su restrikcije popustile u pravom bratskom zajedništvu proslavili smo Trojačko proštenje na Kravljaku. Nakon nekoliko mjeseci ograničenja kravljačko proštenje bilo je prilika da se ponovno osjetimo slobodni od svih ograničenja koja prate ovu godinu.

U našoj župi bilo je ove godine i novih krštenja što nas sve posebno raduje i veseli.

Kršteni su blizanci Filip i Lea

Svećenici su se tradicionalno okupili u Stojdragi na III. Zadušnu subotu

Kravljačko proštenje odupire se i pandemiji

Mladi osnovali svoj Airsoft klub -Žumberački sokolovi

Mladi koji dolaze u Stojdragu a bave se sportskim aktivnostima tijekom 2020. osnovali su svoj Airsft klub. Žumberak pruža niz mogućnosti za rekreativne sportove što je prepoznato među ljubiteljima ovog sporta. Boravak u prirodi svakako mladima omogućava da se opuste od užurbanog i stresnog života u gradskim sredinama. Airsoft klubovi privlače sve više zaljubljenika u ovaj vid rekreacije.

Znameniti Rebići iz Stojdrage – svećenik Ferdinand Rebić (1818.-1871.)

U žumberačkoj javnosti malo je poznato da je iz sela Stojdraga bilo značajnih osoba iz roda Rebića. U Slovenskom leksikonu navodi se ime Ilije Rebića koji je bio povjesničar u Ljubljani. Ovaj je Ilija rođen „u graničarskoj obitelji u Stojdragi dne 12. 9. 1784. godine". Školovao se u Brežicama i Karlovcu a kasnije u Celju, Mariboru i Ljubljani. Jedno vrijeme bio je bogoslov u Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu. No nije nastavio do svećeništva. Nastavio je pravni studij u Grazu. Nakon završetka studija bio je profesor u Celju i Ljubljani. Preminuo je 17. siječnja 1865. u Ljubljani gdje je i sahranjen. Ilija Rebić imao je dva sina; Julijusa i Ferdinanda. Julijus je bio bilježnik i političar u Ljubljani, a Ferdinand je bio svećenik i kao župnik djelovao je u župi Čatež ob Savi. Svećenik dr. Ferdinand Rebić rodio se 1818. godine, a preminuo je 1871. Ovom svećeniku, potomku slavnih uskoka, svakako bi u Stojdragi u narednom periodu trebalo postaviti primjereno spomen obilježje.

Čitamo stojdrašku župnu spomenicu

Župa Stojdraga posjeduje iznimno vrijednu župnu spomenicu u kojoj se nalaze mnogobrojne stare fotografije koje svjedoče o nekadašnjem životu u župi. Ove godine izdvojili smo fotografije koje nam svjedoče koliko je nekada u selu bilo djece, kako su bile svečane procesije ne blagdane i kako je u Stojdragu dolazilo mnoštvo posjetitelja. Sve nam te fotografije vjerno prenose duh vremena iz 20-tih i 30-tih godina prošlog stoljeća. Fotografije iz župne spomenice trajni su svjedok kako je župa Stojdraga u prošlosti imala aktivan život.

Svečana procesija od župne crkve do Milenijskog križa 1926. godine. Vide se stare crkvene zastave i baldahin koji je stradao u II. Svjetskom ratu

Svećenici, učitelji i školska djeca ispred župnog dvora u Stojdragi 1924. godine.

Stojdraški župnik Mihajlo Trbojević (lijevo) s prijateljima ispred Milenijskog križa 1937.

Sačuvane slike sa posvete kapele na Kravljaku

Među mnoštvom starih sačuvanih fotografija od iznimne su važnosti fotografije sa posvete kapele Presvete Trojice na Kravljaku. Te nam slike predočuju kako je svečano bilo u prošlosti na crkvenim događanjima i koliko

Posveta kapele na Kravljaku 1926. godine

Rimokatolički sprovod u Pokleku. Zajedno vode rimokatolički i grkokatolički svećenik. Otac Janko Rapljenović (s kapom) pokraj lijesa 1935. godine

se ljudi okupljalo. Na fotografiji se vide svećenici Janko Rapljenović, Mihajlo Trbojević, kanonik dr. Tomo Severović koji je obavio blagoslov kapele i rimokatolički župnik iz Noršić sela. Jedinstvena je također fotografija sa jednog rimokatoličkog sprovoda u Pokleku na kojem je uz rimokatoličkog kaljskog župnika sudjelovao i stojdraški grkokatolički župnik o. Janko Rapljenović. Ova fotografija svjedoči o lijepom obrednom zajedništvu na stojdraškom području.

Župnik Milan Vranešić

AKTIVAN ŽIVOT U KRIŽEVAČKOJ GRKOKATOLIČKOJ ŽUPI

U našoj najmanjoj župi u eparhiji događala su se kroz ovu godinu veliki događaji koji se odnose na našu župu, ali koji se odnose i na cjelokupnu eparhiju.

30. siječnja 2020. Proslava blagdana sveta tri Jerarha – Zaštitnika Križevačke eparhije

U četvrtak, 30. siječnja 2020., u Katedrali Presvete Trojice u Križevcima, svečanom liturgijom koju je služio apostolski administrator Milan Stipić, proslavljen je blagdan sveta Tri svetitelja Bazilija Velikoga, Grgura Bogoslova i Ivana Zlatoustog, zaštitnika Križevačke eparhije. S apostolskim administratorom Stipićem služili su svećenici Križevačke eparhije i rimokatolički svećenici Križevaca, a liturgiju je pjevao Katedralni zbor Križevci pod ravnanjem Ozrena Bogdanovića. Ova tri sveta oca spadaju u sam vrh kršćanske patristike i teologije jer su svojim bogoslovljem i himnografijom položili temlje kršćanskog bogoslovlja o Presvetoj Trojici, Kristovu bogočovještvu i trećoj božanskoj osobi Svetom Duhu. Međutim, kao što je istakao mons. Stipić „oni su ujedno bili i veliki pastoralci, crkveni pastiri i navjestitelji vjere.

Svećenstvo na proslavi Sveta tri Jerarha-zaštitnika Eparhije

Zatvorena Godina Katedralnog zbora, Križevci

Zahvalnim molebenom Presvetoj Bogorodici (pjevanim litanijama Majci Božjoj) koji su služili msgr. Milan Stipić, Apostolski administrator Križevačke eparhije i katedralni župnik, o. Mihajlo Simunović zatvorena je Godina križevačkog Katedralnog zbora u povodu 10. obljetnice njegova postojanja, u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima. Nakon marijanskog bogoslužja, svečanost se nastavila u dvorani Pokreta fokolara u dvorištu katedrale i biskupske rezidencije. Na početku su prisutni

Nastup Katedralnog kora

minutom šutnje odali počast počasnom članu Katedralnog pjevačkog zbora i počasnom građaninu Križevaca maestru Vladimiru Kranjčeviću. Protojerej stavrofor, otac Mihajlo Simunović kazao je kako zbor pjeva svečane liturgije u katedrali za značajnije blagdane i svetkovine, odlazi na pozive drugima i hodočašti u Hrvatskoj i inozemstvu. Zahvalio je svim pjevačima, onima koji ih podupiru, posebno pjevačima članovima Hrvatskog pjevačkog društva „Kalnik" s kojima surađuju.

Svećenici prijatelji fokolara iz istočne Europe u Križevcima

Od 17. do 21. veljače 2020. godine, u sjedištu Djela Marijina (Fokolari) „Mariapoli Faro" u Križevcima, osamdesetak svećenika prijatelja Pokreta

Svećenici podupiratelji pokreta Fokolara u križevačkoj katedrali

fokolara sudjeluje na godišnjim duhovnom vježbama s temom: „Isus u bratu". Svećenici rimokatolici i grkokatolici su iz Češke, Hrvatske, Mađarske, Poljske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije i Ukrajine, a na poseban su način kao članovi ili duhovnici povezani s pokretom Djela Marijina koji u Hrvatskoj ima svoj centar u biskupskoj rezidenciji u Križevcima.

Tanzanijski biskup Lyimo pohodio Križevačku eparhiju

U utorak, 18. veljače 2020., mons. Prosper Balthazar Lyimo, pomoćni biskup Nadbiskupije Arusha iz Tanzanije, pohodio je križevce i križevačku grkokatoličku katedralu Presvete Trojice gdje ga je kao domaćin primio mons. Milan Stipić, apostolski administrator Križevačke eparhije zajedno sa župnikom o. Mihajlom Simunovićem. Predstavio je svoju nadbiskupiju i teško stanje u svojoj zemlji te silne potrebe, među kojima je više puta istaknuo kuće za prihvat siročadi, napose maloljetnih djevojčica, koje su često žrtve poligamije. Iako je njegova biskupija do sada sagradila i gradi brojna sirotišta, bolnice i škole, uslijed velikog siromaštva potrebe uvelike premašuju mogućnosti.

Zbog pojave koronavirusa i zabrane prisutnosi vjernika na bogoslužjima, u vrijeme Velikoga posta i Uskrsa bogosluženja u katedrali se nisu služila, nego u privatnom okruženju u kapelici samostana sestara Bazilijanki.

Biskup iz daleke Tanzanije u Križevcima

Prijenos liturgije iz katedrale na portalu „Prigorski.hr" na nedjelju mironosica

U grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima u nedjelju 26. travnja svetom je liturgijom svečano proslavljena nedjelja Mironosica. Liturgiju sv. Ivana Zlatoustog je predvodio protojerej stavrofor o. Mihajlo Simunović, a prijenos je bio na portalu prigorski.hr, dok je kvartet Katedralnog zbora Križevci, pod ravnanjem maestra Ozrena Bogdanovića, pjevao liturgiju.

Katedralni župnik o. Mihajlo Simunović

Pjevanjem smo uveličali liturgiju

Svečano proslavljen blagdan Pedesetnice
- silazak Duha Svetoga u Križevačkoj katedrali

Na svetkovinu Silaska Svetoga Duha ili Nedjelju Pedesetnice, kojom se završava Pashalni (vazmeni) liturgijski ciklus crkvene godine, mons. Milan Stipić, apostolski administrator Križevačke eparhije, služio je svečanu blagdansku Božansku liturgiju u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice

Blagdan Pedesetnice u stolnoj crkvi

u Križevcima, zajedno s katedralnim župnikom o. Mihajlom Simunovićem. U subotu navečer, uoči blagdana, služio je također u katedrali Veliku večernju s litijom to jest blagdansko bdjenje. U homiliji je ocrtao važnost ovoga za Crkvu i sve vjernike velikoga blagdana.

U katedrali u Križevcima proslavljen naslovni blagdan Presvete Trojice

Na Duhovski ponedjeljak, 1. lipnja, kada se u Grkokatoličkoj Crkvi slavi blagdan Presvete Trojice, svečano je proslavljen blagdan naslovnika grkokatoličke katedrale Presvete Trojice. Tom prigodom služena je svečana Božanska liturgija sv. Ivana Zlatoustoga koju je predslavio mons. Milan Stipić, apostolski administrator Križevačke eparhije, zajedno s grkokatoličkim i rimokatoličkim svećenicima, a liturgiji je bio nazočan 'ad coram' i varaždinski biskup mons. Bože Radoš koji je i propovijedao. Liturgiju koja je okupila mnoštvo vjernika pjevao je Katedralni zbor Križevci pod ravnanjem mo. Ozrena Bogdanovića. U svojoj homiliji je mons. Radoš govorio o temeljnoj istini kršćanske vjere, a to je vjera u troosobnoga i jednoga

Varaždinski biskup u posjetu križevačkom sjedištu grkokatoličke eparhije

Boga kojega poznajemo i slavimo kao Presvetu Trojicu Oca i Sina i Svetoga Duha. Tu vjeru izražavamo stalno kada na sebe stavljamo znak križa. Mons. Milan Stipić se na kraju zahvalio dragom gostu na izrečenoj homiliji i najavio svoj povratak u Križevce, u biskupsku rezidenciju.

Svečanost povratka Ordinarijata Križevačke eparhije u Križevce

U grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima u nedjelju je liturgijom sv. Ivana Zlatoustog proslavljen povratak ordinarija i Ordinarijata Križevačke grkokatoličke biskupije u Križevce i to nakon gotovo 56 godina. Liturgiju je predvodio apostolski upravitelj Križevačke grkokatoličke biskupije mons. Milan Stipić u zajedništvu s katedralnim župnikom preč. Mihajlom Simunovićem. Liturgiji su prisustvovali i župan koprivničko-križevački Darko Koren, saborski zastupnik Branko Hrg te gradski vijećnici Stjepan Peršin i Mato Devčić, ravnatelj bolnice u Koprivnici. Pjevanje je animirao Katedralni pjevački zbor i Hrvatsko pjevačko društvo „Kalnik" pod ravnanjem Ozrena Bogdanovića. Dolaskom ordinarija i redovnika (monaha) u Križevce, počela su redovita bogoslužena (Jutarnja, Večernja, Liturgija) u katedrali i preko tjedna.

U Križevcima opet stoluje biskup

Križevačka eparhija bogatija za dva nova monaha

U predvečerje blagdana sv. Antuna Pečerskog, monaha i isposnika, apostolski upravitelj Križevačke eparhije mons. Milan Stipić služio je u katedrali Presvete Trojice u Križevcima Božansku liturgiju pod kojom su dva novaka, brat Antonije i brat Mladen, primli postrig u rijasu i dali jednostavne zavjete.

Monasi Križevačke eparhije sa vladikom i svećenstvom

Zahvalna liturgija za domovinu u katedrali u Križevcima

5. kolovoza 2020., u 10 sati, u grkokatoličkom katedralnom hramu Presvete Trojice u Križevcima, mons. Milan Stipić, apostolski administrator Križevačke eparhije, uz susluženje o. Mihajla Simunovića, katedralnog župnika, služio je zahvalnu svetu litrugiju za domovinu u čast Dana domovinske zahvalnosti, Dana pobjede i Dana hrvatskih branitelja. Liturgiju je pjevao Katedralni zbor. U homiliji je mons. Milan rekao kako je veliki Božji dar imati domovinu. „Narod koji ima domovinu kao samostalnu državu je kao obitelj koja nije u podstanarstvu, već ima svoju obiteljsku kuću. Mi kršćani pozvani smo činiti sve da naša domovina, naša obiteljska kuća bude što sličnija Kraljevstvu Božjem, gdje će vladati ljubav, pravednost i međusobna solidarnost. I nadasve ljubav, gdje će biti mjesta za svakoga čovjeka"

Molimo za našu Domovinu

Svetkovina Preobraženja Gospodnjega u katedrali

Na svetkovinu Preobraženja Gospodnjega, 6. kolovoza 2020., u Katedrali Presv. Trojice u Križevcima, mons. Milan Stipić, apostolski upravitelj Križevačke eparhije služio je blagdansku svetu Liturgiju, poslije koje je obavio tradicionlani blagoslov voća.

Blagoslov voća na Preobraženje

Proslava uočnice sv. Marka Križevčanina u katedrali

U nedjelju, 6. rujna 2020., u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, tradicionalno je služena svečana blagdanska liturgija uoči blagdana sv. Marka Križevčanina. Liturgiju je služio apostolski administrator Križevačke eparhije mons. Milan Stipić zajedno s bjelovarsko-križevačkim biskupom mons. Vjekoslavom Huzjakom koji je propovijedao. Služili su brojni grkokatolički i rimokatolički svećenici i đakoni, a pjevala su zajedno dva zbora - Katedralni zbor Križevci i HPD „Kalnik" iz Križevaca pod ravnanjem prof. Ozrena Bogdanovića. U ispunjenoj katedrali, mons. Huzjak je na propovijedi govorio o postojanosti Kristovih učenika u nevoljama i protivljenjima. Nakon liturgije izmoljene su Litanije sv. Marku i završna molitva devetnice.

Bjelovarsko križevački biskup mons. Vjekoslav Huzjak posjetio je katedralu i sudjelovao na bogoslužju

Liturgija u Krčkoj katedrali povodom godine biskupa Mahnića

U nedjelju, 13. rujna 2020., svečanom Božanskom liturgijom sv. Ivana Zlatorustoga, koju je služio mons. Milan Stipić, novoimenovani biskup Križevačke eparhije, grkokatolička zajednica u Hrvatskoj uključila se u proslavu Godine obilježavanja 100. obljetnice rođenja za nebo krčkoga biskupa Antuna Mahnića (Zagreb 1920. – Krk 2020.) koja se održava po geslom: Više svjetla! U slavlju su sudjelovali grkokatolički hodočasnici s više strana. Na liturgiji su suslužívali mons. Ivica Petanjak, biskup krčki, brojni

Katedralni zbor u krčkoj katedrali

rimokatolički svećenici krčke biskupije, o. Mihajlo Simunović, katedralni župnik križevački te đakon o. Mladen Mikulić, a pjevali su zajedno Katedralni zbor iz Križevaca i Pjevačko društvo Kalnik iz Križevaca.

Proslava Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama

Blagdan Pokrova Presvete Bogorodice proslavljen je u subotu 3. listopada u Kričkama u blizini Drniša u grkokatoličkoj crkvi Pokrova Presvete Bogorodice. Liturgiju je predvodio imenovani biskup Križevačke eparhije mons. Milan Stipić uz ostale svećenike prisutan je bio i o. Mihajlo Simunović, katedralni župnik. Na liturgiji su zajedno pjevali Katedralni zbor Križevci i Hrvatsko pjevačko društvo „Kalnik" iz Križevaca.

Prva arhijerejska liturgija našega novoga biskupa Milana, na 20. nedjelju po Duhovima i blagdan sv. Luke, Katedrala Križevci

U nedjelju 18.10.2020. novozaređeni vladika služio je arhijerejsku liturgiju u katedrali uz nazočnost vladike Stepana Susa i vladike Abela Šoška i drugih svećenika. Toga dana katedralni župnik o. Mihajlo Simunović proslavio je 39 godina svećeničkog služenja, a vladika Milan također je proslavio 17 godina svećeništva. Pjevao je katedralni zbor i HPD Kalnik. Na liturgiji

Kričke povezuju hrvatske grkokatolike

Prva liturgija novog biskupa mons. Milana Stipića

je prisustvovao i grdonačelnik Križevaca gospodin Mario Rajn koji je tom prigodom poklonio u ime grada Križevaca križ koji će krasiti oltar naše katedrale, također je poklonio vrč i posudu za pranje ruku novozaređenom biskupu.

Blagdan Svih Svetih, po rimskom kalendaru

Na blagdan Svih Svetih vladika Milan i katedralni župnik o. Mihajlo Simunović i naša mala grkokatolička zajednica okupili su se na Gradskom groblju u Križevcima i na mjestu gdje su grobovi naših biskupa, svećenika i sestara bazilijanki služili su Panahidu za sve naše pokojne.

Molitveni spomen za žrtve Vukovara, Škabrnje i Domovinskog rata u katedrali u Križevcima

U grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, u utorak 17. studenoga 2020., na uočnicu Dana sjećanja na žrtve Vukovara, Škabrnje i svih poginulih u Domovinskom ratu, služena je liturgija i panahida (molitveni spomen) za sve koji su izgubili svoje živote. Liturgiju sv. Ivana Zlatoustoga služio je katedralni župnik o. Mihajlo Simunović, a nakon liturgije panahidu za sve pokojne služio je vladika križevački mons. Milan Stipić.

Panahida za žrtve Domovinskog rata

Krštenja u našoj župi

Naša župa se povećala sa četiri nova člana koja su se krstila u ovoj godini.

Sanja Komlenac,
rođena 1982. godine.

Ljiljana Georgina Samarđić,
rođena 1963. godine

Teodora Hudorović,
rođena 2018.

Šimun Mesaroš,
rođen 2020.

Ja te krstim u ime Oca i Sina i Svetoga Duha

Novoimenovani vladika Milan Stipić krstio šesto dijete obitelji Mesaroš

DJEČJI DOM U KRIŽEVCIMA

Pjevačica Marija Husar Rimac posjetila dječji dom sestara Bazilijanki u Križevcima

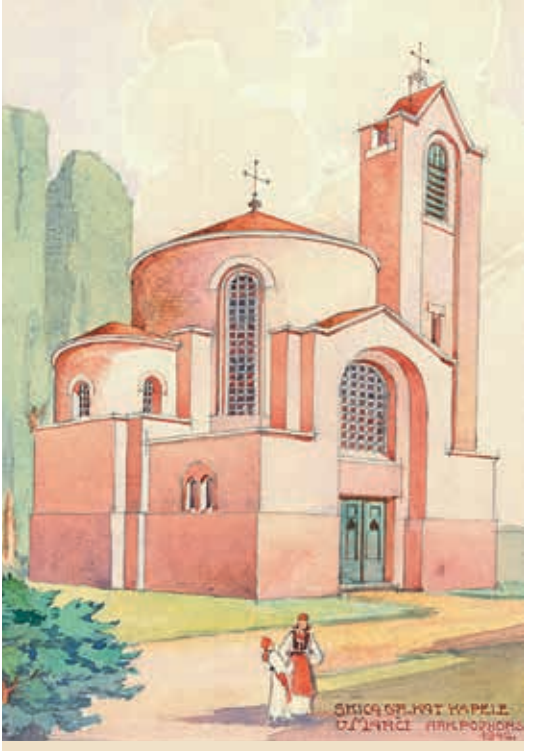
U četvrtak 20. veljače 2020. godine pjevačica Marija Husar Rimac zajedno sa suprugom Vjekom i sinom Ivanom posjetila je dječji dom časnih sestra Bazilijanki u Križevcima. U suradnji sa Žumberačkim vikarijatom poznata hrvatska pjevačica duhovne glazbe posjetila je i darovala mališane u dječjem domu koji se nalazi unutar samostana grkokatoličkih redovnica. Gošću je u Dječjem domu pozdravila voditeljica doma sestra Zinovija Kolić koja je gospođu Husar-Rimac upoznala sa aktivnostima unutar ove ustanove. Mališani su poželjeli da im pjevačica otpjeva nekoliko pjesama što je obradovalo cijelu zajednicu. Nakon zajedničkog druženja u dječjem domu Marija Husar Rimac s obitelji obišla je katedralu i biskupski muzej. Na kraju susreta biskupski vikar o.Daniel Vranešić zahvalio je obitelji Rimac koja se uključila u inicijativu podrške dječjem domu časnih sestra Bazilijanki u Križevcima.

Popularna pjevačica Marija Husar sa djecom u križevačkom dječjem domu

NACRT GRKOKATOLIČKE CRKVE U MARČI IZ 1942. GODINE

U povijesti Križevačke eparhije bilo je niz neostvarenih projekata izgradnje crkvenih objekata. Ponekad su razlozi bili nedostatak materijalnih sredstava, a ponekad nepovoljne društvene okolnosti, rat i slično. Jedan od takvih neostvarenih velebnih projekata jest i izgradnja nove zavjetne crkve sv. Arkanđela Mihaela u Marči davne 1942. godine. Tadašnji grkokatolički križevački biskup dr. Janko Šimrak namjeravao je prema postojećem projektu arhitekta Stjepana Podhorskog sagraditi crkvu i pokraj nje objekt. Tek su rijetki vidjeli nacrt za marčanski crkvu i zgradu, a on nam je na sreću ostao do danas sačuvan u Eparhijskom arhivu. Uzmu li se u obzir dimenzije marčanskog hrama kojeg se namjeravalo podići 40-tih godina proteklog stoljeća, onda razumijemo da se radilo o impozantnom objektu koji je trebao na vidljivi način označiti sav povijesni značaj grkokatoličke eparhije koja je u Marči utemeljena 1611. godine. Ratne okolnosti spriječile su izgradnju crkve u Marči. Više desetljeća kasnije (2011. godine) je podignuta puno skromnija kapela, a nacrt iz 1942. ostaje kao lijepa arhivska uspomena.

Sačuvani nacrt grkokatoličke crkve u Marči

U RADATOVIĆIMA ODRŽAN SUSRET DJECE I MLADIH ŽUMBERAČKOG VIKARIJATA

Radost mladih u Radatovićima

U petak i subotu 28. i 29. kolovoza 2020. u žumberačkoj župi Radatovići održan je Susret djece i mladih Žumberačkog vikarijata. Susret je službeno započeo molitvom svih sudionika na župnom igralištu u petak u podne. Nakon pozdrava i međusobnog upoznavanja djeca i mladi nastavili su druženje u sportskim aktivnostima. U poslijepodnevnim satima satima prvog dana susreta mladima je održano predavanje o povijesti Žumberka s posebnim naglaskom na važnost očuvanja vlastite kršćanske tradicije. Na pristupačan i djeci prihvatljiv način svećenici su mladima govorili o duhovnim vrijednostima koje je potrebno njegovati kako bi živjeli dostojno svog kršćanskog imena.

Nakon predavanja djeca su se imala priliku crtajući izraziti svoje dojmove o onomu što su čuli. Nakon sportskih i vjeronaučno-edukativnih sadržaja svi sudionici susreta okupili su se u mjesnoj župnoj crkvi Uskrsnuća Gospodnje gdje je moleben u čast Presvete Bogorodice služio ordi-

Sudionici susreta mladih ispred radatovićke crkve

Igra namanjih na crkvenom igralištu

Mlade je pozdravio radatovićki župnik Zenjo Zastavni

narij Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Ordinarj je okupljenu djecu i mlade pozvao da se ugledaju na one skromne i ponizne kršćane koji žive svoj život zadovoljni sa onime što imaju. „Draga djeco i mladi kao što smo slušali u Evanđelju, Bog voli ponizne. On ih podiže i daje ima snagu. Ne budimo oholi i umišljeni već pred Bogom ponizni i skromni jer upravo takav današnji mladi kršćanin u svijetu mora biti. Budimo sretni i zadovoljni sa onime što imamo i Bogu na tome zahvaljujmo.Neka nas Presveta Bogorodica na tome putu poniznosti i međusobnog poštovanja prati"- kazao je mons. Stipić. Nakon molitvenog dijela susreta za sve sudionike priređena je zajednička večera. U večernjim satima upaljen je krijes a druženje mladih nastavilo se oko vatre uz pečenu kukuruzu sve do 22 sata kada su djeca i mladi upućeni na počinak u šatore i planinarski dom. U jutarnjim satima drugog dana susreta druženje je započelo molitvom i doručkom nakon čega je posebne pažnja posvećena duhovnosti. Djeci i mladima govorilo se o smislu duhovnog života kao i o svim opasnostima koji na tom putu stoje. Nakon predavanja bila je prilika za ispovijed a u 11 sati služena je sveta liturgija. Po završetku litugijskog slavlja održan je zajednički ručak a u nastavku programa djeca su su imala priliku jahati konje, voziti se na quadovima i natjecati se u sportskim igrama. Susret je završen u subotu u

Na susretu već tradicionalno sudjeluju i prijatelji sa qadovima

Druženje mališana uz logorsku vatru u Radatovićima

17 sati a svakome od sudionika kao trajni spomen na susret poklonjena je dječja Biblija, a roditeljima Novi Zavjet. Na susretu su sudjelovali biskupski vikar o. Daniel Vranešić, katedralni dekan o. Marjan Jeftimov, žumberački dekan o. Nenad Krajačić, sošički župnik o. Zoran Vladušić, radatovićki župnik o. Zenjo Zastavni, zagrebački župnik o. Danijel Hranilović, protojerej stavrofor Milan Vranešić, protojerej stavrofor Željko Pajić, protojerej stavrofor Mihajlo Hardi, đakon Mladen Mikulić i bogoslov Vlado Zastavni. Na kraju susreta biskupski vikar u ime organizatora zahvalio je ordinariju, svećenicima i svećeničkim suprugama te svim pojedincima koji su svojim radom doprinijeli da Susret djece i mladih Žumberačkog vikarijata bude uspješno održan.

MRZLOPOLJSKI UČITELJI ZA VRIJEME VOJNE KRAJINE

Iz sačuvanog arhivskog gradiva pokojnog svećenika Petra Stanića koje se čuva u Žumberačkom arhivu u Stojdragi donosimo veoma dragocjene podatke o mrzlopoljskim učiteljima u 18. i 19. stoljeću.

Popis mrzlopoljskih učitelja i godina u kojima se spominju:

1. Teofil Novaković 1769.
2. Antonio Berger 1771.
3. Toma Milaković 1775.
4. Franjo Bauer 1779.
5. Martin Ogulin 1781.-1794.
   (supruga Angela. Kći Josipa udana za Gabru Perisa)
6. Tomo Rendulić 1817.
7. Tomo Latković 1818.
8. Antonio Belobrajdić 1825.
9. Ivan Maglić 1828.
10. Matija Perak 1831.
11. Ivan Kovačević 1837.
12. Juraj Draganić 1840.
13. Juraj Markušić 1847.

Godine 1848. ukinuta je šokla u Mrzlom Polju ali je 1851. opet pokrenuta. Daljnjih zapisa o učiteljima nema. U zapisima svećenika Stanića nalazimo podatak da je u selu Tisovac 1846. živjela uskočka obitelj Lazara Jurišića. U selu Dani do 1788. godine živjela je uskočka zadruga Kalanjević koja je izumrla jer su iz te obitelji sve „kćeri poudale". Vezano za župu Grabar u arhivu se saznaje da je pokraj sela Đurašina oko 1791. bilo i neko uskočko selo zvano Vodica. Tu je do 1795. godine živio neki uskok Petar Šolić koji iz nekog razloga odselio vjerojatno u Svetu Janu.

Drugih podataka o ovom zagonetnom selu nema. Isto tako saznaje se da se supruga prvog grabarskog župnika Marka Raića zvala Antonija a bila je kći „gospodina Himera iz Ruda samoborskih". Kći župnika Marka Raića i supruge Antonije zvala se Franciska.

Konačno otkriveno uskočko naslje Skrivno

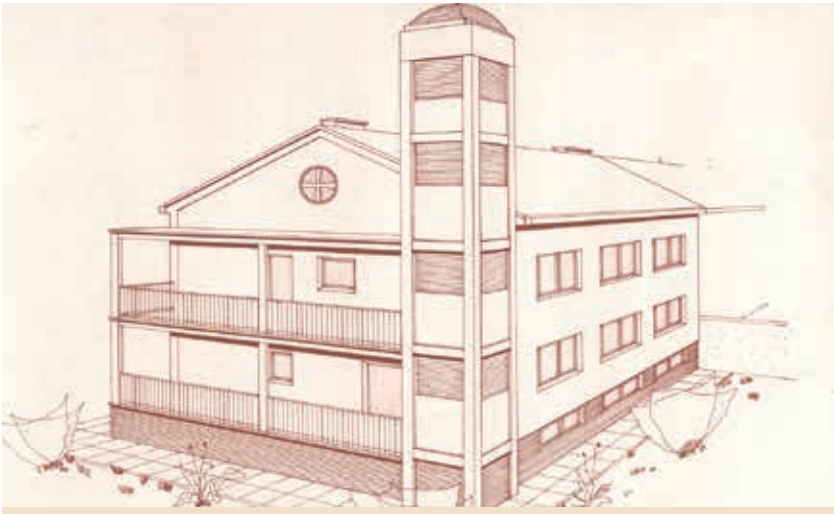
U spisima se otkriva i toliko zagonetno uskočko naselje Skrivno ili Škrivno koje se spominje u šematizmima Križevačke eparhije. Iako su neki govorili da je riječ o Pećnom sada se pouzdano zna da je to zapravo selo Čučići jer se u spisima navodi da je 1794. u Škrilnom živio uskok Ilija Čučić.

Braćo svećenici moji nasljednici...

Pokojni mrzlopoljski svećenik Petar Stanić na jedom dokumentu napisao je: „Braćo svećenici moji nasljednici! Ovaj list (o.p. pismo) dičnog sina Petra Preradovića slavnog hrvatskog pjesnika pohranio sam u župni arhiv na krajnu pohranu jer služi na čast slavnom Žumberku, koji je dao domovini Hrvatskoj mnoštvo sokolova junaka umom i srcem. (Mrzlo Polje, 16. siječnja 1911.) U tom se pismu kojeg potpisuje Preradović govori o podrijetlu uskočke porodice Preradović koji su porijeklom iz Žumberka i to iz sela Sekulića u župi Radatovići.

NACRT NIKAD IZGRAĐENE GRKOKATOLIČKOG ŽUPNOG CENTRA U STENJEVCU IZ 1971. GODINE

U Arhivu Križevačke eparhije ostala je sačuvana dokumentacija o izgradnji grkokatoličkog vjerskog centra u Stenjevcu na adresi Okrugljačka 9. Prema nacrtu inženjera Živka Stracenskog postojeća kuća trebala se nadograditi i dograditi. Predviđen je bio i toranj. Ordinarijat Križevačke eparhije podnio je dne 19. travnja 1971. zahtjev za izdavanje građevinske dozvole no komunističke vlasti odbile su prijedlog biskupije i zabranile su granju sakralnog objekta sa zvonikom. Sve je ostalo sačuvano u Rješenju sekretarijata za komunalne poslove, građevinarstvo i saobračaj Grada Zagreba, Odjel za urbanizam i građevinarstvo – odsjek za izdavanje građevinskih dozvola". Rješenje kojim se obija prijedlog Orinaraijata Križevačke eparhije nosi Broj: UP/I-05/13-9444/4-1971 od 30. kolovoza 1971. godine. Rješenje je potpisao upravni referent Dragan Kitanovski. Zbog ovog rješenja Žumberčani grkokatolici u Stenjevcu do današnjeg dana nemaju vidljiv sakralni objekt već se bogoslužja obavljaju unutar kuće koja izvana nićim ne odaje da se radi o sakralnom objektu.

Izgled grkokatoličkog centra u Stenjevcu koji nije izgrađen

CRTICE IZ POVIJESTI RADATOVIĆKE ŽUPE

Žumberački krijes na osobiti način čuva povijest žumberačkih župa. U ovogodišnjem broju našeg godišnjaka objavljujemo dvije jedinstvene i do sada nepoznate fotografije važne za povijest radatovićke župe. Prva fotografija prikazuje Radatovićance u šumi podno Svete Gere gdje pripremaju vapno. Bez ove fotografije ostalo bi nam potpuno nepoznato da se nekada u radatovićkom kraju proizvodilo vapno. Druga slika zapravo je nacrt

Jedinstvena fotografija tzv. Japnica - u šumi ispod Svete Gere. Radatovićanci pripremaju vapno

škole u Liješću koja nikada zapravo nije otvorena. Naime zbog velikog broja djece 30-tih godina prošlog stoljeća u donjem dijelu radatovićke župe planirala se otvoriti nova škola. Ovi podaci svakako pridonose boljem razumijevanju nekadašnjeg života u radatovićkom kraju.

Nacrt škole u Liješću koja nikada nije otvorena

POGINULI VOJNICI - ŽUMBERČANI IZ RADATOVIĆA - KOJIMA NIKAD NIJE PODIGNUT SPOMENIK NAKON STRADAVANJA NA TALIJANSKOM RATU

Do danas nije podignut spomenik mladim žumberačkim vojnicima iz župe Radatovići koji su poginuli u Talijanskom ratu u razdoblju od 1848. - 1850. i u Italiji su sahranjeni. Iz poštovanja prema njihovoj žrtvi po prvi puta objavljujemo njihova imena kako bi im sačuvali uspomenu u narodu.

Poginuli vojnici u Italiji:

1. Jovica Kuljaj, poginuo 20.9.1848.
   sahranjen u Vicenzi
2. Dako Reba (star 22 godine) poginuo 21.11. 1848.,
   sahranjen u Piacenzi
3. Petar Gajski (star 24 godine) poginuo 22.5.1948.,
   sahranjen u Chiarii
4. Janko Vukasović (star 33 godine) poginuo 27.8.1849.,
   sahranjen u Ferrari
5. Janko Sekulić (star 31 godinu) stradao 26.1. 1850.,
   sahranjen u Mantovi
6. Marko Živković (star 27 godina) stradao 27.1.1850.,
   sahranjen u Mantovi
7. Janko Predović (star 23 godine) stradao 13.1.1850.,
   sahranjen u Mantovi
8. Marko Bečić (star 23 godine) stradao 1.4.1850.,
   sahranjen u Mantovi
9. Marko Kuljaj (star 30 godina) stradao 21.6.1850.,
   sahranjen u Mantovi
10. Dako Rajaković (star 24 godine) stradao 20.2. 1850.,
    sahranjen u Mantovi

Vojnici – vječni vam spomen
Vječnaja pamjat

DOGAĐAJI IZ ŽUPE PREOBRAŽENJA GOSPODNJEGA U JASTREBARSKOM

Premda će ova godina svima nama ostati u sjećanju po mnogućemu što nas je iznenadilo, pastoralni život u našoj jaskanskoj župi odvijao se bez velikih i značajnih poteškoća. „Godina pomirenja" bila je ispunjena brojnim i važnim događajima, kako za našu župnu zajednicu tako i za cijeli naš grad Jastrebarsko. Kad god je bila prilika poticalo se vjernike na pomirenje s Bogom i s bližnjima, odnosno da pristupe Svetoj ispovijedi.

Kao i prijašnjih sedam godina, tako i ove godine održan je Božićni koncert koji je bio na čast Novorođenome Spasitelju i na radost i zadovoljstvo brojnih jaskanaca. Na koncertu su sudjelovali brojni izvođači, a publika koja je navikla da se kod grkokatolika jako dobro pjeva, bila je brojnija nego ikada prije.

Božićni koncert u našoj crkvi

Otkako je naša župa od Zadarske nadbiskupije, 2014. godine, dobila na dar dio svetih moći naraspadnutog tijela svetog starca, Šimuna Bogoprimca, blagdan Susreta Gospoda našega u hramu (Svijećnica) iz godine u godinu postaje drugo župno proštenje. Brojni vjernici se okupljaju na Svetoj liturgiji pod kojom se blagoslivljaju djeca i svijeće. Ove godine Svijećnica je proslavljena posebno svečano jer je na Svetoj liturgiji, koju je predvodio apostolski upravitelj mons. Milan Stipić, sudjelovao i propovijedao apopstolski nuncij u R. Hrvatskoj, nadbiskup mons. Giorgio Lingua.

Jaskanska župa, kao najmlađa župa u našoj Eparhiji, pomalo ali sigurno raste i nastoji svim vjernicima ponuditi priliku za sudjelovanje u životu

Na blagdan Svijećnice našu župu je posjetio Apostolski nuncij u RH mons. Giorgio Lingua

Krštenje male Terezije Gvozdanović

župe. Kako mlađima, tako i starijima želi ukazati da svatko ima mjesto i priliku unutar zajednice za duhovni rast i življenje vjere kroz konkretna životna djela. Kroz ovu godinu svetim krštenjem postali su djeca Božja Oxana Semenova i njezina dva sina Alex i Nikola. Također i samoborska obitelj Gvozdanović, koji su u našoj jaskanskoj crkvi sklopili ženidbu, a kasnije i krstili svoju djecu, ove godine su primili sveto krštenje i miropomazanje i za svoje treće dijete Tereziju i time su podijelili svoju radost sa svima nama.

Radatovički župnik i dušobrižnik za grkokatolike u Splitu i cijeloj Dalmaciji, o. Zenjo Zastavni, i njegova supruga Marija, primili su sveto krštenje i miropomazanje za svoju novorođenu Janu.

Krštenje svećeničke kćerke Jane Zastavni

Bilo je ove godine i onih koji su s Božjim blagoslovom prije 30 godina krenuli u zajednički obiteljski život. Zahvalni Bogu za svaki trenutak, Damir i Marina (dj. Smičiklas) Bugarski potvrdili su pred Bogom i župnom zajednicom svoj bračni zavjet.

Kao i za svaku župu tako i za našu glavni događaj tijekom godine je naše župno proštenje. Svetu liturgiju na blagdan Preobraženja Gospodnjega predvodio je mons. Milan Stipić, apostolski upravitelj Križevačke epar-

Damir i Marina proslavili su svoj bračni jubilej

hije. Na kraju Službe Božje blagoslovljno je grožđe i ostalo voće koje su vjernici donijeli na blagoslov. Ordinarij je blagoslovio i novoizrađene freske na pročelju crkve, a župnik je zahvalio predstavnicima Grada i slikarsko-konzervatorskoj radionici „Vuksan" na realizaciji toga plemenitog djela koje je ostvareno kroz lipanj i srpanj.

Ovogodišnja svečana proslava Preobraženja

Nova freska na pročelju crkve

Na poticaj Vijeća za život i obitelj Hrvatske biskupske konferencije, naša župa i muška vokalna skupina „Borsa 1862", u nedjelju 4. listopada, radosno su se odazvali inicijativi: „Zagrlimo starije pjesmom."

Posjetili su domove za starije i nemoćne u Draganiću (Nobiles) i Kostanjevcu (Vila Eden) te uz molitvu i pjesmu pomogli starijim osobama u prevladavanju usamljenosti i izoliranosti u ovim teškim vremenima.

Pjesma za najstarije

„Glazbenom čestitkom" čestitali su im Međunarodni dan starijih osoba koji se obilježavao 1.listopada i time su im pokazali da nisu zaboravljeni i sami. Bila je posebna prigoda i privilegij doprijeti do srca tih dragih ljudi i vidjeti neizmjernu radost i veselje na njihovim licima.

o. Marjan Jeftimov
grkokatolički župnik jaskanski

NOVOSTI IZ KAŠTANSKE ŽUPE

Početak svake godine u župi Kašt obilježen je proslavom glavnog godišnjeg proštenja – svetog Antuna Velikog, pustinjaka i opata. Svetu liturgiju je služio mons. Milan Stipić, tada apostolski administrator Križevačke eparhije, zajedno sa mnom kao mjesnim župnikom, rektorom Grkokatoličkog sjemeništa Robertom Rapeljnovićem, župnikom Pribića, Mrzlog Polja i Pećnoga Nenadom Krajačićem i eparhijskim kancelarom đakonom Livijom Marijanom. Na službi su sudjelovali i bogoslovi Grkokatoličkog sjemeništa. Nazočila je i gradonačelnica Ozlja, gospođa mr.sc. Gordana Lipšinić, kojoj sam kao župnik zahvalio na dotadašnjem zalaganju za dobrobit kaštanskoga kraja, a osobito za obnovu župne crkve. U homiliji je mons. Stipić ocrtao život velikoga pustinjaka i oca monaštva sv. Antuna Velikoga, koji je i danas za kršćane vrlo aktualan. „Sveti je Antun izrekao jednu misao koja je u svakom vremenu aktualna: Doći će vrijeme kada će ljudi poludjeti i kada vide jednoga koji je normalan, reći će: Ovaj je lud jer nije kao mi!" Uistinu, ta se njegova misao obistinila više puta u povijesti, a i danas to vidimo. Kršćanin koji iskreno živi svoju vjeru je za ovaj svijet postao nenormalan, čudan, gotovo lud. Svijet se izopačio toliko da život i

Ovogodišnja proslava Antunova u Kaštu

po naravnom ljudskom zakonu postaje čudan i ekstreman, da ne govorimo o životu po nadnaravnim Božjim zakonima. Ako si pobožan i dobar, ako praštaš, pomažeš bližnjemu, ne kradeš i ne varaš, za ovaj svijet postaješ pomalo lud. Tako smo daleko dogurali u civilizaciji koja zaboravlja na Boga. Antun je vidio dekadenciju i pogubnost iskvarenog života oko sebe i povukao se u pustinju da sačuva svoju bogoliku dušu čistom i živom. Živio je u osami i u toj osami i isposništvu izgradio bogatstvo duše" - rekao je mons. Stipić.

Osvrćući se na malu župnu zajednicu u Kaštu, poručio je vjernicima da je mala sredina slična načinu života koji je odabrao sv. Antun Veliki. „O nama ovisi hoće li oko nas vladati atmosfera raja ili pakla. Ukoliko u životu primjenjujemo načela Isusovog Evanđelja u našoj obitelji i društvenoj sredini, stvorit ćemo ozračje raja. Ukoliko među nama vlada egoizam, stvorit ćemo atmosferu pakla" - zaključio je mons. Stipić. Mons. Milan Stipić. Nakon svete liturgije i kraćeg druženja pred crkvom ručak za uzvanike upriličen je u prostorijama vatrogasnoga doma u Kaštu. Također smo u siječnju proslavili godišnju posvetu jordanske vode o Bogojavljenju te njome blagoslovili vjerničke kuće. Blagoslovljeno je tridesetak kuća, što nam daje uvid u skromno brojčano stanje župe.

U ožujku su otkazana liturgijska slavlja s narodom. Tom prigodom kao župnik uputio sam sljedeću poruku: „I dalje sve svoje župljane i druge koji mi se preporučuju svakodnevno pratim molitvom i redovito predajem Gospodu u euharistijskoj žrtvi Križa Kristova. Gospod onima koji imaju otvorene uši srca govori u blagom lahoru kao proroku Iliji. Onima koji slabije čuju govori i glasnije, a ponekad mora i vikati ne bi li ga nekako čuli i vratili se na pravi put. Vjerujem da je i ova epidemija jedan takav Božji vapaj nama i da nam dolazak tog vapaja upravo u vremenu velikog posta mnogo toga može i hoće reći. Svatko od nas pozvan je ući u tišinu svoga srca i o tome razmatrati.

Kako kaže poslanica Hebrejima i svjedoči osobito cijeli Stari Zavjet, Bog je dobri Otac koji nas stegom odgaja, jer strah Gospodnji početak je mudrosti. Stoga ne odbacujmo stege Gospodnje i ne ustrajmo u oholosti, vjerskoj mlakosti i moralnom bezakonju, nego se pokajmo i obratimo dok za to imamo vremena i dok imamo na raspolaganju sredstva milosti. Ova karantena dobra je prilika da preispitamo i presložimo svoje prioritete, da se vratimo Bogu, samima sebi i svojim najbližima. Također je ovo povlaštena prilika da naučimo biti zahvalni za sve ono što inače uzimamo zdravo za gotovo, a što nam je sada nedostupno. Za sve duhovne i materijalne

potrebe, koliko mogu i smijem u zadanim uvjetima, možete me dobiti na mobitel ili telefon župnog dvora u Sošicama". Ova poruka ostaje aktualna za svo vrijeme pandemije koja ne posustaje ni u trenucima pisanja ovih redaka. Pomoć iz Eparhijskog caritasa dijelili smo neposredno prije nastupa najstrožih pandemijskih mjera.

Zbog pandemije korona virusa bilo je vjernicima ograničeno sudjelovanje na bogoslužja no ona su i u takvim uvjetima održana. Večernja na Veliki petak

Zbog pandemije nije služena sveta liturgija za Jurjevo u Brašljevici. Vazmeno bdjenje služili smo popadija Aleksandra i ja u kaštanskoj župnoj crkvi od večeri do jutra, moleći usrdno za sav narod koji nam je povjeren. Kako su popustile mjere, daljnja proštenja u župi su održana. Spasovo se uz Jurjevo tradicionalno slavi u Brašljevici, ali je uz sva oglašavanja (oglasna ploča, nedjeljna župna liturgija, društvena mreža facebook, telefonski pozivi) odaziv bio žalosno malen, gotovo nikakav. Nakon svete liturgije obišao sam stoga selo i našao podosta ljudi u svojim kućama, koji su me u čudu gledali posve nesvjesni da je Spasovo. Ako čovjek do svojih časnih

predaka, sela, običaja i vjere ne drži i ne traži božansku pomoć na liturgiji makar jednom godišnje, kada za to ima priliku tako reći ispred vlastite kuće, onda je tu teško očekivati blagoslov i napredak.

U Dančulovićima je samo liturgijski proslavljeno duhovsko proštenje. Hvalevrijedna je inicijativa župljana, kojom je obnovljen zvonik kapele Svetoga Duha, a planiraju se i daljnji radovi. U Badovincima je posljednje nedjelje u svibnju obilježen prijenos moći sv. Nikole, pri čemu je svetu liturgiju predvodio umirovljeni vladika. Dovratnici kapele svetog Nikole radili su nam probleme, koji su na koncu riješeni također pohvalnim zalaganjem župljana. Veliku Mašu u Dančulovićima predvodio je vladika u miru.

Veliki događaj za našu župu trebao je biti vikarijatski Suret djece i mladih. Kao upravitelj župe tjednima i čak mjesecima najavljivao sam taj događaj, u kojega je uloženo mnogo truda žumberačkog svećenstva. Pa i osobno sam, kao i prošle godine, obišao obitelji s djecom i mladima. Nažalost, odaziv iz kaštanske župe bio je jako malen, što me čudi s obzirom na vrlo pozitivna iskustva prošlogodišnjeg susreta, a ove godine bilo je još i bolje. Ono što sam primijetio jest da se u obiteljima u kojima se inače prakticira vjera, djeca i mladi puno spremnije odazivaju na ovakve događaje. Tamo gdje se djecu i mlade ne odgaja u vjeri, ne daje im se dobar vlastiti primjer i ne ohrabruje ih se da sudjeluju u ovakvim aktivnostima, tamo je i njihov odaziv slab jer im je sve to strano i nepoznato. Dakako da uvijek bude i osoba koje žele sudjelovati, ali zbog opravdanih razloga ne mogu, no smatram da svi zajedno ipak možemo učiniti mnogo više oko prenošenja spasonosne kršćanske vjere, veličanstvenog bizantskog obreda i časnog uskočkog žumberačkog identiteta na mlađe naraštaje.

Biskupsko ređenje, održano 17. listopada Križevcima, obilježio je također snažan i dojmljiv govor što ga je u ime vjernika naše Eparhije novozaređenom vladiki izrekla gospođica Alenka Crljenica, a kojega ovdje prenosim u cijelosti:

„Poštovani biskupe Milane!

Neizmjerna mi je čast danas biti dio ovog povijesnog događaja, biskupskog ređenja te Vas pozdraviti u ime svih grkokatolika naše domovine Hrvatske. Ne tako davno, Vaše svećeničko poslanje krenulo je upravo u mojoj župi Svetog Antuna Pustinjaka u Kaštu na Žumberku, kraju žumberačkih uskoka, povijesnih branitelja ideala kršćanstva, a gdje ste

ostavili neizbrisiv trag i naučili nas temeljnim vrijednostima, prije svega ukazujući na snagu vjere, moć prijateljstva i brige za potrebite. Mi grkokatolici brojčano smo mala zajednica, rasuta po cijeloj Republici Hrvatskoj, ali naša tradicija, čvrstoća vjere i identiteta ono su što nas čini posebnima te nas ističe u današnjem svijetu prepunom iskrivljenih vrijednosti.

Papa Franjo rekao je da je grkokatolički obred izraz ljepote različitosti koja ne samo da ne šteti jedinstvu katoličke crkve, nego ga obogaćuje. I dosita, ljepota grkokatolika je u njihovoj različitosti, ali različitosti koja povezuje, koje se temelji na običajima, obitelji, radišnosti, neizmjernoj odanosti svome kraju i svojim ljudima. Usudim se reći da je danas, možda i teže nego ikada prije, biti drugačiji, živjeti svoju vjeru, svoju tradiciju. No, izazovna vremena traže odlučne ljude i hrabra rješenja. Zato me neizmjerno veseli i ulijeva nadu što nad grkokatoličkom zajednicom naše Križevačke biskupije, ali i šire, bdije naš Milan, biskup koji ne poznaje granice, biskup koji uvažava različitosti, koji osluškuje bilo svog naroda, koji zna da onda kad je najteže vjera, rad i upornost moraju biti najjači. U tom duhu, citirati ću odlomak iz Žumberačkih elegija, velikog žumberačkog pjesnika i hrvatskog književnika, svećenika Jovana Hranilovića, koji je posvećen upravo svećenicima:

„Oj vi gorski svećenici,
Svoga naroda prosvjetnici!
Vaše duše, srce trake,
Dalko siju, griju milo,
Praznovjerja goneć mrake,
Lomeć zloći krhko krilo,
Kroteć pučkoj strasti bijese
S njim da svijet se ne potrese."
Biskupe Milane, bdijte i molite za nas!"

Prvog studenog služen je blagoslov grobova na župnom groblju i grobljima filijalnih kapela. Sada u prosincu realiziramo ugovor s Gradom Ozljem, a kojim Grad izdvaja 20.000,00 kn za uređenje okoliša župne crkve svetog Antuna Velikog u Kaštu. Ovom prilikom zahvaljujem gradonačel-

nici mr.sc. Gordani Lipšinić na svemu što čini za naše župljane, bilo kroz obnovu crkve, bilo kroz druge vrijedne i korisne projekte.

Kada je o obnovi župne crkve riječ, valja spomenuti da je zbog ekonomskih teškoća izazvanih pandemijom koronavirusa Ministarstvo kulture i medija odustalo od dodjele 50.000,00 kn našoj župi, koja je prvobitno bila predviđena. Nadamo se nastavku obnove u nadolazećim godinama.

U zaključku ovog godišnjeg osvrta želim izraziti zadovoljstvo malom, ali skladnom i redovitom liturgijskom zajednicom koja se okuplja na nedjeljnoj liturgiji kako bi se hranila Božjom Riječju i svetim tajnama Kristova Tijela i Krvi. Malo bi značili posebni događaji nekoliko puta godišnje, ako župljani ne bi redovito, iz tjedna u tjedan rasli u duhovnom shvaćanju i praksi kršćanskoga života. Stoga upravo ovu redovitu liturgijsku skupinu treba smatrati živim srcem kaštanske župe. Ponajviše zalaganjem mežnara, gospodina Zvonka Krajačića, sva se bogoslužja održavaju skladno, a unutrašnjost i okoliš crkve redovito se održavaju.

Svim pokojnima iz kaštanske župe, osobito onima koji su nas ove godine napustili, neka Gospod udijeli vječni pokoj, carstvo nebesko i vječni spomen. Nas žive neka blagoslovi da u skladu s Božjom voljom iskoristimo ovo vrijeme na zemlji i tako steknemo vremenitu i vječnu sreću.

VIJESTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJATA

Dalmatinski vikarijat Križevačke Eparhije, unatoč nimalo lakom iskušenju koje nas je ove godine zadesilo, može se pohvaliti mnogim lijepim vijestima. Zbog velike krize koja je zahvatila sve aspekte društva, a tako i Crkvu, donešene su mjere koje su nam uvelike otežale susret s Bogom, kroz svete sakramente, ali i susret s čovijekom. Sam pojam „kriza" dolazi od grčke riječi „κρίσις" koja znači „sud". Tako je Gospod osudio čovječanstvo zbog mnogih naših grijeha i propusta. Razumjevajući ovu Božju opomenu, naša mala zajednica primila se posla i zaista se na kraju ove godine možemo pohvaliti rezultatima.

Manastir Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama, osnovan prošle godine je u završnoj fazi građevinskih radova i uskoro će biti spreman prihvatiti svoje monahe. Hram u Kričkama je ove godine dobio svoj prepoznatljiv oblik po kojem ga stanovnici Drniškoga kraja od davnina prepoznaju. Velikim zalaganjem vladike Milana, hram je konačno prekriven, zvonici podignuti a nadamo se da će do konca iduće godine biti potpuno funkcionalan.

U četvrtak, 9. srpnja, u predvečerje blagdana sv. Antuna Pečerskog, monaha i isposnika, vladika Milan Stipić, tada još apostolski administrator, služio je u katedrali Presvete Trojice u Križevcima Božansku liturgiju pod kojom su dva novaka, brat Antonije i brat Mladen, primli postrig u rijasu i dali jednostavne zavjete. Nakon određenog vremena provedenog u novicijatu u studitskom grkokatoličkom manastiru Uznesenja presvete Bogorodice na nebo u Univu kod Lavova u Ukrajini, poznata kao Univska lavra, gdje su imali priliku upoznati se s duhovnošću i životom istočnog monaštva, svoj daljni monaški život će nastaviti u našem manastiru Pokrova presvete Bogorodice u Kričkama.

U subotu, 3. listopada, dalmatinski su grkokatolici proslavili blagdan Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama. Svetu liturgiju predvodio je vladika Milan Stipić a suslužili su svećenici križevačke eparhije i rimokatolički svećenici iz Dalmacije. Liturgiju su pjevali zajedno Katedralni zbor Križevci i Hrvatsko pjevačko društvo „Kalnik" iz Križevaca, a sudjelovali su brojni grkokatolici iz svih krajeva Dalmacije.

Jan Jakubov novi đakon Dalmatinskog vikarijata

Dalmatinski vikarijat dobio je ove godine novog đakona. To je otac Jan Jakubov, porijeklom Slovak iz istočne Slovačke, iz grkokatoličke župe Ra-

fajovce. On je 15. kolovoza ove godine rukopoložen na đakona Križevačke eparhije u selu Klokočov kod čudotvorne ikone Presvete Bogorodice.

Rukopoložio ga je visokopreposvećeni vladika Cyril Vasil, nadbiskup Ptolemaide (Libija), apostolski administrator sede plena Košicke eparhije, konzultor Kongregacije za istočne crkve, Kongregacije za nauk vjere, Papinskog vijeća za pastoral selilaca i putnika te Papinskog vijeća za zakonodavne tekstove. Trenutno je o. Ján čuvar manastira i crkve Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama gdje stanuje sa svojom suprugom Zuzanom.

Novi đakon Dalmatinskog vikarijata Jan Jakubov za vrijeme čitanja sv. Evanđelja u Splitu

Liturgije su se ove godine, kada je to bilo moguće, služile u hramu Svetoga Duha u Domaldovoj ulici u Splitu. U rujnu mjesecu Splitsko-makarska nadbiskupija je ovu crkvu namjenila trajnom klanjanju pred Euharistijom, zbog čega su u ovoj crkvi ukinuta sva druga bogoslužja. Za velikodušnost i ljubav nadbiskupa mons. Marina i njegovih svećenika, za to što su nam ustupili ovaj hram na korištenje u protekle tri godine od srca se zahvaljujemo i molimo nega ih Gospod blagoslovi.

Osnovana nova grkokatolička župa Krista Spasitelja u Splitu

Dne 25. listopada ove godine, grkokatolike u Splitu pohodio je novozaređeni vladika Milan Stipić. Sveta liturgija služena je u crkvi Presvetog Otkupitelja u samostanu o. fra Ante Antića u Splitu. Vladika Milan je ovom

Radost vjenčanja u Dalmatinskom vikarijatu

Vjernici na liturgiji u Splitu

prigodom proglasio da se sa nedjeljom 25.10.2020. godine osniva župa Krista Spasitelja u Splitu. Prvim Splitskim župnikom je imenovan o. Zenjo Zastavni, dosadašnji dušebrižnik za grkokatolike u Srednjoj Dalmaciji. Vladika je također izrazio nadu da će se tjekom iduće godine steći svi potrebni uvijeti da župnik trajno rezidira u Splitu.

Križevačka eparhija je sa Splitsko-makarskom nadbiskupijom sklopila ugovor kojim uzima na korištenje crkvu Gospe od Dobrića u Splitu, a koja će biti privremeno sjedište župe. Crkvu je potrebno prije uporabe obnoviti a dok traju radovi sva bogoslužja će se vršiti nedaleko, u samostanu sestara Službenica milosrđa u ulici Ćirila i Metoda 14 u Splitu.

U Zadru određena crkva za grkokatolička bogoslužja

Za potrebe pastorala za grkokatolike u Zadru, Zadarska nadbiskupija nam je ustupila na korištenje crkvu Svetog Duha u ulici Franka Lisice u Zadru. Ako Bog da, već tijekom sljedeće godine u njoj će se početi služiti sveta Liturgija za naše vijernike na tom području.

Nadamo se da će sljedeća godina biti još plodonosnija i da ćemo se okupljati slavit Boga u boljim okolnostima! Bog nek vas blagoslovi i čuva!

o. Zenjo Zastavni,
grkokatolički splitski župnik

Grkokatolička liturgija u Splitu

Proslava Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama

VIJESTI IZ ŽUPE BLAGOVIJESTI - PRIBIĆ

Godina 2020. nije baš dobro započela, u svijetu se pojavila pandemija koja je nažalost oduzela mnogo života. Zbog tog virusa koji je pogodio kako svijet tako i našu Domovinu puno se odrazilo na život obiteljskih zajednica a i na župe, župnog pastorala. Svima nam je dobro poznato da smo u korizmi bili zatvoreni, liturgije nismo smjeli služiti sa narodom, tako da su to stvarno bili tužni dani gdje smo sami na naš najveći blagdan Uskrsa služili obrede i liturgiju. Živjeli smo u nadi da će to proći i da ćemo vrlo skoro krenuti u normalu ali nažalost kao što vidimo godina je pred krajem a stanje je isto, još gore, jedino što je, što se tiče sv. liturgija da narod može u crkve na svete službe ali u ograničenom broju. Dragi moji, sve ovo što se događa, ne smijemo razmišljati da je to Božja kazna, jer znamo da je Bog ljubav i da nas sve voli. Sad kroz ovo vrijeme moramo pojačati svoju molitvu bilo u crkvenoj zajednici bilo u svojim obiteljima. Jer imam osjećaj da je sve ovo djelo nečastivog koji želi udaljiti Božji narod od Crkve, jedne od drugih. Najbolji primjer je to što ne smijemo jedni drugima, ne smijemo pružiti ruku jedni drugima to nam sve govori, da polako nečastivi uspijeva u svom naumu udaljiti i razoriti narod između sebe. Zato ponovno govorim, molimo u tu nakanu, nemojmo gubiti nadu jer sa Kristom i čvrstom vjerom u Njega sve možemo pobijediti.

Što se tiče naše župe Blagovijesti u Pribiću, nažalost ova godina je prošla bez našeg godišnjeg proštenja jer je bila zabrana služenja s narodom.

Polnoćka u Pribiću prošle godine, nadamo se i slijedeće bez zaštitnih maski

Međutim iako nije mogao biti prisutan narod ja sam kao župnik sam služio na nakanu za sve vas dragi ljudi, vjerujem da se to neće ponoviti na proštenju sljedeće godine. Jedina radosna vijest da unatoč svemu tome lošem što je pogodilo gotovo sve župe, naša je župa ove godine imala 4 krštenja trebalo je biti i vjenčanje ali zbog situacije oko virusa odgođeno je za drugu godinu.

Krštenja u našoj župi u 2020. godini

Krštenje malog Elia, sina Zvonka i Valentine Mirković

Krštenje male Elin, kćerke od Damira i Monike Hranilović

Krštenje malog Viktora, sina od Marijana i Silvije Čačilo

Krštenje male Julije, kćerke od Ivice i Vinke Miljenović

Drago mi je da su ove mlade obitelji svoju dječicu odlučili krstiti u našoj prekrasnoj i dragoj crkvici, svetištu Presvete Bogorodice. Od srca još jednom čestitam dragim roditeljima i našim novim članovima kćerkama i sinovima koje smo ovim krštenjem uveli u korablju spasenja, pod zaštitu dragoga Boga.

Devetnica uoči Stepinčeva u Krašiću

U ponedjeljak 3. veljače 2020. godine u krašićkoj crkvi Presvetog Trojstva služena je svečana liturgija sv. Ivana Zlatoustog. Liturgijsko slavlje u

sklopu devetnice povodom blagdana bl. Alojzija Stepinca predslavio je apostolski administrator Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Uz ordinarija su suslužili biskupski vikar o. Danijel Vranešić, o. Nenad Krajačić, karlovački župnik stavrofor o. Željko Pajić, metlički župnik stavrofor o. Mihajlo Hardi i krašićki župnik vlč. Ivan Vučak. Pjevanjem je svetu liturgiju uzveličao kvartet svećenika Žumberačkog vikarijata. Uz svećenike Žumberačkog vikarijata na liturgiji su sudjelovale časne sestre Bazilijanke te grkokatolički bogoslovi. Na kraju liturgijskog slavlja mnogobrojne vjernike pozdravio je krašićki župnik vlč. Ivan Vučak koji je na osobit način zahvalio ordinariju i svećenstvu Žumberačkog vikarijata koje se uključilo u duhovnu pripravu za nadolazeći blagdan bl. Alojzija Stepinca. Po završetku liturgije druženje vjernika i svećenika nastavljeno je oko bratskog stola.

Grkokatolička liturgija u krašićkoj župnoj crkvi u devetnici uoči Stepinčeva 2020. godine

Pokojni iz župe u 2020. godini

Preminuli su tijekom 2020. Godine: Mare Stić r. Golubić, Milan ČaČilo, Ana Stić r. Gvozdanović i Jela Romanović r. Čučić. Neka im Gospod udjeli vječni pokoj a mi kao zajednica u kojoj su svojim životom puno toga dobra učinili toga dobrog učinili ostajemo vječno zahvalni te ćemo moliti za njihove duše.

o. Nenad Krajačić, župnik

NOVOSTI IZ GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA

Potres oštetio zgradu Sjemeništa

Razoran potres koji je u ranim jutarnjim satima u nedjelju 22. ožujka 2020. godine pogodio grad Zagreb u značajnoj je mjeri oštetio i Grkokatoličko sjemenište na Gornjem Gradu. U potresu se urušio zabat sjevernog zida koji se srušio na sjemenišnu terasu. Oštećeni su dimnjaci koji su zbog opasnosti po život morali biti uklonjeni. Popucale su bolte na II. katu sjemeništa a oštećeni su i drugi dijelovi zgrade.

Velika šteta koja je nastala uslijed potresa započela se sanirati neposredno nakon nesreće. Višemjesečna sanacija i obnova zgrade podrazumijevala je i značajna materijalna sredstava koja su uložena u popravak oštećenja. U potresu je ostalo neoštećeno prizemlje zgrade.

Razoran potres oštetio je sjemenišnu zgradu

Posljedice potresa bile su najvidljivije na sjemenišnom tavanu

Franjevci u Sjemeništu

Potres koji je zadesio Zagreb oštetio je i druge sakralne objekte u užem dijelu grada. Posebno je stradao Kaptol i tamošnje crkve i drugi crkveni objekti. U tom smislu osobito je oštećen franjevački samostan u kojem se do

Framaši su u sjemenišnoj dvorani slavili sv. Misu

daljnjega nisu mogli održavati susreti mladih i druge pastoralne aktivnosti. S dopuštenjem eparhijskog povjerenika za Grkokatoličko sjemenište franjevačkoj Frami s Kaptola ustupljena je za potrebe povremenih susreta velika dvorana u prizemlju Sjemeništa koja je uslijed potresa ostala potpuno neoštećena. Tu su franjevci održali sv. Misu za mlade kao i duhovni dio svojih susreta. Osim dvorane ustupljen im je i prostor sjemenišne blagavaonice.

Obilazak sjemenišnih posjeda 2020.

Tijekom 2020. izvršen je obilazak i nadzor nad sjemenišnim posjedom u Pribiću. Eparhijski povjerenik za Sjemenište obišao je sjemenišni dvorac, šume i vinograd. Tom prilikom načinjen je zapisnik o utvrđenom stanju koji je proslijeđen nadležnoj eparhijskoj vlasti. Obilazak i nadzor sjemenišne imovine vršiti će se jednom godišnje ili prema potrebi više puta kako bi se imovinom upravljalo sukladno crkvenim propisima.

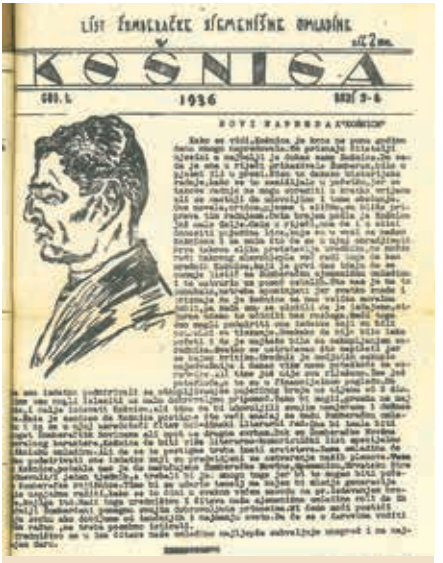
Sjemenišni vinograd u Pribiću

Uređenje sjemenišnog arhiva i druge dokumentacije

Tijekom 2020. godine uređen je i Arhiv grkokatoličkog sjemeništa. Dokumenti su obrađeni te je pripremljena sjemenišna spomenica u kojoj se kronološki može pratiti razvoj ove institucije. Digitalizirane su i na CD-e su

Sjemenišne šume iznad Pribića pokraj sela Stakići – lokacija tzv. Biškupijske štale

LIST ĐAKOVAČKE SJEMENIŠNE OMLADINE

KOŠNICA

GOD. I. 1936 BROJ 3-4

NOVI NAPREDAK

Naslovnica sjemenišnog časopisa „Košnica" kojeg je pokrenuo bogoslov i kasnije svećenik Ilija Krajačić (Arhiv grkokatoličkog sjemeništa)

presnimljene sve stare sjemenišne fotografije. Na taj način sačuvane su za budućnost. Sastavljen je i detaljan popis sjemenišnih sakralnih predmeta koji će činiti postav budućeg sjemenišnog sakralnog muzeja.

Eparhijski povjerenik za Grkokatoličko sjemenište

ĆIRILO-METODOV KOR U RAZDOBLJU OD STUDENOG 2019.

U razdoblju od početka studenog 2019. do kraja listopada 2020. djelovanje Kora bilo je uobičajeno sve do polovine ožujka. Nešto aktivniji bio je muški zbor. Pjevalo se redovito, i muški i mješoviti zbor pjevali su po jednu liturgiju mjesečno u matičnoj crkvi. Ukupno je muški zbor pod vodstvom prof. Kosa održao 8 proba i pjevao na 5 liturgija, a mješoviti pod vodstvom prof. Blaće-Šojat 7 proba i pjevao na 4 liturgije. Osim toga, pjevači iz oba zbora sudjelovali su na tri liturgije po pučkom napjevu. Tijekom prve probe pozdravio nas je novi rektor sjemeništa, o. Robert Rapljenović, koji je svojedobno kao član Kora obavljao službu blagajnika do 2012. godine. 20. listopada je mješoviti zbor pjevao nedjeljnu liturgiju povodom jednog krštenja. Dne 2. studenog 2019. isti mješoviti zbor pjevao je na tradicionalnoj liturgiji za Dušni dan na Mirogoju, koju su služili o. Stipić, o. Hranilović i rektor crkve Krista Kralja na Mirogoju.

Dana 5. studenog su nakon proba obaju zborova održane izvanredna (zbog kašnjenja u odnosu na redovni termin) i izborna godišnja skupština Kora. Na njoj je za predsjednicu ponovno izabrana E. Zeltner-Nikšić, a u Upravni odbor D. Heckel u svojstvu dopredsjednika, Ž. Devaj kao nasljednica dugogodišnjeg tajnika A. Bratanića, ponovno M. Timko za blagajnika, zatim A. Bobrek i o. D. Hranilović kao zastupnik Župe te dirigenti D. Blaće-Šojat i I. Kos po položaju. Nadzorni odbor čine D. Hranilović-Vukelja te Z. Đitko i B. Nikšić.

Tri dana kasnije je dio pjevača sudjelovao na godišnjem obilježavanju Unije u Marči na liturgiji po pučkom napjevu, koju je predvodio vladika Nikola Kekić uz susluženje rektora R. Rapljenovića i župnika D. Hranilovića. Okupljanje se nastavilo druženjem uz večeru u arhimandrijskoj kući. 7. studenog pjevana je pučka liturgija, jer nije bilo soprana i muških glasova, a 30.11. liturgija pjevana je u matičnoj crkvi u izvedbi muškog zbora uz jubilej Dake i Mirjane Hrnjak, koji su pjevače počastili objedom u restoranu Vinodol. U prosincu je mješoviti zbor vježbao božićne pjesme na jedinoj svojoj probi tog mjeseca, a na Dan ljudskih prava, 10.12., muški je zbor sudjelovao na tradicionalnom molitvenom koncertu u Hrvatskom glazbenom zavodu. Otpjevao je Jako da carja od Verbickog, Priidite i Vo carstviji tvojem na izričito zadovoljstvo nazočnih. Nastupu zbora pribivao je i sve-

ćenik, rektor Rapljenović. Naredne nedjelje je pak mješoviti zbor pjevao na liturgiji koja je služena na spomen Uskocima. Na Božić je Vladika služio liturgiju po pučkom napjevu, kako bi u njoj uz nazočne pjevače sudjelovao i narod, a isto tako i sljedećeg dana, kad se liturgija prenosila na Radio Mariji. U siječnju 2020. održavane su probe i liturgije redovito, «muška» liturgija 12. i «mješovita» 19. siječnja. I u veljači je tako nastavljeno, s time da je zajedničkom liturgijom oba zbora, muškog do polovice liturgije, a dalje mješovitog, uz prigodno druženje obilježen Dan Kora, umjesto, kako

Muški sastav Ćirilometodova kora u svojoj matičnoj crkvi na zagrebačkom Gornjem gradu

je prije bilo planirano, uoči Božića. Dana 23. veljače su naši pjevači također sudjelovali u pučkoj liturgiji u povodu hodočašća Župe Berak u Zagreb. U ožujku je održana «mješovita» liturgija 15.3. na rođendan dirigentice Darjane, što se prigodno proslavilo uz tortu i „Mnogaja ljeta" a ozračje je imalo već nešto oproštajnoga. Još se održala zadnja muška proba 19. 3., a potom su do daljnjega obustavljene aktivnosti Kora. Ne samo da se pojavio korona-virus, nego je 22. ožujka Zagreb pogodio snažni potres, koji je prouzročio brojna oštećenja i na sjemeništu i na crkvi, uključujući i prostor, u kojem su se održavale probe, pa je Kor ostao do daljnjega beskućnikom.

Kako ni crkva nije bila uporabljiva, liturgije su služene u velikoj sjemenišnoj dvorani, a tamo i uz najbolju volju Kor ne bi mogao pjevati uz poštivanje epidemioloških mjera za zaštitu od korona-virusa. Nema gdje ni održavati probe, pa čak ni upjevavanje prije nastupa.

Upravo je sudjelovanje pjevača na liturgijama po pučkom napjevu ukazalo na potrebu da oni ovladaju prostopjenijem, koje je uostalom i osnova liturgijskog pjevanja. Stoga je aktualizirano pitanje ponovnog izdavanja Prostopjenija. Postojeće Timkovo iz 1944. djelomice glazbeno već i odstupa od sadašnjeg pjevanja pučkog napjeva, a s druge strane i nije potpuno. Osim toga više ni nema sačuvanih primjeraka za distribuciju, premda postoji mogućnost, da se ono skine s interneta. Novo izdanje bi trebalo biti s napjevom koji je sada u upotrebi u Zagrebu, i to ne samo s crkvenoslavenskim tekstom, nego možda i s verzijom na hrvatskom, koja postoji u rukopisu. U nj bi valjalo unijeti i posebnosti vezane za svetkovine, a koje su u Timkovu izdanju tek dijelom zastupljene. Ne samo da bi novo ažurirano izdanje koristilo pjevačima Kora, nego i svim ostalim interesentima, posebno onim na župama, gdje ima uvjeta za organizirano pjevanje. Za sada se pjeva po usmenoj predaji, čime ponegdje dolazi i do lokalnih odstupanja od uobičajenog napjeva. To nije ni loše, pa bi te pojedinosti valjalo zabilježiti notnim zapisom kao lokalnu „baštinu". Konačno, promjene zbog usmene predaje redovito su zastupljene i u narodnim svjetovnim napjevima. Ne bi imalo smisla da se samo kopira Timkova knjiga, bez ažuriranja, premda se neki za to zalažu. Ako se radi, treba napraviti posao temeljito i ažurno! Što se tiče hrvatske verzije, vjerojatno bi trebalo urediti i raspoloživu podlogu.

Naime, prevođenje je zahtjevan posao i kad se radi samo o tekstu, a kamoli onda kad prijevod mora biti usklađen s melodijom originala, uz to još da bude posve vjeran originalu. Svaki jezik ima svoj duh i ritam, što je katkad veoma teško prenijeti iz jednog jezika u drugi. To dokazuje i činjenica da je Hrvatsko narodno kazalište odustalo od prepjeva opera na hrvatski i izvodi ih u originalu. Isto vrijedi i za liturgijsko pjevanje, s time da se kod svjetovne glazbe dopuštaju donekle i prepričavanja originalnog teksta, što je u liturgijskoj praksi nedopustivo.

Nažalost, nije uspjelo snimanje pučkih liturgijskih žumberačkih napjeva, koje je sve znao pokojni Milko Predović, a koje, jednom snimljene, ne bi bilo teško pretočiti u notni zapis. Inicijativa da se to učini propala je zbog odgađanja, budući da je Milko u međuvremenu umro. S druge strane, sve je manje ljudi koji znaju napjeve kako valja.

Što će dalje biti, ne zna se. Nastavak normalnog redovitog djelovanja Kora ovisi o mogućnosti održavanja proba i pjevanja na liturgijama u matičnoj crkvi. Ako bi se i nastupilo negdje drugdje, potrebno je održati nekoliko proba, jer se nije radilo mjesecima pa treba provjeriti spremnost za nastup. Za sada je prostor u kojem se održavaju probe u obnovi nakon potresa, a i matična crkva je iz istog razloga još uvijek izvan upotrebe. Neovisno o saniranju posljedica potresa, na mogućnost rada Kora utječe i neizvjesna situacija s korona-virusom. Ovo nam daje priliku da radimo na sređivanju notnog materijala ili njegovom umnožavanju i sličnim poslovima. Osim toga, pojedini pjevači pjevaju povremenu u grkokatoličkoj crkvi u Jastrebarskom ili se pridruže pjevačima katedralnog zbora u Križevcima. Na velikom događaju hirotonije novog vladike oca Milana Stipića bilo je prisutno nekoliko pjevača, a neki od njih pjevali su s Katedralnim zborom.

Andrija Bratanić i
Edith Zeltner-Nikšić

ZABILJEŽENO FOTO OBJEKTIVOM PO NAŠIM ŽUPAMA

Polnoćka na Drašćem vrhu

Polnoćka u Mrzlom Polju

Žumberčani iz Berka posjetili su zagrebačke Žumberčane – susret na Gornjem Gradu

Sanacija ograde nakon potresa uz samostan sestra Bazlijanki u Jurjevskoj ulici

Dirigent Katedralnog zbora gospodin Ozren Bogdanović primio je 2020. godine blagoslov pape Franje

Jedinstvena fotografija zagrebačkog nadbiskupa Franje Šepera sa bizantskom biskupskom krunom u grkokatoličkoj crkvi sv. Ćirila i Metoda na Gornjem Gradu 1965. godine.

Vojni sprovod hrvatskog branitelja Petra Obradovića u Kaštu 2020.

Nekadašnji veleposlanik RH u Rusiji gospodin Tonči Staničić darovao je Žumberačkom vikarijatu iznimno vrijednu ikonu Isusa Krista

Arhivu zagrebačke nadbiskupije predane su knjige rkt. župa Kalje i Žumberak koje su pronađene u Arhivu križevačke eparhije tijekom 2020. godine

Iz starog sošičkog albuma. Sjećanje na 90-te godine i na hrvatske vojnike koji su posjetili sošičku župu i samostan

Ovako se nekada na Budinjaku slavilo proščenje i sajmovi. Budinjačka legenda pečenjar Mirko

Sjećanje na nekadašnju Prvu pričest u Mrzlom polju 1980. godine

Časne sestre Bazilijanke i sošička djeca. Sošice 1939. godine.

Ilinje na Jezernicama 2020

Mladi iz Gajnica u Žumberku

Radost Božića u Kaštu

Vjernici na liturgijskom slavlju na Svetoj Geri 26 siječnja 2020

Zadušna subota, đakon Janko iz Ljubljanske nadškofije kadi

ŽUMBERAK
JUČER, DANAS, SUTRA

PREZENTACIJA 42. BROJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA

U Metlici održana svečana prezentacija Žumberačkog krijesa

U subotu 25. siječnja 2020. u slovenskom gradu Metlici održana je svečana prezentacija 42. broja Žumberačkog krijesa. Na svečanosti u dvorani sv. Nikole u ugostiteljstvu obitelji Grubač okupilo se više od dvjesto uzvanika koje je na početku prezentacije pozdravio glavni urednik Krijesa stavrofor Milan Vranešić. Dobrodošlicu svim gostima zatim je uputio domaći metliški grkokatolički župnik stavrofor Mihajlo Hardi. Nakon uvodnih pozdrava na hrvatskom i slovenskom jeziku prisutnima je o povijesnoj povezanosti Metlike i Žumberka govorio biskupski vikar o. Daniel Vranešić. Vikar je u svom izlaganju istaknuo povijesnu važnost Metlike kao mjesta gdje su zajedno djelovali grkokatolički uskočki svećenici, hrvatski glagoljaši i slovenski protestantski propovjednici. Svi su duhovni oci imali za cilj u 16. stoljeću u Metlici osnovati tiskaru u kojoj bi se tiskale crkvene knjige na glagoljici i crkvenoj ćirilici. Nadalje vikar je govorio o

Pozdrav glavnog urednika na početku svečane prezentacije

povijesnoj ulozi Uskoka koji su činili gradsku stražu i predstavljali stup obrane Metlike od Turaka.

Posebna pažnja u izlaganju posvećena je i grkokatoličkom svećeniku Joakimu Šobatoviću i slovenskom povjesničaru Janezu Vajkardu Valvazoru koji su u 17. stoljeću sakupili narodnu tradiciju Žumberačkih uskoka te ju objavili u poznatom djelu „Slava vojvodine Kranjske". Nakon povijesnog prikaza središnje predstavljanje novog broja Žumberačkog krijesa održao je Apostolski upravitelj Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Predstavljajući novi broj godišnjaka mons. Stipić detaljno je po poglavljima obradio

Mnoštvo uzvanika na prezentaciji Žumberačkog krijesa u Metlici

tematske cjeline. Ordinarij je govorio i o pastoralnoj važnosti Godišnjaka koji više od četiri desetljeća redovito svake godine dolazi u mnoge obitelji ovog dijela Križevačke eparhije. Uz sve tematske cjeline ordinarij je posebno naglasio cjelinu koja obrađuje žumberačko školstvo. „Upravo zahvaljujući žumberačkom školstvu ovaj je kraj dao Crkvi i narodu mnogo znamenitih ljudi koji su svojim djelovanjem ispisali stranice crkvene i svjetovne povijesti" – kazao je predstavljač ovogodišnjeg broja žumberačkog godišnjaka.

Domaćinu prezentacije i vlasniku ugostiteljskog objekta „Gera" gospodinu Zdravku Grubaču u ime uredništva uručen je prigodni poklon

Sastav „Žalci" iz Pribića svojim su pjesmama razveselili sudionike prezentacije

Po završetku središnjeg predstavljanja prisutnima su se obratili predstavnici lokalnih vlasti koje pokrivaju područje Žumberka. Uz predstavnike grada Samobora i Jastrebarskog prisutnima se obratio i načelnik Općine Žumberak gospodin Zdenko Šiljak koji je najavio skorašnji početak izgradnje velebnog kompleksa Parka prirode Žumberak. Veliki posjetiteljski centar vrijednosti gotovo trideset milijuna kuna graditi će se u Sošicama sredstvima Europske unije a značiti će zamašnjak za mnoga obiteljska gospodarstva u Žumberku. Na kraju svečanosti glavni urednik zahvalio je okupljenom grkokatoličkom i rimokatoličkom svećenstvu, predstavnicima vlasti, medija, kulturnih udruga i svim gostima. Svoj repertoar žumberačkih narodnih pjesama zatim su izveli članovi KUD-a Marko Vukasović iz Samobora, a uz žumberačke specijalitete druženje je nastavljeno uz zvuke pribićke skupine Žalci.

JDINSTVENA KARTA SA PRIKAZOM USKOKA IZ 1593. GODINE

Povijesni izvori obiluju podacima o ulozi Žumberačkih uskoka u čuvenoj bitci kod Siska 1593. godine. Bitka s Osmanlijama potpuno je promijenila tijek ne samo hrvatske već i europske povijesti, a za uspješni ishod bitke najzaslužniji su bili elitni kršćanski ratnici 16. stoljeća slavni Žumberački uskoci. U sukobu je sudjelovalo na turskoj strani oko 14 tisuća vojnika dok se na kršćanskoj strani nalazilo oko 4,5 tisuće vojnika, od toga čak 500 Žumberačkih uskoka. Uloga žumberačkih ratnika bila je u cijeloj bitci najvažnija, jer su kao elitni vojnici i specijalna postrojba dobili zadatak udariti po udarnim odredima turske vojske. Kolika je žestina borbe bila svjedoče i podaci o ukupno četrdeset poginulih uskoka u jeku borbenih djelovanja. No unatoč velikim gubitcima uskoci su izvršili zadatak i nanijeli protivniku poraz. Nakon pobjede vijest o pobjedi kršćanske vojske nad višestruko brojnijim protivnikom proširila se diljem europskih gradova a izrađene su i posebne karte koje prikazuju položajni smještaj vojnih postrojbi. Nedavno je pronađena i karta koja prikazuje položajni smještaj Žumberačkih uskoka u bitci kod Siska 22. lipnja 1593. godine. Karta svjedoči o povijesnoj ulozi koju su u temelje kršćanske Europe ugradili slavni predci današnjih Žumberčana.

Bakrena ploča na kojoj su prikazani Žumberački uskoci u bitci kod Siska 1593

ŽUMBERAČKI USKOCI VOJSKA GRADA ZAGREBA

(u obrani grada Zagreba od svibnja 1545. godine)

U travnju 1545. bosanski paša Ulama ojačan s požeškim Murat begom livanjskim i hercegovačkim Malkoč begom sanđacima započinje vojni prodor prema Hrvatskoj. Otpor su im pružili ban Nikola Zrinski i kapetan Juraj Wildenstein. No unatoč otporu Turci su već 2. svibnja 1545. bili pred Varaždinom utaboreni. Naskoro su turci krenuli dalje prama Konjšćini gdje su s kršćanima postigli mir. Čak su vojnici izvodili zajedničke igre tzv."lomljenje kopalja". U takvoj situaciji gdje je došlo čak i do grljenja između vojnika bana Zrinskog i turskog paše Ulame dogodio se nagli obrat. Naime Turci su iskoristili naivnost Zrinskog i Wildensteina i zaskočili su vojnike koji su se uslijed nereda razbježali po okolnim šumama. Naivnom banu Zrinskom uslijed bijega Turci su ubili i konja Mrkaša. Zrinski i Wildenstein pobjegli su u tvrđavu a isto i drugi vojni časnici. Zanimljivo da paša Ulam beg nije pustošio zagorsko područje već se nakon sukoba kod Konjšćine oduzevši banu preko tristo konja s velikim plijenom vratio u Banja Luku. O porazu ili bolje reći pljački kršćanske vojske kod Konjšćine 4. svibnja 1545. pisao je već slijedećeg dana Bartol Lehner tajnik kapetana Wildenstaina. Ta je vijest stigla i do zagrebačkog gradskog suca Josipa Bogdana koji je već istog dana kada je primio vijest o porazu kod Konjšćine, dakle 5. svibnja 1545. piše pismo žumberačkom uskočkom kapetanu Ivanu Warneku. To pismo upućeno je iz Zagreba u Kostanjevicu gdje se uskočki kapetan Warnek nalazio. Pismo je sačuvano u arhivu u Grazu a u njemu stoji: „Sad vam javljamo kao posve izvjesno da golema i vrlo jaka turska vojska nedaleko od našega grada po toj pretužnoj kraljevini naokolo mačem i ognjem bjesni, da je došla svakako podsjesti ovu našu varoš, ali je zadovoljivši se plijenom na neko vrijeme opet otišla. Gospodin ban i gospodin Wildenstein digli su vojsku, što su brojniju mogli, pa su se oduprli njima (Turcima) ali su posve razbijeni i s malo ljudi utekli. Sad nam već uhode i zasužnjeni Turci javljaju da će se Turci povratiti i posjesti ovu našu varoš. Molimo vas stoga za ljubav Božju i našu da nam pošaljete puškare, topnike i praha za topove. Inače prosvjedujemo pred Bogom i vama i očitujemo da smo u toj prostranoj varoši posve nedostatni za suzbijanje tako preokrutnog neprijatelja i ne će biti naša krivnja ake se dogodi nesreća ovoj našoj varoši i poslije onoj vašoj domovini" (Vjekoslav Klaić, POVIJEST

Najstariji sačuvani predmet Žumberačkih uskoka. Osobni bodež 16. stoljeće (Uskočki muzej-Stojdraga)

HRVATA, Knjiga V.). Original dokumenta u kojem se Žumberački uskoci pozivaju u obranu Grada Zagreba čuva u štajerskom arhivu u Grazu a objavljen je na izvornom jeziku u djelu: „Povijesni spomenici slobodnog kraljevskog grada Zagreba prijestolnice Kraljevine dalmatinsko-hrvatsko-slavonske; uredio Emilij Laszowsky, Svezak XII. Isprave god. 1526.-1564., str. 269., Zagreb, 1929." Uskočki kapetan Ivan Warnek nakon pismene molbe zagrebačkog gradskog suca Josipa Bogdana šalje u Zagreb u obranu grada dvjesto Žumberačkih uskoka posebno obučenih i iskusnih puškara. Prema povijesnim izvorima ova skupina od dvjesto uskoka zadržala se u Zagrebu duže vrijeme, vjerojatno do sredine 1546. godine. Žumberački uskoci osim što su bili elitni konjanici u svojim su jedinicama imali i posebne čete puškara. Postrojba uskočkih puškara koja je 1545. godine branila grad Zagreb (Gradec današnji Gornji Grad) od Osmanlija svakako zaslužuje da joj se današnje generacije oduže na primjeren način podizanjem prikladnog spomen obilježja na Gradecu.

SPOMEN NA USKOKE IZ ŽUMBERKA

Uskoci na slici bitke kod Siska 22. lipnja 1593. godine

Nedavno pronađena bakrena ploča iz 16. stoljeća sa prikazom Žumberačkih uskoka u bitci kod Siska uvelike plijeni pažnju. Na slici je prikazan uskok na čelu kolone kako nosi na koplju glavu Hasana paše Predojevića pred građane Karlovca. U Karlovcu se nekoliko dana nakon bitke 28.6.1593. održao mimohod pobjednika na kojem su na čelu kolone defilirali Žumberački uskoci i njihov zapovjednik karlovački general Andrija Auersperger. Ovaj brutalan način ophođenja sa ubijenim Hasan pašom donekle je razumljiv jer je u Sisku 22.6.1593. poginulo čak 40 Žumberačkih uskoka. Na slici su prikazani uskoci kako vuku tijela osmanlija zavezane za svoje konje. Uskoci su kod Sisaka presudili bitku. Oni su zauzeli most i spriječili spajanje turskih snaga. Na mostu i prilazima su se vodile najsnažnije borbe prsa o prsa tu je izginulo u borbi četrdeset Žumberačkih

Uskoci predvode pobjedničku povorku – ulazak u Karlovac. Original slika 16. stoljeće.

uskoka. Osveta Uskoka nad Osmanlijama koja je uslijedila bila je posljedica velikih gubitaka u ljudstvu. Treba imati na umu da je dobar dio Uskoka bio i rodbinski vezan pa su pogibiju svojih rođaka Uskoci teško podnijeli. Iz te pozicije razumljiva je donekle i njihova brutalnost prema Osmanlijama u bitci kod Siska. Zauzimanje mosta bila je dakle presudna u bitci. Povjesničari navode da je inače vrsni vojskovođa Hasan paša Predojević napravio najveću pogrešku kada je most ostavio nebranjen. To mu je kasnije i presudilo jer je izgubio odstupnicu i mogućnost spajanja sa ostatkom svojih snaga. Da je poslušao starog i iskusnog ratnika Memi bega, Hasan paša zasigurno bi pobijedio u bitci.

Zašto su Turci pobjegli pred Uskocima

U povijesnim prikazima bitke kod Siska 1593. uloga Žumberačkih uskoka zauzima posebno mjesto. Naime u silovitom napadu Uskoka na turske vojnike vidjelo se da je turska strategija zapravo manjkava. Naime tursko osvajanje svodilo se na zaposjedanje gradova i topništvu koje je rušilo bedeme i stvaralo paniku među običnim pukom. Turska vojska zapravo nije ulazila u otvorene sukobe sa suprotstavljenim vojnicima. Osim malog broja akinđija koji su se eventualno mogli suprotstaviti uskočkoj taktici. Kada su Turci vidjeli način vojnog udara kojeg su provodili Žumberački uskoci, a koji je bio uistinu brutalan, davali su se u panični bijeg pa su mnogi Turci od straha skakali u rijeku u kojoj su izgubili život. I sam paša Predojević od straha pred Uskocima skočio je u vodu te se utopio. Navodno je tijelo Hasan paše iz vode kukom izvukao neki „stari uskok Radić".

Uskoci su imali vojnu taktiku prodora sa konjicom u samo središte neprijateljskih borbenih skupina. Predaja govori o uskočkim konjima koji su bili tako izvježbani da su silovito upadali među ljude čineći na taj način paniku i strah kod neprijatelja. Takvo neustrašivo ratovanje ulijevalo je panični strah kod napadnutih Turaka koji su sebe smatrali dominantnima na vojnom polju. Karlovački general Andrija Auersperger koji je pripremao strategiju borbe kod Siska vrlo je dobro znao da u prve borbene redove, zbog podizanja morala ostatku vojske, mora uvrstiti elitnu uskočku konjicu. To se kasnije pokazalo uspješnom taktikom, jer su se kršćanski vojnici ohrabrili vidjevši uskoke u prvim redovima. Uskoci su u bitku kod Siska ušli iznimno dobro opremljeni vatrenim oružjem. Prema povijesnim izvorima uskočki konjanici imali su svaki čak po dva pištolja-kubure. Osim toga imali su uskoci posebnu jedinicu puškara za potporu konjici koji su bili postrojeni u nekoliko redova. Vrlo je zanimljivo na koji je način djelo-

vala ta jedinica. Naime po nekoliko uskoka puškara bilo je u redu, a iza njih opet novi red i tako po deset redova jednih iza drugih. U takvoj postrojbi nalazilo se pedesetak ljudi. Kada je krenula paljba izmjenjivali su se jedni za drugima tako bi se stvorilo borbeno djelovanje bez prekida. Dok su jedni pucali drugi su već punili puške i stajali u redu za novu paljbu. U bitci kod Siska unutar turske vojske bilo je vrlo malo vojnika sa oklopima što je povećavalo njihovu ranjivost.

Sačuvani predmeti iz bitke kod Siska

Nakon pobjede kod Siska uskocima i ostalim vojnicima ostao je na bojištu ogroman plijen. Prema zapisima koji su sastavljeni već istoga dana radilo se o ogromnoj količini oružja i drugih vrijednosti.

Zasigurno je najznačajniji plijen šator Hasan paše Predojevića sa svim inventarom. Do danas je od svega ostao sačuvan samo pašin plašt kojeg su u Ljubljani preradili u crkveni plašt. Taj je orginalni predmet ostao do danas sačuvan i nalazi se u ljubljanskom Narodnom muzeju (inventarni broj: 14585). Ostao je sačuvan i uskočki oklop kojeg su nosili vojni časnici iz Žumberka. Iz bitke je ostala sačuvana i originalna vojna zastava (tamnožute boje). Ta se zastava nalazi u vlasništvu obitelji Lazarini u

Svećenička misnica koja je izrađena od plašta Hasan paše Predojevića

Sačuvani oklop koji je nosio Žumberački uskok u bitci kod Siska

Zwettlu u Donjoj Austriji. Nije poznato je li ponegdje sačuvan još dio predmeta iz bitke u kojoj su Žumberački uskoci imali presudnu ulogu. Niti jedna druga bitka za uskoke nema toliku važnost jer je kod Siska zaustavljena do tada nezaustavljiva osmanlijska vojna sila.

U spomen na bitku kod Siska 1593.

Z obeh strani čez polje se bliskajo kopita,
zbor spahij in uskokov nasproti si drvita...

(Janez Menart)

ŽUMBERAČKI BRANITELJ MILORAD BEG STRADAO U VUKOVARU 1991.

Žumberački krijes posebnu pažnju posvećuje stradalnicima i vojnicima koji su dali svoj doprinos stvaranju samostalne hrvatske države. Sve do sada nisu objavljeni podaci o hrvatskom branitelju Miloradu Begu koji je svoj život položio sa slobodu hrvatskog naroda. Iako je Milorad rođen 4.2.1950. u Iloku obiteljski su mu korijeni u Žumberku. Njegov otac Marko rodom iz Sošica kršten je u grkokatoličkoj župi sv. Petra i Pavla, a majka mu je Dragica rođ. Brajčić iz Liješća (župa Radatovići). I supruga Milorada Bega je Žumberčanka gđa. Jasna r. Dejanović. U braku mu se rodio sin Vedran. Milorad Beg bio je djelatnik MUP-a te je kao policijski službenik u Vukovaru dočekao početak rata. Nakon početka agresije na Republiku Hrvatsku aktivno se uključio u obranu Vukovara kao policajac. Ostao je kao hrvatski branitelj sve do pada grada. Agresorska vojska ubila ga je 19. studenoga 1991. godine. Ekshumiran je iz masovne grobnice 6. svibnja 1998., a sahranjen je na zagrebačkom groblju Miroševac 14. svibnja iste godine.

Poginuli Žumberčan – hrvatski branitelj Milorad Beg

STARE FOTOGRAFIJE IZ ŽUMBERAČKOG ARHIVA U STOJDRAGI

Nadbiskup Alojzije Stepinac u Sošicama 22. svibnja 1935.
Treći s lijeva o. Janko Kalaj, drugi s desna o. Petar Gvozdanović

Grkokatolička crkva u Prgomelju kod Bjelovara

Izlet sjemeništaraca u Križevce 1935. godine

Mali Žumberčan na Boićkom vrelu kod Sošica

Žetelice na njivi kaštanskog župnika Petra Gvozdanovića

Žumberačka svadba

Bufet obitelji Dragelj (iz Dragoševaca) u Strizivojni u Slavoniji

Kamenolom poduzetnika Mile Vranešića (drugi s desna) u Zaluki kod Ozlja

Kolačari ispred crkve u Sošicama na Petrovo 1927. godine

Zanimljivost sa svečanosti otvorenja ceste u Pavkovićima.
Muški sjede – žene stoje

Proštenje u Tomaševcima 1927.
Župnik mrzlopoljski Janko Rapljenović sa vjernicima

Nekadašnja drvena ograda na ulazu u crkveni posjed u Pribiću

Žumberački dekan i pećanski župnik Makso Hranilović sa suprugom i kćerkom u Pećnom kod dvora

Na dan 28.10. 1935. Župnik Tomislav Firis sa prvopričesnicima župe Radatovići

Uspomena na 3. 2. 1935. Antunovo u Kaštu.
Treći s lijeva o. Ćiro Drohobecki, sedmi s lijeva o. Janko Šimrak,
četvrti s desna o. Petar Gvozdanović

Sošički župnik i vjeroučitelj o. Stanko Višošević sa učenicima
u sošičkoj školi 1941. godine

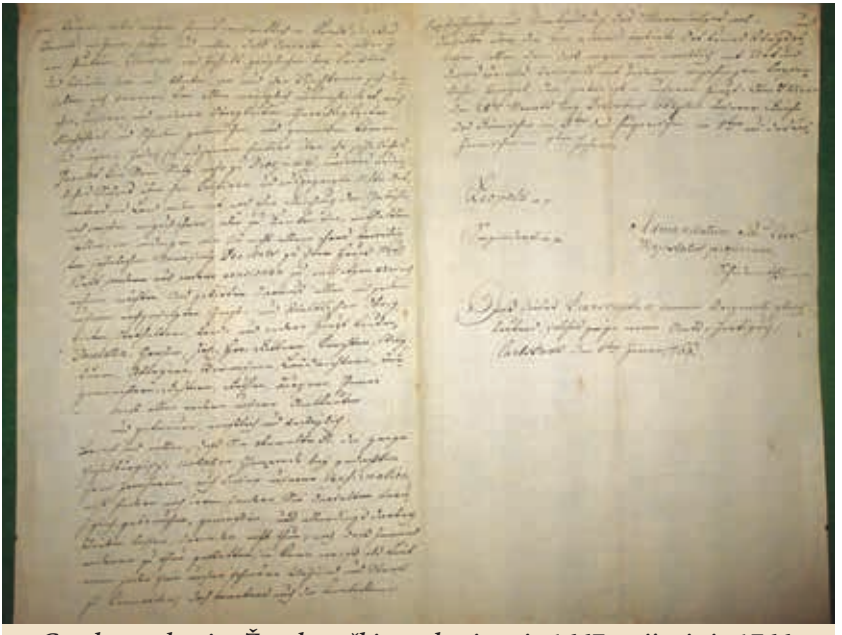

Svećenik dr. Juraj Pavić sa svojom obitelji

USKOČKI VINOGRADI

Uskočki vinogradi u Kaštu i sud u Kamenici

U djelu „Metlika – dve raspravi iz pravne zgodovine mesta in okolice" autora dr. Antona Svetine iz 1944. godine piše se o uskočkim vinogradima u okolici Metlike tj. na području današnje grkokatoličke župe Kašt. U 18. stoljeću u selu Kamenica održavao se poseban Vinogradarski sud nazivan u slovenskom jeziku „Vinogorsko zborovanje". Na tom su se sudu donosile odluke vezane za neka prvana pitanja. U jednom spisu iz 1712. godine spominje se uskok Petar Goleš koji se sudio radi duga. Godine 1713. zabilježen je slučaj uskoka Vida latkovića koji se sukobio sa jednim građaninom. Autor na str. 128. navodi slučaj od 25. 10. 1729. u kojem uskočki svećenik Ivan Prušćević traži od suda pravdu u predmetu zadužbine svetih liturgija koje je oporučno crkvi ostavila pokojna Mara Dančulović. Ista je Mara naime ostavila svoj vinograd za vječne mise. Prema a tadašnjim obi-

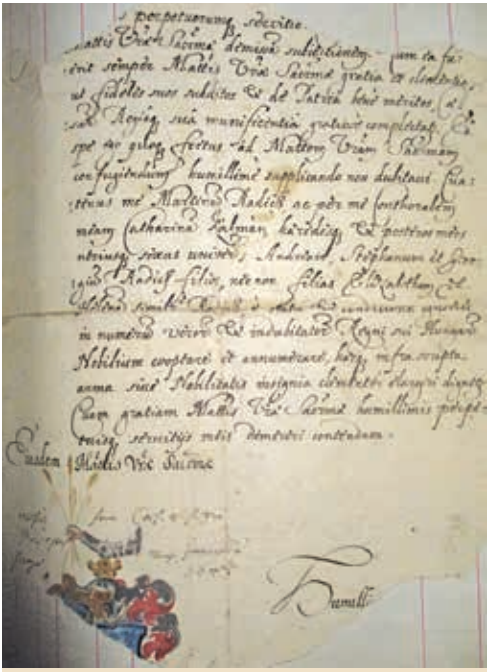

Carske povlastice Žumberačkim uskocima iz 1667. prijepis iz 1766. (Uskočki muzej u Stojdragi)

čajima u takvim slučajevima sud je prodavao vinograd a crkvi se isplačivala svota za vječne mise. Kasnije se u ovom predmetu spominje i Marko Prušćević. Osim ovog slučaja sud u Kamenici je 1732. godine raspravljao o sporu između uskoka Brzovića i Petra Badovinca radi vinograda u Brašljevici. Godine 1928. vodio je vinogradarski spor uskok Sava Vuksanović iz Brašljevice - podložnik žumberačke gospoštine. Ovaj se spor vodio kroz čitavih deset godina.

Nadalje od suda u Kamenici pravdu je tražio 1732. godine Petar Šajatović koji je tužio Jovicu i Tadiju Šajatovića iz Sošica koji su „s golom sabljom tukla po glavi njega i njegovog konja". Tuženik je tražio smrtnu kaznu ali se sud u Kamenici smatrao nenadležnim te je Šajatovića uputio da se obrati uskočkom sudu u kapetaniji u Podžumberku. Sud je opet bio pozvan presuditi u slučaju uskočkog vojvode Rade Boića čiji konj je napravio štetu u jednom vinogradu.

Nadalje u djelu dr. Svetine piše se o Mari Belopavlović kojoj je „ljubljeni oče Marko Popović" iz Škemljevca 1786. godine isplatio dio vinograda.

Ostaci originalne povelje obitelji Radić (Uskočki muzej u Stojdragi)

SJEĆANJE BRANITELJA IZ STOJDRAGE NA DOMOVINSKI RAT

U vrijeme Domovinskog rata Žumberčani iz Stojdrage aktivno su se uključili u obranu državnog suvereniteta. Dragovoljac i časnik Hrvatske vojske poručnik Zoran Rebić iz Stojdrage svjedok je vremena u kojem se stvarala moderna hrvatska država. Zoran Rebić prije Domovinskog rata pohađao je vojnu školu te je rat dočekao sa vojnim naobrazovanjem. Dragovoljno se prijavio u 151. samoborsku brigadu te odlazi na prvu liniju na Zapadnoslavonsko ratište.

Časnik HV-a poručnik Zoran Rebić

Zoran Rebić sa suborcima (donji red četvrti s lijeva) u mjestu Lovska 1992. g.

Dušan Delimarić i Milan Gvozdanović
(sjede donji red: treći i četvrti s lijeva)
Foto: Stari Grabovac kod Novske - „Trokut" 1992. godine.

Vojnik Damir Rebić (drugi s lijeva) na Zapadnoslavonskom ratištu sa suborcima

Djeluje u borbenom sektoru u naselju Kozarice kao zapovjednik postrojbe-voda te stječe časnički čin poručnika HV-a. Nakon 13.7.1992. kada je u Zapadnoj Slavoniji potpisan sporazum rasformirana je i postrojba te se 17.7.1992. povlači sa zapadnoslavonskog ratišta. Nositelj je Spomenice Domovinskog rata 1991., a u vojnoj evidenciji ima ukupno 300 dana borbenog sektora.

Osim časnika Zorana Rebića na zapadnoslavonskom ratištu sudjelovali su u jeku najvećih borbi i drugi Žumberčani iz Stojdrage o čemu svjedoče fotografije onog vremena. Sačuvane su slike vojnika Damira Rebića i Dušana Delimarića s prve crte.

Osim u vojne postrojbe Stojdračani su se uključili i u policijske jedinice. Od samog početka rata u policijsku jedinicu uključio se Perica Severović. Svi oni obavljali su u najtežim vremenima za Domovinu svoj zadatak. Kao potomci slavnih Žumberačkih uskoka Stojdračani su pokazali svojim primjerom kako država uvijek može na njih računati. Povijest će o Žumberčanima iz Stojdrage zapisati: VJERNI USKOČKI SINOVI - OBRANILI STE DOMOVINU.

Policajac Perica Severović (1992.)

U SPOMEN VELIKOM ŽUMBERČANU MILKU GAJSKOM 1928.-2020.

PREDSJEDNIKU VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE I POTPREDSJEDNIKU NK DINAMO

Žumberčani će u galeriju svojih velikana upisati ove godine i uglednog suca Milka Gajskog nekadašnjeg predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Milko se je rodio 17. prosinca 1928. godine u selu Sekulići-Gaj od oca Milka i majke Marte r. Smiljanić. Krstio ga je upravitelj radatovićke župe o. Tomislav Firis. Krsni kumovi bili su mu Milko i Ana Smiljanić. Dje-

NK Dinamo-Zagreb, osvajanje KUP-a Jugoslavije 1983.
S lijeva: Miroslav Ćiro Blažević, Milko Gajski i sin Vedran Gajski

tinjstvo provodi u selu Gaj u pobožnoj obitelji. Majka Marta dovodi ga kao dječaka 1938. godine u zagrebačko Grkokatoličko sjemenište. Školovanje nastavlja u klasičnoj gimnaziji u ulici Izidora Kršnjavog.

Nakon II. Svjetskog rata studira na Veterinarskom fakultetu a zatim nastavlja studij na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Studij prava završava 28. veljače 1955. godine. Karijeru započinje 1957. kao predsjednik Kotarskog suda u slavonskoj Orahovici. Nakon službe u Slavoniji vraća se u Zagreb te 30. ožujka 1972. postaje predsjednik zagrebačkog Okružnog suda. Godine 1988. vodi najveći sudski proces u povijesti hrvatskog pravosuđa na kojem je suđeno doglavniku NDH Andriji Artukoviću. Godine 1988. dne 21. srpnja Milko Gajski ostvaruje vrhunac karijere. Toga dana Sabor RH donosi odluku o izboru Gajskog za predsjednika Vrhovnog suda RH. U ozračju pada Berlinskog zida i dolaska demokracije Milko Gajski kao predsjednik Vrhovnog suda posteje predsjednik Republičke izborne komisije i vodi povijesne prve demokratske izbore u Hrvatskoj. Milko Gajski bio je tijekom svog života aktivan i u sportskom životu hrvatske metropole.

Od 1978. godine nalazi se u upravi Nogometnog kluba Dinamo, a od 1987. do 1989. vrši visoku dužnost potpredsjednika kluba iz Maksimira. Ugledni zagrebački Žumberčan Milko Gajski preminuo je u svom obiteljskom domu 25. studenoga 2020. godine u Zagrebu u dobi od 92 godine. Na vječni počinak ispratio ga je rođak i svećenik Milan Vranešić koji se od milog pokojnika oprostio najljepšim riječima. Milko ostaje svima u najljepšem sjećanju, a žumberačkoj zajednici na ponos.

ŽUMBERČAN NIKOLA MAGOVAC PROSLAVIO 100. ROĐENDAN

Ove godine Žumberčan Nikola Magovac proslavio je svoj 100. rođendan. Nikola je rođen 1. prosinca 1920. godine u selu Magovci. Osnovnu školu pohađao je u Kaštu a srednjoškolsko obrazovanje nastavio je u Karlovcu. Kao dvedesetogodišnjak odlazi u rat. Po završetku rata zaposlio se u matičnom uredu u Kaštu. Tu ostaje sve do 1964. godine kada sa obitelji seli u Zagreb. Radio je u tvornici Sljeme gdje je dočekao i mirovinu. Otac je tri kćeri; Marije Branke i Danice. Na svečanoj proslavi 100-tog rođendana sve najbolje zaželjela mu je supruga Marija, kćeri, zet, unuci praunuci, te ostala rodbina.

Žumberački krijes pridružuje se lijepim željama i nadodaje: Živio nam naš mili Nikola na mnogaja i blagaja ljeta!

Sretan 100. rođendan Nikola

Slavljenik Nikola Magovac sa svojim najbližima

VIJESTI IZ PARKA PRIRODE

Potpora razvitku lokalne zajednice

Investicija u novi posjetiteljski centar Parka prirode, vrijedna gotovo 27,5 milijuna kuna, započela je pred dvije godine i možemo reći da ulazi u zadnje etape svoje realizacije. Krajem idućeg ljeta će tako u centru Sošica biti otvorenje kompleksa koji se sastoji od pet objekata koji će biti izgrađeni u modernom stilu inspiriranim tradicionalnom žumberačkom arhitekturom. Kompleks će činiti zgrada posjetiteljskog centra sa suvenirnicom, zgrada sa smještajnim jedinicama, gospodarska zgrada, sanitarni čvor većeg kapaciteta te caffe bar s restoranom. Ovim putem zahvaljujemo izvođačima građevinskih radova, Tekton gradnji d.o.o., koji su se predano posvetili izgradnji centra od samog početka te su svojim iskustvom i stručnošću izrazito kvalitetni suradnici na ovom velikom projektu. Nadamo se da ćemo suradnju okončati na obostrano zadovoljstvo planiranim završetkom radova koji se očekuje krajem zime, nakon čega slijedi unutarnje uređenje prostora.

Unutarnji prostor bit će opremljen bogatom audio-vizualnom i informatičkom opremom koja će biti korisna kulturnim i obrazovnim institucijama,

Do kraja 2020. godine izgrađeno je pet novih objekata

organizacijama civilnog društva te privatnom sektoru s ovoga područja. Ugostiteljski dio kompleksa poticat će prodaju domaćih proizvoda, a prostorije sa smještajnim jedinicama imat će 4 spavaonice sa sveukupno 28 ležaja koje će biti namijenjene provedbi programa škole u prirodi, smještaju volontera te drugim korisnicima edukativnih programa i istraživačkih aktivnosti. Od ostalog sadržaja, izgradit će se i sportski teren, igralište za djecu, amfiteatar i parkiralište. Više od 50% sadržaja u sklopu projekta prilagođeno je osobama s invaliditetom. Sve vanjske površine Centra bit će uređene popločenim stazama, a različiti nivoi Centra bit će povezani rampama i dizalima. Tiskani materijal na Braillovom pismu, poput plakata i brošura, već je dostupan u eko-centrima Slani Dol i Budinjak.

Jedan primjer nove turističke ponude

Kada se radovi privedu kraju, ovaj centar u središnjem dijelu Parka prirode služit će u izložbenu, edukativnu i turističko-informativnu svrhu, a time se pružaju i nove mogućnosti za provođenje edukacijskih i prezentacijskih sadržaja s ciljem podizanja svijesti o prirodnim i kulturnim vrijednostima ovoga Parka prirode i potrebi njihove zaštite i očuvanja. Dio Centra će biti namijenjen prezentaciji i ponudi lokalnih proizvoda i suvenira čime će se dodatno investirati u održivi razvoj lokalne zajednice.

Uz 9 planinarskih domova i 12 ugostitelja, na području Parka prirode trenutno je 15 smještajnih objekata od kojih je najviše kuća za odmor, a

barem njih 5 otvoreno je nedavno - vjerojatno je takav porast i potaknut gradnjom posjetiteljskog centra i povećanom promocijom ovoga područja, što nam budi optimizam kada govorimo o revitalizaciji lokalnog gospodarstva. S obzirom na trenutnu povećanu potrebu za boravkom u prirodi, kuće za odmor idealne su oaze mira za obitelji koje žele provesti vrijeme u zdravom okruženju bez velikog broja ljudi, a istovremeno obogatiti odmor dodatnim kulturnim i športskim sadržajima na području Parka.

Odličan projekt kojemu se veselimo je i Rekonstrukcija planinarskog doma Vodice vrijedan preko 5 milijuna kuna kojim će Planinarsko društvo Dubovac osuvremeniti postojeći dom i toplo se nadamo da će tako obogatiti žumberački kraj s više planinarskih aktivnosti.

Tokom sezone, centar u Budinjaku i ovaj u Sošicama sada zajedno imaju 20 električnih bicikala za najam, postavljene su pametne klupe s Wi-Fi pristupom na 3 turistički zanimljive lokacije oko Sošica, a kroz projekt su napravljene i nove turističke karte te nekoliko brošura o prirodnoj i kulturnoj baštini. Razvijene su i dvije poučne staze koje kreću iz centra Sošica, jedna prema etnografskoj zbirci sestara Bazilijanki i druga prema Sopotskom slapu, a u planu je i nabavka suvenira od lokalnih proizvođača. Udruga Žumberačke vile osmislit će i pokrenuti novu lokalnu manifestaciju koja će se nastaviti održavati svake godine. Općina Žumberak uredit će park u središtu Sošica.

Daljnje ulaganje u posjetiteljsku infrastrukturu vrijednu nekoliko stotina tisuća kuna je i suradnja Javne ustanove s lokalnom akcijskom grupom Vallis Colapis kojom će se obogatiti ponuda s nekoliko novih biciklističkih ruta i klupa za odmor na području Parka prirode koje administrativno spada unutar granica grada Ozlja i općine Žumberak. Otvorenje centra predviđeno je za rujan 2021. godine, a više informacija pronađite na sosice.eu, već postavljenoj web stranici novog posjetiteljskog centra Parka prirode.

Očuvanje genofonda Uskočke lipe za sva vremena

Moramo spomenuti još jednu lijepu suradnju koju ostvarujemo s Hrvatskim šumarskim institutom, a tiče se Uskočke lipe iz Šobatovića koja je ove godine osvojila 5. mjesto u natjecanju za Hrvatsko stablo godine. U želji da se genetski materijal ovog znamenitog stabla očuva, Institut bi uzeo grančice stabla te ih vegetativno razmnožio. Na takav način bi se proizveli klonovi Uskočke lipe koji bi se sadili i na drugim lokacijama te bi se omo-

gućila trajna prisutnost ovog stabla na Žumberačkom gorju. Kako i prenosi Institut, time je moguće osigurati postojeće vizure ovog krajolika, koje predstavljaju izuzetno bitan element prostorne vrijednosti, a time se ujedno čuva osebujnost i bogatstvo hrvatske kulturne i prirodne baštine.

Uskočka lipa u selu Šobatovići, kandidat za drvo Hrvatske

ZABILJEŽENO FOTO OBJEKTIVOM

Novouređena punionica za električne bicikle u Sošicama

Natkriveni izvor u Rožancu kod Gornje Vasi

U zagrebačkom Etnografskom muzeju tijekom 2020. održana je izložba o uskoku Janku Šajatoviću – Krabatu

Ove godine započeli su radovi na izgradnji Posjetiteljskog centra Parka prirode u Sošicama

Zarastao je granični prijelaz u Brezovici kod Radatovića

Postavljeni su novi panoi na svim ulazima u Žumberak

Po starim uskočkim putevima – izlet konjanika i kočija od Sošica do Jezernica

KNJIŽEVNI PODLISTAK

Lijepom Samoboru

Samobore divni grade;
Vjekovima ti se trudiš,
cijelom svijetu nešto nudiš.

Samoborsko gorje ljepotom uzdiše,
a Žumberačko uz njeg diše.

Kapela Sveta Ana
pjesničkom je dušom opjevana.
Glazba je ovdje od davnina snila
i najljepše svoje snove,
ovdje ostavila.

Vungriščak;
Šetnicom nas do starog grada vodi,
Povremeno u srednji vijek odvodi,
Viteškim igrama predvodi.

Uspavana ljepotica Samobora to je,
uz bistri potok Gradna,
čeka odmor duše tvoje.

A Samoborskem fašniku
nigdar kraja nebu,
dok god ga Samoborci
vu svojemu srcu nosiju!

Danica Telišman

Na obali rijeke

Dok sjedio si
na obali rijeke,
voda je protjecala
i vrijeme je protjecalo.

Tebi jedino nije protjecalo.
To tvoja je voda
i tvoje je sve vrijeme
koje si proveo
sjedeći na obali rijeke.

Kao da si doticao vječnost,
mislio si o prošlosti,
u sadašnjosti mislio i
na budućnost.

I tko god sjedne
na obalu rijeke znat će
da nestaju makar na trenutak
neki zakoni fizike.

Jer tamo se natječe
prolaznost s vječnošću.

A voda je protjecala
i vrijeme je protjecalo
dok sjedio si
na obali rijeke.

Ivan Mlačić

Dopusti suzama

Pusti priče
život je samo pjesma
nekad radosna
ponekad žalosna
mijenja se kao
volja gitarista
a mi plovimo
valovima nota
skakućemo po ljestvici
kao prsti gitarista.

Pusti priče
život je samo pjesma
prožeta smjehom i suzama
zagrljajima i odbijanjima
nezaustavljivim plesom
na ljestvici prepreka.

Zapjevaj o njima
ne štedi riječi ni glasa
dopusti suzama
da lete s pjesmama.

Mi plačemo
kad ljubav dodirujemo
mi plačemo i
kad ju odbijamo
životom pjevamo
arije i serenade
ode i tužaljke
mi živimo i pjevamo
sa smjehom i suzama.

Pusti priče
život je samo pjesma
dopusti suzama da lete s pjesmama.

Katica Lenardić

Razmisli

Ako se osjećaš
kao ptica bez zaslona
kao cvijet bez mirisa
kao val u ritmu
brzog gibanja
Ako se osjećaš
kao umorni slikar
s kistom istrošenim
Razmisli...
Ne odbacuj ljubav
zbog jednog sumraka.

Vlasta Mažuranić

Dođi u bijelu noć Kriste

Bijela noć biserima posuta
bjelina tamu pobijedila
ovaj dio zemlje
svečano te dočekuje
u raskošnoj haljini
satkanoj od pahulje

Dođi Kriste
ne ostavljaj nas same
tepih bijeli Tebi smo prostrli
u biserima posutoj noći

Naše čežnje do tebe plove
srce vibrira za postojanje
duše čekaju da zauvijek se spoje

Taj trenutak se približava
noć u bijele pahulje sve obukla

Dođi Kriste...
haljine nam pospi sjajnim iskrama
duši reci da je spremna

Dođi Kriste...
ovaj dio zemlje
svečano te dočekuje
u raskošnoj haljini
satkanoj od pahulje.

Katica Lenardić

NOVO IZDANJE ORDINARIJATA KRIŽEVAČKE EPARHIJE

Iz tiska je izišla nova knjiga Ordinarijata križevačke eparhije. U novom djelu se na znanstveni način prikazuje povijest Marčanske i Križevačke eparhije. Osim o povijesnim biskupijskim sjedištima na sjeveru Hrvatske u radu se opisuje i javnosti slabo poznata povijest grkokatoličke crkve u Slavoniji i Dalmaciji.

Na temelju povijesnih dokumenata piše se o nekadašnjem grkokatoličkom biskupijskom sjedištu u Pakracu. U Pakracu je naime četiri godine (1699.-1703.) postojala grkokatolička katedrala posvećena sv. Trifunu, a tu je stolovao i grkokatolički biskup Petronije Lubibratić koji je sahranjen u Pakracu. Kasnije od 1704. pravoslavni kupuju grkokatoličku katedralu sv. Trifuna i daju joj novo ime Presvete Trojice pod kojim i danas postoji u Pakracu. Danas tek rijetki znaju da je sadašnja pakračka pravoslavna sabornaa crkva zapravo bila grkokatolička katedrala sve do 1704. godine. Osim o slavonskim grkokatolicima u novom djelu piše se i o dugoj, ali nepoznatoj povijesti grkokatolika u Dalmaciji. Djelo iznosi jedinstvene podatke o čak trojici grkokatoličkih biskupa u Dalmaciji o kojima crkvena javnost gotovo ništa ne zna. Trojica grkokatoličkih dalmatinskih vladika: Epifanije Stefanović, Nikodim Busović i Venedikt Kraljević ostavili su uza sebe niz dokumenta koji se uglavnom čuvaju u Arhivu kongregacije za širenje vjere u Rimu. Ti su jedinstveni dokumenti sada objavljeni i osvjetljavaju crkvenu povijest u Dalmaciji na jedan sasvim drugačiji način. Djelo se može nabaviti u sjedištu Ordinarijata u Križevcima te u zagrebačkom Grkokatoličkom sjemeništu na Gornjem Gradu.

IZIŠLA RETROSPEKTIVA SVEĆENIKA ŽUMBERAČKOG VIKARIJATA IKONOPISCA O. MIHAJLA HARDIJA

Iz tiska je izišla retrospektiva svećenika Žumberačkog vikarijata ikonopisca o. Mihajla Jozafata Hardija. U retrospektivi koja nosi naslov „Ikone o. Mihajla na razmeđu istoka i zapada" u prvom dijelu donosi se općeniti prikaz nastanka ikonografije kroz povijest Crkve.

U opisu razvoja ikonografije posebna je pažnja posvećena i razlikama u shvaćanju ikona na crkvenom istoku i zapadu. U posebnoj cjelini „otac Mihajlo ikonopisac svetoga" piše se o jedinstvenom radu ovog umjetnika koji izrađuje ikone istočnih i zapadnih svetaca. Retrospektiva nadalje donosi veliki intervju s ocem Mihajlom a objavljeni su i intervjui iz drugih časopisa koji su tijekom prošlog vremena pratili njegov rad. Na stranicama rada zabilježene su i izložbe ikona koje su održane u Sloveniji i Hrvatskoj. Uz ikonografski prikaz retrospektiva bilježi i snimljene nosače zvukova CD-ove koje je snimio o. Hardi. Na kraju retrospektive otisnute su ikone - autorski radovi metliškog župnika o. Mihajla Hardija.

Svećenik ikonopisac o. Mihajlo Jozafat Hardi

Nova knjiga o
Jovanu Hraniloviću
GLAS KONCILA 2020

Novi roman o
Krabatu Janku Šajatoviću
naklada Bošković

IN MEMORIAM

Vlč. STJEPAN ROŽANKOVIĆ

(1965.-2020.)

Dekan Jastrebarskog dekanata i župni upravitelj Župe sv. Nikole biskupa iz Jastrebarskog preč. Stjepan Rožanković umro je u srijedu 25. ožujka u KBC sestre milosrdnice u 55. godini života i 29. godini svećeništva.

Preč. Rožanković rođen je 11. rujna 1965. godine u Gornjoj Bučici od oca Branka i majke Marije r. Rožanković. Nakon završene osnovne škole u Bučici i Interdijecezanske srednje škole za spremanje svećenika u Zagrebu upisao je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu po završetku kojeg je zaređen za đakona 21. srpnja 1989. godine, a za svećenika 23. lipnja 1991. godine po rukama zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Kuharića.

Svećeničku službu započinje kao župni vikar u Župi sv. Vida u Brdovcu od 1. rujna 1991. do 12. kolovoza 1995. godine. Potom je imenovan upraviteljem Župe Presvetog Trojstva u Barilovićkom Cerovcu gdje obnaša službu od rujna 1995. do 25. kolovoza 2001. godine. U tom vremenu povjerena mu je potpuna pastoralna skrb za pripadnike filijale Krnjak Katoličke misije za prognanike iz BiH u Tušiloviću od rujna 2000. do 25. kolovoza 2001. godine.

Te iste godine 26. kolovoza imenovan je upraviteljem Župe sv. Nikole biskupa u Jastrebarskom koju je obnašao sve do 3. veljače 2020. godine kada je zbog zdravstvenih razloga spriječen vršiti svoju župničku službu.

Bio je upraviteljem Župe sv. Jurja mč. u Plešivici u dva navrata: od rujna 2007. do 22. kolovoza 2009. godine te od 26. kolovoza 2012. do 21. kolovoza 2019. godine.

U službu dekana Jastrebarskog dekanata biran je tri puta: od 1. studenoga 2004. do veljače 2010., od 1. ožujka 2010. do 14. studenoga 2015. i treći put od 15. studenoga 2015. godine.

Preč. Rožanković bio je i član Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije.

Maestro VLADIMIR KRANJČEVIĆ

(1936.-2020.)

Rođen je 21. studenoga 1936. u Zagrebu. Studij klavira završio je na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji u klasi Ladislava Šabana, a dirigiranje je studirao kod Slavka Zlatića i Igora Markeviča. Usavršavao se u Monte Carlu, a magistrirao je u Beogradu u klasi Vojislava Ilića.

Od 1970. profesor je i direktor Muzičke škole Vatroslav Lisinski, potom profesor na Pedagoškoj akademiji a od 1978. do umirovljenja 2007. profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Bio je šef-dirigent Komornog orkestra Vatroslav Lisinski (1972.-1976.), Akademskog zbora „Ivan Goran Kovačić" (1974.-1987.), Mješovitog zbora HRT-a (1976.-1982.), Zagrebačkih madrigalista (1980.-1985.), Simfonijskog orkestra HRT-a (1983.-1988.), u muzičkoj produkciji RTB-a (1988.-1991.) i Komorne opere b.b. Zagreb (od 2006.).

U dva mandata, od 1994. do 2002. bio je ravnatelj Opere HNK. Jedan je od utemeljitelja Varaždinskih baroknih večeri 1971. uz koje je svojim profesionalnim djelovanjem ostao vezan gotovo do kraja života.

Maestro Vladimir Kranjčević bio je počasni član Hrvatskog društva glazbenih umjetnika, a 2018. godine primio je i Nagradu „Lovro pl. Matačić" za životno djelo.

Ostat će zapamćen po mnogobrojnim koncertima na kojima je dirigirao, poput onoga 31. ožujka 2015. kada je u zagrebačkoj katedrali sa zborom Ivan Goran Kovačić izveo Bachovu „Muku" te po „Hrvatskoj misi" Borisa Papandopula 1983. na Dubrovačkim ljetnim igrama, izvedenoj u Franjevačkoj crkvi.

Ispraćaj pokojnika bio je 14. veljače 2020. u u krematoriju na Mirogoju.

JOSIP PRUDEUS

(1944.-2020.)

25. siječnja u 76. godini života preminuo je Josip Prudeus, učitelj hrvatskog jezika i povijesti, „pjesnik pod malim odmorom" – kako je sam za sebe volio govoriti. Pjesnik i novinar, rođen je u Samoboru 21. ožujka 1944. godine, od oca Ivana i majke Milke rođene Runtas. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Slavonskom Brodu gdje je i diplomirao na Pedagoškoj akademiji. Službovao je kao učitelj u Slavonskom Brodu, Sibinju, Rabu i Samoboru. U vrijeme hrvatskoga proljeća suđen je na montiranom političkom procesu u Požegi kao član Ogranka Matice hrvatske u Slavonskom Brodu.

Josip Prudeus za djecu je pisao od 1965. godine. Objavljivao je u Modroj lasti, Smibu, Galebu, Radosti, Pogledu, radio postajama Zagreb, Sljeme, Sarajevo. Autor je stotina pjesma i priča za djecu, mladež i odrasle te više slikovnica za mladež. Autor je brojnih scenarija za koncerte samoborskih, ali i mnogih amaterskih društava izvan Samobora. Napisao je pjesmu „S Papom Kristu po Mariji" čija je praizvedba bila u Mariji Bistrici prigodom dolaska sv. pape Ivana Pavla II. u Hrvatsku 1998. godine. Godine 2008. dobio je povelju pape Benedikta XVI. za 60 godina ministriranja. Autor je mnogih misa, litanija i skladbi posvećenih svecima i mučenicima Katoličke Crkve.

Bio je član Društva hrvatskih književnika. Uvršten je u Antologiju hrvatske haiku poezije, Antologiju hrvatske uskršnje poezije, Antologiju hrvatske ljubavne poezije, Antologiju 800 godina Franje Asiškoga, Antologiju haiku Ivanić Grada, zastupljen je pjesmama u zbornicima: Ljubica, Pri svetem Mihalu, Zelinskim bregima i mnogim drugim zbirkama pjesama.

Kao član Ogranka Matice hrvatske u Samoboru, svojim je talentom i radom uvelike doprinio očuvanju kulturne baštine i razvitku samoborskog pjesništva. S ljubavlju je pratio i podupirao mnogobrojna kulturna događanja. Na Jožin rođendan i imendan, 21. ožujka 2015. godine, Ogranak Matice hrvatske u Samoboru u njegovu je čast u suradnji s Gradskom knjižnicom Samobor, Tamburaškim društvom Ferdo Livadić i Pučkim otvorenim učilištem Samobor organizirao „Josipovo s Jožom", na kojem su sudjelova-

li mnogobrojni umjetnici, prijatelji i suradnici s kojima je Jože surađivao tijekom svog bogatog stvaralačkog života.

Napisao je sedamdesetak pjesama o Samoboru, od kojih je 39 uglazbljeno. Scenarist je više filmova o Samoboru. Kao mentor darovitim učenicima 33 godine radio je u Školi dječjeg stvaralaštva u Novalji i Novigradu, a posljednjih je 18 godina bio imenovan za glavnog koordinatora Škole. Svoj učiteljski radni vijek završio je u Osnovnoj školi Samobor, kojoj je darovao životnu zbirku: 380 slika, 230 keramika, 80 batika, 500 DVD-ova i 3000 knjiga. Autor je brojnih plakata, pozivnica, kataloga, letaka, diploma i povelja.

Josip Prudeus jedan je od utemeljitelja Večeri hrvatske ljubavne poezije na Ljubičinu grobu i urednik prvih zbirki ljubavnih pjesama hrvatskih književnika „Ljubica". Autor je naziva „Ponosnica" za branitelje, pisao je ratne reportaže, tijekom Domovinskog rata pokrenuo je akciju „Samobor otvara srce" za Hrvatski Ćuntić, u kojoj je skupljeno 6000 knjiga za spaljenu franjevačku knjižnicu. Autor je i imena „Vatreni" za hrvatsku nogometnu reprezentaciju.

Godine 2004. dobio je nagradu za životno djelo Grada Samobora, a 2009. godine, odlukom Hrvatskog sabora, dobio je državnu nagradu Ivan Filipović za životno djelo.

Gđa. MARIJA STIPANOVIĆ rođ. LATKOVIĆ

(1930.-2020.)

Posljednje pismo majci

Draga majko naša, ove dvije noći provedene u Jelavu letjele su slike kroz glavu svakog našeg susreta, dolaska i odlaska i ispraćaja. Još dugo bi ispred kuće mahala dok si vidjela auto. Nema više, sve je otišlo u sjećanjena divnu majku, a sada još jednu zaprtu kuću. Ako je postojala sudbina, onda Vam veliko hvala što ste mi rodila jedno divno ljudsko stvorenje – Vašu Maricu, kojoj ste vjerovali, voljeli i čeznuli uvijek za njom.

Četvero djece ste stvorila sa svojim Nikom u Jelavu – kući poštovanoj i viđenoj u Visoču. Radila je majka Mara teške težačke poslove na njivi i vinogradu škrte žumberačke zemlje, podizala svoju dječicu sa svojim Nikom Jelavskim, a kući je ostajala bakaTona da nahrani, obuče i za školu spremi svoje unuke. Učila ih od malena da slušaju, rade šta mogu i pripremala ih za život da se sluša i poštuje, učila ih ko mora putem ići prvi kroz selo – sestra Draga naprvo, jer je ona starija!

Dok su roditelji bili u Dutrovici – u vinogradu, osnovnom osloncu da se napravi dobro vino, da se proda, plati porez, kupe nove čizme za zimu, za pješačenje do Sošica u školu. Baka Tona spremala je svoje unučice Maricu i Dragu, unuka Iliju i Milana, češljala je svoje mezimice, a Ilu sokolila da ih pazi i čuva.

Draga naša majko, oprostite mi što Vam sada spominjem i evociram uspomene djece Vaše, Vaših anđela kojih brzo po odrastanju postadoste željni. Svi smo mi danas roditelji i znamo kako se iščekuje, nada i strepi nad rođenim djetetom. Ti si se, draga majko, načekala, osluškivala, strepila i nadala. Prošlo je nepunih pet godina od kada si napustila svoj Jelav, svoju kućicu, svoju slobodicu, svoje toplo gnijezdo u kojem si nas željno očekivala sa toplom pogačom, zeljem i cijelim krumpjerima – jer to tvoja Marica najviše voli.

Draga majko, ne želim da danas, ovog tužnog dana, kada se rastajemo sa tobom, vrijeđam bilo čije sujete, principe, odgovornost za tvoju patnju i tako tužan i surov kraj! Naša majka je poživjela 90 godina, ali majka nikad

nije prestara – majka je samo jedna! Ali ostaje samo bol, zašto baš ovako surovo sa maskama, strahom, zlom i nevjericom, neću draga majko da sve ovo nazivam urotom, zavjerom i svim mogućim kugama novog doba, ali ostaje pravilo – ko se rodi, od zapisanih životnih znakova na svom životnom putu pobjeći se ne može.

Draga naša majko, u proživljenm životnom vijeku, kada si skoro pozavršavala svoje poslove – odlaziš u dom za stare i iznemogle, gdje počima tvoja Golgota, jad i čemer. Nisi mogla da prihvatiš novi način življenja, a svjesna nisi bila da sama više ne možeš. Taj novi život u domu. Mislila si danonoćno na svoje toplo gnijezdo – svoj Jelav, na svoja drva koja neko krade – pričinjalo ti se u besanim noćima svega i svašta, ružnog i tužnog.

Dolazila je tvoja Marica iz daleka, obično pred berbu ili Sesvete da te izvede iz doma, da desetak dana budete skupa, ložite vatru, pečete poviticu i duboko u noć slušala je tvoje priče, tople, majčine… Ali povratak u dom bivao je sve teži, bolniji, žalosniji uz bolno tvoje i Maričino naricanje.

Dolazila je tvoja Draga iz Australije da ti upriliče lijepo druženje za rođendan sa cjelokupnom rodbinom, dolazili su tvoja Danica, Ile, tvoj mezimac unuk Milan, a ti si samo pakirala svoje krpice, uvijek u iste zavežljaje da bježiš svojoj kućici – svojoj slobodici. Pakujući, čekajući, izvirujući čekala si svoje spasenje, izbavljenje – samo kući, samo u Jelav. Sve si mislila, sve si htjela, sve si iščekivala a svjesna nisi bila da sama biti ne možeš – padaš draga majko, odvoze te u bolnicu, ne možemo do tebe, barem da te vidimo, mahnemo, ohrabrimo i nešta donesemo.

Ne bi ovaj oproštaj sa našom majkom bio toliko bolan i tužan da nam iz bolnice ne bi sve tako surovo, prijeteće, obavezujuće, od limenog sanduka pa nadalje, da ni u svojoj pripremljenoj sobi nisi otišla. Sve ćemo mi to ispoštovati, ali ostaje žal, ostaje praznina, nešta nedorečeno, nešta što si zadnje htjela, a kazati nam nisi mogla.

Draga naša majko, ostaje samo da ti kažemo – kuća nije blatna, okrečena je, a bojala si se da ćeš umrijeti – a kuća će biti blatna. Sve si sada napokon svoje poslove pozavršavala i spakirala u zavežljaje sjećanja koje si odnijela u nebo – zauvijek!

Putuj draga naša majko na krilima anđela, pronađi svoje čedo, mlađanog Milana, svoga Niku, mahnite svojoj Dragi, Ani i Ireni, svojim praunukama i kažite im da ste na nebu među zvijezdama, gdje nema više tvoje patnje i bola. Ostaje bol tvojoj majci, Ili, Milanu, Danici i Branku, bol i tuga u ovoj kućici jelavskoj – koja ostaje prazna i pusta.

Hvala ti, draga majko, na neizmjernoj dobroti i ljubavi, ostala si žaljna svojih najmilijih, svojih unuka i praunuka koje su ti pokazivale „kako baka nosi štap". Stalno si kovala planove za svoga prvenca i mezimca, unuka Milana, u mislima ga ženila i htjela da samo to dočekaš. Putuj, draga naša majko, bako, prabako u nebeska prostranstva, gdje nema više patnje, bola i muke. Nađi mira i spokoja svojoj napaćenoj životnoj priči ovozemaljskoga bivanja, nađi mira svojoj plemenitoj duši u nekom boljem, pravednijem raju!

Neka ti je laka ova žumberačka zemljica.

Počivaj u miru, majko naša!

kćerka Marica Mudrinić i zet Branko sa unukama Ljiljanom i Biljanom i praunucima Lukom, Leom, Elenom i Janom

sin Ilija Stipanović, snaha Danica i unuk Milan

kćerka Draga Zec (Australija) sa unukama Irenom i Anom i praunukama Anom, Bjankom i Emili

DANICA CAR
rođ. SMILJANIĆ

(1930.-2020.)

Dana 3. lipnja 2020. godine zauvijek nas je napustila Danica Car rođena Smiljanić iz Doljana (Gabrišina) rođena 11. srpnja 1930. godine. 1950. godine udala se za Nikolu Cara (Mikičinog), selo Brezovica 4. U skladnom braku rodila je kćer Branku i sina Nikicu(Braco). Bila je brižna majka i dobra gazdarica, a u njenoj „kujinji" vajk se našla kupica vina ili rakije te dobre šunke za mnoge prolaznike poznate i nepoznate. Nakon smrti supruga 2000. godine preselila se u Samobor.

Vječnaja pamjat!

Ožalošćeni: kćer Branka, sin Nikica, snaha Nada, zet Milan, unuci Lidija, Lana, Leonarda, Nikola, praunuci Sofija i Adrijan.

MARTA MILČINOVIĆ
rođ. VRANEŠIĆ

(1920.-2020.)

Naša draga i voljena Marta Milčinović rođ. Vranešić, blago je u Gospodinu preminula 29.11.2020.g. u 100. godini života. Njezina dobrota i svaka riječ ostati će nam u vječnom sjećanju.

Vječnaja pamjat!

Tugujući sin Miroslav sa suprugom Anitom, kćerka Nada, zet Ivo, unuci, praunuci, te ostala rodbina.

DRAGICA VIDOVIĆ
rođ. BRATELJ

(1938.-2019.)

U petak 7. Lipnja 2019. u 82. godini preminula je gospođa Dragica Vidović rođena Bratelj. Dragica je rođena 14.3.1938 godine u Brateljima od oca Tome i majke Malčike rođene Šimrak. Kao maleno dijete sa svega tri godine izgubila je majku, oca i brata, u nesretnom Drugom svjetskom ratu. Nakon teške tragedije brigu o njoj preuzeli su braća Janko, Pero i sestra Mara. Godine 1959. udaje se za Pavla Vidovića iz sela Osunje gdje živi u skladnom braku.

Dragi Bog podario im je petero prekrasne djece: Zdenka, Zlatu, Nadu, Marijanu i Veljka. Vrijedna i radišna obitelj obrađivala je zemlju i vinograd da bi živjela i od skromnog prihoda školovala djecu. Uvijek vedra i vesela rado je u svoj dom primala sve putnike namjernike, a posebnu ljubav koju je usadila u svoje najmilije sina i kćeri ostat će neizbrisiv trag u njihovim životima. Dok ju je zdravlje služilo redovito je odlazila na svetu liturgiju s unucima u svoju župu. Na vječni počinak uz veliko mnoštvo naroda ispraćena je iz crkve sv. Nikole u Osunji 10. lipnja 2019. godine. Odlaskom naše najmilije mame u tugu je zavijena cijela obitelj.

Hvala draga majko i bako za veliku ljubav i dobrotu koju si nam dala. Neka joj je laka zemljica i neka ju čuvaju anđeli.

Njeni najmiliji: sin Veljko, kćeri Zdenka, Zlata, Nada i Marijana, brat Pero, sestra Mara, zetovi, snaha, unuci i praunuci

BORIS GRČIĆ

(1952.-2020.)

Rođen je 1952. godine u Zagrebu od oca Andrije i majke Mare. Osnovnu i kemijsko-tehničku školu i kemijsko inženjerstvo na Tehničkom fakultetu završio je u Zagrebu. Godine 1975. sklopio je brak s Nadom Sumina. Brak je sklopljen u crkvi sv. Ćirila i Metoda na Gornjem gradu u Zagrebu. S velikim respektom je prihvatio liturgiju grkokatoličke crkve. 1976. godine rodio se sin Marko, a 1980. kći Marta.

Mlada obitelj se 1975 godine preselila u Samobor. 1975 godine zaposlio se u cementari u Podsusedu, a 1979 godine se zaposlio u nuklearnoj elektrani Krško gdje je 2007. umirovljen na radnom mjestu inženjera za radiokemiju. S lakoćom i dobrim namjerama je započinjao svaki posao i život s njim bio je ispunjen radošću i nezaboravnim trenucima ispunjenim njegovim smislom za humor. Posebno veselje bile su mu unuke Mia i Lana i rado im je posvećivao pažnju i ljubav. No njegovo srce se istrošilo i ostavio nas je u velikoj tuzi 28. lipnja 2020..

Ožalošćeni: Nada, Marko, Marta,
Igor, Helia, Mia i Lana

VLADO KEKIĆ

(1936. - 2020.)

Vječni mu spomen.

DUBRAVKO MARTIĆ

Hrvatski branitelj

(1965. - 2020.)

Vječni mu spomen.

UDRUGA ŽUMBERČANA BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

Grkokatoličke crkve i kapele

DRAGE	Rođenje presvete Bogorodice: 8. rujna
GRABAR	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 24. lipnja i 27. lipnja
	Grabarak: 29. svibnja
	Višoševići: 17. rujna (Rane sv. Franje)
JASTREBARSKO	Susret Gospoda Isusa Krista u hramu (Svijećnica): 2. veljače
	Preobraženje Gospodnje: 6. kolovoza
KARLOVAC	Uzvišenje Svetog Križa: 14. rujna
KAŠT	Sveti Antun Pustinjak: 17. siječnja
Balići	Pokrov: 3. listopada
Badovinci	Sveti Nikola: 23. svibnja i 6. prosinca
Brašljevica	Sveti Juraj: 25. travnja, Uzašaće Gospodnje 16. svibnja
Dančulovići	Sveti Duh: 30. svibnja i 15. kolovoza
KRIŽEVCI	Presveta Trojica: 24. svibnja
Samostan	Uzvišenje Svetoga Križa: 14. rujna
	Zaštita presvete Bogorodice: 1. listopada
METLIKA	Sveti Ćiril i Metod: 5. srpnja
MRZLO POLJE	Sveti Petar i Pavao: 4. srpnja
Budinjak	Petrovska nedjelja: 11. srpnja
	Sveta Petka: 31. listopada
Osunja	Sveti Nikola: 30. svibnja
Tomaševci	Presveta Trojica: 30. lipnja
Tisovac	Sveti Vid: 22. lipnja
PEĆNO	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 15. kolovoza
Drašći Vrh	Sveti Ilija: 25. srpnja
PRIBIĆ	Blagovijest: 25. ožujka
RADATOVIĆI	Sveto Uskrsnuće Gospodnje: Tomina nedelja 11. travnja
Dragoševci	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 28. kolovoza
Lješće	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
Sveta Gera	Sveti Ilija: 31. siječnja, 1. svibnja i 25. srpnja
Šiljki	Sveti Mihael Arkanđeo: 21. studenoga
SAMOBOR	Muke presvete Bogorodice (Žumberačka Bogorodica): 12. lipnja
	Abrahamovo: 10. listopada
SOŠICE	Sveti Petar i Pavao: 4. srpnja
Jezernice	Sveti Ilija: 8. kolovoza

Samostan	Krist Čovjekoljubac (Srce Isusovo): 11. lipnja
Sopote	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 15. kolovoza
Stari Grad	Sveti Ćiril i Metod: 16. svibnja
Stari Grad (Gradina)	Uzvišenje Svetoga Križa Gospodnjega: 14. rujna
Visoče	Zbor sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 27. lipnja
STOJDRAGA	Sveti Juraj: 23. travnja i 25. travnja
Grandovica	Posljednji sud: 30. svibnja
Kravljak	Presveta Trojica: 30. svibnja
ZAGREB	Sveti Ćiril i Metod: 11. svibnja
Samostan	Bezgrješno začeće: 8. prosinca
ZAGREB (Stenjevec)	Krist Kralj: 31. listopada

Rimokatoličke crkve i kapele

GORNJE PREKRIŽJE	Sveta Ana: 26. srpnja
	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Lović	Sveti Antun: 17. siječnja
KALJE	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Budinjak	Sveta Petka i sv. Rok: 1. svibnja i 18. kolovoza
Hartje	Sveti Nikola Tavelić: 17. studenoga
Kalje	Majka Božja: 8. rujna
Novo Selo	Sveti Leopold Bogdan Mandić: 12. svibnja
KRAŠIĆ	Presveto Trojstvo: 16. lipnja
	Blažena Djevica Marija od Krunice: 2. listopada
	Sveta Barbara: 4. prosinca
	Sveta tri Kralja: 6. siječnja
	Sveti Ivan Krstitelj: 24. lipnja
Brlenić	Srce Isusovo: 7. lipnja
Gornja Kupčina	Sveta Margareta: 17. lipnja
OŠTRC	Sveta Marija Magdalena: 22. srpnja
	Sveti Vid: 16. lipnja
	Sveti Rok: 18. kolovoza
Cernik	Sveta Jelena Križarica: 11. kolovoza
Kostanjevac	Sveti Antun: 17. siječnja
	Bl. Dj. Marija od sedam Žalosti: 15. rujna
Sošice	Uznesenje Marijino na nebo: 15. kolovoza
PRIBIĆ	Sveti Siksto: 7. kolovoza
Dol	Majka Božja: 15. kolovoza i 8. rujna
VIVODINA	Sveti Lovro: 10. kolovoza
ŽUMBERAK	Sveti Nikola: 6. prosinca
Kupčina	Sveti Rok: 16. kolovoza

ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA VIKARIJATA

Prva zadušna subota:	6. veljače u Mrzlom Polju i Jastrebarskom
Druga zadušna subota:	27. veljače u Zagrebu i Radatovićima
Treća zadušna subota:	6. ožujka u Stojdragi
Četvrta zadušna subota:	13. ožujka u Kaštu i Samoboru
Peta zadušna subota:	22. svibnja u Križevcima i Sošicama

ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
BACAN	Sv. Nikola
BADOVINAC	Sv. Nikola
BALIĆ	Sv. Nikola
BASTAŠIĆ	Verige sv. Petra
BJELOPAVLOVIĆ	Verige sv. Petra
BLAGOVIĆ	Sv. Nikola
BOGDANOVIĆ	Sv. Nikola
BOIĆ	Sv. Nikola
BRAČIKA	Sv. Arhanđel Mihael
BRATELJ	Sv. Juraj
BRATIĆIĆ	Sv. Nikola
BRDAR	Sv. Nikola
BRNČIĆ	Sv. Nikola
BRZOVIĆ	Sv. Juraj
BUBANOVIĆ	Sv. Nikola
BULIĆ	Sv. Nikola
BUKVIĆ	Sv. Nikola
BURIĆ	Verige sv. Petra
CAR	Sv. Juraj
CRLJENICA	Sv. Ivan
CVJETIŠIĆ	Sv. Nikola
ČAČILO	Sv. Nikola
ĆEIĆ	Sv. Nikola
ČUČIĆ	Sv. Nikola
DAMJANOVIĆ	Verige sv. Petra

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
DANČULOVIĆ	Sv. Nikola
DEANOVIĆ	Sv. Ivan
DEJANOVIĆ	Sv. Nikola
DELIMARIĆ	Sv. Nikola
DELIVUK	Sv. Ivan
DEROV	Sv. Nikola
DOBRIČIĆ	Sv. Nikola
DRAGELJ	Sv. Juraj
DRAGIŠIĆ	Sv. Nikola
DRAGOVIĆ	Sv. Nikola
DRAKULIĆ	Sv. Nikola
DRKUŠIĆ	Sv. Nikola
DUČIĆ	Sv. Nikola
DUNISKVARIĆ	Sv. Juraj
DURALIJA	Sv. Nikola
ĐURAŠIN	Sv. Nikola
ĐURAŠEVIĆ	Sv. Nikola
GAJSKI	Sv. Nikola
GARAPIĆ	Sv. Nikola
GOJKO	Sv. Nikola
GOLEŠ	Sv. Nikola
GOLUBIĆ	Sv. Ivan
GRUBAČ	Sv. Nikola
GRUBAČEVIĆ	Sv. Nikola
GRUBEŠIĆ	Sv. Nikola

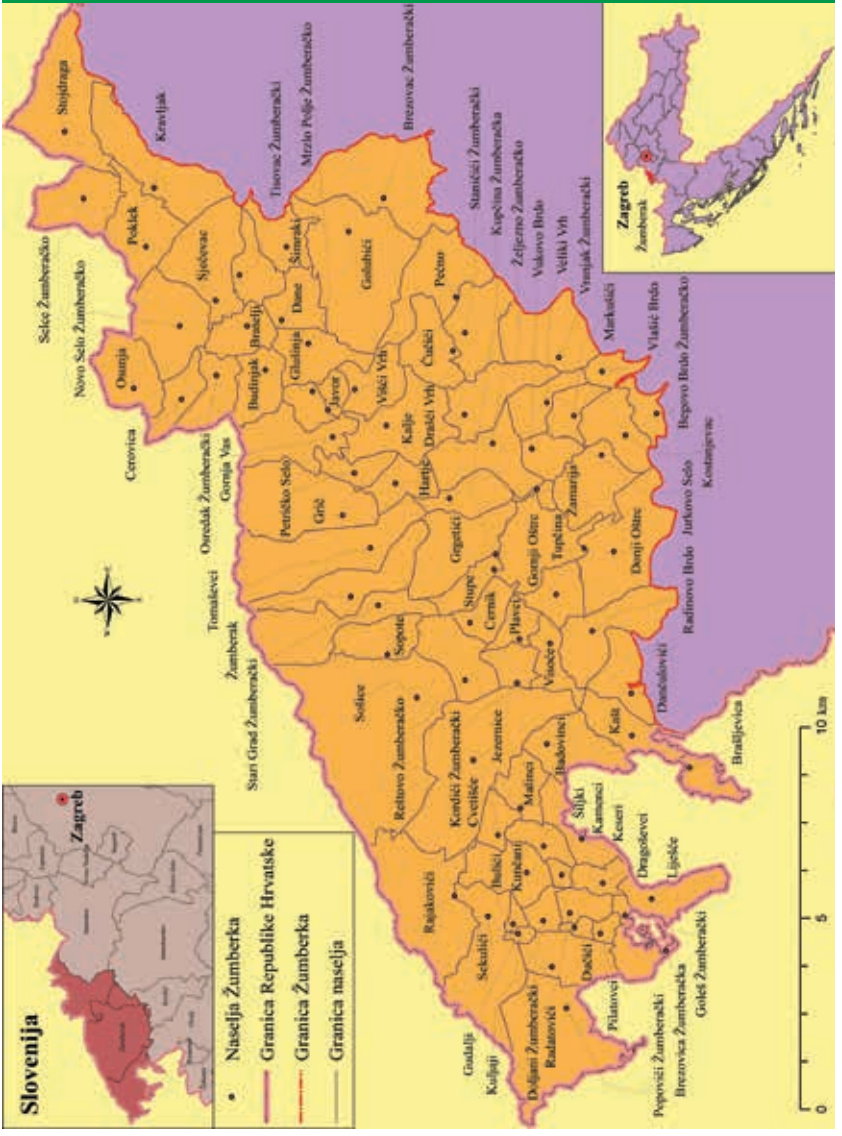
OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
GVOZDANOVIĆ	Sv. Nikola
GUDALJ	Sv. Nikola
GUROVIĆ	Sv.Nikola
HARALOVIĆ	Sv. Ivan
HERAK	Sv. Nikola
HERAKOVIĆ	Sv. Nikola
HODANOVAC	Sv. Ivan
HRANILOVIĆ	Sv. Stjepan
HRNJAK	Sv. Nikola
JELENIĆ	Sv. Toma
JURIĆ	Sv. Juraj
KARLOVIĆ	Sv. Nikola
KEGLJEVIĆ	Sv. Juraj
KEKIĆ	Sv. Nikola
KESERIĆ	Sv. Juraj
KLISURIĆ	Sv. Juraj
KORDIĆ	Sv. Vasilije
KOVAČEVIĆ	Sv. Nikola
KRAIĆ	Sv. Stjepan
KRAJAČIĆ	Sv. Nikola
KULJAJ	Sv. Nikola
LASIĆ	Sv. Juraj
LATINČIĆ	Sv. Nikola
LATKOVIĆ	Sv. Stjepan
LJUBANOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MAGOVAC	Sv. Nikola
MAKAR	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
MALIĆ	Sv. Nikola
MARINKOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MILAKOVIĆ	Sv. Nikola
MILČINOVIĆ	Sv. Juraj
MILKOVIĆ	Sv. Stjepan
MILJENOVIĆ	Sv. Nikola
MIRKOVIĆ	Sv. Nikola
MIROSAVAC	Sv. Ivan
NOSETIĆ	Sv. Nikola
OBRADOVIĆ	Sv. Nikola
OGNJANOVAC	Sv. Ivan
OSTRMAN	Sv. Nikola
PAVIĆ	Sv. Juraj
PAVKOVIĆ	Sv. Nikola
PAUNOVIĆ	Sv. Nikola
PERENČEVIĆ	Verige sv. Petra
PERIS	Sv. Ivan
PETKOVIĆ	Sv. Nikola
PLAVAC	Sv. Ivan
POLJAK	Verige sv. Petra
POPOVIĆ	Verige sv. Petra
POSINAK	Sv. Nikola
POTURIČIĆ	Sv. Nikola
POŽAR	Sv. Nikola
PREDOVIĆ	Sv. Nikola
PRUŠĆEVIĆ	Sv. Dimitrije
RADATOVIĆ	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
RADIĆ	Sv. Nikola
RADMANOVIĆ	Sv. Stjepan
RADOŠ	Sv. Juraj
RAĐENOVIĆ	Sv. Nikola
RAIĆ	Sv. Nikola
RAJAKOVIĆ	Sv. Nikola
RAJNOVIĆ	Sv. Ivan
RAPLJENOVIĆ	Sv. Juraj
RAŠIĆ	Sv. Lazar
RATKOVIĆ	Sv. Nikola
REBA	Verige sv. Petra
RELIĆ	Sv. Juraj
REŠKOVAC	Sv. Vasilije
ROMANOVIĆ	Sv. Vasilije
RUDMAN	Sv. Juraj
RUŠNOV	Sv. Ivan
SELAKOVIĆ	Verige sv. Petra
SEKULIĆ	Sv. Nikola
SEVEROVIĆ	Sv. Juraj
SILIĆ	Sv. Nikola
SIROČIĆ	Sv. Nikola
SMIČIKLAS	Sv. Aranđel Mihael
SMILJANIĆ	Sv. Juraj
STAKIĆ	Sv. Nikola
STANIĆ	Sv. Juraj
STANIČIĆ	Sv. Aranđel Mihael
STIĆ	Sv. Aranđel Mihael

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
STIPANOVIĆ	Sv. Ivan
STRAHINIĆ	Sv. Nikola
SUMINA	Sv. Nikola
ŠAJATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠANDOR	Sv. Aranđel Mihael
ŠIMRAK	Sv. Nikola
ŠOBATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠTRBAC	Sv. Juraj
TUPAC	Sv. Juraj
VIDOVIĆ	Sv. Nikola
VIŠOŠEVIĆ	Sv. Nikola
VLADIĆ	Sv. Nikola
VRANEŠIĆ	Sv. Juraj
VRAPČEVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
VRBIĆ	Sv. Nikola
VUČINIĆ	Sv. Vasilije
VUJČIĆ	Verige sav. Petra
VUKČEVIĆ	Sv. Nikola
VUKIĆ	Sv. Nikola
VUKOBRAT	Sv. Ivan
VUKOVIĆ	Sv. Nikola
VUKŠIĆ	Sv. Nikola
VUKASOVIĆ	Sv. Juraj
ZUBOVIĆ	Sv. Nikola
ŽIVKOVIĆ	Sv. Juraj
ŽERAVICA	Sv. Nikola
ŽUĆAK	Sv. Nikola

KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA

ADRESAR

ADRESAR

ŽUMBERAČKI NARODNI SABOR
Stojdraga 16, 10432 Bregana
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
portal: www.zns.com.hr

Centralne ustanove

Ordinarijat Križevačke eparhije
Franje Račkog 32, 48260 Križevci
Tel.: (048) 211 029, Mob.: 095 – 515 60 19
e-mail: krizevacka.eparhija@gmail.com

Katedrala i biskupska rezidencija
48260 Križevci, F. Račkoga 12
Tel.: (048) 712 153

Grkokatoličko sjemenište
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 97 96 427

Grkokatolički župni uredi

Župni ured Glavosijeka sv. Ivana Krstitelja, B e r a k
Orolička 13, 32238 Čakovci
Stan župnika: Mikluševci, Rusinska 1
32238 Čakovci, Tel.: (032) 514 104

Župni ured Rođenja presvete Bogorodice, D r a g e
Drage 10, SLO - 8331 Suhor
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580
00385 - 91 - 11 05 979
e-mail: katehet.gorazd@gmail.com

Župni ured sv. Ivana Krstitelja, G r a b a r
10432 Bregana, Stan župnika: Stojdraga
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
Mob.: 091 - 50 42 062
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured, K a r l o v a c
47000 Karlovac, Dubovac 7
Tel.: (047) 415 946, Mob.: 099 – 697 59 70
e-mail: pajic.zeljko@inet.hr

Župni ured Preobraženja Gospodnjeg, J a s t r e b a r s k o
Radnička cesta 21, 10450 Jastrebarsko
Tel.: (01) 628 34 74; Mob.: 098 - 17 83 876
e-mail: marjanjeftimov@gmail.com
preobrazenje.jaska@gmail.com

Župni ured sv. Antuna Pustinjaka, K a š t
47284 Kašt, Kašt 16
Tel.: (047) 755 031, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured Presvete Trojice, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 19
Tel.: (048) 681 121, Mob.: 098 - 93 98 505
e-mail: mihajlosi@gmail.com

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, M e t l i k a
SLO - 8330 Metlika, Cesta XV. brigade 25
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580

Župni ured sv. Petra i Pavla, M r z l o P o l j e
10456 Kalje, Mrzlo Polje
Tel.: (01) 62 77 027, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Uznesenja presvete Bogorodice, P e ć n o
10454 Krašić, Stan župnika: Pribić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Blagovijesti, P r i b i ć
Pribić 2, 10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413

Župni ured Uskrsnuća Gospodnjega, R a d a t o v i ć i
47285 Radatovići, Radatovići 9
Tel.: (047) 754 026, Mob.: 095 – 50 41 035
e-mail: shomasgoon@gmail.com

Grkokatolički pastoralni centar, S a m o b o r
10430 Samobor, Uskočka 7
Tel.: (01) 33 27 453
Mob.: 098 - 97 96 427
e-mail: daniel.vranesic.gkt@gmail.com

Župni ured sv. Petra i Pavla, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 12
Tel.: (01) 62 97 516, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured sv. Jurja, S t o j d r a g a
10432 Bregana, Stojdraga 16
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
Mob.: 091 - 50 42 062
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, Z a g r e b
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 614 633
sosican2@gmail.com

Župni ured Krista Kralja, Z a g r e b - S t e n j e v e c
10090 Zagreb-Susedgrad, Okrugljačka 9
Tel.: (01) 34 52 989, Mob.: 091 - 55 29 866
e-mail: grinisin.@net.hr

Rimokatolički župni uredi

Župni ured sv. Mihaela i sv. Ane, G o r n j e P r e k r i ž j e
10454 Krašić, Gornje Prekrižje 2
Tel.: (01) 62 70 259
Stan župnika: Vrhovac, Vrhovac 26
Tel.: (047) 731 873

Župni ured sv. Mihaela Arkanđela, K a l j e
10456 Kalje, Kalje
Tel.: (01) 62 77 012
Stan župnika: 10000 Zagreb, Kaptol 7
Tel.: (01) 48 90 639, Mob.: 098 - 262 669
e-mail: juraj.jerneić@inet.hr

Župni ured Presvetog Trojstva, K r a š i ć
10454 Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Siksta, P r i b i ć
10456 Krašić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Župni ured sv. Marije Magdalene, O š t r c
10455 Kostanjevac, Tupčina 4
Stan župnika: Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Lovre, V i v o d i n a
47283 Vivodina, Vivodina 8
Tel. i Fax.: (047) 753 017

Župni ured sv. Nikole, Ž u m b e r a k
10455 Kostanjevac
Stan župnika: Pribić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Samostani časnih sestara

Sestre Bazilijanke, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 36/38
Tel.: (048) 712 171, Fax.: (048) 271 526

Sestre Bazilijanke, Z a g r e b
10000 Zagreb, Jurjevska 53a
Tel.: (01) 46 77 466

Sestre Bazilijanke, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 11
Tel.: (01) 62 97 559

Služavke Malog Isusa, K r a š i ć
10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 003

Adrese ostalih svećenika

Ivica Radeljak
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1

Andrija Kekić
Sinjac 336, 53220 Otočac
Tel: 098/ 991-73-79

ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA

Udruga Žumberčana branitelja Domovinskog rata
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Zdenko Petretić

Društvo Žumberčana „Tadija Smičiklas"
Đorđićeva 24/I., 10000 Zagreb
Predsjednik Milan Radić, dipl. oec.
Mob.: 098/98 41 660
e-mail:milan.radic@inet.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberčani"
Đorđićeva 24/I, 10000 Zagreb
Predsjednica Biserka Kablar
Tel.: 01/37 68 028
e-mail: bkablar@net.amis.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Marko Vukasović"
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Janko Jelenić

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Koštijalova 42, 8000 Novo Mesto
Slovenija
Predsjednik: Milan Car

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Bratstva in enotnosti 52
8330 Metlika, Slovenija
Predsjednica: Branka Klarić

Udruga „Žumberački uskoci"
Sošice 15, 10457 Sošice
Tel.: (098) 95 58 124
Predsjednik: Milan Radić
e-mail: radic.uskok@gmail.com

Udruga „Žumberačke vile-Sošice"
Sošice bb, Predsjednica: Ličko Zorica
Mob.: 099/ 216 46 47
e-mail: licko@zg.t-com.hr

Ekološko društvo „Žumberak"
Baradin prilaz 9, 10010 Zagreb,
Tel.: 01/66 37 622
e-mail: josip.sintic1@zg.t-com.hr
http://uskok-sosice.hr/link:
Ekološko društvo Žumberak.
Predsjednik: Josip Šintić Zlatko

Kulturno-umjetnička udruga „Stojdraga"
Stojdraga 27, 10432 Bregana
Predsjednica: Marija Šimunić

Kulturno-umjetnička udruga „Mrzlo Polje Žumberačko"
Mrzlo Polje Žumberačko 29, 10456 Kalje
Predsjednica: Kristina Latković-Husta

ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA

Lovačko društvo LISICA – Radatovići
Predsjednik: Nikica Milčinović

Lovačko društvo JASTREB – Kostanjevac
Predsjednik: Branko Popović

Lovačko društvo KUNA – Kalje
Predsjednik: Janko Bastašić

Lovačko društvo VEPAR ŽUMBERAČKI – Budinjak
Predsjednik: Ivica Gvozdanović

Lovačko društvo ŽUMBERAČKA GORA – Stojdraga
Predsjednik: Damir Vrančić

IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI U ŽUMBERKU 2017. - 2021.

Načelnik općine Žumberak:
Zdenko Šiljak

Zamjenik načelnika općine Žumberak:
Marko Vlahović

Članovi općinskog vijeća Općine Žumberak:
Josip Mahovlić,
Milan Morduš,
Ivica Mrazović,
Petar Kovačević,
Ankica Štojs,
Ivica Bogović,
Juraj Juratovac,
Nikica Radić

Predsjednik M.O. Budinjak:
Miro Kovačević

Predsjednica M.O. Stojdraga:
Ljiljana Severović

Predsjednik M.O. Brašljevica:
Zvonimir Herak

Predsjednik M.O. Dojutrovica:
Andrija Šoštarić

Predsjednik M.O. Kašt:
Petar Obradović

Predsjednik M.O. Radatovići:
Bojan Smiljanić

Predsjednik M.O. Pećno:
nepopunjeno

ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA

DVD Novo Selo Žumberačko
Novo Selo Žumberačko bb
10342 Bregana

DVD Gornja Vas
Gornja Vas bb
10456 Kalje

DVD Petričko Selo
Petričko selo bb
10456 Kalje

DVD Sošice
Sošice bb
10457 Sošice

DVD Kostanjevac
Kostanjevac bb
10455 Kostanjevac

DVD Kašt
Kašt bb
47284 Kašt

DVD Radatovići
Radatovići bb
47285 Radatovići

DVD Oštrc
Oštrc bb
10455 Kostanjevac

DVD Dojutrovica
Dojutrovica bb
47283 Vivodina

DVD Kupčina Žumberačka
Kupčina Žumberačka bb
10455 Kostanjevac

DVD Višći vrh
Višći vrh bb
10456 Kalje

ŽUMBERAČKI WEB PORTALI

Atletski klub „Žumberak" - / www.akzumberak.hr
Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje / www.pp-zumberak-samoborsko-gorje.hr
Uzor Žumberak - / www.uzor-zumberak.hr
Braniteljska zadruga Žumberačko gorje - / www.bz-zumberak.hr
Turistički klaster po Sutli i Žumberku - / www.sutla-zumberak.hr
Seoski turizam Lijepo brdo Žumberak" - / www.zumberak.com
Udruga za održivi razvoj „Žumberak" - / www.zumberak.org
Eko - selo Žumberak - / www.eko-selo.hr
Portal „Moj Žumberak" - / www.mojzumberak.com
http://uskok-sosice.hr/
http://www.facebook.com/groups/17240392943/
http://www.facebook.com/zumberacke.vile.1?ref=ts&fref=ts

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ 5

KALENDAR 2021. 9

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2021. GODINE 34

IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE 35

2021. GODINA EUHARISTIJE 36

Euharistija je zahvaljivanje i spomenčin 36

Tijelo i Krv Gospoda našega Isusa Krista 37

BISKUPSKO REĐENJE MONS. MILANA STIPIĆA 39

Pri kraju liturgije izrečene su čestitke i zahvalni govori 42

Tumačenje grba 44

OBRAĐEN I SISTEMATIZIRAN ARHIV DALMATINSKOG VIKARIJATA (ADV) 46

Don umjesto velečasni 47

Grkokatolički svećenici i klerici u Dalmaciji o kojima se malo zna 48

Imena dalmatinskih fratara važnih za uniju u Dalmaciji 49

Razni nazivi za Dalmatinski vikarijat Križevačke eparhije 49

Crna škrinja sa biskupskim stvarima u crkvi u Kričkama 50

Slučaj pravoslavnog jeromonaha Sofronija Rančića iz Drniša koji prelazi u Križevačku eparhiju 52

Grkokatolički svećenici u Dalmaciji nositelji narodne svijesti i čuvari hrvatskog identiteta 53

DALAMTINSKI VIKARIJAT MOŽE SE ISPRAVNO RAZUMJETI SAMO KROZ 1895. GODINU 54

Strašne srpske i autonomaške spletke protiv župnika Ilije Malića i biskupa Julija Drohobeckog u Vrlici 1895. 54

Plan za podizanje velikih kamenih grkokatoličkih križeva u Dalmaciji i pokušaj nove Unije iz 1898. godine 58

Iseljavanje mladih vjernika iz Dalmatinskog vikarijata u Slavoniju u 19. stoljeću 59

Važne ovlasti dalmatinskog vikara 60

Vikar obznanjuje oglase grkokatoličkim vojnicima u Drniškom kraju ... 61
Podaci iz Grkokatoličkog vojnog dušobrižništva u Zadru ... 61
Sadnja voćaka i biljaka oko grkokatoličkih crkava 1896. ... 61
Zanimljivosti iz Vrlike ... 62
Zanimljivosti iz Baljaka ... 67
Grkokatolički baljački župnik s revolverom ... 68
Metličani pomažu popu Nikodimu Jovanoviću ... 69
Baljci i vjerne grkokatoličke obitelji ... 70
Važniji događaji u zadnjem desetljeću stalnog boravka svećenika u Dalmaciji – opomena grkokatolicima da ne nose hrvatsku trobojnicu u procesiji ... 71
Zanimljivosti iz župe Kričke – ubojstvo sluge i pokop vikara Dionizija Bastašića u Drnišu ... 72
Zadužbina župljanina Nikole Vežića ... 73
Zanimljivosti iz vremena dok nema rezidencijalnih župnika u Dalmaciji ... 74
Grkokatolička prezimena u Dalmatinskom vikarijatu ... 74
NADOPUNA ŽUMBERAČKOM MARTIROLOGIJU ... 76
PRELAZNIČKE ŽUPE U OKOLICI KRIŽEVACA 1941. - 1945. GODINE ... 77
Knjiga prelaznika – svjedok vremena ... 78
Osnivanje grkokatoličkog Bjelovarskog eparhijskog namjesništva (vikarijata) 1942. godine ... 79
„Konvikt - crkveni učenički dom Presvete Bogorodice u Križevcima" osnovan za djecu prelaznika 1942. godine ... 83
Grkokatolički svećenici spašavaju živote ... 84
Biskupa Šimraka strašno je pogodilo bombardiranje manastira Lepavine 29. 11. 1943. ... 85

OD KRIJESA DO KRIJESA PO NAŠIM ŽUPAMA ... 87
VIJESTI IZ ŽUPE MRZLO POLJE ... 88
Blagoslov obitelji u selu Kordići-Dani ... 88
Prva zadušna subota u Mrzlom Polju ... 88
Radna akcija u Mrzlom Polju ... 89
Proštenje kod sv. Nikole na Osunji ... 90

Proštenje u selu Tomaševci 91
U Mrzlom Polju svečano proslavljeno Petrovo 91
Proslava Petrovske nedjelje na Budinjaku kod sv. Petronile 92
Održan izravni televizijski prijenos sv. liturgije iz župe Mrzlo Polje 93
U selu Kordići postavljen i blagoslovljen križ 94
Obnovljen župni dvor 95
Pokojni iz župe u 2020 godini 96
NOVOSTI IZ SOŠIČKE ŽUPE 97
DOGODILO SE U ŽUPI KARLOVAC 101
SAMOBORSKA GRKOKATOLIČKA ŽUPA KROZ 2020. GODINU 106
Žumberčani iz Samobora u Metlici 106
Corona je u prvoj polovici godine obustavila mnoga događanja 106
Druga polovica godine u oporavku 108
Oporavak u drugoj polovici godine 109
Proslava Abrahamovog 109
Mladi prenose život i vjeru 111
Vjenčanja ne može zaustaviti ni korona 111
Pred nama je Godina Euharistije 113
VIJESTI IZ ŽUPE PEĆNO 114
Proštenje sv. ilije na Drašćem Vrhu 114
Proslava Velike Gospe u Pećnom 114
Pokojni iz župe u 2020. godini 115
LIJEPE VIJESTI IZ GRABARSKE ŽUPE 116
Uređen stambeni prostor za svećenika 116
Šobatovići selo starih uskoka 117
U Grabru u svećeničku grobnicu sahranjen vikar i rektor mons. Ivan Pavković 118
U župi Grabar čuvaju se starine 120
VIJESTI IZ ŽUPE STOJDRAGA 122
Cesta kroz Stojdragu (br.505) podignuta na županijsku razinu 122
Nastavljaju se radovi u budućoj Pučkoj kuhinji 123
Pastoral u župi ide svojim redovitim tijekom 123
Mladi osnovali svoj Airsoft klub -Žumberački sokolovi 125

Znameniti Rebići iz Stojdrage
– svećenik Ferdinand Rebić (1818.-1871.) 125
Čitamo stojdrašku župnu spomenicu 125
Sačuvane slike sa posvete kapele na Kravljaku 127
AKTIVAN ŽIVOT U KRIŽEVAČKOJ GRKOKATOLIČKOJ ŽUPI 129
30. siječnja 2020. Proslava blagdana sveta tri Jerarha
– Zaštitnika Križevačke eparhije 129
Zatvorena Godina Katedralnog zbora, Križevci 130
Svećenici prijatelji fokolara iz istočne Europe u Križevcima 130
Tanzanijski biskup Lyimo pohodio Križevačku eparhiju 131
Prijenos liturgije iz katedrale na portalu „Prigorski.hr"
na nedjelju mironosica 132
Svečano proslavljen blagdan Pedesetnice
- silazak Duha Svetoga u Križevačkoj katedrali 133
U katedrali u Križevcima proslavljen naslovni blagdan
Presvete Trojice 134
Svečanost povratka Ordinarijata Križevačke eparhije u Križevce 135
Križevačka eparhija bogatija za dva nova monaha 136
Zahvalna liturgija za domovinu u katedrali u Križevcima 136
Svetkovina Preobraženja Gospodnjega u katedrali 137
Proslava uočnice sv. Marka Križevčanina u katedrali 138
Liturgija u Krčkoj katedrali povodom godine biskupa Mahnića 138
Proslava Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama 139
Prva arhijerejska liturgija našega novoga biskupa Milana, na 20.
nedjelju po Duhovima i blagdan sv. Luke, Katedrala Križevci 139
Blagdan Svih Svetih, po rimskom kalendaru 141
Molitveni spomen za žrtve Vukovara, Škabrnje i
Domovinskog rata u katedrali u Križevcima 141
Krštenja u našoj župi 142
DJEČJI DOM U KRIŽEVCIMA 143
NACRT GRKOKATOLIČKE CRKVE U MARČI IZ 1942. GODINE 144
U RADATOVIĆIMA ODRŽAN SUSRET DJECE I MLADIH
ŽUMBERAČKOG VIKARIJATA 145
Radost mladih u Radatovićima 145
MRZLOPOLJSKI UČITELJI ZA VRIJEME VOJNE KRAJINE 149
Konačno otkriveno uskočko naslje Skrivno 150

Braćo svećenici moji nasljednici 150
NACRT NIKAD IZGRAĐENE GRKOKATOLIČKOG ŽUPNOG CENTRA U STENJECU IZ 1971. GODINE 151
CRTICE IZ POVIJESTI RADATOVIĆKE ŽUPE 152
POGINULI VOJNICI - ŽUMBERČANI IZ RADATOVIĆA - KOJIMA NIKAD NIJE PODIGNUT SPOMENIK NAKON STRADAVANJA NA TALIJANSKOM RATU 153
DOGAĐAJI IZ ŽUPE PREOBRAŽENJA GOSPODNJEGA U JASTREBARSKOM 154
NOVOSTI IZ KAŠTANSKE ŽUPE 160
VIJESTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJATA 166
Jan Jakubov novi đakon Dalmatinskog vikarijata 166
Osnovana nova grkokatolička župa Krista Spasitelja u Splitu 167
U Zadru određena crkva za grkokatolička bogoslužja 169
VIJESTI IZ ŽUPE BLAGOVIJESTI - PRIBIĆ 171
Krštenja u našoj župi u 2020. godini 172
Devetnica uoči Stepinčeva u Krašiću 173
Pokojni iz župe u 2020. godini 174
NOVOSTI IZ GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA 175
Potres oštetio zgradu Sjemeništa 175
Franjevci u Sjemeništu 176
Obilazak sjemenišnih posjeda 2020. 177
Uređenje sjemenišnog arhiva i druge dokumentacije 177
ĆIRILO-METODOV KOR U RAZDOBLJU OD STUDENOG 2019. 179
ZABILJEŽENO FOTO OBJEKTIVOM PO NAŠIM ŽUPAMA 183

ŽUMBERAK JUČER, DANAS, SUTRA 191
PREZENTACIJA 42. BROJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA 192
U Metlici održana svečana prezentacija Žumberačkog krijesa 192
JEDINSTVENA KARTA SA PRIKAZOM USKOKA IZ 1593. GODINE 196
ŽUMBERAČKI USKOCI VOJSKA GRADA ZAGREBA 197
SPOMEN NA USKOKE IZ ŽUMBERKA 199
Uskoci na slici bitke kod Siska 22. lipnja 1593. godine 199

Zašto su Turci pobjegli pred Uskocima ... 200
Sačuvani predmeti iz bitke kod Siska ... 201
ŽUMBERAČKI BRANITELJ MILORAD BEG STRADAO U VUKOVARU 1991. ... 203
STARE FOTOGRAFIJE IZ ŽUMBERAČKOG ARHIVA U STOJDRAGI ... 204
USKOČKI VINOGRADI ... 213
Uskočki vinogradi u Kaštu i sud u Kamenici ... 213
SJEĆANJE BRANITELJA IZ STOJDRAGE NA DOMOVINSKI RAT ... 215
U SPOMEN VELIKOM ŽUMBERČANU MILKU GAJSKOM ... 218
ŽUMBERČAN NIKOLA MAGOVAC PROSLAVIO 100. ROĐENDAN ... 220
VIJESTI IZ PARKA PRIRODE ... 221
Potpora razvitku lokalne zajednice ... 221
Očuvanje genofonda Uskočke lipe za sva vremena ... 223
ZABILJEŽENO FOTO OBJEKTIVOM ... 225

KNJIŽEVNI PODLISTAK ... 229
Lijepom Samoboru ... 230
Na obali rijeke ... 230
Dopusti suzama ... 231
Razmisli ... 231
Dođi u bijelu noć Kriste ... 232
NOVO IZDANJE ORDINARIJATA KRIŽEVAČKE EPARHIJE ... 233
IZIŠLA RETROSPEKTIVA SVEĆENIKA ŽUMBERAČKOG VIKARIJATA IKONOPISCA O. MIHAJLA HARDIJA ... 234
Nova knjiga o Jovanu Hraniloviću ... 236
Novi roman o Krabatu Janku Šajatoviću ... 236

IN MEMORIAM ... 237
Vlč. STJEPAN RAŽANKOVIĆ (1965.-2020.) ... 238
Maestro VLADIMIR KRANJČEVIĆ (1936.-2020.) ... 239
JOSIP PRUDEUS (1944.-2020.) ... 240
Gđa. STIPANOVIĆ ... 242
DANICA CAR rođ. SMILJANIĆ (1930.-2020.) ... 245
DRAGICA VIDOVIĆ rođ. BRATELJ (1938.-2019.) ... 246

BORIS GRČIĆ (1952.-2020.) 247
VLADO KEKIĆ (1936. - 2020.) 248
DUBRAVKO MARTIĆ (1965. - 2020.) 248

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA 249
PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA 250
ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA VIKARIJATA .. 252
ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE 253
KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA 256

ADRESAR 257
ADRESAR 258
ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA 260
ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA 260
IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI U ŽUMBERKU 2017. - 2021. 261
ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA 261
ŽUMBERAČKI WEB PORTALI 262
SADRŽAJ 263

Bilješke